

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ

2020թ. 4-րդ եռամսյակ

ՀՀ ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ ԱՐԴՅՈՒՆՔՆԵՐԻ
ՄԱՍԻՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅՈՒՆ
ՇՐՋԱԿԱ ՄԻՋԱՎԱՅՐԻ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԻՊՈՏԵՐԵԿՈՒԹԱԲԱՆՈՒԹՅԱՆ
ԵՎ ՄՈՆԻԹՈՐԻՆԳԻ
ԿԵՆՏՐՈՆ

- ✓ ԿԼԻՄԱ
- ✓ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՏԵՂՈՒՄՆԵՐ
- ✓ ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ
- ✓ ՄԱԿԵՐԵԿՈՒԹԱՅԻՆ ԶՐԵՐ

- ✓ ՍՏՈՐԵԿՐԻՅԱ ԶՐԵՐ
- ✓ ԱՆՏԱՌՆԵՐ
- ✓ ՀՈՐԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

Բովանդակություն

ՆԱԽԱԲԱՆ.....	4
1. ԿԼԻՄԱ.....	7
2. ՕԴԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ.....	14
3. ՄԹՆՈԼՈԳՈՐՏԱՅԻՆ ՕԴ.....	20
Երևան.....	21
Գյումրի.....	26
Վանաձոր.....	27
Ալավերդի.....	28
Հրազդան.....	29
Արարատ.....	32
Կապան.....	35
Քաջարան.....	36
Չարենցավան.....	37
Ծաղկաձոր.....	38
«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրսահմանային ադտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր».....	42
4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՋՐԵՐ.....	44
Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	45
Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	50
Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	54
Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք.....	60
Սևանա լիճ.....	64
Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք.....	73
Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք.....	77
Ջրամբարներ.....	80
5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ.....	83
6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ.....	85
Հավելված 1. Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	92
Հավելված 2. Գետերի ջրերի որակը 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	94
Հավելված 3. Դիտակետերի տեղադրության ցանկ.....	112
Հավելված 4. Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ.....	127
Հավելված 5. Ցուցանիշների ցանկ.....	128
Հավելված 6. Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ.....	129

Աղյուսակների ցանկ

Աղյուսակ 1.1. 2020թ. աշնանը օդի միջին ջերմաստիճանի անցումը՝ 0, 5, 10, 15 աստիճանից ցածր.....	11
Աղյուսակ 1.2. Դիտված էքստրեմալ երևույթները 2020թ. աշնանը	11
Աղյուսակ 1.3. Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունը Երևանում.....	13
Աղյուսակ 2.1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. Հոկտեմբերին	15
Աղյուսակ 2.2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. նոյեմբերին.....	17
Աղյուսակ 2.3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. Դեկտեմբերին.....	18
Աղյուսակ 3.1. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշված ցուցանիշները.	41
Աղյուսակ 3.2. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշված ցուցանիշները.	43
Աղյուսակ 4.1. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	45
Աղյուսակ 4.2. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	50
Աղյուսակ 4.3. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	54
Աղյուսակ 4.4. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	60
Աղյուսակ 4.4.1. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	64
Աղյուսակ 4.4.2. Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգի արդյունքները 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում.....	69
Աղյուսակ 4.5. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	73
Աղյուսակ 4. 6. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի էլքը.....	77
Աղյուսակ 4. 7. Ջրամբարների ջրալցվածությունը.....	80
Աղյուսակ 4.8. Ջրամբարների ջրի որակը 2020թ. 4-րդ եռամսյակում.....	82
Աղյուսակ 6.1. Գեղանուշի պոչամբարի մակերեսի փոփոխությունները 2015-2020թթ.....	87
Աղյուսակ 6.2. Արծվանիկի պոչամբարի մակերեսի փոփոխությունները 2015-2020թթ.....	88
Աղյուսակ 6.3. «Բջևանի» անտառտնտեսության անտառածածկի փոփոխությունները 2015-2020թթ.....	89

Հասպատումներ

ՀԱԱ	ընդհանուր անօրգանական ազոտ
ՀԼԱ	ընդհանուր լուծված աղեր
ԿՆ	կախյալ նյութեր
ԹԿՊՏ	թթվածնի հնգօրյա կենսաբանական պահանջ
ԹԲՊ	թթվածնի քիմիական պահանջ
ՋԿՏ	ջրալազանային կառավարման տարածք
ՍԹԿ	սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա

ՆԱԽԱԲԱՆ

Հայաստանի Հանրապետության Շրջակա միջավայրի նախարարության «Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն» ՊՈԱԿ-ի 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակի տեղեկագրում ներկայացված են կլիմայական նկարագրության, եղանակային երևույթների, մթնոլորտային օդի որակի, մթնոլորտային տեղումների որակի և քանակի, մակերևութային և ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի և քանակի, անտառների մոնիթորինգի վերաբերյալ տեղեկատվություն:

Օդերևութաբանական դիտարկումներ կատարվում են հանրապետության տարածքի 47 (այդ թվում՝ 6 դժվարամատչելի և 3 մասնագիտացված) օդերևութաբանական կայանում: Դիտարկումներն իրականացվում են Համաշխարհային օդերևութաբանական կազմակերպության կողմից սահմանված կարգով և միջազգային ստանդարտներին համապատասխան՝ 3 ժամը մեկ անգամ՝ սկսած ժամը 00:00-ից (Գրինվիչի ժամանակով), մթնոլորտային երևույթների և եղանակի վիճակի վերաբերյալ իրականացվում են շուրջօրյա դիտարկումներ: Կատարվում են դիտարկումներ օդերևութաբանական բոլոր տարրերի նկատմամբ, ինչպիսիք են՝ օդի և հողի ջերմաստիճանը, մթնոլորտային ճնշումը, քամու ուղղությունը և արագությունը, օդի խոնավությունը, տեղումների քանակը, ամպամածության ձևը և քանակը, հորիզոնական տեսանելիությունը, մթնոլորտային երևույթները և այլ: Նորմերը հաշվարկված են բազմամյա դիտարկումների հիման վրա:

Ներկայումս մթնոլորտային օդի աղտոտվածության դիտարկումներն իրականացվում են հիբրիդային դիտացանցի միջոցով: Այն բաղկացած է 15 հիմնական անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայանից, որտեղ դիտարկումներն իրականացվում են ամենօրյա կտրվածքով և 211 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետից, որտեղ իրականացվում են շաբաթական դիտարկումներ: ՀՀ և միջազգային պահանջների համաձայն անշարժ դիտակայաններում կատարվում է հիմնական աղտոտող նյութերի՝ ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, փոշու, փոշու մեջ որոշվող մետաղների և գետնամերձ օզոնի (որպես երկրորդային աղտոտիչ) մոնիթորինգ, իսկ շարժական դիտակետերում՝ ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի մոնիթորինգ: Օդի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2006 թ. օգոստոսի 2-ի N160-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի քանակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է 93 դիտակետ Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի (Հյուսիսային, Ախուրյան, Հրազդան, Սևան, Արարատյան, Հարավային) գետերի, ջրանցքների, ջրամբարների և Սևանա լճի վրա, որոնցում կատարվում են ամենօրյա դիտարկումներ ջրի և օդի ջերմաստիճանի, ջրի մակարդակի, սառցային երևույթների դիտարկումներ և ջրի ելքի չափումներ:

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված է Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի գետերի, ջրամբարների, Արփա-Սևան, Որոտան-Կեչուտ ջրատարի և Սևանա լճի 144 դիտակետ: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական ավելի քան 45 ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ), տարեկան 5-12 անգամ հաճախականությամբ: Ջրի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011 թ. հունվարի 27-ի N75-Ն որոշման:

Մակերևութային ջրերի որակի, ստորերկրյա ջրերի որակի և քանակի մոնիթորինգի դիտակետերի ցանկը հաստատվել է համաձայն ՀՀ շրջակա միջավայրի նախարարի 2020 թվականի հուլիսի 21-ի N121-Լ հրամանի:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի մոնիթորինգի դիտացանցում ընդգրկված են Հանրապետության 6 ջրավազանային կառավարման տարածքի 100 ստորերկրյա ջրաղբյուր՝ Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի/ճնշման և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ: Տարեկան 2 անգամ կատարվում է նաև ստորերկրյա ջրերի որակի մոնիթորինգ 40 ջրաղբյուրում, որոնցից յուրաքանչյուրում որոշվում է շուրջ 40 ցուցանիշ (հիմնական անիոններ և կատիոններ, մետաղներ, աղային ռեժիմի տարրեր): Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի որակի գնահատումը կատարվում է համաձայն ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. սեպտեմբերի 25-ի N876-Ն հրամանի:

Հողերի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվում են ինչպես հղումային տարածքներում, որտեղ առկա են մարդածին նվազագույն ազդեցություններ, այնպես էլ հանքարդյունաբերական տարածքներում: Հողերի որակի գնահատումն իրականացվում է ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N01-Ն հրամանի համաձայն:

Կոմունալ աղբավայրերի հարակից տարածքներում կայուն օրգանական աղտոտիչների պարունակությունները որոշելու համար կատարվում են հողի նմուշառումներ: Յուրաքանչյուր նմուշում որոշվում են մինչև 19 քլորօրգանական պեստիցիդներ և 24 պոլիքլորացված բիֆենիլներ: Կատարված աշխատանքների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի 2020թ. տարեկան տեղեկագրում:

Տեղեկագրում ներկայացված են նաև միջազգային կոնվեցիաներով և համաձայնագրերով ստանձնած պարտավորությունների շրջանակներում կատարվող աշխատանքների արդյունքները:

- «Եվրոպայում մեծ հեռավորությունների վրա օդի աղտոտիչների տարածման մոնիթորինգի և գնահատման» (EMEP) ծրագրի շրջանակներում ՀՀ-ում գործում է մթնոլորտային օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մոնիթորինգի առաջին մակարդակի դիտակայան (Ամբերդի դիտակայան): Դիտակայանի մթնոլորտային օդի և մթնոլորտային տեղումների որակի մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացվում են ՄԱԿ-ի ԵՏՀ «Մեծ հեռավորությունների վրա օդի անդրսահմանային աղտոտվածության մասին» կոնվենցիայի քիմիական կոորդինացիոն կենտրոն՝ անդրսահմանային օդի աղտոտվածության տվյալների միասնական համակարգի (EBAS) միջոցով, որը գործում է Նորվեգիայի օդի հետազոտության ինստիտուտի ներքո: Մոնիթորինգի և արտանետումների տվյալների հիման վրա Նորվեգիայի օդերևութաբանական ինստիտուտի կողմից կատարվում է օդի անդրսահմանային աղտոտման մոդելավորում և պատրաստվում է Հայաստանի Հանրապետության համար տարեկան զեկույց:

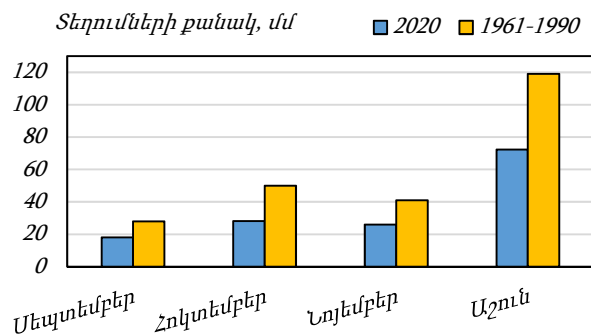
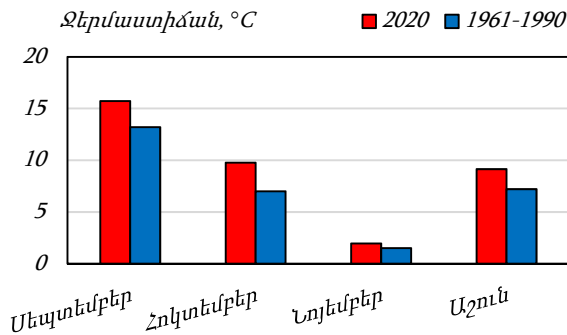
- Հայաստանի Հանրապետությունը Իրանի Իսլամական Հանրապետության հետ համատեղ կատարվում են սահմանային Արաքս գետի ջրի և հատակային նստվածքների ուսումնասիրություններ՝ երկու երկրների տարածքներից Արաքս գետի աղտոտվածության վիճակը գնահատելու նպատակով: Պարբերաբար երկու երկրների միջև տեղի է ունենում տվյալների փոխանակում:

Մակերևութային, ստորերկրյա ջրերի որակի և
քանակի, մթնոլորտային օդի որակի,
հիդրոօդերևութաբանական մոնիթորինգի դիտացանց

1. ԿԼԻՄԱ

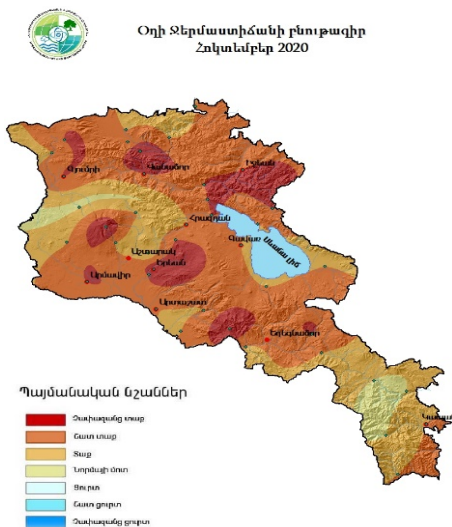
2020թ. աշնան միջին սեզոնային ջերմաստիճանը կազմել է 9.2°C, ինչը բարձր է նորմից 2.0°C-ով, այն հինգերորդ տաք աշունն է՝ դիտարկումների ողջ պատմության մեջ: Տեղումների քանակը կազմել է 72մմ, կազմելով նորմի 60%-ը և լրացնելով չոր աշունների շարքը:

Հատկապես տաք են եղել սեպտեմբեր և հոկտեմբեր ամիսները՝ օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը կազմել է համապատասխանաբար 15.7°C և 9.8°C, ինչը նորմից բարձր է 2.5 և 2.8 աստիճանով: Տեղումները նորմից ցածր են եղել և կազմել նորմի 50-65%:

Նոյեմբերին օդի միջին ջերմաստիճանը եղել է 2.0°C, գերազանցելով նորմը 0.5 աստիճանով, իսկ տեղումները կազմել են նորմի 65%-ը:

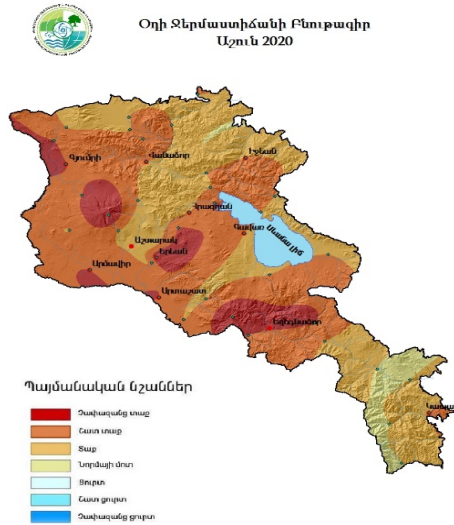
Մթնոլորտային տեղումների շեղումը հոկտեմբեր 2020

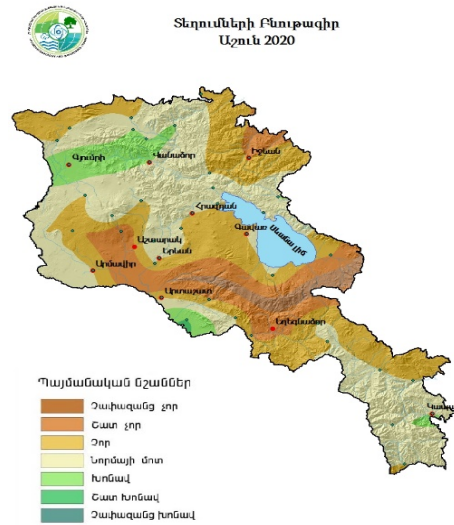
Օդի ջերմաստիճանի շեղումը նոյեմբեր 2020

Օդի ջերմաստիճանի բնութագիր աշուն 2020

Տեղումների բնութագիր աշուն 2020

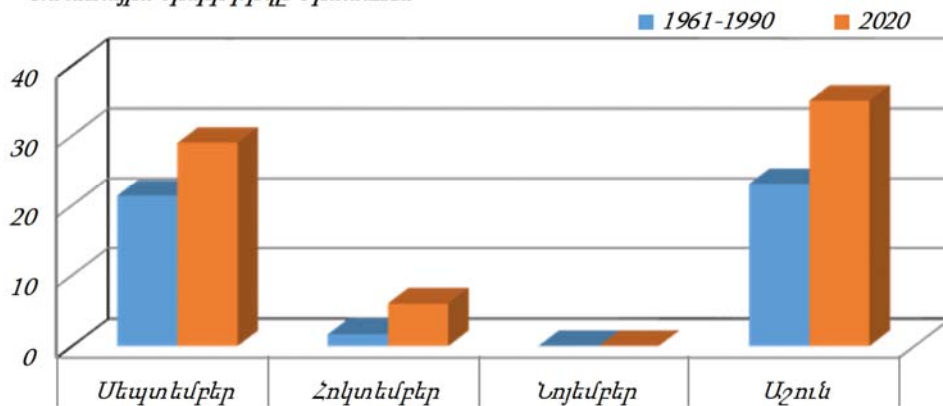

Ջերմային կլիմայական ինդեքսներ

Համաձայն ամառային օրերի (օրերի քանակը, երբ օրական առավելագույն ջերմաստիճանի արժեքը 25°C -ից բարձր է) կլիմայական ինդեքսի (SU25) արժեքը Երևանում 2020թ. աշնանը կազմել է 35 օր, ինչը բարձր է 1961-1990 նորմից՝ 12 օրով:

Ողջ սեպտեմբեր ամսին դիտվել է ամառային ռեժիմ (29 օր), հոկտեմբերին՝ 6 օր է առավելագույն ջերմաստիճանը գերազանցել 25°C աստիճանը, ինչը նորմից բարձր է 2 օրով: Նոյեմբերին այն եղել է նորմի սահմաններում:

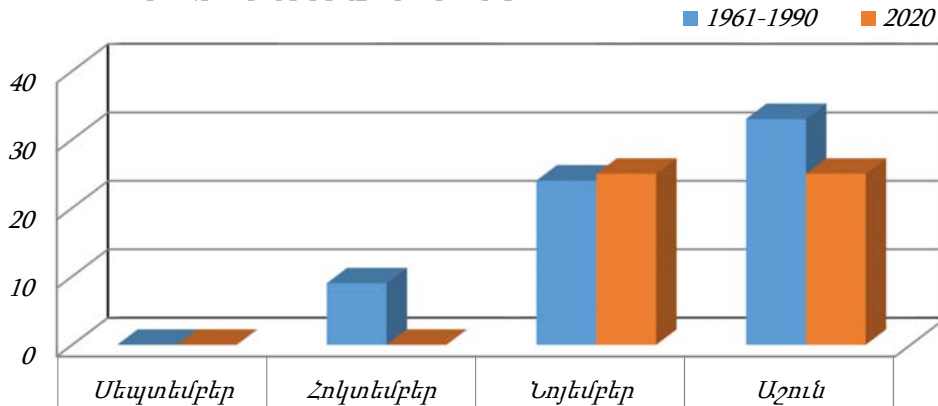
Ամառային օրերի թիվը Երևանում

Սառնամանիքային օրերի (օրերի քանակը, երբ օրական առավելագույն ջերմաստիճանի արժեքները 0°C -ից ցածր են TX (daily maximum) $<0^{\circ}\text{C}$) կլիմայական ինդեքսը (TXij $<0^{\circ}\text{C}$), 2020թ. աշնանը Արագած բ/լ կայանում կազմել է 25 օր, ինչը ցածր է 1961-1990թթ. նորմից 8 օրով: 2020թ. սեպտեմբեր և հոկտեմբեր ամիսներին Արագած բ/լ կայանում առավելագույն ջերմաստիճանը 0°C -ից ցածր չի գրանցվել. սեպտեմբերին այն

եղել է նորմի սահմաններում, հոկտեմբերին 9 օր նորմից պակաս, նոյեմբերին գերազանցելով նորմը 1 օրով:

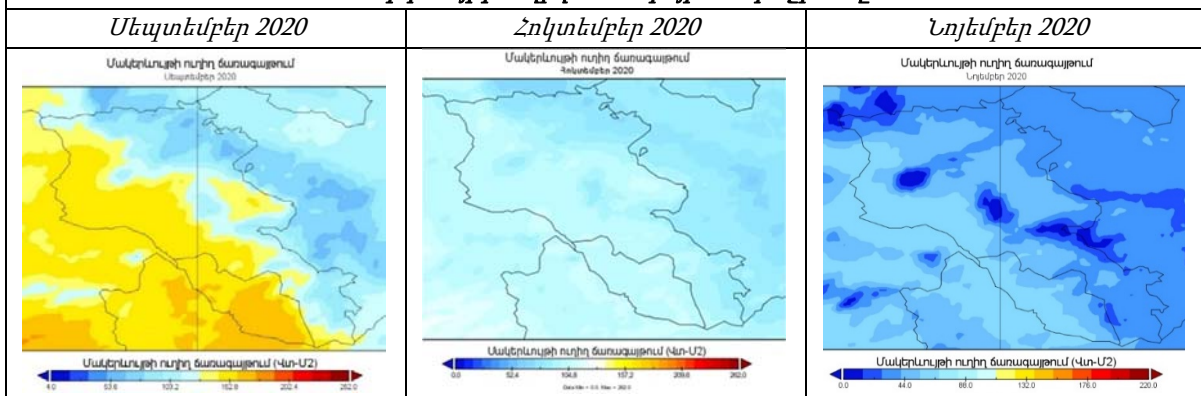
Մառնամանիքային օրերի թիվը Արագած բ/լ -ում

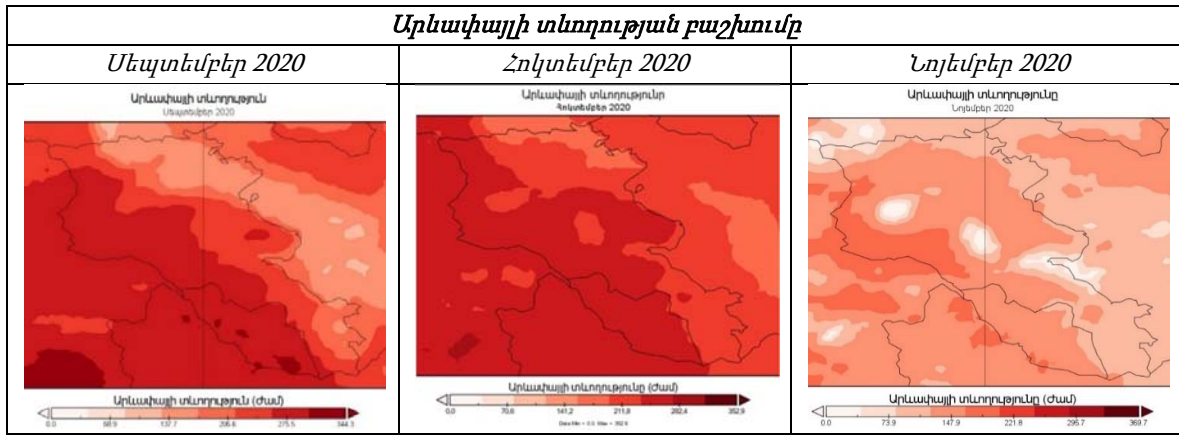
Արեգակի ճառագայթման տարրերի բաշխումը ըստ արբանյակային տվյալների

Երկրի մակերևույթ հասած արեգակնային ճառագայթումը պայմանավորեց նորմից բարձր ջերմային ռեժիմ նաև 2020թ. աշնանը: Սեպտեմբերին մակերևույթի ուղիղ ճառագայթման (SID) առավելագույն արժեքներ գրանցվել են Արարատյան դաշտում, Արագածոտնի, Շիրակի և Գեղարքունիքի նախալեռնային հատվածներում հասնելով մինչև 130-170 Վտ-Մ² սեպտեմբերին, մնացած շրջաններում գրանցվել են ավելի ցածր արժեքներ (53-103 Վտ-Մ²): Երկրի մակերևույթ հասած ճառագայթման արժեք աստիճանաբար նվազում է հասնելով հոկտեմբերին արևելյան և լեռնային շրջաններում 30 Վտ-Մ², ինչը պայմանավորված է նաև ամպամածության ավելացմամբ: Մյուս հատվածներում այն հասնում է մինչև 70-80 Վտ-Մ²: Նոյեմբերին էլ ավելի ցածր:

Մակերևույթի ուղիղ ճառագայթման բաշխումը

Արևափայլի առավելագույն տևողությունը (SDU) գրանցվել է Արարատյան դաշտում, Գեղարքունիքում, Կոտայքի կենտրոնական շրջաններում հասնելով սեպտեմբերին մինչև 270-290, հոկտեմբերին մինչև 250-270 ժամ: Նոյեմբերին արևափայլի տևողությունը առավելագույնն է Արարատյան դաշտում՝ 150-160 ժամ:

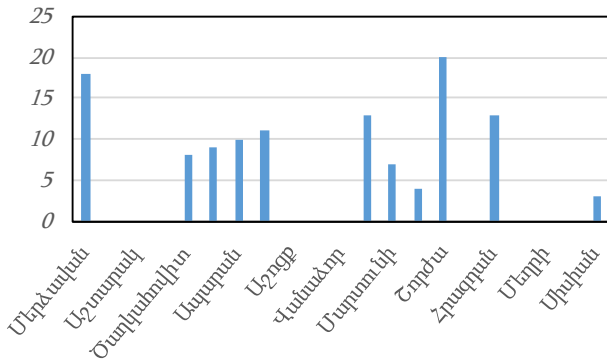
Ջերմային ալիքներ

2020թ. սեպտեմբերի 12–18-ն ընկած ժամանակահատվածում դիտվել է տաք օդի ներթափանցում, ինչի արդյունքում տաք ալիքի է դիտվել հանրապետության ողջ տարածքում:

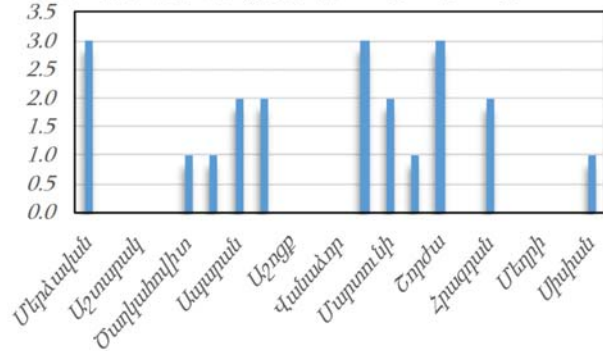
2020թ. հոկտեմբերին համեմատած բազմամյա տվյալների հետ նկատվում է տաք ալիքով օրերի թվի աճ՝ տաք ալիք դիտվել է հոկտեմբերի 13-20-ը և 23-31-ը ընկած ժամանակահատվածում՝ արտահայտված է եղել Անանուն լեռնանցքում, Գյումրիում, Մերձավանում, Շորժայում: 2020թ. նոյեմբերին դիտվել է տաք ալիքի ներթափանցման մեկ դեպք՝ նոյեմբերի 1-4-ը: Ալիքը արտահայտվել է Արարատյան դաշտում, Գեղարքունիքում և Կոտայքում:

2020թ. նոյեմբերին դիտվել է տաք ալիքի ներթափանցման մեկ դեպք՝ նոյեմբերի 1-4-ը: Ալիքը արտահայտվել է Արարատյան դաշտում, Գեղարքունիքում և Կոտայքում:

Տաք ալիքով օրերի թիվը 2020թ. աշնանը

Տաք ալիքով դեպքերի թիվը 2020թ. աշնանը

Միջին օրական ջերմաստիճանի կայուն անցումը որոշակի սահմաններից

Միջին օրական ջերմաստիճանի անցումը 15 աստիճանից ցածր մատնանշում է ամռան ավարտը, 10 աստիճանից ցածր՝ ջեռուցման սեզոնի սկիզբը, 5 աստիճանից ցածր՝ վեգետացիայի ավարտը, 0 աստիճանից ցածր՝ ձմռան սկիզբը: 2020թ. ամռան ավարտը դիտվել է հոկտային և նախալեռնային շրջաններում մեկ նորմից մեկ տասնօրյակ ուշ, լեռնային շրջաններում նորմի սահմաններում:

Ջեռուցման սեզոնը սկսվել է հոկտային, նախալեռնային և լեռնային շրջաններում նորմի սահմաններում, բարձր լեռնային շրջաններում՝ մեկ տասնօրյակ ուշ:

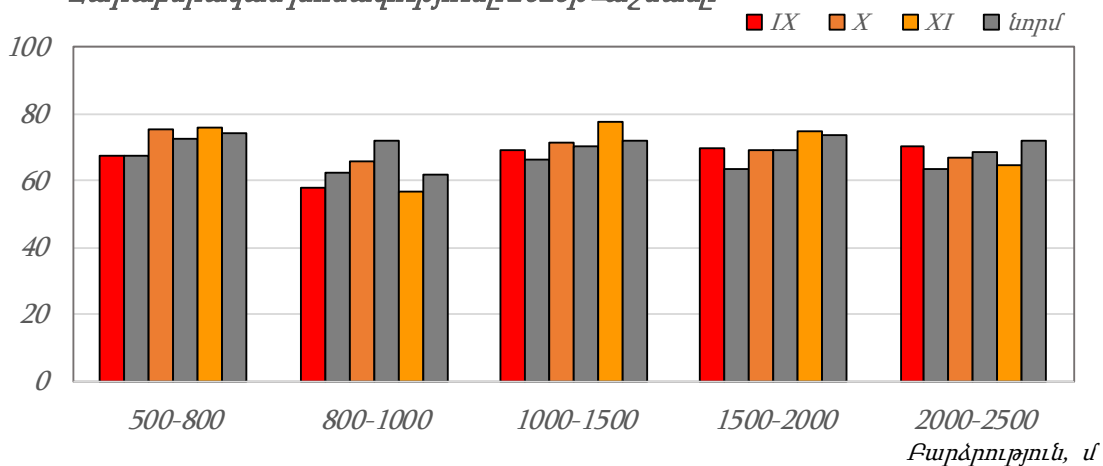
Վեգետացիոն սեզոնի ավարտը դիտվել է հոկտային, նախալեռնային և լեռնային շրջաններում նորմի սահմաններում, բարձր լեռնային շրջաններում՝ մեկ տասնօրյակ ուշ:

Ձմռան սկիզբը դիտվել է հովտային և նախալեռնային շրջաններում դեկտեմբերի 2-րդ, իսկ լեռնային և բարձր լեռնային շրջաններում նոյեմբերի առաջին և երկրորդ տասնօրյակներում:

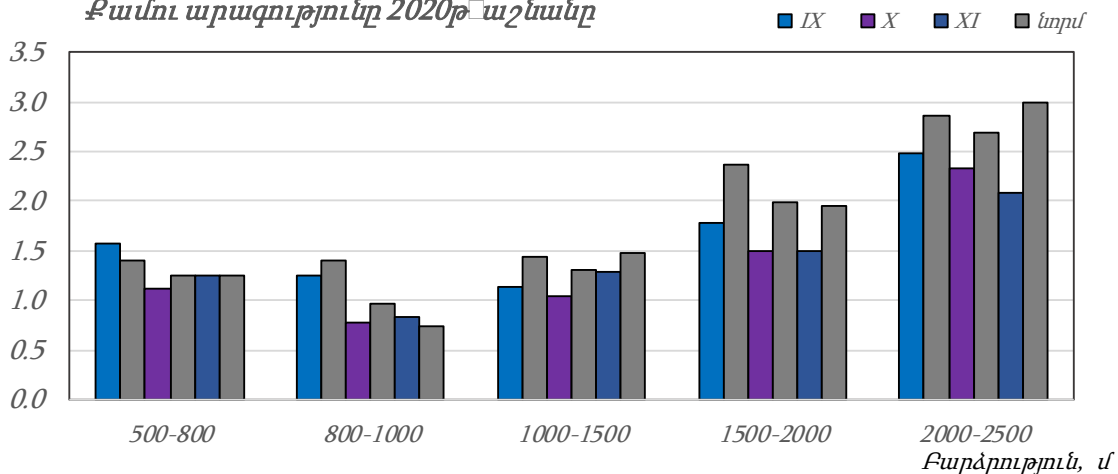
Աղյուսակ 1.1. 2020թ աշնանը օդի միջին ջերմաստիճանի անցումը՝ 0, 5, 10, 15 աստիճանից ցածր

	Սեպտեմբեր			Հոկտեմբեր					Նոյեմբեր					Դեկտեմբեր							
Շրջաններ/Տասնօրյակ	II	նորմ	III	I	նորմ	II	նորմ	III	նորմ	I	նորմ	II	նորմ	III	նորմ	I	նորմ	II	նորմ	III	նորմ
Հովտային շրջաններ	>15								11/X	>10	17/XI	>5			21/XI	>0		12/XII			
Նախալեռնային շրջաններ	>15				13/IX		>10		11/X	>5			15/XI		>0			25/XI			
Լեռնային շրջաններ	>15	16/IX		>10			12/X		>5			12/XI		>0		23/XI					
Բարձր լեռնային շրջաններ	>10				12/IX		>5		19/X	>0			16/XI								

Հարաբերական խոնավությունը 2020թ աշնանը

Քամու արագությունը 2020թ աշնանը

Աղյուսակ 2.2. Դիտված էքստրեմալ երևույթները 2020թ. աշնանը

Վիճակագրական դիտարկումներ	2020թ	Ամիս	Բազմամյա առավելագույնը
Ուժեղ անձրև	34.7մմ 6 ժամում Կապան (04.X)	Հոկտեմբեր	34.2մմ 12 ժամում Կապան (01.X)
Առավելագույն ջերմաստիճան	30.5°C Կապան (01.XI)	Նոյեմբեր	28.5 °C (1938թ. նոյեմբեր)

2020թ. աշնանը առանձնացավ Կապանը, որտեղ առավելագույն ջերմաստիճանը և հորդառատ տեղումները գերազանցեցին բազմամյա առավելագույն արժեքները՝ հոկտեմբերին դիտվեց ուժեղ անձրև, որը այդ ամսվա համար ռեկորդային է ինտենսիվությամբ, նոյեմբերին գրանցվեց 30,5°C՝ գերազանցելով երբևէ դիտված ամենաբարձր արժեք:

Երևան քաղաք

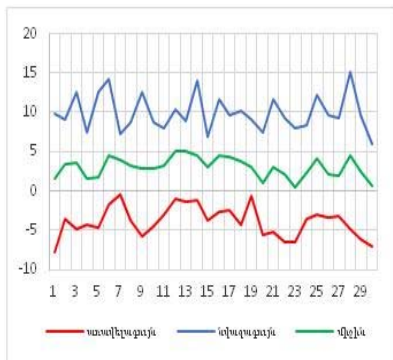
Մեպտեմբեր ամսվա միջին ամսական ջերմաստիճանը եղել է 24.1 աստիճան, որի շեղումը նորմից կազմել է +3.2 աստիճան: Առավելագույն շեղումը եղել է +3.3 աստիճան (2017թ.): Տեղումների քանակը եղել է 6մմ, որը կազմում է նորմայի 75%:

Հոկտեմբերին միջին ջերմաստիճանը եղել է 14.9 աստիճան +1.1 դրական շեղումով, ամսական տեղումների քանակը եղել է 20 մմ, որը կազմում է հոկտեմբերի նորմի 64 %-ը:

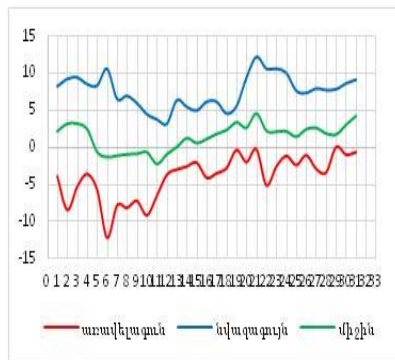
Նոյեմբերին ջերմաստիճանը եղել է 6□9 աստիճան, +0□7 դրական շեղումով, տեղումների քանակը՝ 12մմ, որը կազմում է նորմի 45%:

Առավելագույն նվազագույն միջին ջերմաստիճանների բաշխումը

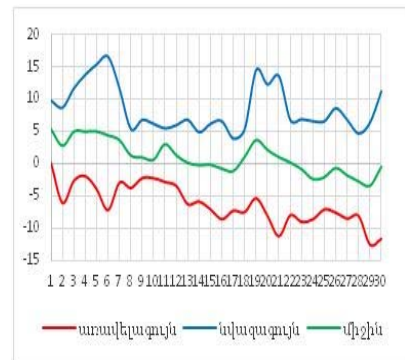
Մեպտեմբեր 2020

Հոկտեմբեր 2020

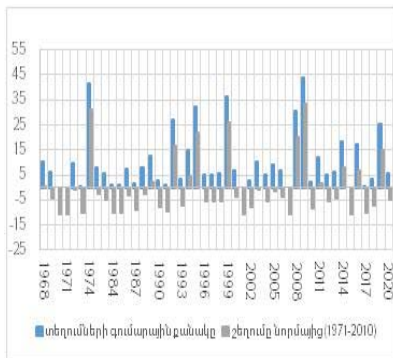

Նոյեմբեր 2020

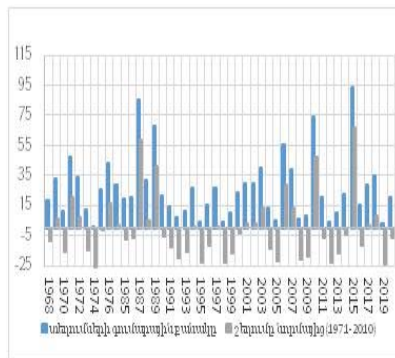

Տեղումների գումարային քանակը և շեղումը նորմից

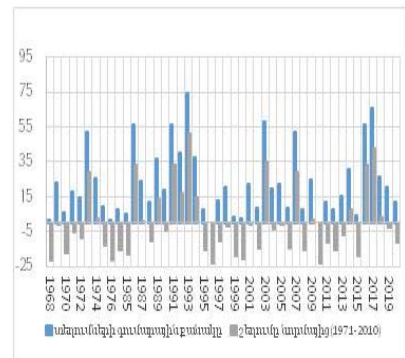
Մեպտեմբեր 2020

Հոկտեմբեր 2020

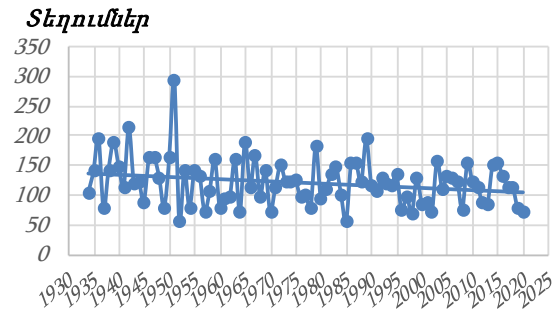
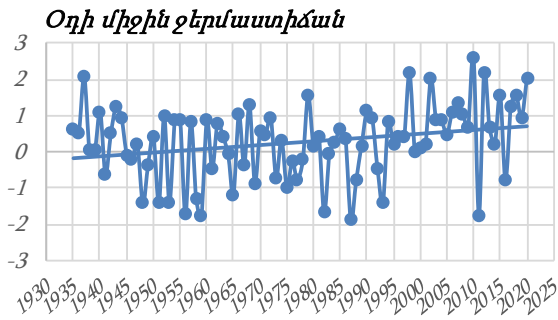

Նոյեմբեր 2020

Կլիմայի փոփոխության գնահատականները

Հայաստանի տարածքում 1935-2020թթ ընթացքում աշնան միջին ջերմաստիճանը աճել է 0.9 °C, իսկ տեղումներն այդ ընթացքում նվազել են շուրջ 26%:

Աղյուսակ 1.3. Ջերմաստիճանի և տեղումների փոփոխությունը Երևանում

Փոփոխություն (1935-2020թթ)	Սեպտեմբեր	Հոկտեմբեր	Նոյեմբեր	Աշուն
Ջերմաստիճան (°C)	1.4	1.2	0.1	0.9
Տեղումներ (%)	-22.6	-24.3	-31	-26

2. ՕՂԵՐԵՎՈՒԹԱԲԱՆԱԿԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐ

Հոկտեմբեր

Հոկտեմբեր ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում նորմայից բարձր է եղել 2-3 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում՝ բացասական շեղումով, երկրորդ տասնօրյակներում նորմայից բարձր է եղել 1-3, երրորդ տասնօրյակում՝ 2-4 աստիճանով:

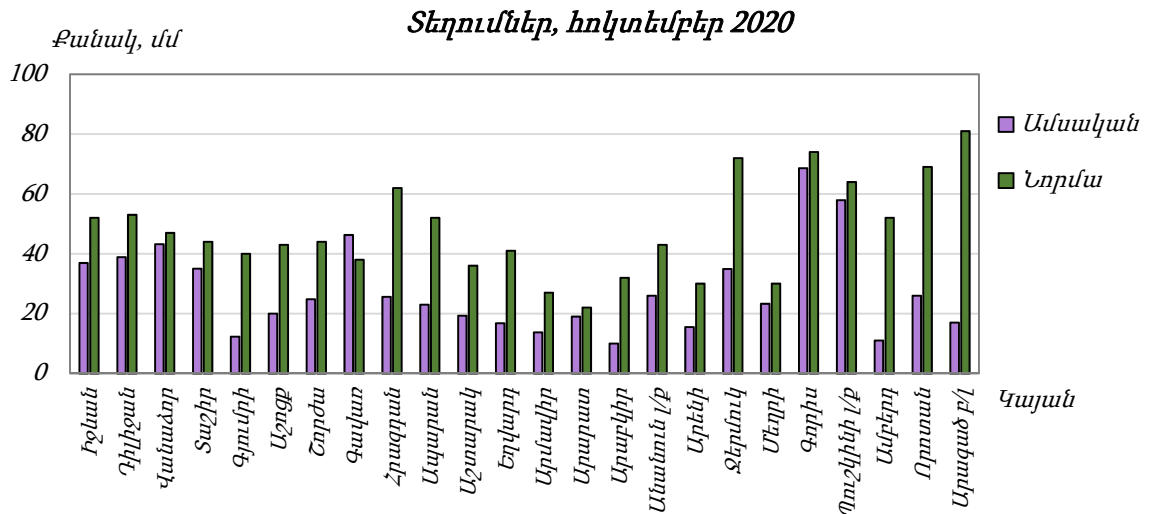
Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +19.4...+21.1°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +17.8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +24.2°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ +17.8...+18.2°C, հովտային շրջաններում՝ +21.5...+23.7°C), Շիրակում՝ +16.7...+20.8°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +9.1...+11.0°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +14.4°C), Լոռիում՝ +17.5...+19.9°C, Գեղարքունիքում՝ +14.4...+17.6°C, Արմավիրում՝ +24.4°C, Արարատում՝ +23.5...+24.2°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +18.7...+23.6°C, լեռնային շրջաններում՝ +15.1...+16.3°C), Երևան քաղաքում՝ +23.2...+24.0°C: (Հավելված 1):

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +5.4...+10.4°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +3.2°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +7.9°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ +0.9...+6.3°C, հովտային շրջաններում՝ +8.1...+10.5°C), Շիրակում՝ -1.5...+5.5°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +1.4...+5.4°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +9.4°C), Լոռիում՝ +2.1...+6.6°C, Գեղարքունիքում՝ +0.4...+6.2°C, Արմավիրում՝ +6.1°C, Արարատում՝ +6.5...+8.6°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +7.3...+9.4°C, լեռնային շրջաններում՝ +1.1...+6.4°C), Երևան քաղաքում՝ +7.6...+11.4°C: (Հավելված 1):

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +26...+28°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +21°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +28°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ +30°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +23...+26°C), Շիրակում՝ +22...+25°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +22...+23°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +24°C), Լոռիում՝ +24...+26°C, Գեղարքունիքում՝ +20...+22°C, Արմավիրում՝ +28°C, Արարատում՝ +27...+28°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +22...+27°C, լեռնային շրջաններում՝ +18...+21°C), Երևան քաղաքում՝ +26...+27°C: (Հավելված 2):

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են. Տավուշում +7...+8°C (Դիլիջան՝ +1°C), Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ -2°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +5°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ +5...+7°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -3...+3°C), Շիրակում՝ -2...+3°C (Աշոցք՝ -8°C), Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ -2...+2°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6°C), Լոռիում՝ 0...+4°C (Տաշիր՝ -2°C), Գեղարքունիքում՝ -3...+2°C, Արմավիրում՝ +3°C, Արարատում՝ +3...+7°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +1...+6°C, լեռնային շրջաններում՝ -3...+3°C), Երևան քաղաքում՝ +3...+4°C (Երևան-աերոլուգիական՝ +7°C) (Հավելված 2):

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 66-73%, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ 49%, նախալեռնային շրջաններում՝ 52%), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ 72-93%, հովտային շրջաններում՝ 78-127%), Շիրակում՝ 31-47%, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ 34-41%, նախալեռնային շրջաններում՝ 41%), Լոռիում՝ 80-103%, Գեղարքունիքում՝ 27-121%, Արմավիրում՝ 51%, Արարատում՝ 54-86%, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ 26-54%, լեռնային շրջաններում՝ 21-69%), Երևան քաղաքում՝ 10-78%:

Հոկտեմբերի 2-ին Արթիկում դիտվել է ուժեղ քամի՝ պոռթկումներում՝ 26մ/վարագույրամբ, առանձին օրեր առանձին վայրերում՝ 18-23մ/վ արագությամբ:

Հոկտեմբերի 4-ին Կապանում դիտվել է ուժեղ անձրև 35մմ/6ժ10ր, 6-ին՝ Սևանում՝ 31մմ/12ժ, առանձին օրեր առանձին վայրերում՝ 20-28մմ քանակությամբ:

Հոկտեմբերի 16-ին Ստեփանավանում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Աղյուսակ 2.1. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. հոկտեմբերին

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանում	Բնութագիր	Չափանիշ/Չափորոշիչ	Փաստացի
Շիրակ /Արթիկ	2.10.2020	ուժեղ քամի	արագություն	≥25մ/վ	26մ/վ
Սյունիք/Կապան	4.10.2020	ուժեղ անձրև	ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	35մմ/6ժ 10ր
Գեղարքունիք/Սևան	6.10.2020	ուժեղ անձրև	ինտենսիվություն	≥30մմ/12ժամ	31մմ/12ժ

Նոյեմբեր

Նոյեմբեր ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում նորմից բարձր է եղել 1 աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 3-4 աստիճանով, երկրորդ տասնօրյակում եղել է նորմայի սահմաններում՝ դրական և բացասական շեղումներով, երրորդ տասնօրյակում նորմայից ցածր է եղել 1-2 աստիճանով:

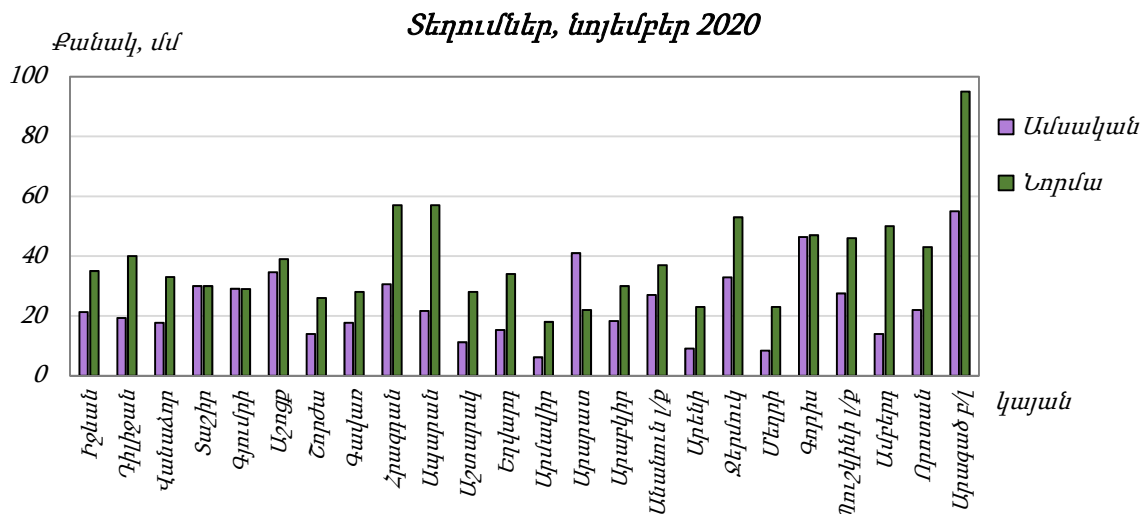
Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +11.1...+12.5°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +7.4°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +14.5°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ +8.4...+9.7°C, հովտային շրջաններում՝ +13.1...+14.7°C), Շիրակում՝ +5.6...+9.6°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +7.7...+8.8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +11.0°C), Լոռիում՝ +8.6...+10.4°C, Գեղարքունիքում՝ +5.1...+8.6°C, Արմավիրում՝ +14.4°C, Արարատում՝ +13.5...+14.1°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +8.3...+13.0°C, լեռնային շրջաններում՝ +5.5...+7.0°C), Երևան քաղաքում՝ +12.2...+13.6°C: (Հավելված 1):

Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +0.1...+4.7°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ -2.1°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +3.0°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ -1.7...+1.6°C, հովտային շրջաններում՝ +4.2...+6.9°C), Շիրակում՝ -1.4...+5.6°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ -0.5...-3.3°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +2.0°C), Լոռիում՝ -3.4...+0.5°C, Գեղարքունիքում՝ -4.3...+0.1°C, Արմավիրում՝ +1.4°C, Արարատում՝ +2.0...+2.8°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +1.0...+2.4°C, լեռնային շրջաններում՝ -1.1...-4.2°C), Երևան քաղաքում՝ +1.1...+4.8°C (Հավելված 1):

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են՝ Տավուշում +24...+28°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +18°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +28°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ +27...+30°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +21...+25°C), Շիրակում՝ +17...+20°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +18...+20°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +21°C), Լոռիում՝ +22...+25°C, Գեղարքունիքում՝ +15...+20°C, Արմավիրում՝ +24°C, Արարատում՝ +24...+26°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +18...+24°C, լեռնային շրջաններում՝ +15...+18°C), Երևան քաղաքում՝ +24...+25°C (Հավելված 2):

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են՝ Տավուշում -2...-7°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ -10°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -4°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ 0...-4°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -5...-11°C), Շիրակում՝ -8...-12°C (Աշոցք՝ -16°C), Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ -7...-12°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -5°C), Լոռիում՝ -5...-10°C (Տաշիր՝ -14°C), Գեղարքունիքում՝ -5...-10°C (Մասրիկ, Գավառ՝ -12°C), Արմավիրում՝ -7°C, Արարատում՝ -3...-6°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ -4...-6°C, լեռնային շրջաններում՝ -8...-12°C), Երևանքաղաքում՝ -1...-7°C (Հավելված 2):

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 48-90%, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ 62%, նախալեռնային շրջաններում՝ 39%), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ 48-99%, հովտային շրջաններում՝ 37-85%), Շիրակում՝ 55-100%, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ 54-56%, նախալեռնային շրջաններում՝ 45%), Լոռիում՝ 62-102%, Գեղարքունիքում՝ 42-95%, Արմավիրում՝ 34%, Արարատում՝ 41-186%, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ 40-46%, լեռնային շրջաններում՝ 28-67%), Երևան քաղաքում՝ 41-63%:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 9-14մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 15-24մ/վ արագությամբ:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է անձրև 10-18մմ, Արարատում՝ 28մմ քանակությամբ:

Նեյեմբերի 10-ին Արարատում, 30-ին Աշտարակում դիտվել է ուժեղ մառախուղ 50մ տեսանելիությամբ:

Աղյուսակ 2.2. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. նոյեմբերին

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը(երը)	Երևույթի անվանում	Բնութագիր	Զախանիչ/ Զափոքոշիչ	Փաստացի
Արարատ /Արարատ	10.11.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արագածոտն /Աշտարակ	30.11.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Դեկտեմբեր

Դեկտեմբեր ամսին օդի միջին ամսական ջերմաստիճանը հանրապետությունում նորմից բարձր է եղել 1աստիճանով:

Միջին տասնօրյակային ջերմաստիճանը առաջին և երկրորդ տասնօրյակում նորմայից բարձր է եղել 1-3 աստիճանով, երրորդ տասնօրյակում նորմայից ցածր է եղել 1-2 աստիճանով:

Միջին առավելագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում +5.1...+6.4°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +1.5°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +6.7°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ +3.7...+4.7°C, հովտային շրջաններում՝ +7.1...+7.9°C), Շիրակում՝ -2.6...+1.0°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +0.5...+1.9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +2.9°C), Լոռիում՝ +4.1...+4.9°C, Գեղարքունիքում՝ -0.6...+3.4°C, Արմավիրում՝ +5.8°C, Արարատում՝ +4.9...+5.8°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +0.9...+5.0°C, լեռնային շրջաններում՝ -0.1...-0.7°C), Երևան քաղաքում՝ +4.3...+5.4°C (Հավելված 1):

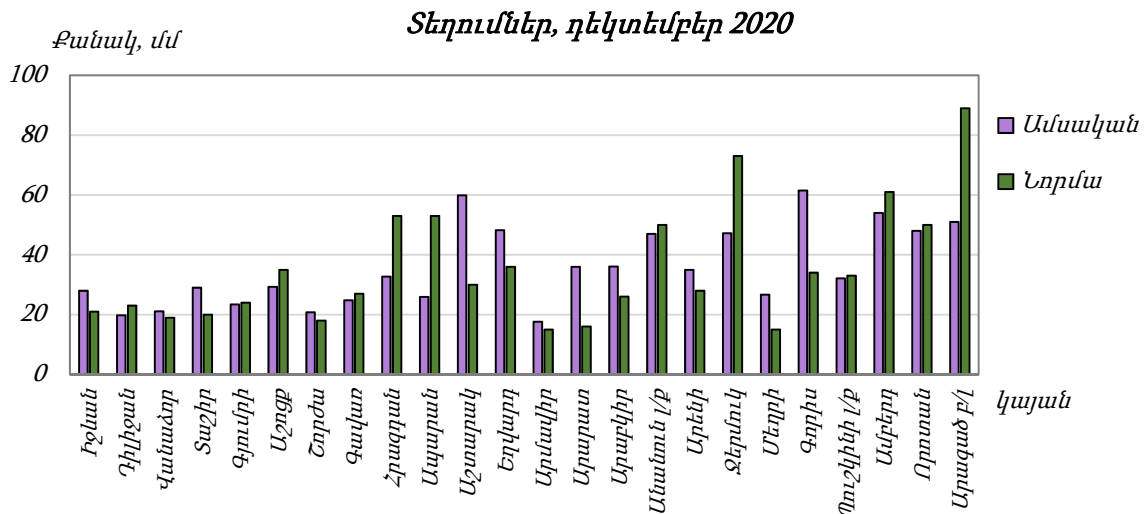
Միջին նվազագույն ջերմաստիճանը կազմել է. Տավուշում -2.7...+0.4°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ -6.7°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -1.3°C), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ -3.4...-7.8°C, հովտային շրջաններում՝ -0.8...+1.6°C), Շիրակում՝ -5.2...-11.0°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ -5.4...-6.3°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -3.1°C), Լոռիում՝ -3.2...-7.2°C, Գեղարքունիքում՝ -4.2...-12.0°C, Արմավիրում՝ -2.3°C, Արարատում՝ -1.3...-1.6°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ -2.6...-4.1°C, լեռնային շրջաններում՝ -6.6...-8.7°C), Երևան քաղաքում՝ -0.5...-2.0°C (Հավելված 1):

Ամսվա ամենաբարձր ջերմաստիճանները դիտվել են□ Տավուշում +12...+15°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ +9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +12°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ +13...+16°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +11...+13°C), Շիրակում՝ +2...+6°C, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ +6...+9°C, նախալեռնային շրջաններում՝ +9°C), Լոռիում՝ +10...+12°C, Գեղարքունիքում՝ +5...+9°C, Արմավիրում՝ +10°C, Արարատում՝ +8...+10°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ +7...+9°C, լեռնային շրջաններում՝ +2...+4°C), Երևան քաղաքում՝ +8...+10°C (Հավելված 2):

Ամսվա ամենացածր ջերմաստիճանները դիտվել են□ Տավուշում -4...-6°C, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ -20°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -9°C), Սյունիքում (հովտային շրջաններում՝ -3...-8°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -9°C (Սիսիանում՝ -

22°C)), Շիրակում՝ -13...-17°C (Աշոցք՝ -26°C), Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ -12...-18°C, նախալեռնային շրջաններում՝ -13°C), Լոռիում՝ -8...-13°C (Տաշիր՝ -21°C), Գեղարքունիքում՝ -10...-18°C (Մասրիկ՝ -24°C), Արմավիրում՝ -12°C, Արարատում՝ -9...-12°C, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ -11...-13°C, լեռնային շրջաններում՝ -11...-19°C), Երևան քաղաքում՝ -8...-12°C (Հավելված 2):

Ամսական տեղումների քանակը կազմել է. Տավուշում նորմայի 86-153%, Վայոց Ձորում (լեռնային շրջաններում՝ 65%, նախալեռնային շրջաններում՝ 125%), Սյունիքում (նախալեռնային շրջաններում՝ 181-226%, հովտային շրջաններում՝ 172-178%), Շիրակում՝ 59-104%, Կոտայքում (լեռնային շրջաններում՝ 61-80%, նախալեռնային շրջաններում՝ 134%), Լոռիում՝ 71-145%, Գեղարքունիքում՝ 62-182%, Արմավիրում՝ 117%, Արարատում՝ 127-263%, Արագածոտնում (նախալեռնային շրջաններում՝ 70-200%, լեռնային շրջաններում՝ 49-169%), Երևան քաղաքում՝ 134-180%:

Առանձին օրեր առանձին վայրերում դիտվել է քամի 10-15մ/վ արագությամբ, պոռթկումներում՝ 17-23մ/վ արագությամբ:

Դեկտեմբերի 17-ին Կապանում և Գորիսում դիտվել են տեղումներ 20մմ և 27մմ, առանձին օրեր առանձին վայրերում 5-10մմ քանակությամբ:

Դեկտեմբերի 1-ին, 13-ին՝ Ստեփանավանում, 9-ին՝ Արմավիրում, 10-ին՝ Արթիկում, 16-ին, 23-ին՝ Մերձավանում, 17-ին, 29-ին՝ Արարատում, 20-ին՝ Թալինում և Գյումրիում, դիտվել է ուժեղ մառախուղ 40-50մ տեսանելիությամբ, առանձին օրեր առանձին վայրերում՝ 10-500մ տեսանելիությամբ:

Աղյուսակ 2.3. Վտանգավոր օդերևութաբանական երևույթները 2020թ. դեկտեմբերին

Մարզ / դիտակայան	Դիտման օրը (երբ)	Երևույթի անվանում	Բնութագիր	Չափանիշ / Չափորոշիչ	Փաստացի
Լոռի / Ստեփանավան	1.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արմավիր / Արմավիր	9.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ / Արթիկ	10.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Լոռի / Ստեփանավան	13.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ

Մարզ / ղիտակայան	Դիտման օրը (երբ)	Երևույթի անվանում	Բնութագիր	Չափանիշ/ Չափորոշիչ	Փաստացի
Արմավիր / Մերձավան	16.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ / Արարատ	17.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ
Արագածոտն / Թալին	20.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Շիրակ / Գյումրի	20.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արմավիր / Մերձավան	23.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ / Արտաշատ	23.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	50մ
Արարատ / Արարատ	29.12.2020	ուժեղ մառախուղ	տեսանելիություն	≤50մ	40մ

3. ՄԹՆՈԼՈՐՏԱՅԻՆ ՕՂ

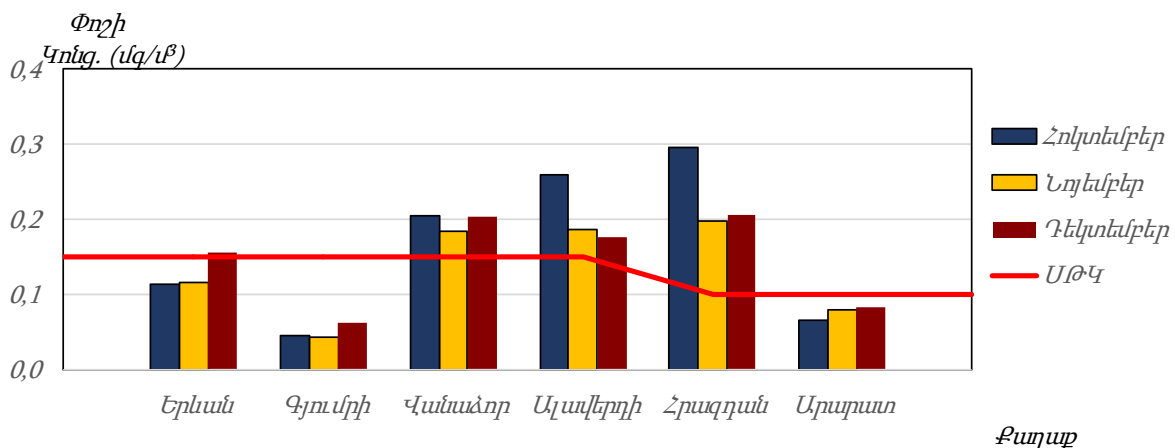
Մթնոլորտային օդի աղտոտումը կարող է լինել բնական և մարդածին: Աղտոտման հիմնական պատճառներ կարող են հանդիսանալ՝

- վառելիքի այրումը (էլեկտրակայանների, արտադրություն, տրանսպորտ, արդյունաբերություն և տնային տնտեսություններ),
- արդյունաբերական արտանետումները, լուծիչների օգտագործումը, օրինակ՝ քիմիական և հանքարդյունաբերության ոլորտում.
- գյուղատնտեսությունը,
- թափոնների բաց այրումը,
- բնական աղբյուրների, ներառյալ հրաբխային ժայթքումների, լեռնային փոշուտարածումը, բույսերից ցնդող օրգանական միացությունների արտանետումները և այլն:

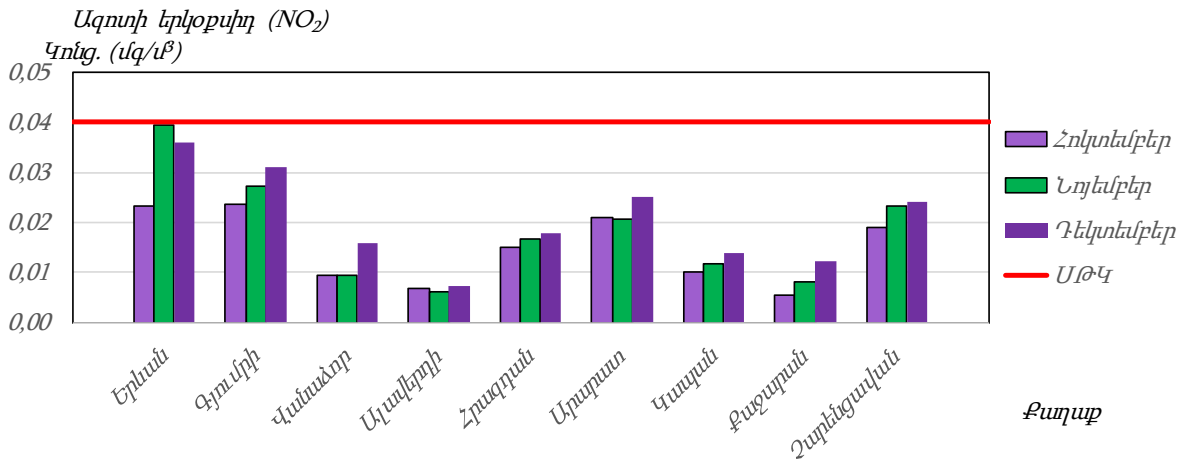
Մարդու գործունեության հետևանքով մթնոլորտային օդ կարող են արտանետվել տարատեսակ գազեր և տարբեր չափերի մասնիկներ, որոնք իրենց մեջ պարունակում են ծանր մետաղներ:

Մթնոլորտն աղտոտող նյութերի պարունակությունները որոշելու համար 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդի դիտարկումներ կատարվել են Երևան, Գյումրի, Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան, Արարատ, Ծաղկաձոր, Չարենցավան, Կապան և Քաջարան քաղաքներում: Ընդհանուր առմամբ վերը թվարկված բնակավայրերում գործում է 15 անշարժ՝ ակտիվ նմուշառման դիտակայան և 211 շարժական՝ պասիվ նմուշառման դիտակետ: Երևան քաղաքի մեկ դիտակայանում ավտոմատ սարքավորման միջոցով իրականացվում են ածխածնի մոնիթինգի դիտարկումներ: Քաղաքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի միջին ամսական և միջին շաբաթական կոնցենտրացիաների բաշխվածության քարտեզները հասանելի են www.armmonitoring.am ինտերնետային կայքում:

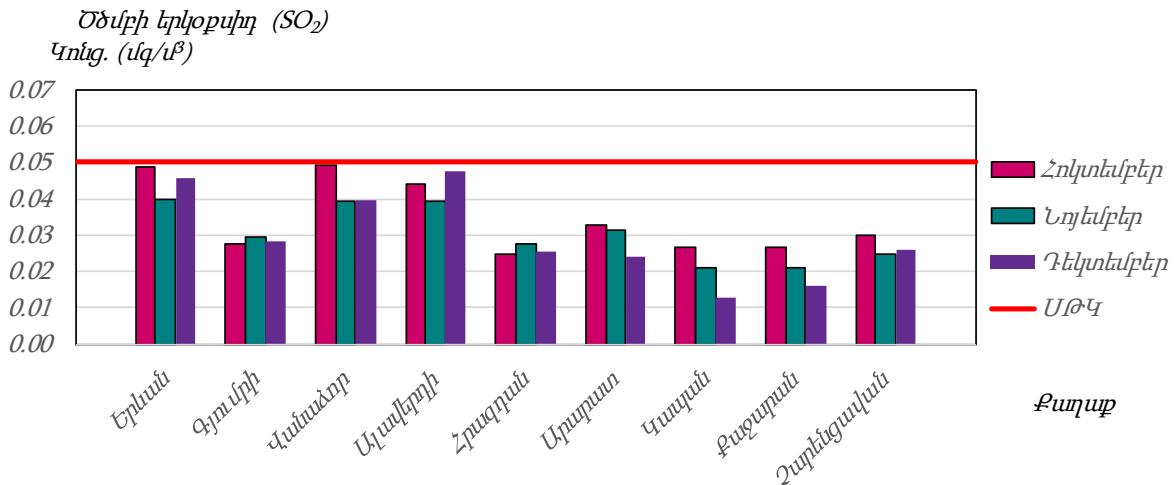
2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում փոշու կոնցենտրացիան գերազանցել է հիմնականում Վանաձոր, Ալավերդի, Հրազդան քաղաքներում: Երևան քաղաքում դեկտեմբեր ամսին դիտվել է ՍԹԿ-ից աննշան գերազանցում: Փոշու աղտոտվածությունը կարող է առաջանալ արդյունաբերական գործընթացների, տրանսպորտային միջոցների, ճանապարհային փոշու, շինարարության, գյուղատնտեսական և այլ գործողությունների հետևանքով:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի պարունակությունը չի գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ն: Մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի առաջացման գլխավոր աղբյուրն ավտոտրանսպորտն է:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի պարունակությունը չի գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ն: Ծծմբի երկօքսիդը մթնոլորտային օդում առաջանում է ծծումբ պարունակող վառելիքների այրման, ինչպես նաև արդյունաբերական այլ գործընթացների ժամանակ:

Երևան

Երևան քաղաքում կատարվում են փոշու*, ծծմբի երկօքսիդի**, ազոտի երկօքսիդի, և գետնամերձ օդոնի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 42 շարժական դիտակետ և 5 անշարժ դիտակայան:

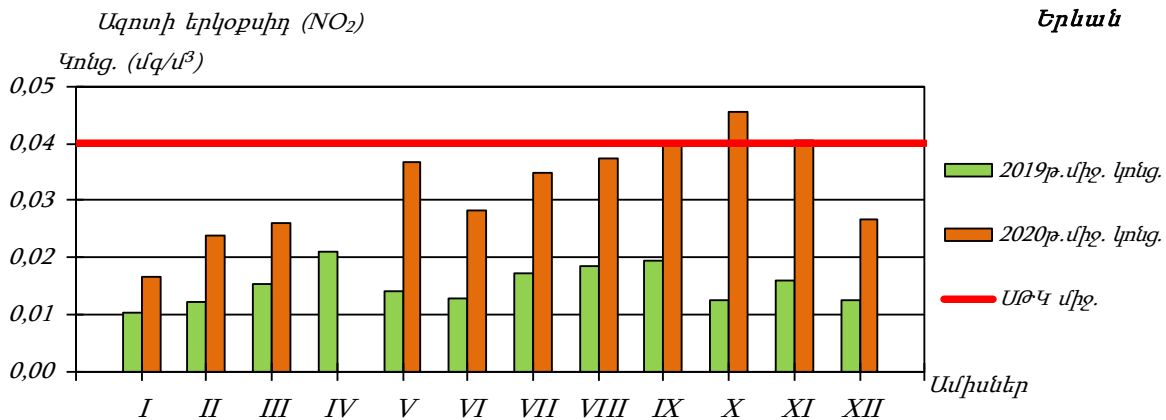
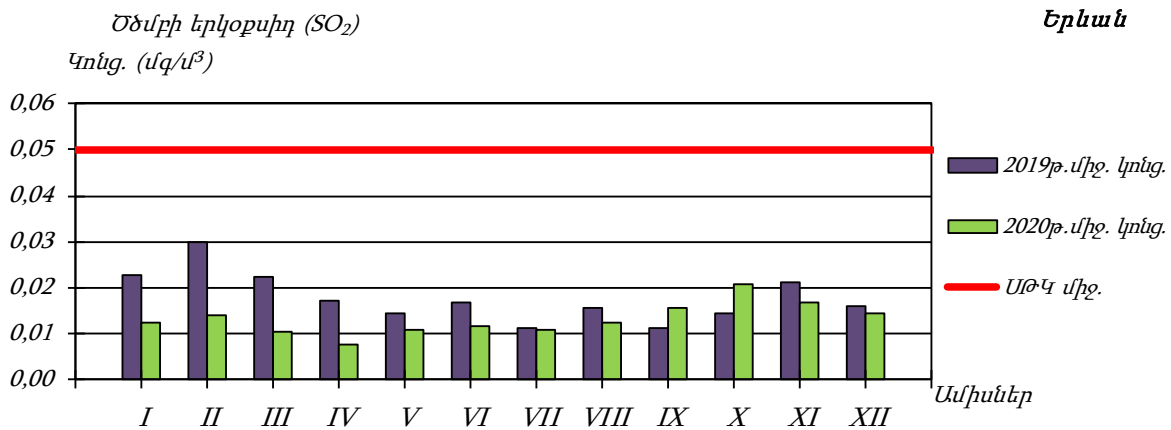
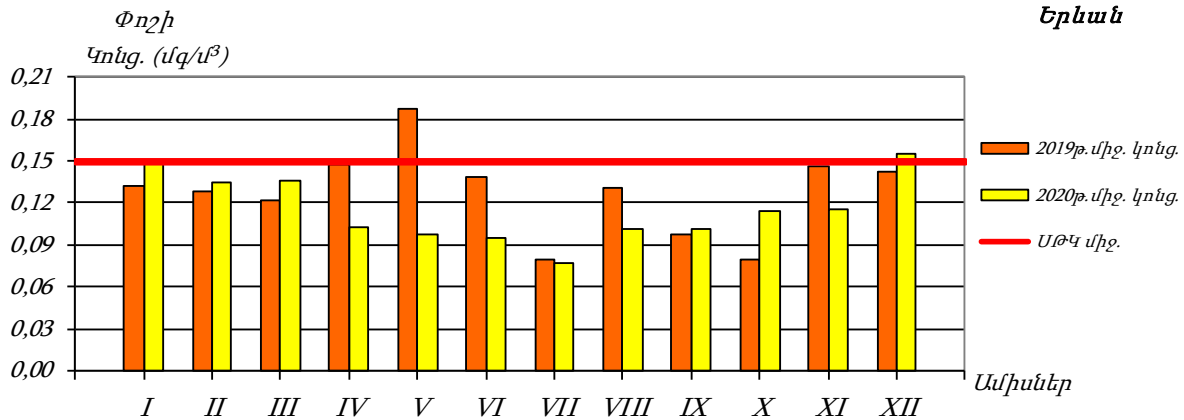
2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին չի գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ն, դեկտեմբեր ամսին գերազանցել է աննշան՝ 0.155 մգ/մ^3 ($\text{ՍԹ-ն}=0.15 \text{ մգ/մ}^3$): Ածխածնի մոնօքսիդի, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական

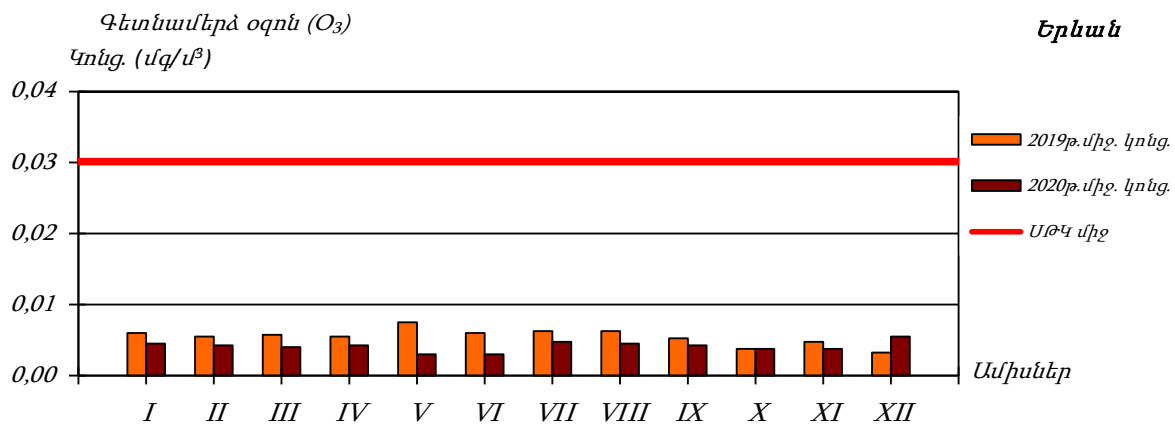
*կախված մասնիկներ

**անհիդրիդ ծծմբային

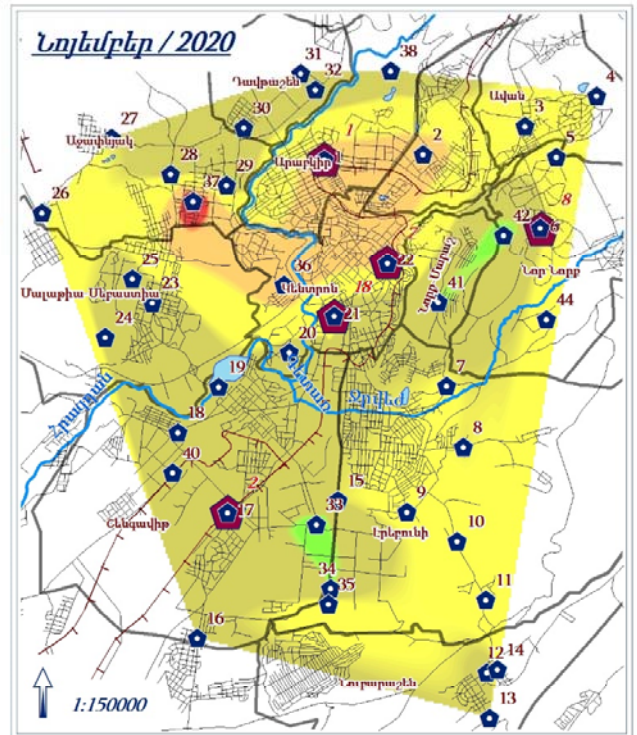
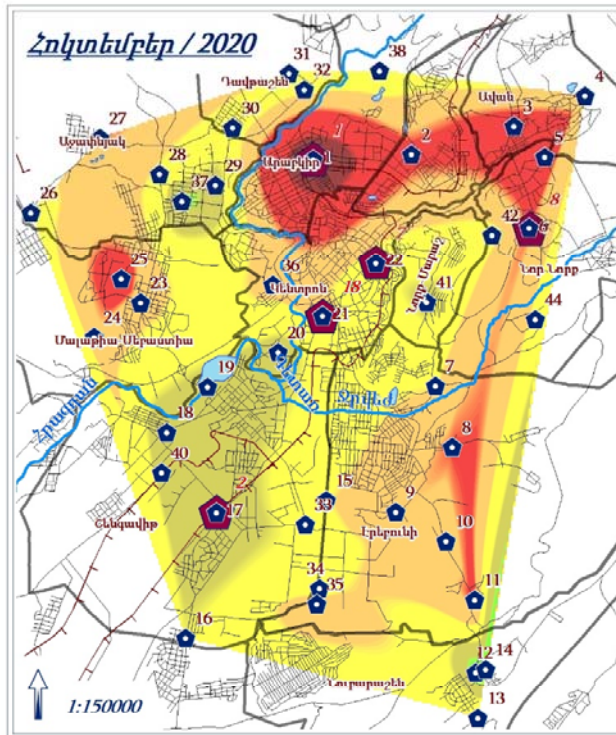
կոնցենտրացիաներն երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները, սակայն ամսվա ընթացքում և քաղաքի տարբեր հատվածներում դիտվել են որոշակի գերազանցումներ:

Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

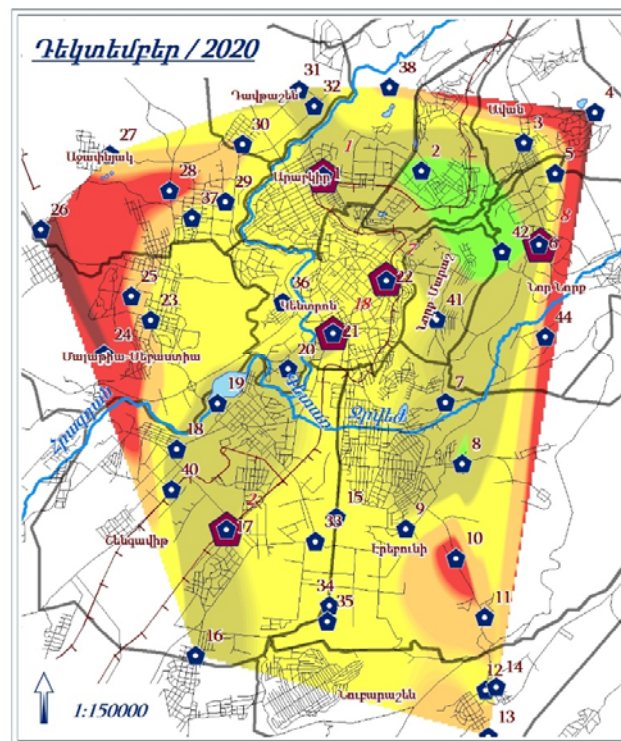

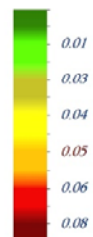
**Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

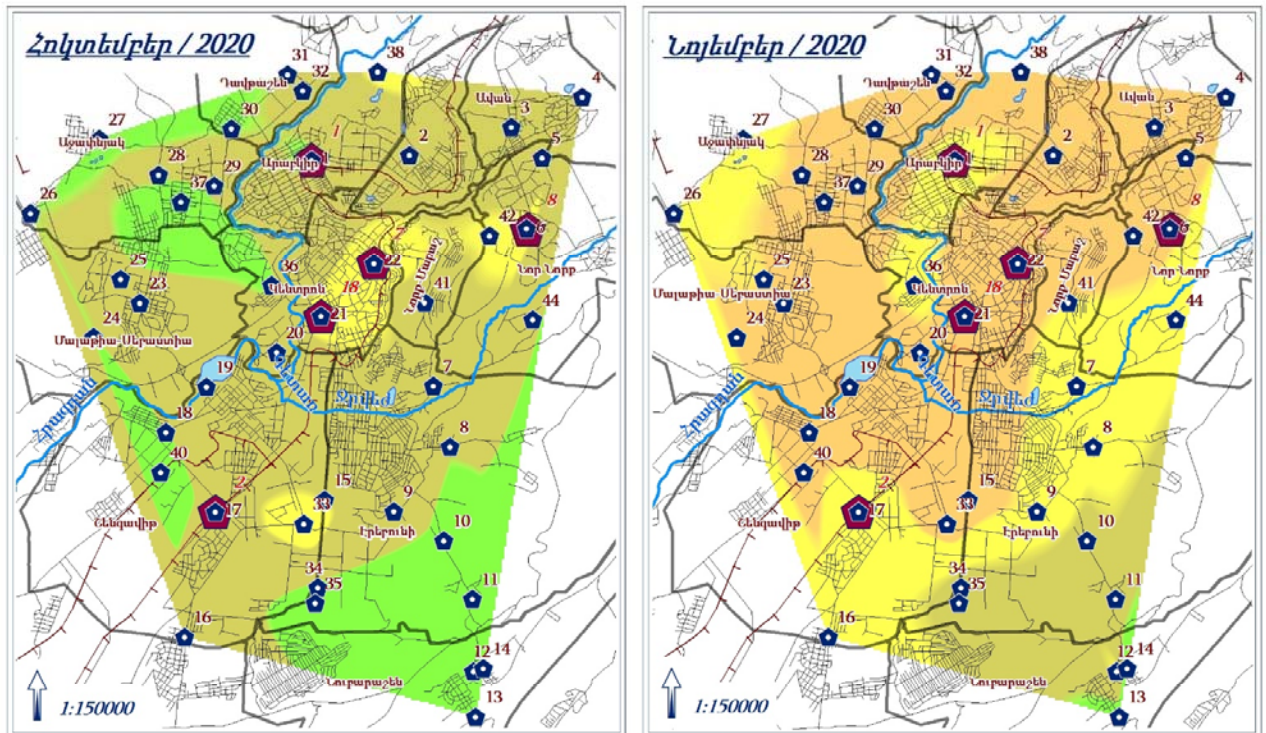
- Պարանախան նշաններ**
- ◆ Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
 - ◆ Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
 - Գետային ցանց
 - Զանապարհներ և փողոցներ
 - Երկաթգծեր
 - Երևանի վարչական շրջաններ

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

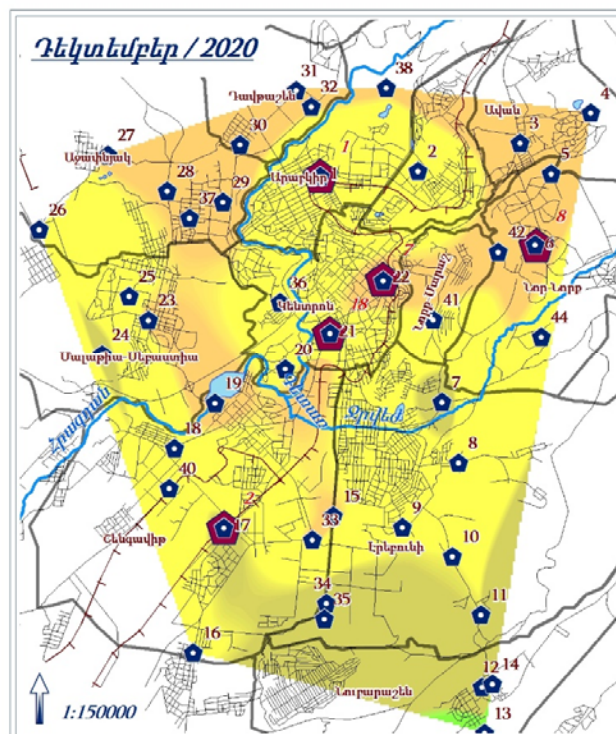

**Երևան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին
ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

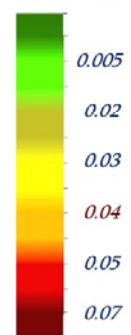

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Երևանի վարչական շրջաններ

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

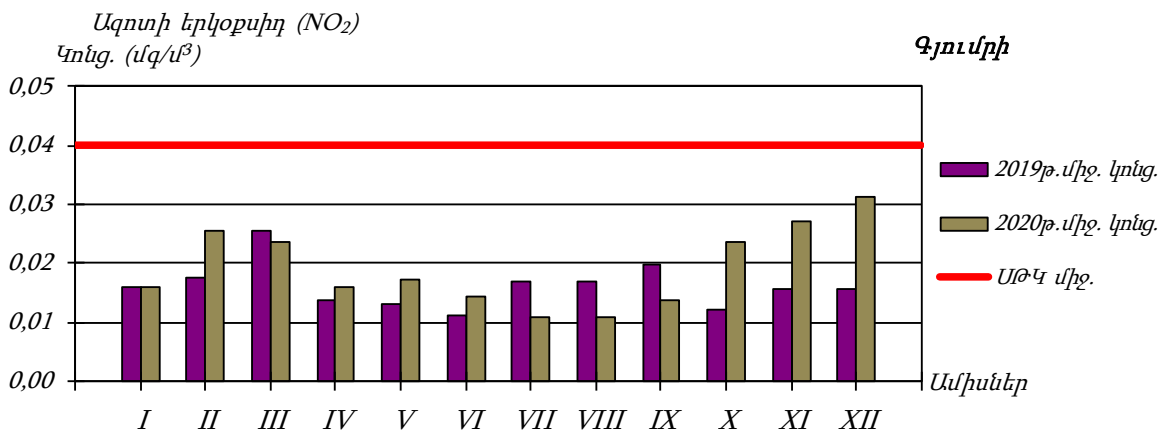
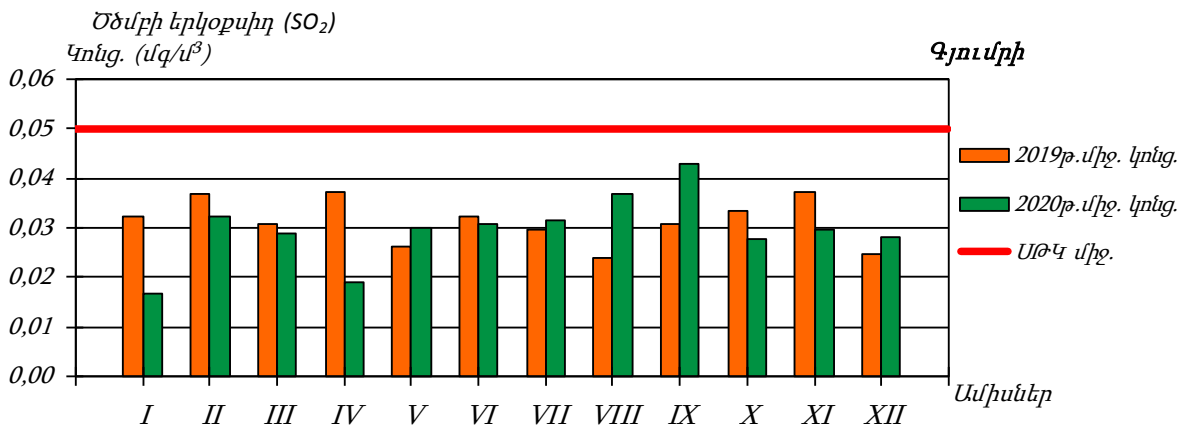
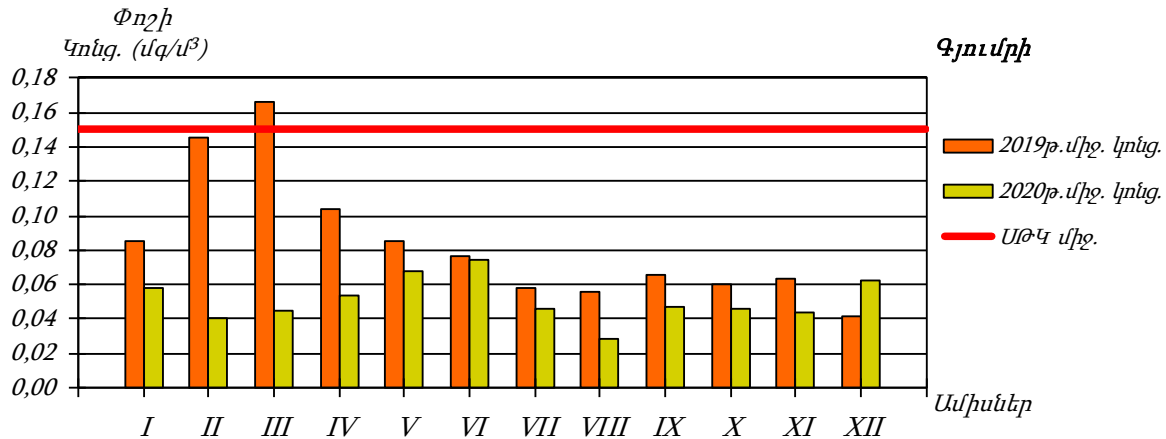

Գյումրի

Գյումրի քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է մեկ անշարժ դիտակայան և 24 շարժական դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Գյումրի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

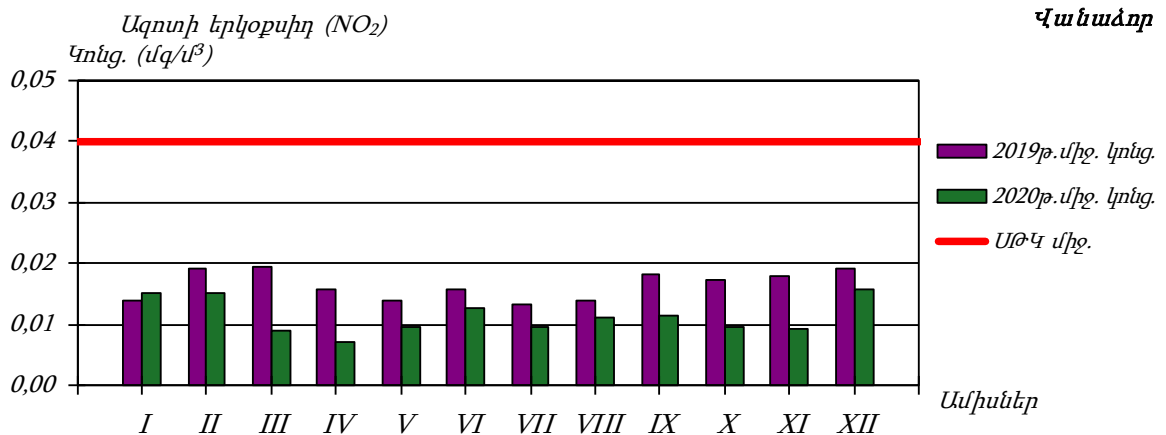
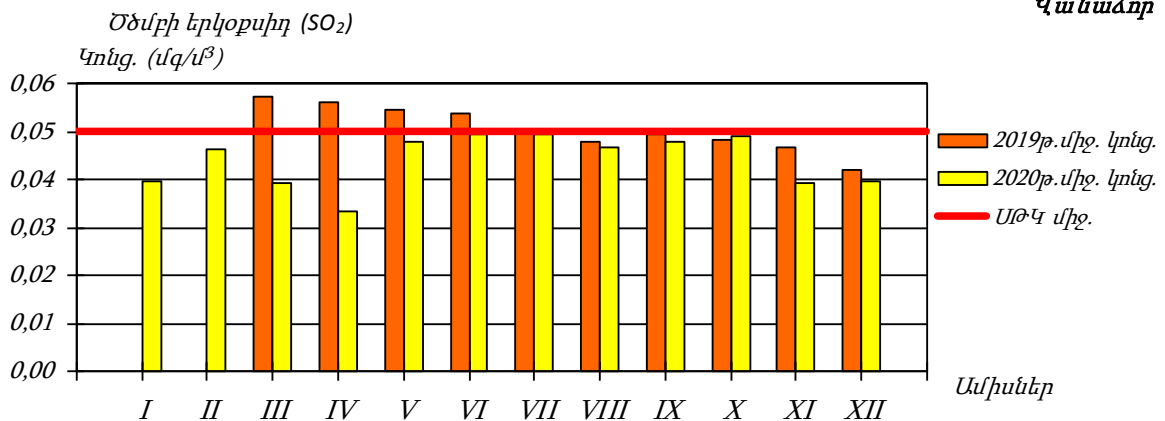
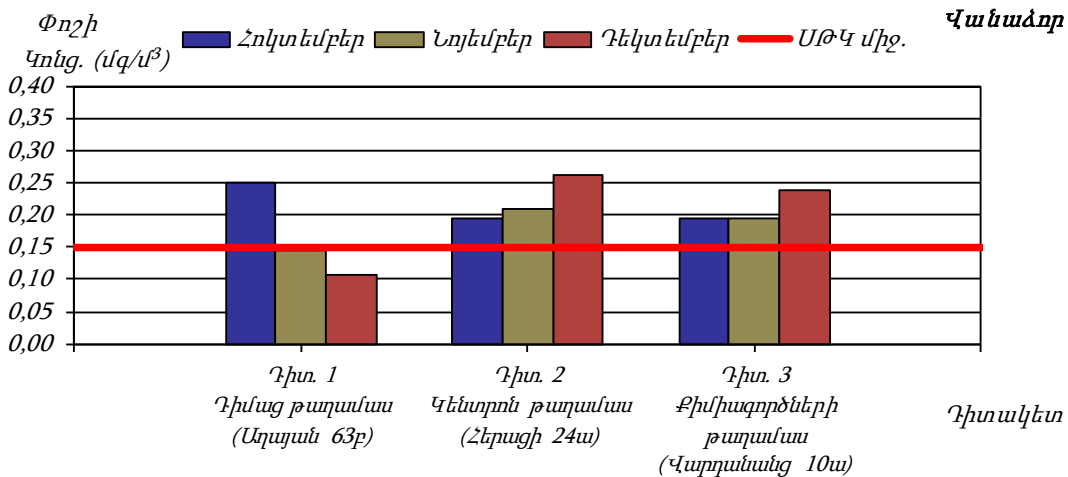

Վանաձոր

Վանաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 24 շաբաթական դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան հոկտեմբերին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն 1.4 անգամ, նոյեմբերին՝ 1.2 անգամ, դեկտեմբերին՝ 1.2 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաներն երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Վանաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

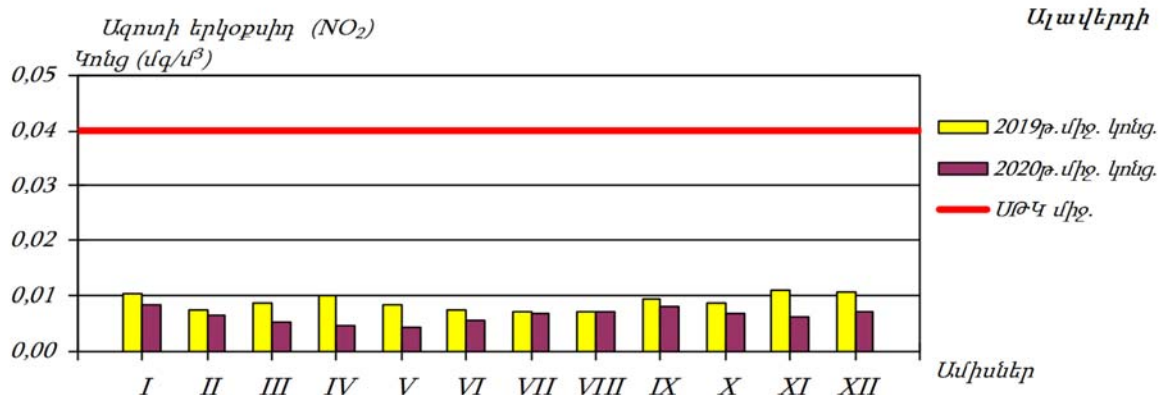
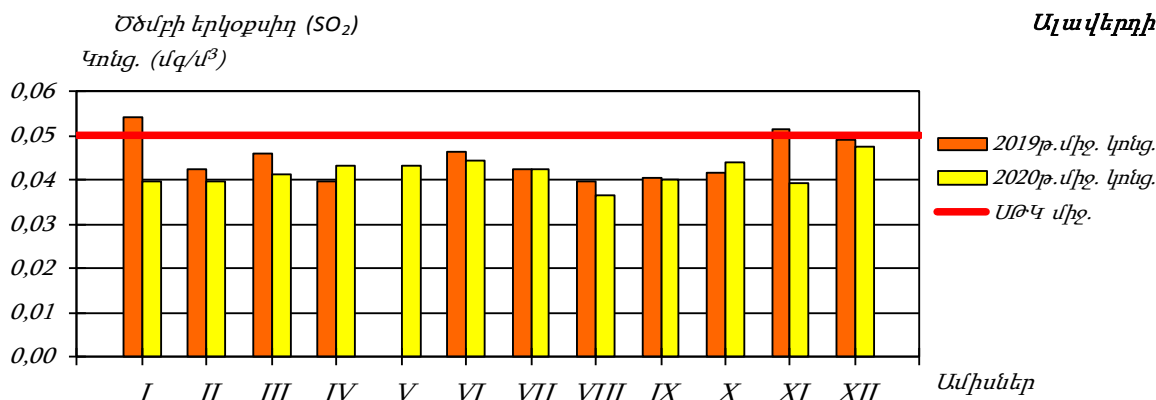
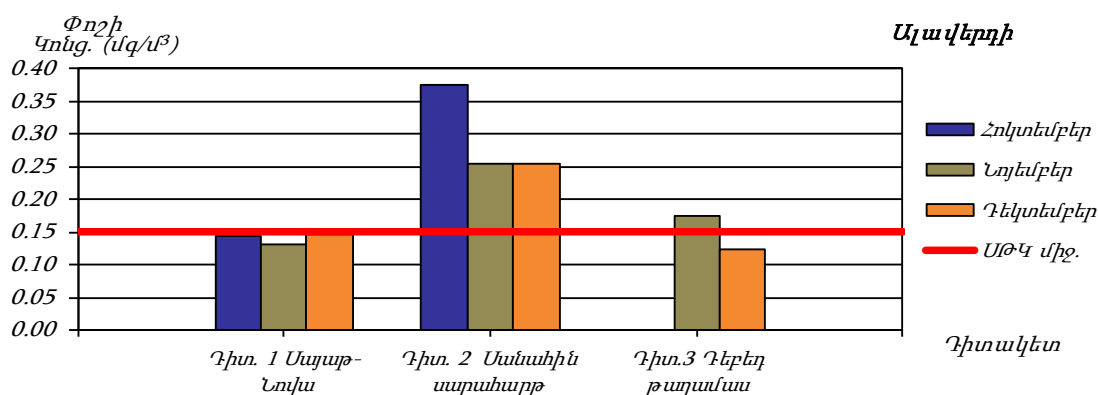

Ալավերդի

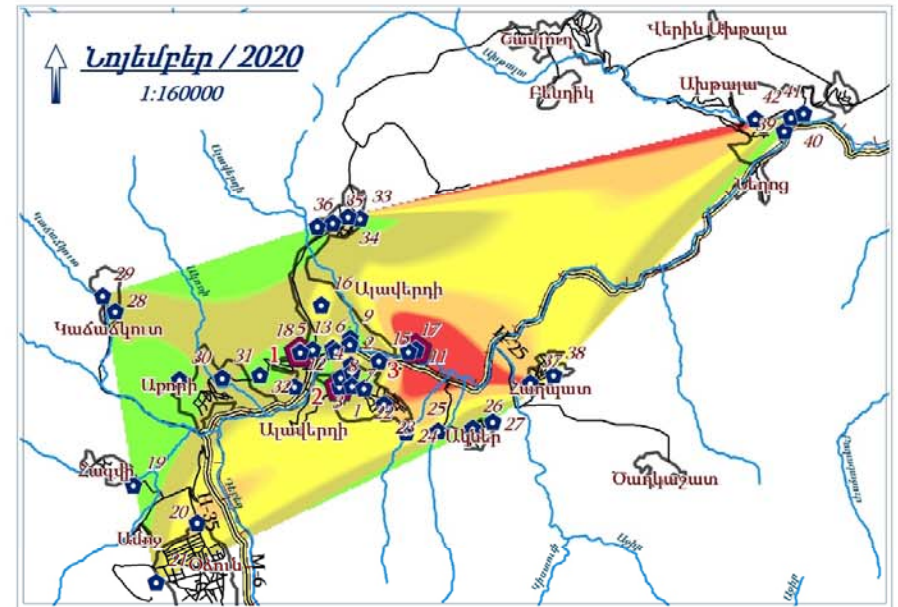
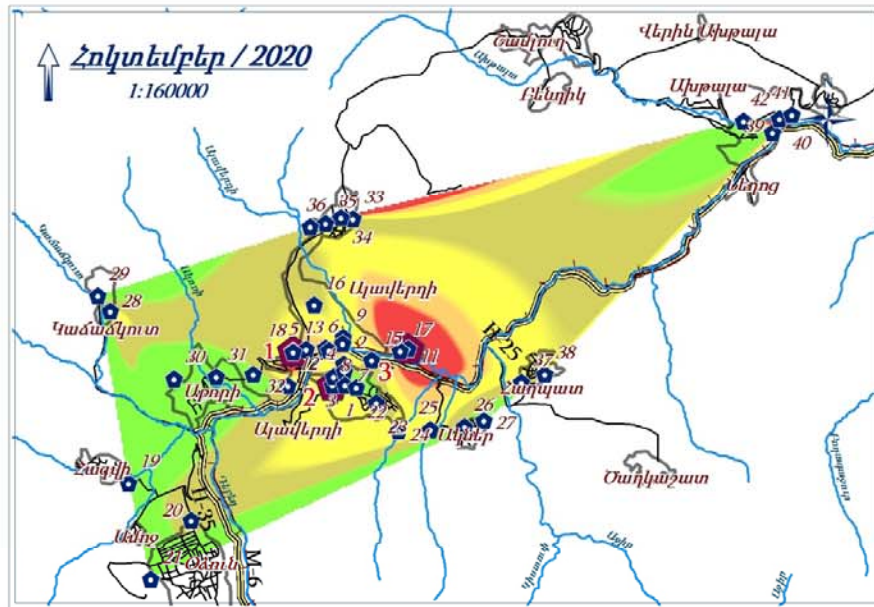
Ալավերդի քաղաքում և հարակից համայնքներում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի օքսիդների դիտարկումներ: Գործում են երեք անշարժ դիտակայան և 42 շարժական դիտակետ: Նոյեմբեր ամսից սկսած Ալավերդի քաղաքի 3-րդ դիտակետում (Դեբեդ թաղամաս) սկսվել են փոշու դիտարկումների իրականացման աշխատանքները, նախկինում Դեբեդ թաղամասում իրականացվում էին միայն ազոտի և ծծմբի երկօքսիդների դիտարկումներ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան հոկտեմբերին գերազանցել է համապատասխան ՍԹ-ն 1.8 անգամ, նոյեմբերին՝ 1.3 անգամ, դեկտեմբերին՝ 1.4 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաներն երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

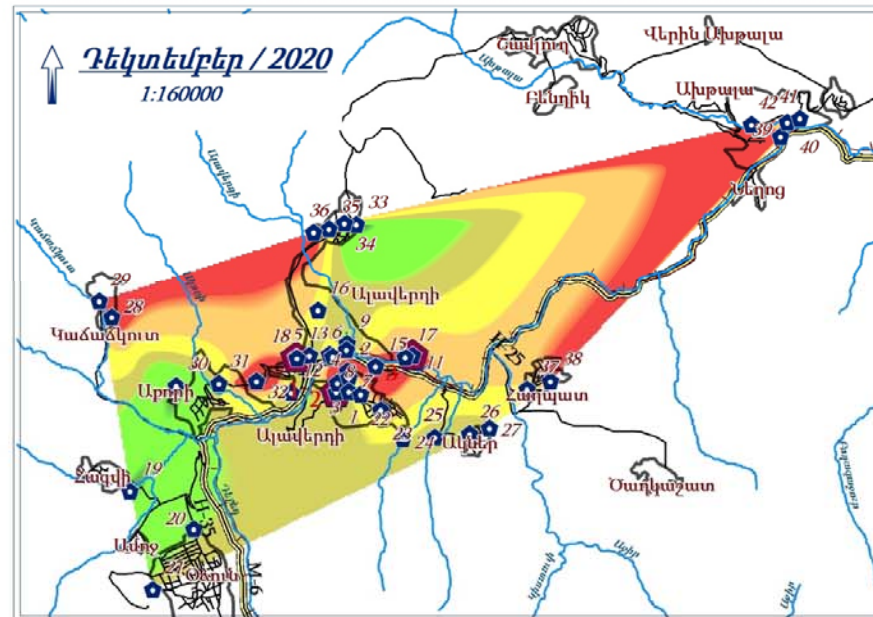
Ալավերդի քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

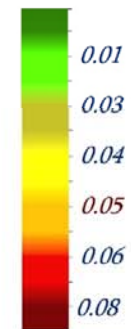
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

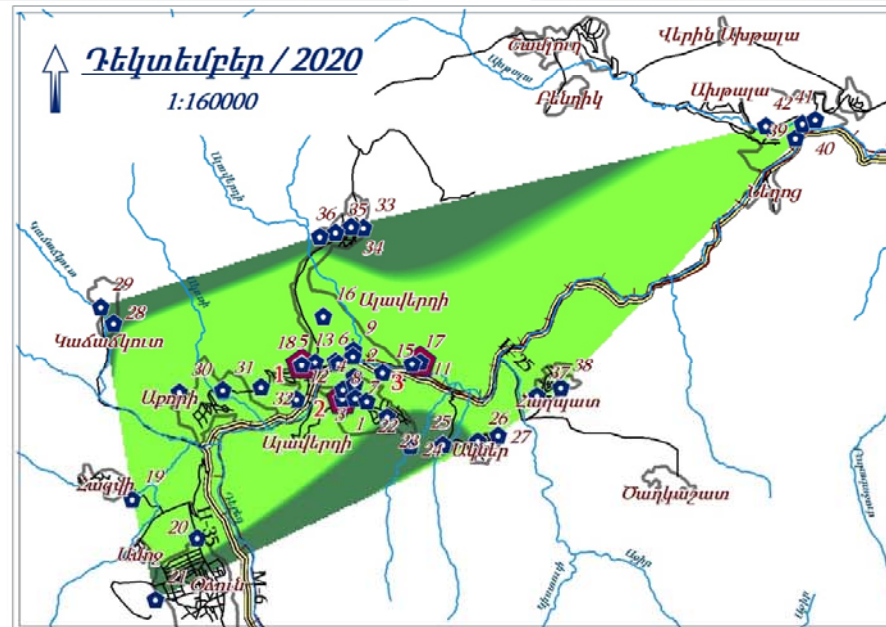
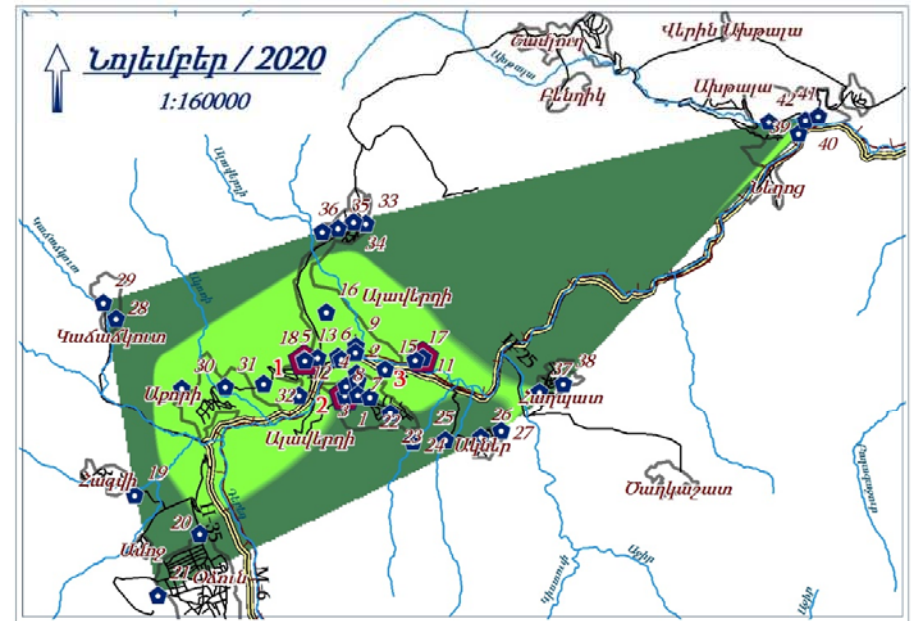
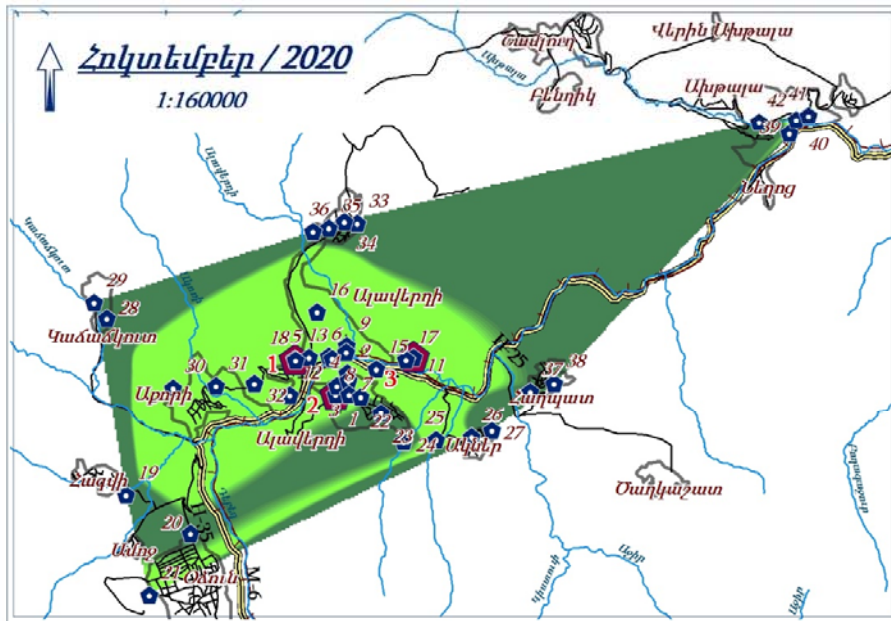
- Պայմանական նշաններ**
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
 - Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
 - Գետային ցանց
 - Ճանապարհներ և փողոցներ
 - Միջպետական ճանապարհ
 - Երկաթգծեր
 - Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

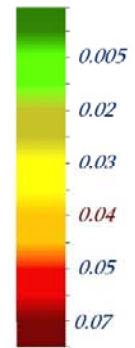
Ալավերդի քաղաքի և հարակից համայնքների մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Միջպետական ճանապարհ
- Երկաթգծեր
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ^3)

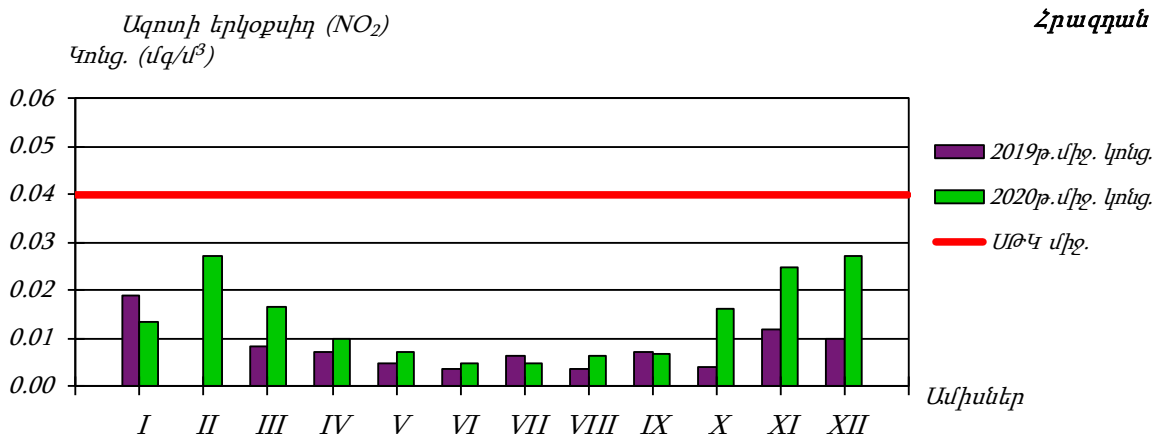
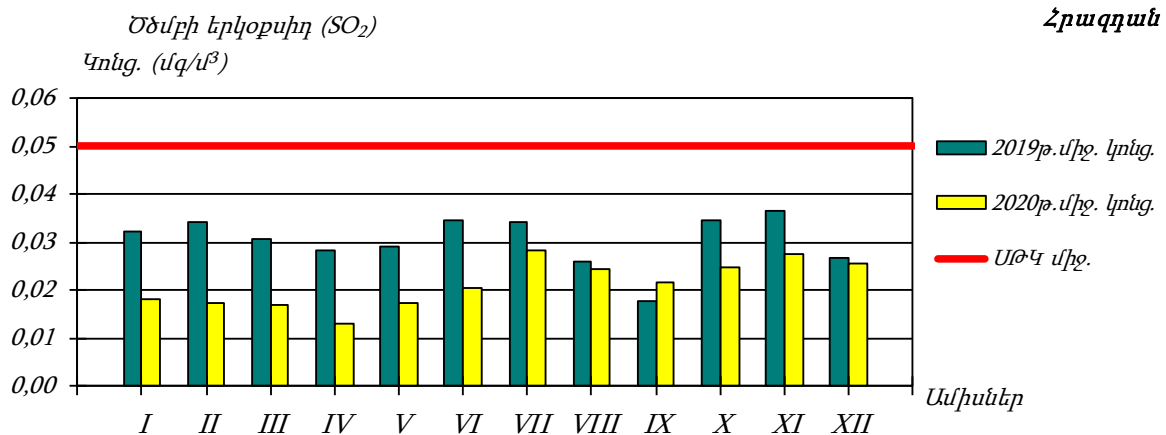
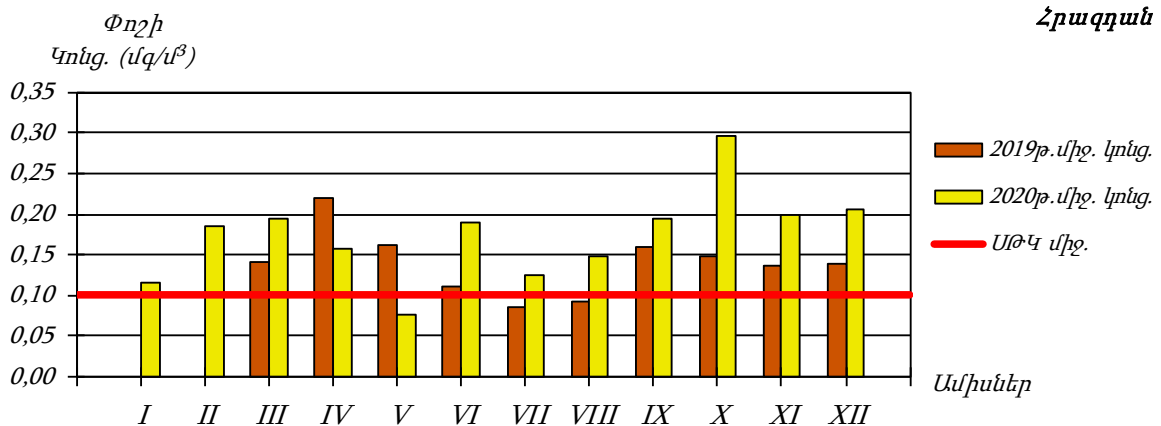

Հրազդան

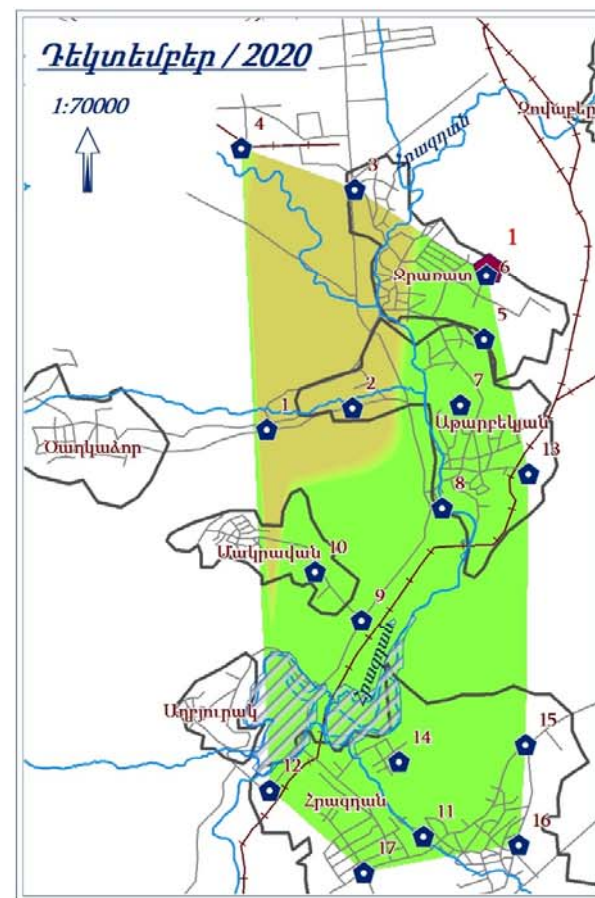
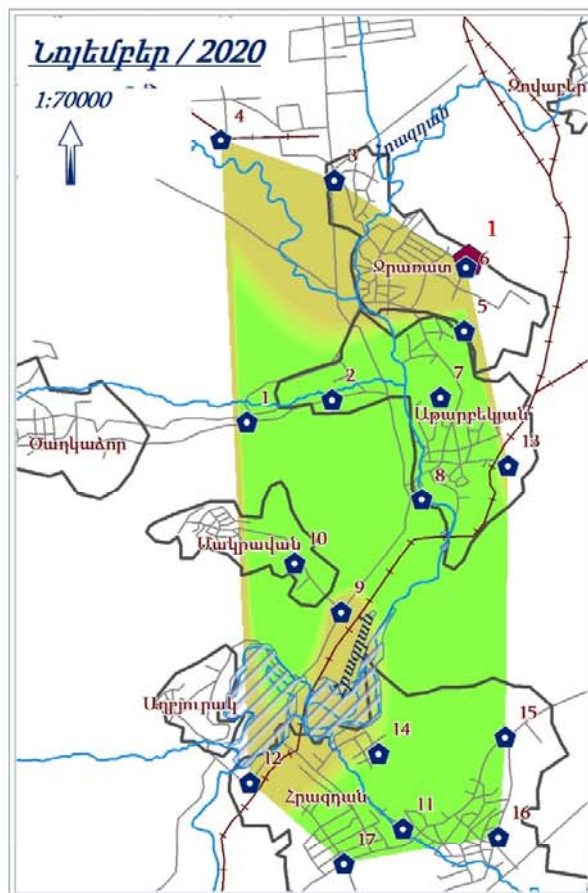
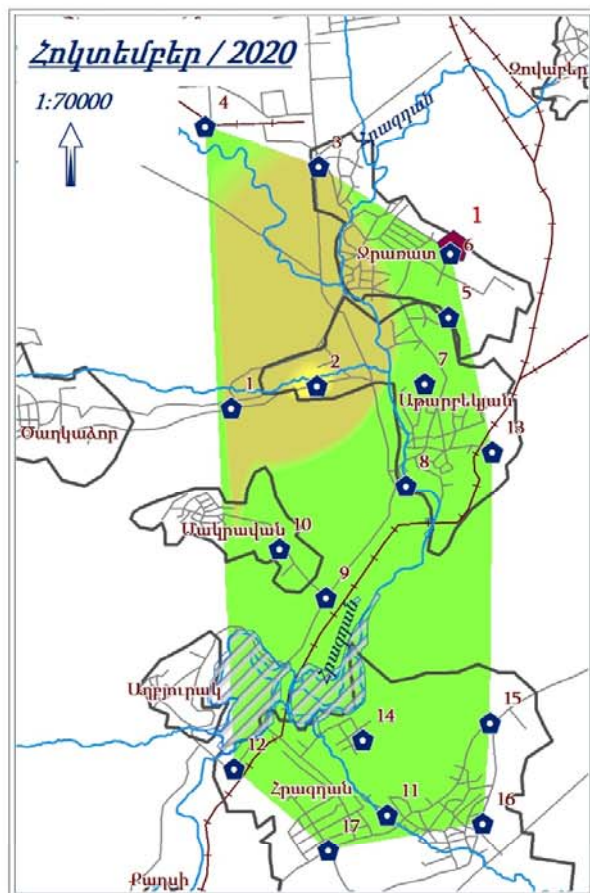
Հրազդան քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի երկօքսիդի և ազոտի երկօքսիդի դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 17 շարժական դիտակետեր:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում փոշու միջին ամսական կոնցենտրացիան հոկտեմբերին գերազանցել է համապատասխան ՍԹԿ-ն 2.9 անգամ, նոյեմբերին և դեկտեմբերին՝ 2.0 անգամ: Ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների միջին ամսական կոնցենտրացիաներն երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

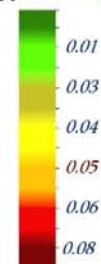
Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային տղում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

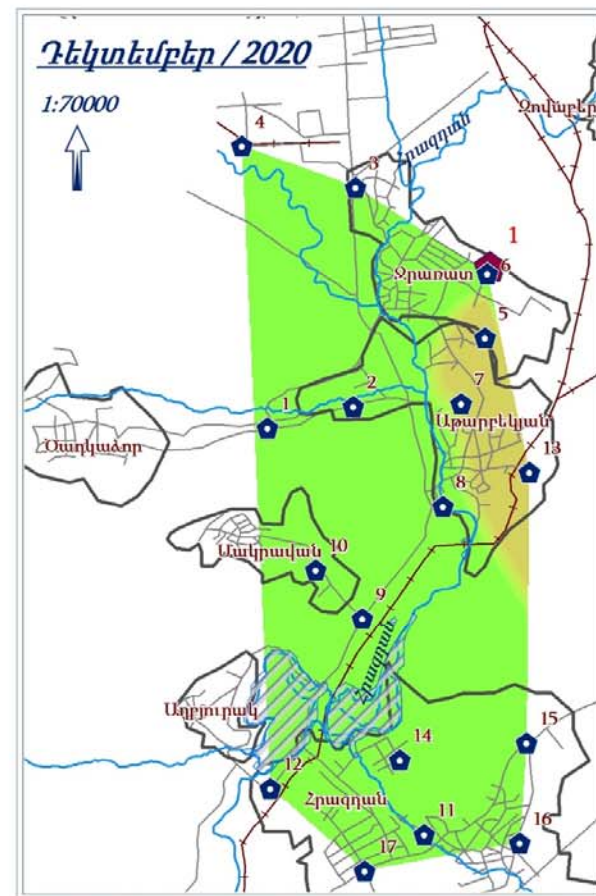
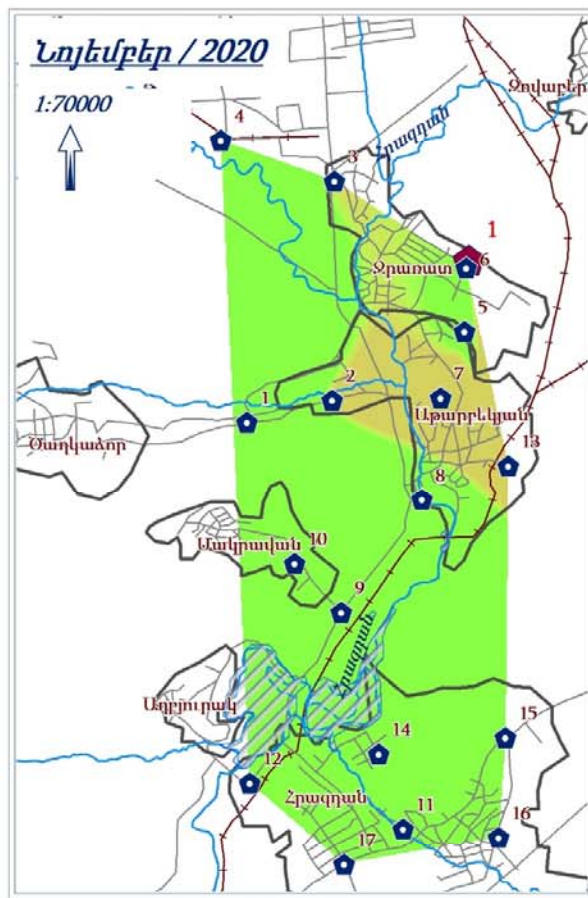
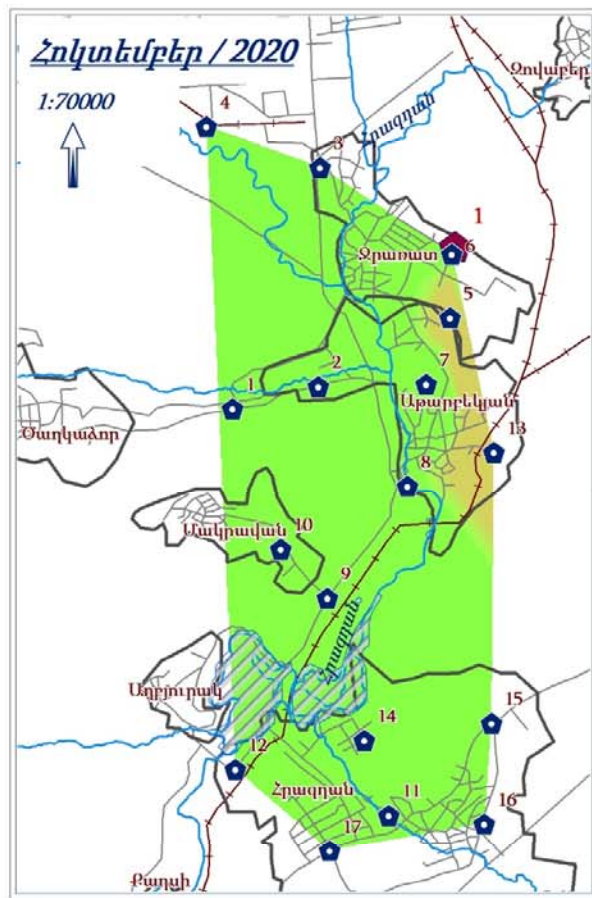
Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

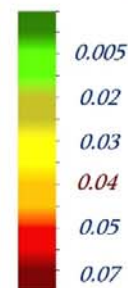
Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

Հրազդան քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության տանդրակը (մգ/մ³)

Պայմանական նշաններ

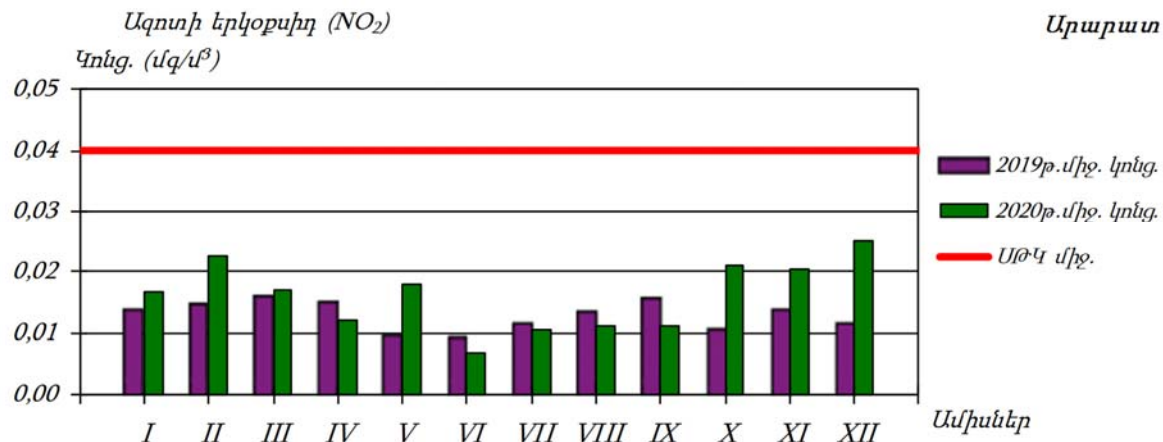
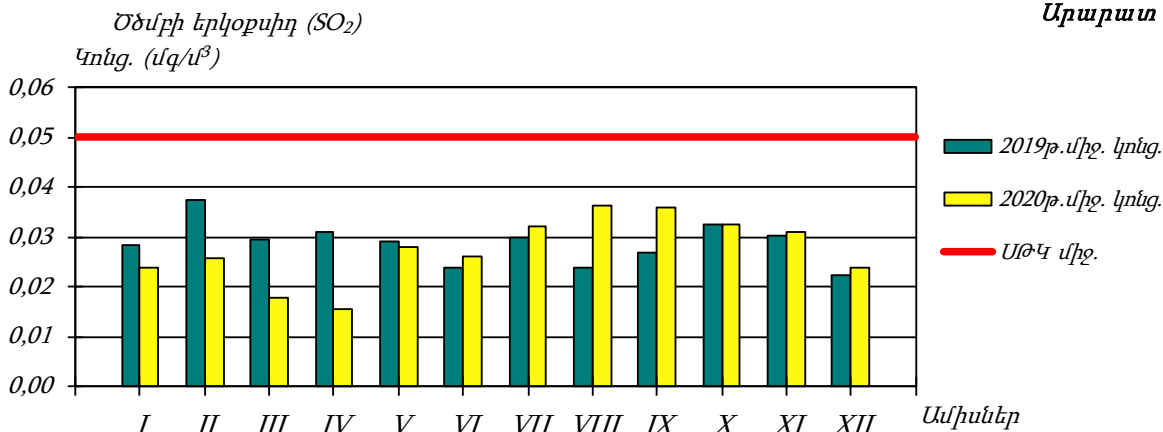
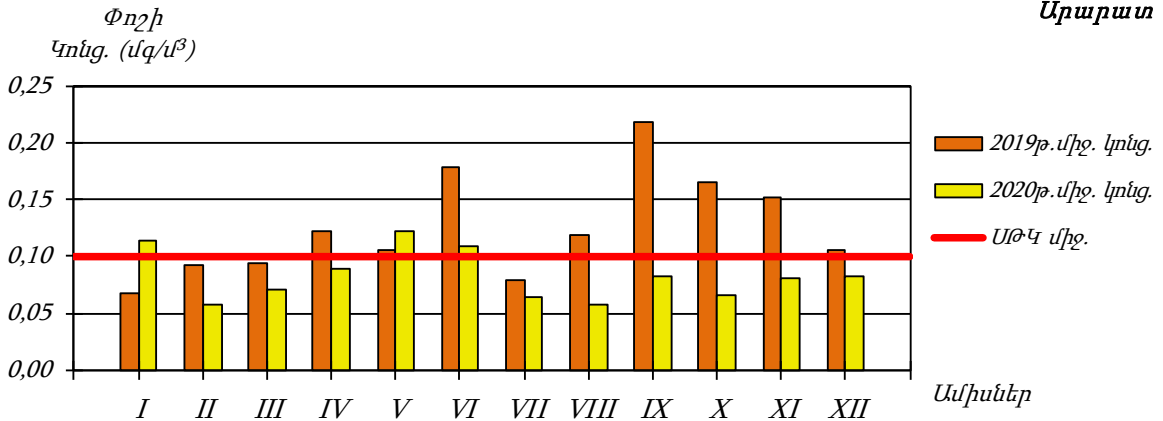
- Պատիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Երկաթգծեր
- Գետային ցանց
- Բնակավայրեր
- Աղբյուրակ, ջրամբար

Արարատ

Արարատ քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 12 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Արարատ քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

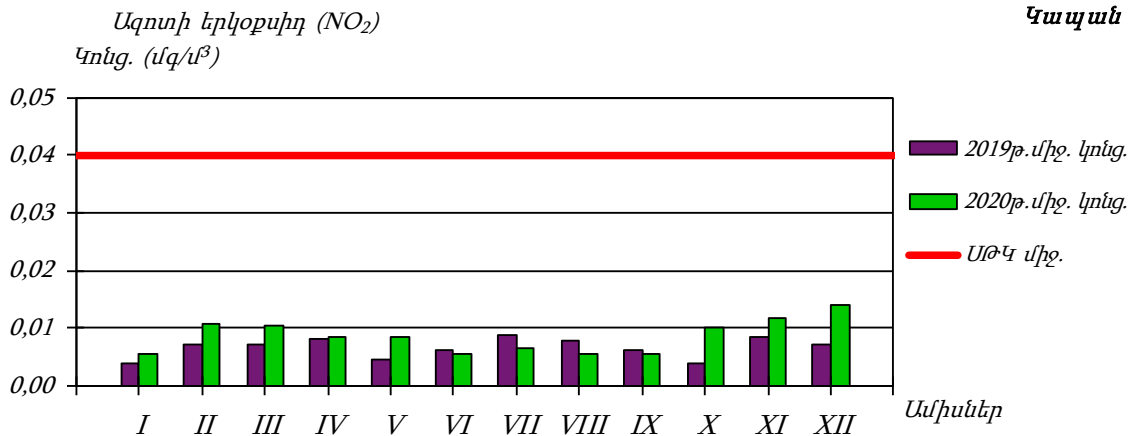
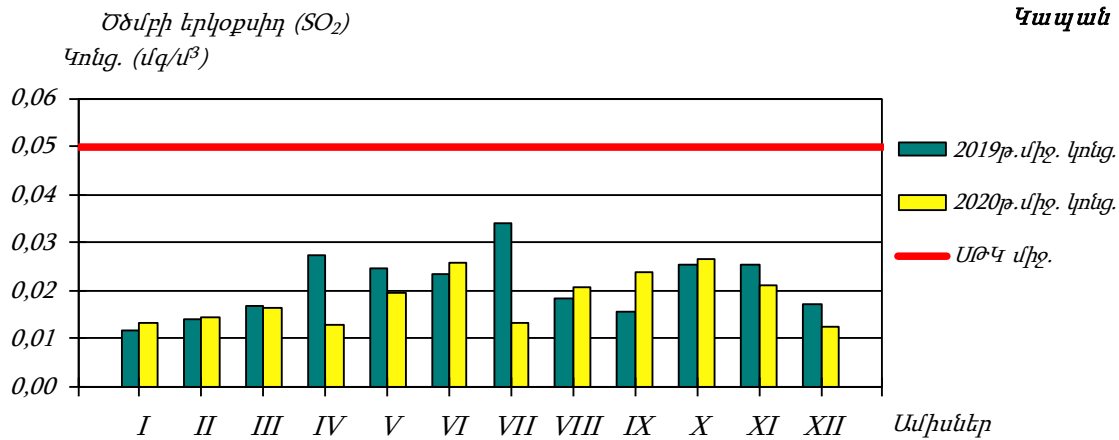

Կապան

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 11 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Կապան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

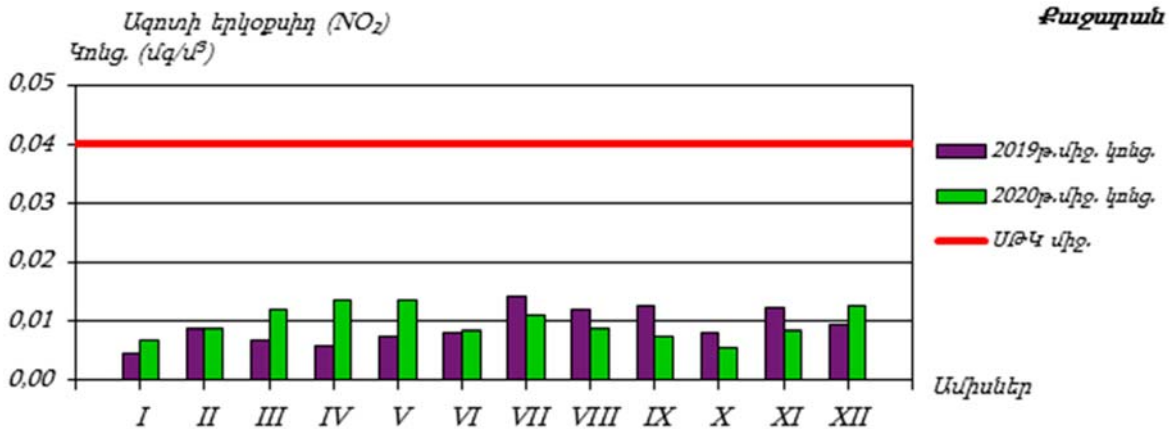
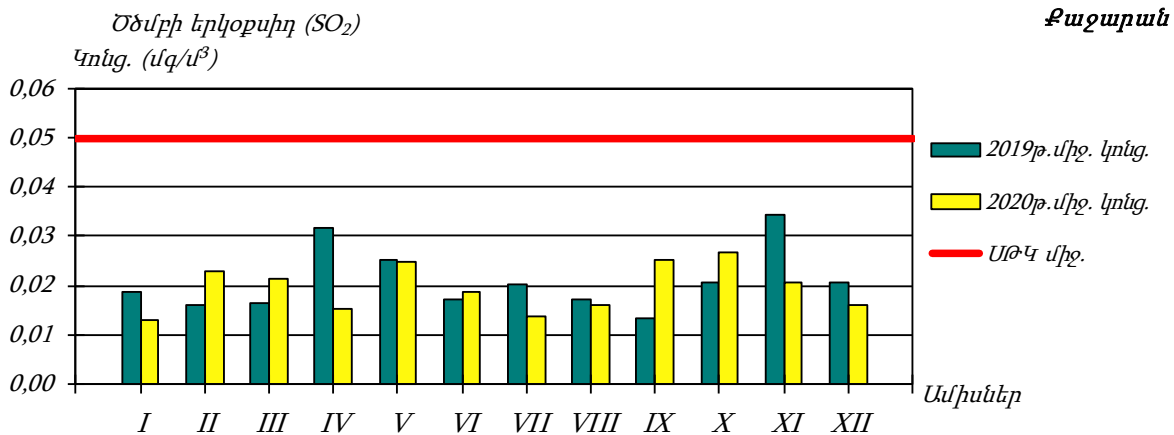

Քաջարան

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 15 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Քաջարան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

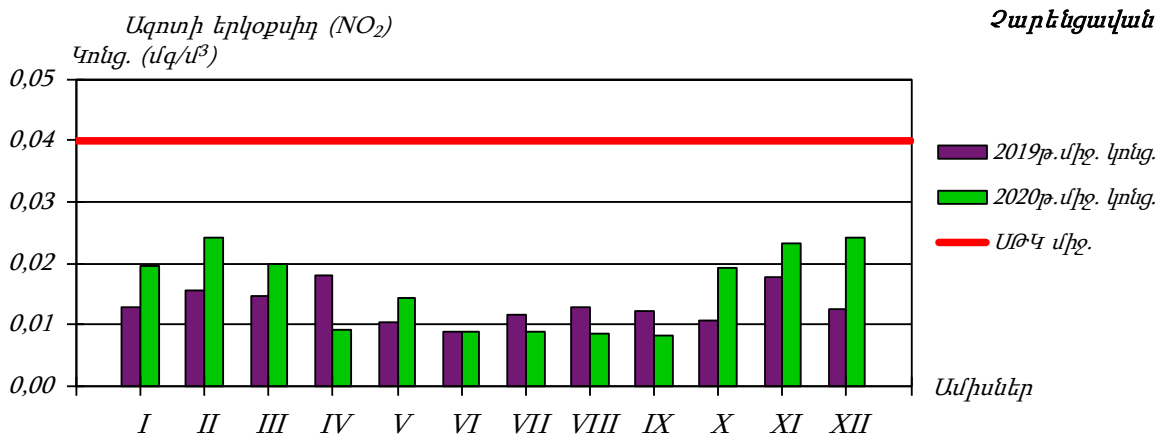
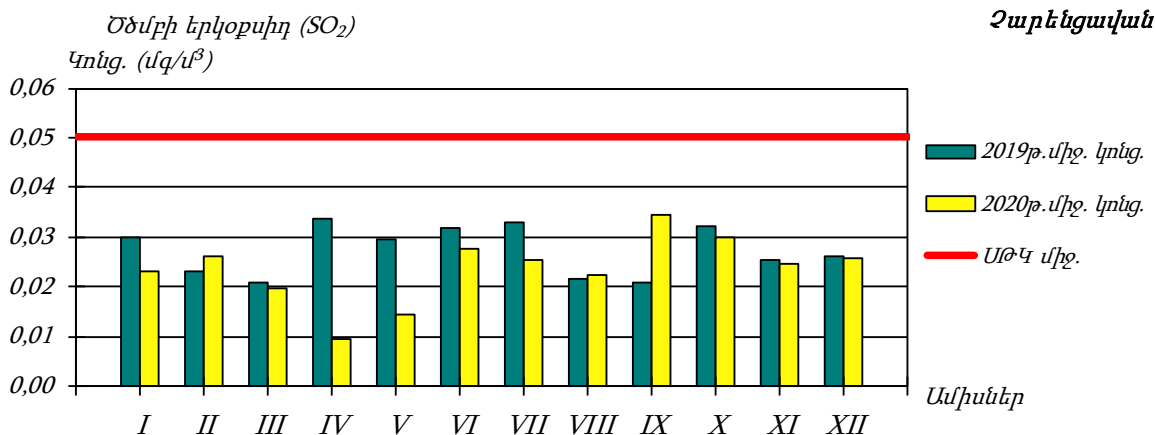

Չարենցավան

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում կատարվում են ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում է 10 շարժական պասսիվ նմուշառման դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

Չարենցավան քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

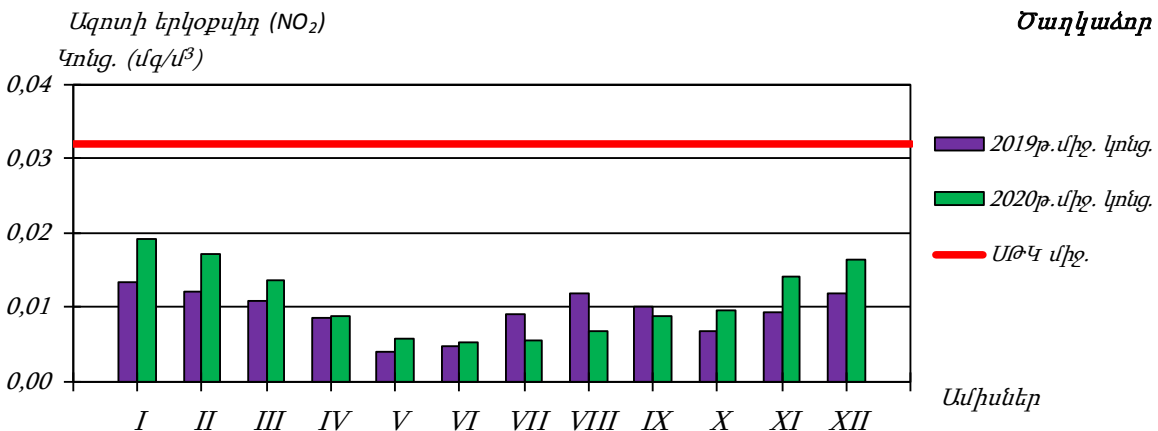
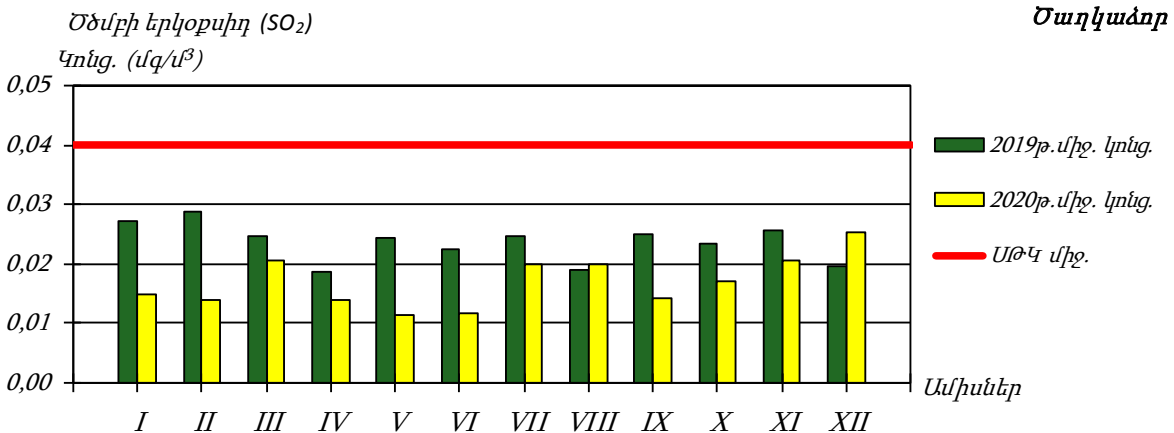
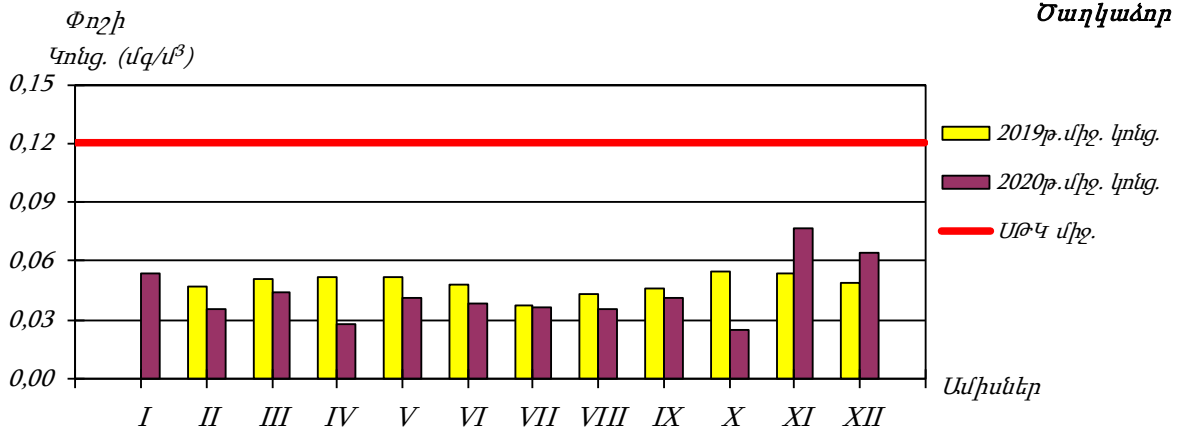

Ծաղկաձոր

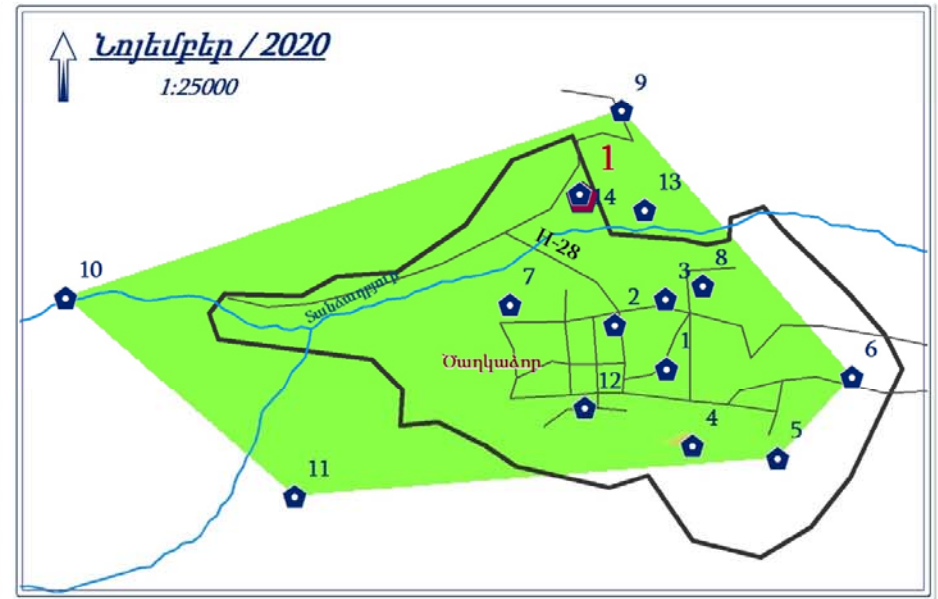
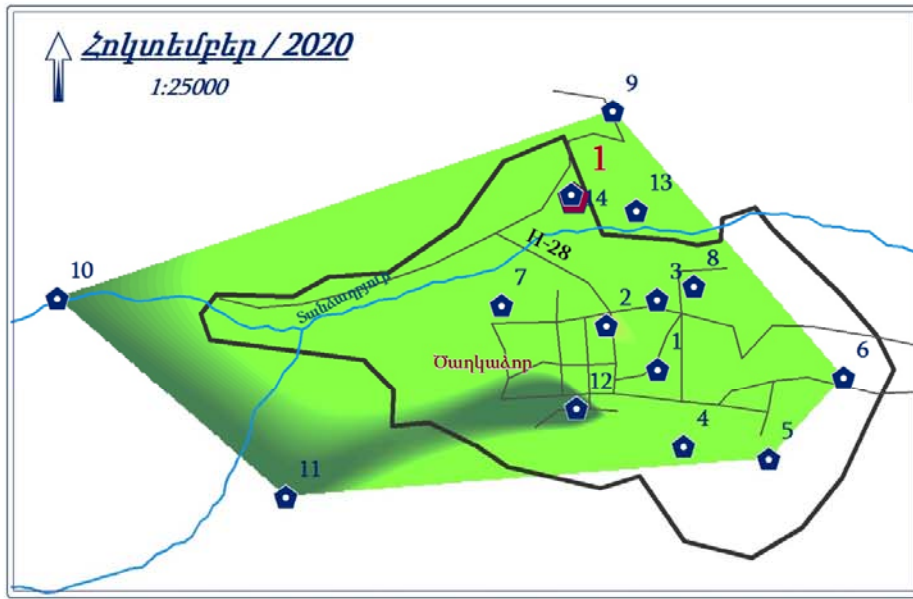
Ծաղկաձոր քաղաքում կատարվում են փոշու, ծծմբի և ազոտի երկօքսիդների դիտարկումներ: Քաղաքում գործում են մեկ անշարժ դիտակայան և 14 շարժական պասիվ նմուշառման դիտակետ:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված ցուցանիշների միջին ամսական կոնցենտրացիաները երեք ամիսների ընթացքում չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹ-ները:

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում որոշված միացությունների միջին ամսական կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

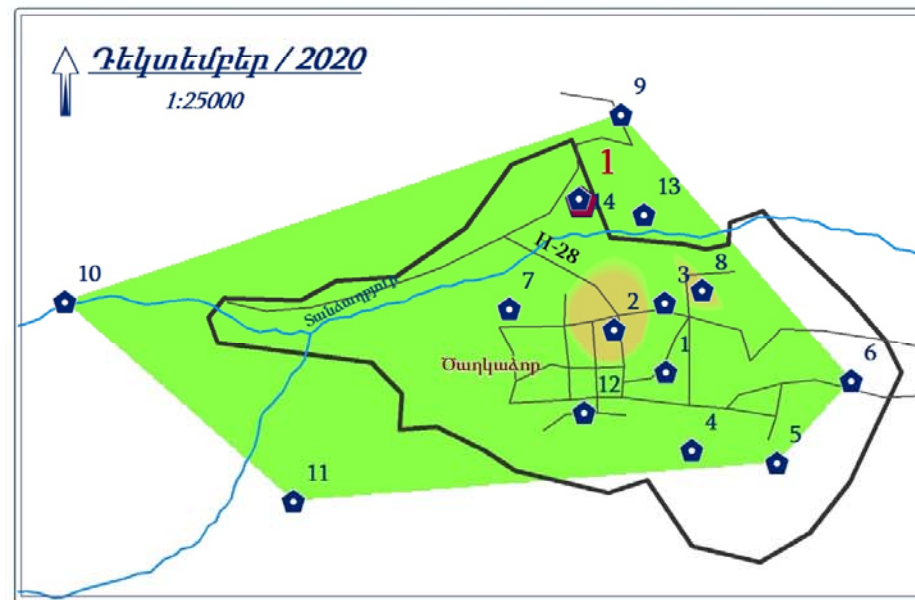

Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ծծմբի երկօքսիդի (SO_2) միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը

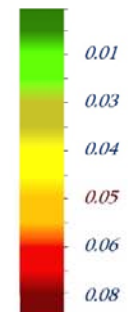

Պայմանական նշաններ

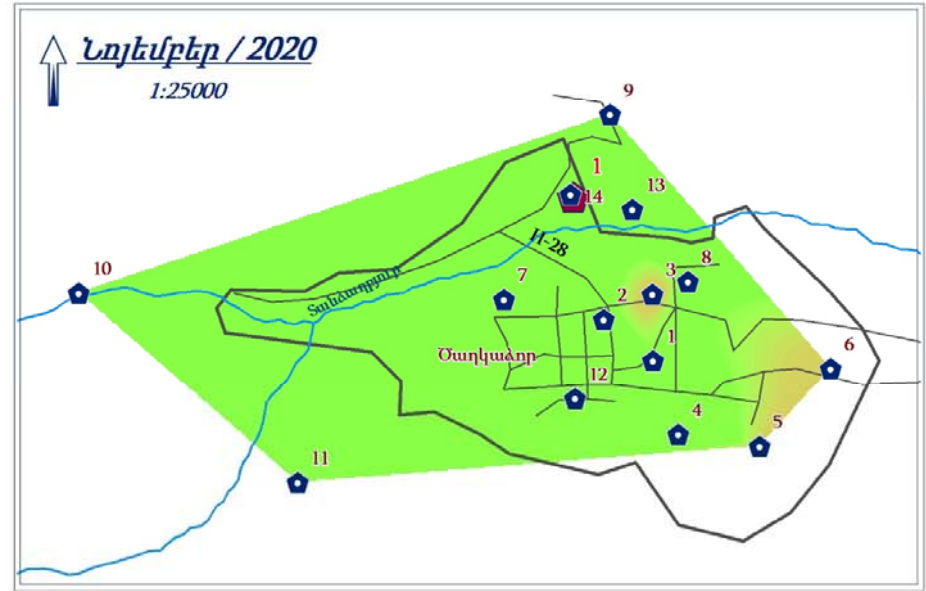
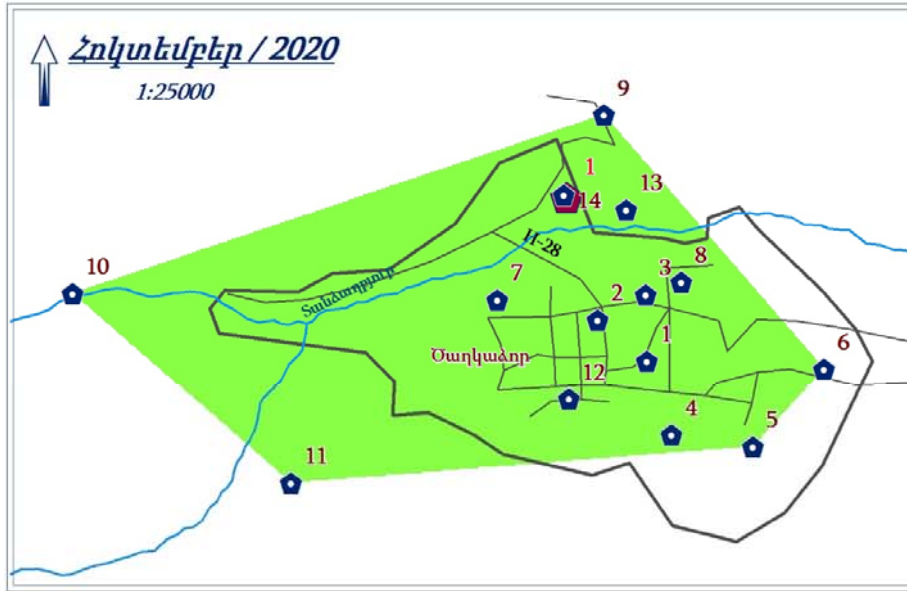
- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ծծմբի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը ($մգ/մ^3$)

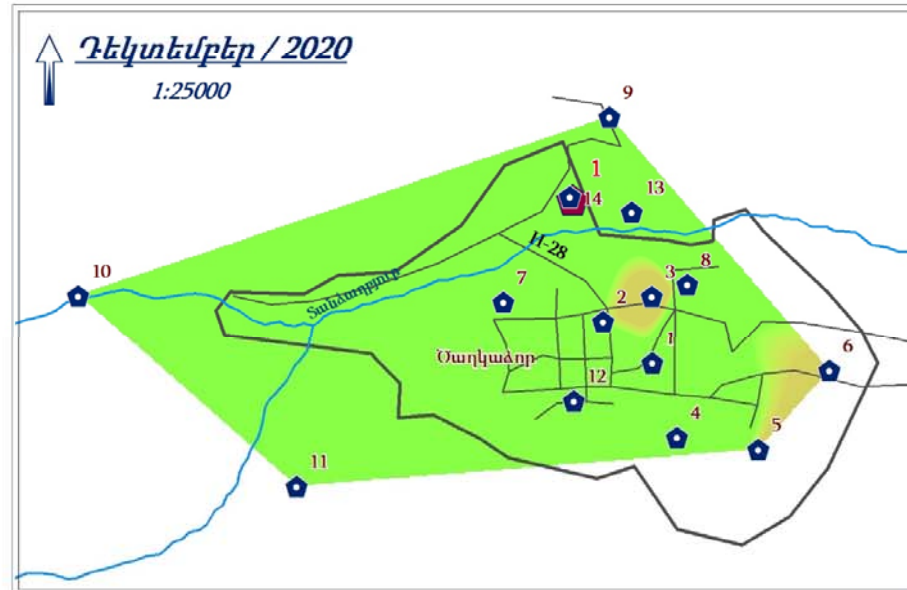

**Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային օդում ազոտի երկօքսիդի (NO_2)
միջին ամսական կոնցենտրացիոն բաշխվածությունը**

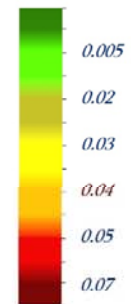

Պայմանական նշաններ

- Պասիվ նմուշառման դիտակետեր
- Ակտիվ նմուշառման դիտակայաններ
- Գետային ցանց
- Ճանապարհներ և փողոցներ
- Բնակավայրեր

Ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիոն բաշխվածության սանդղակը (մգ/մ³)

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում Ծաղկաձորում վերցվել է 4 փորձանմուշ (անձրև, ձյուն/անձրև, ձյուն): Վերցված փորձանմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները ստորև բերվում են աղյուսակի տեսքով: 4-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 3.1. Ծաղկաձոր քաղաքի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ցուցանիշ					
	Ջրածնային ցուցիչ	Էլեկտրահաղորդականություն (մկՍմ/սմ)	Սուլֆատ իոն (մգ/լ)	Քլորիդ իոն (մգ/լ)	Նիտրատ իոն (մգ/լ)	Ամոնիում իոն (մգ/լ)
05.10-06.10.2020	6.66	19.7	0.9	0.38	0.87	0.716
15.12-15.12.2020	5.82	141.4	4.1	1.12	0.02	5.131
23.12-24.12.2020	5.61	54.7	1.5	1.6	0.1	2.585
24.12-25.12.2020	5.22	13.2	1.5	0.4	1.4	0.386

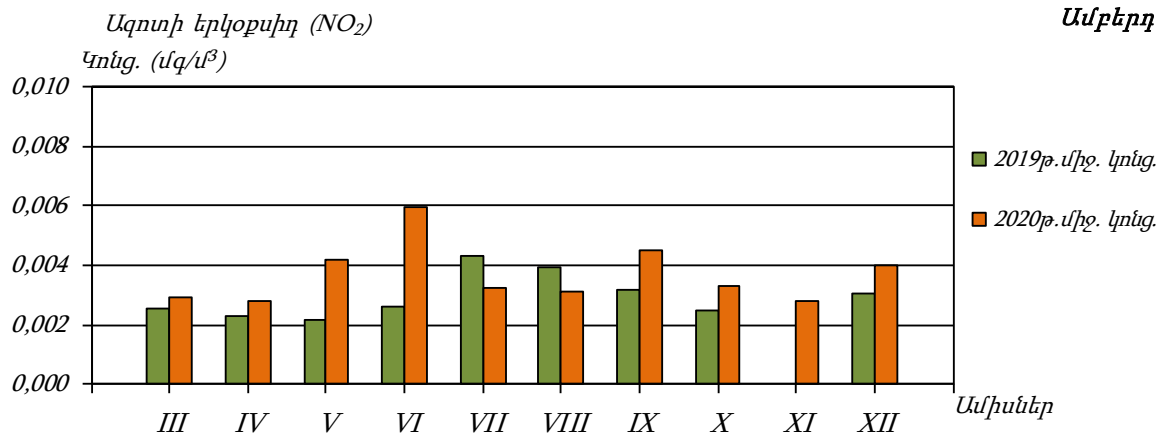
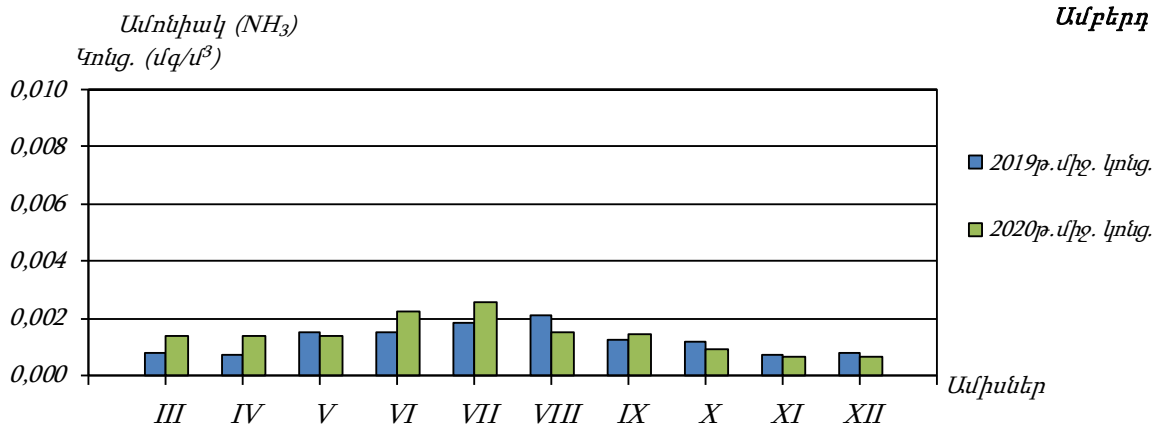
«Եվրոպայի մեծ հեռավորությունների վրա անդրասահմանային աղտոտիչների տարածման դիտարկումների և գնահատման համատեղ ծրագիր»

Մթնոլորտային օդ

Ամբերդի կայանում 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում կատարվել են մթնոլորտային օդի և փոշու դիտարկումներ: Մթնոլորտային օդի փորձանմուշներում որոշվել են ծծմբի երկօքսիդի, ազոտի երկօքսիդի, ամոնիակի և նիտրատ իոնի, իսկ փոշու փորձանմուշներում՝ քլորիդ, նիտրատ, սուլֆատ, ամոնիում իոնների և 21 մետաղների պարունակությունները: Կատարված դիտարկումների վերաբերյալ ընդհանրական տեղեկատվություն կտրվի տարեկան տեղեկագրում:

Ազոտի երկօքսիդի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) և ամոնիակի ($ՍԹԿ_{միջ.}=0.04\text{մգ/մ}^3$) միջին ամսական կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել ՍԹԿ-ները:

Մթնոլորտային օդում ամոնիակի և ազոտի երկօքսիդի կոնցենտրացիաների փոփոխությունները.

Մթնոլորտային տեղումների որակ

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակի ընթացքում Ամբերդի կայանում վերցվել է 9 փորձանմուշ (անձրև, ձյուն): Վերցված փորձանմուշներից յուրաքանչյուրում որոշվել է տեղումների որակը բնութագրող 35-ական ցուցանիշ: Որոշված ցուցանիշների կոնցենտրացիաները ստորև բերվում են աղյուսակի տեսքով: 4-րդ եռամսյակում չներկայացված ցուցանիշների վերաբերյալ տեղեկատվությունը կներկայացվի տարեկան տեղեկագրում:

Աղյուսակ 3.2. Ամբերդի մթնոլորտային տեղումներում որոշ ցուցանիշների կոնցենտրացիաները.

Ամսաթիվ	Ցուցանիշ					
	Ջրածնային ցուցիչ (pH)	Էլեկտրահաղորդականություն (մկՍմ/սմ)	Մուլֆատ իոն (մգ/լ)	Քլորիդ իոն (մգ/լ)	Նիտրատ իոն (մգ/լ)	Ամոնիում իոն (մգ/լ)
02.10-03.10.2020	6.091	12.8	1.566	0.214	2.389	0.770
05.10.2020	6.367	27.3	2.698	0.917	4.278	1.214
06.11.2020	5.227	12.6	2.145	0.360	1.645	1.350
21.11-22.11.2020	5.989	23.8	5.492	2.187	4.431	2.109
08.12.2020	4.70	47.4	5.211	2.452	5.126	3.071
09.12.2020	5.29	38.1	3.075	2.950	2.555	2.464
14.12.2020	6.35	34.5	3.121	1.958	4.221	1.713
16.12.2020	4.74	11.9	0.870	0.506	1.525	0.530
22.12.2020	5.82	21.1	2.220	0.910	3.590	1.532

4. ՄԱԿԵՐԵՎՈՒԹԱՅԻՆ ԵՎ ՍՏՈՐԵՐԿՐՅԱ ՔԱՂՅՐԱՀԱՄ ՁՐԵՐ

Միջավայրի պայմանների և մարդու առողջության վրա բացասաբար ազդող ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական աղտոտիչների թափանցումը, առաջացումն ու կուտակումը բնական ջրերում կոչվում է ջրի աղտոտում: Ջրի աղտոտման աղբյուրները հետևյալն են.

- կենցաղային հոսքաջրերը,
- արդյունաբերական հոսքաջրերը,
- ձնհալի և անձրևների ժամանակ հողահանդակներից տեղափոխված պեստիցիդները,
- բնակավայրերից վնասակար նյութերը,
- անձրևի և ձյան միջոցով՝ մթնոլորտից անջատվող աղտոտող նյութերը:

Աղտոտման աղբյուրները կարող են լինել ինչպես կետային, այնպես էլ ցրված: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում աղտոտված են լինում կենսածին նյութերով, արդյունաբերական հոսքաջրերը՝ առավել հաճախ նավթամթերքներով, ֆենոլներով, ծանր մետաղներով (կապար, կադմիում, պղինձ, ցինկ և այլն) և բարդ օրգանական միացություններով (սինթետիկ լվացամիջոցներ, ներկեր, ճարպեր), որոնք վատթարացնում են ջրի որակը, խմելու և սննդի մեջ օգտագործելու համար դարձնում ոչ պիտանի, խախտվում են ջրային ավազանի կենսաբանական շարժընթացները, նվազում է աղտոտող նյութերից ջրի ինքնամաքման հատկությունը, փոխվում է ջրային կենսաբազմազանության կազմն ու սննդային արժեքը: Կենցաղային հոսքաջրերը հիմնականում պարունակում են աղիքային վարակիչ հիվանդությունների հարուցիչներ:

Մակերևութային ջրեր

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի դիտարկումներ իրականացվել են 92 հիդրոլոգիական դիտակետերում, ընդ որում 84 գետային, 4 ջրամբարային (Արփիլիճ, Ախուրյան, Մարմարիկ, Ազատ) և 4 լճային (Սևանա լճում): Դիտակետերում իրականացվում են ամենօրյա դիտարկումներ մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ (ջրի մակարդակ, ջրի և օդի ջերմաստիճան, սառցային երևույթներ, ջրի ելքի չափումներ): 58 օպերատիվ դիտակետերից ամենօրյա ռեժիմով տվյալներ են ստացվել մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական ռեժիմի վերաբերյալ, այդ տվյալների հիման վրա կազմվել են հիդրոլոգիական տեղեկագրեր և տրամադրվել պետական կառավարման, տեղական ինքնակառավարման մարմիններին և այլ շահառուների:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է հանրապետության 38 գետի, Արփի լճի, Ապարանի, Կեչուտի, Երևանյան լճի ջրամբարների, Արփա-Սևան և Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատարերի և Սևանա լճի 93 դիտակետում: Ջրի որակը բնութագրվում է ֆիզիկաքիմիական մինչև 45 ինդիկատորային ցուցանիշով (հիմնական անիոններ և կատիոններ, սնուցող նյութեր, ծանր մետաղներ, առաջնային օրգանական աղտոտիչներ): Ջրի որակի գնահատումը կատարվել է համաձայն ՀՀ կառավարության 2011թ. հուլիսի 27-ի N75-Ն որոշման: Մակերևութային ջրերի որոշ փորձանմուշներում որոշվել են նաև օրգանական միացությունների պարունակությունները:

Իրականացված դիտարկումների արդյունքները ներկայացված է աղյուսակներում և հավելվածներում:

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական դիտարկումներն իրականացվել են հանրապետության ազգային ցանցում ընդգրկված 100 ստորերկրյա ջրաղբյուրում, որոնք ներառում են 24 շատրվանող հորատանցք, 33 չշատրվանող հորատանցք և 43 բնաղբյուր: Ջրաղբյուրներում կատարվում են ջրի ծախսի, մակարդակի (ճնշման) և ջերմաստիճանի դիտարկումներ՝ ամսական 6 անգամ հաճախականությամբ:

Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Հյուսիսային ՋԿՏ-ի 21 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ հիդրոլոգիական դիտակետերի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են.

Աղյուսակ 4.1. Հյուսիսային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Փամբակ	Վանաձոր	2.63	3.68	71	2.81	4.24	66	2.67	3.55	75
Դեբեդ	Այրում	16.0	19.8	81	13.9	20.5	68	13.0	16.4	79
Ձորագետ	Գարգառ	8.07	9.90	82	6.84	9.96	69	6.30	8.01	79
Աղստև	Իջևան	3.70	5.21	71	3.29	5.11	64	2.84	3.67	77
Գետիկ	Գոշ	0.95	1.83	52	0.91	1.73	53	0.92	1.18	78

Մակերևութային ջրերի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Հյուսիսային ՋԿՏ-ի 23 դիտակետում:

Փամբակ գետի ջրի որակը Խնկոյան գյուղից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Մայիտակ քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Վանաձոր քաղաքից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Վանաձոր քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Դեբեդ գետի ջրի որակը Մարց գետի թափման կետից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Այրում քաղաքից վերև և սահմանի մոտ հատվածներում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գետի ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Ձորագետ գետի ջրի որակը Ստեփանավան քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս):

Տաշիր գետի ջրի որակը Միխայելովկա գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Սարատովկա գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարց գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

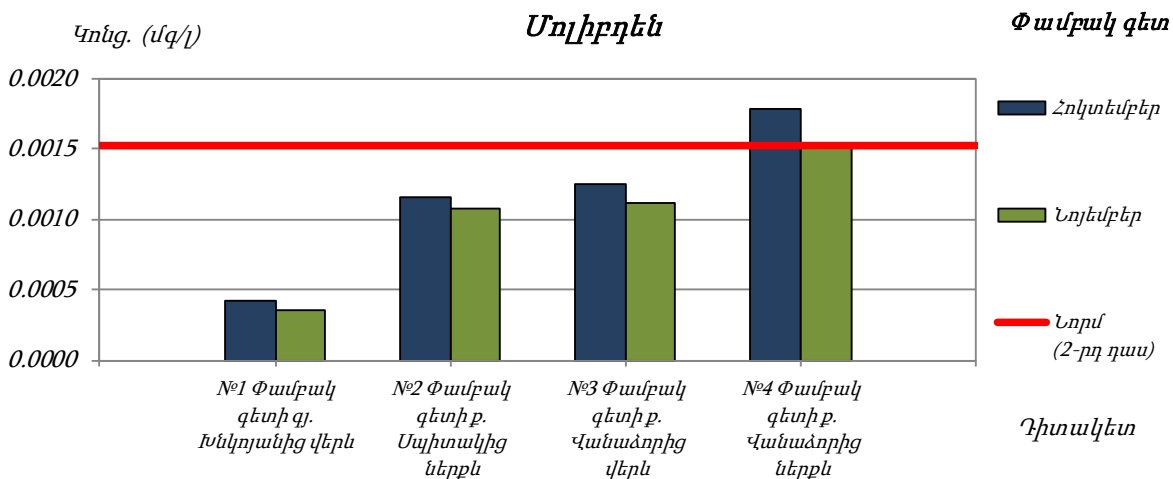
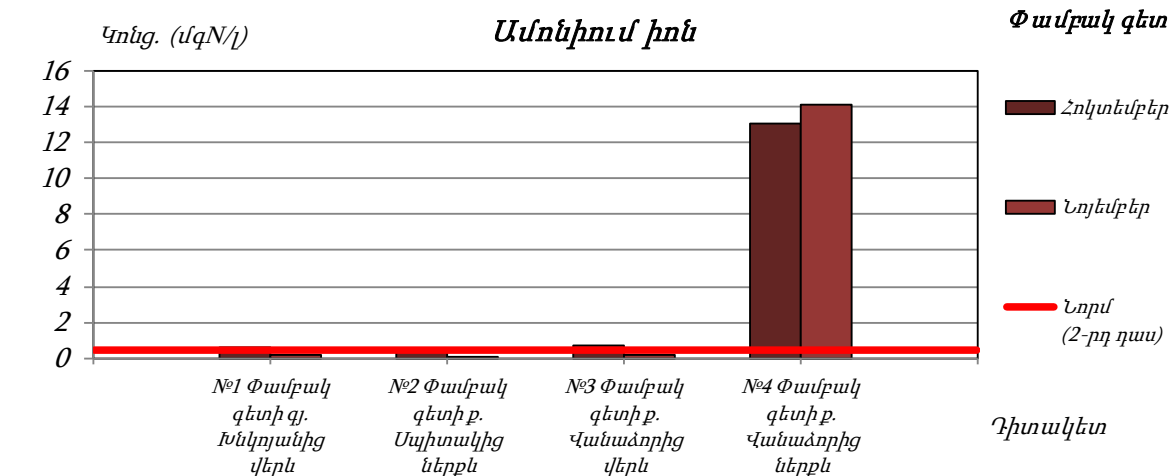
Ախթալա գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

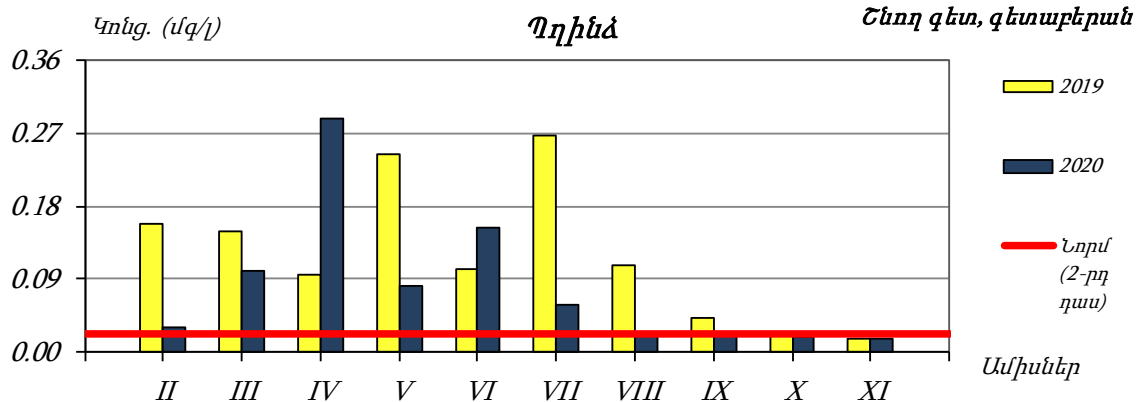
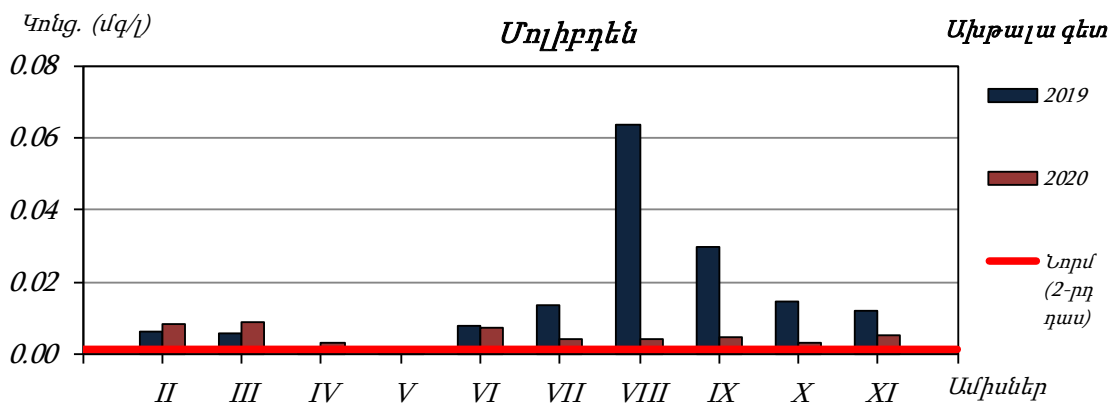
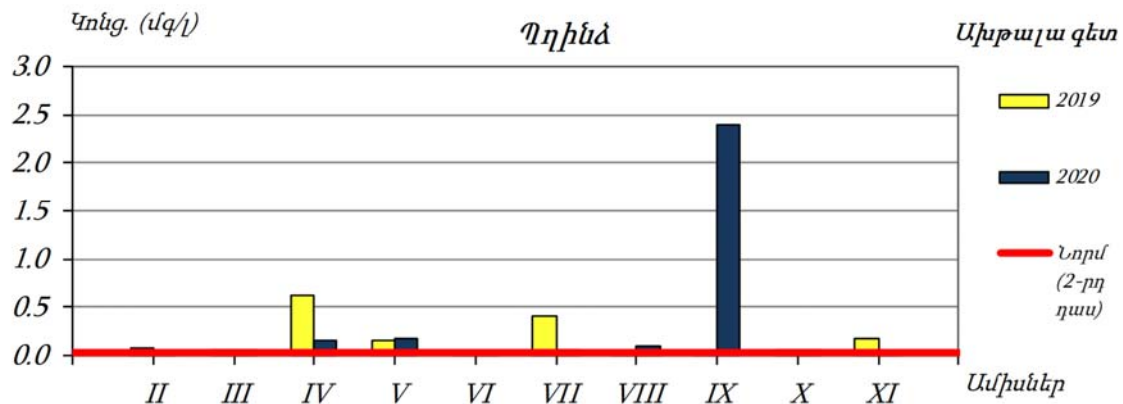
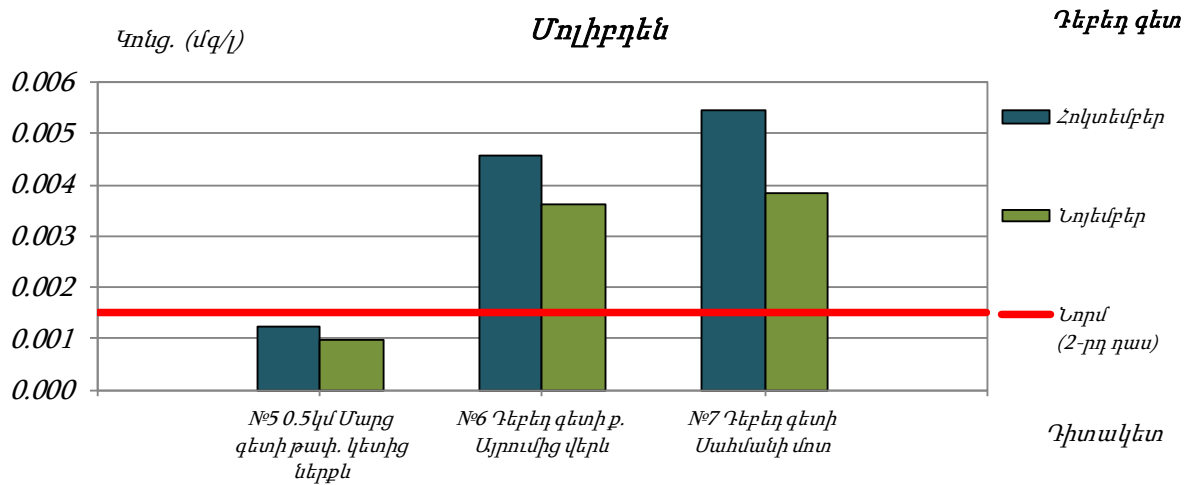
Գարգառ գետի ջրի որակը ակունքում հոկտեմբերին գնահատվել է «գերազանց» (1-ին դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

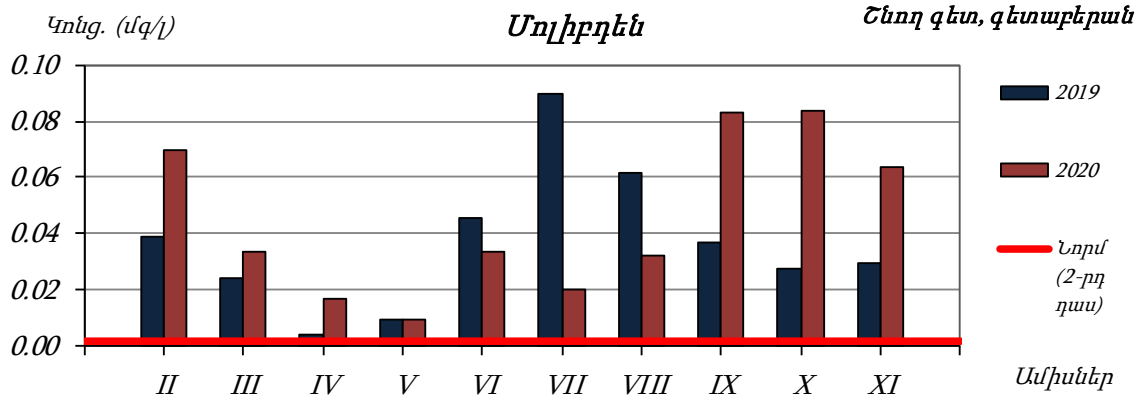
Շնող գետի ջրի որակը Թեղուտ գյուղից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Աղստև գետի ջրի որակը Դիլիջան քաղաքից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս), Դիլիջան քաղաքից ներքև հոկտեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Իջևան քաղաքից վերև գետի ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Իջևան քաղաքից ներքև հատվածում գետի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գետիկ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

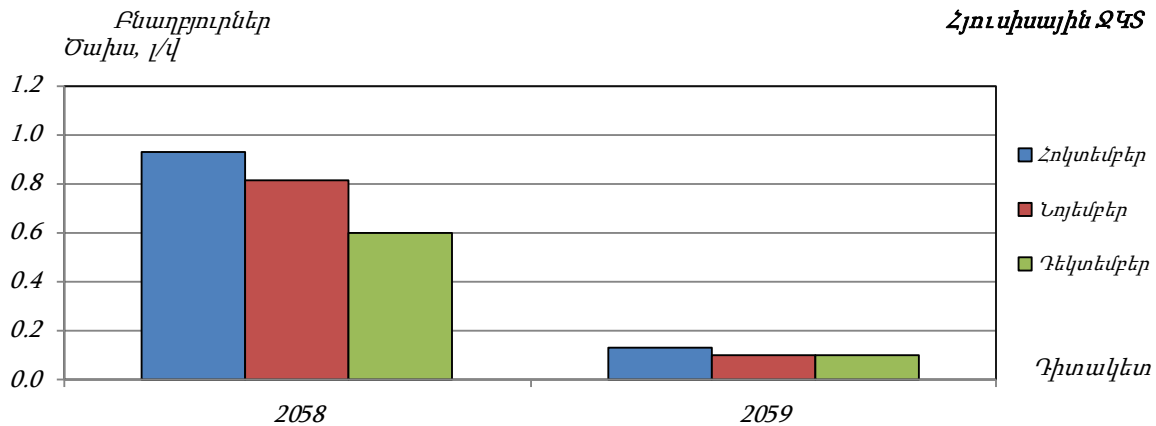

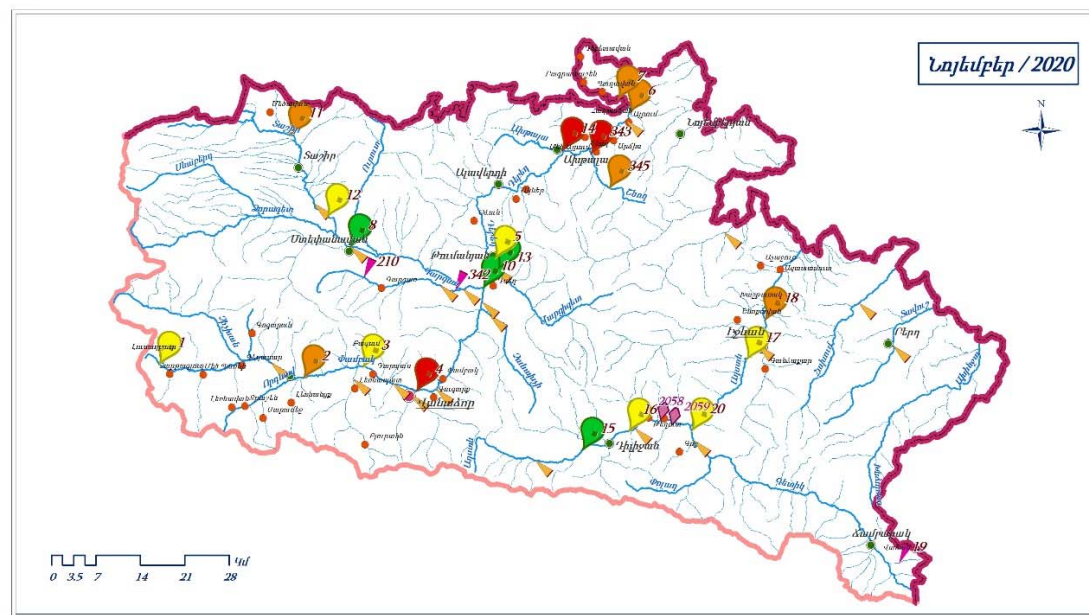
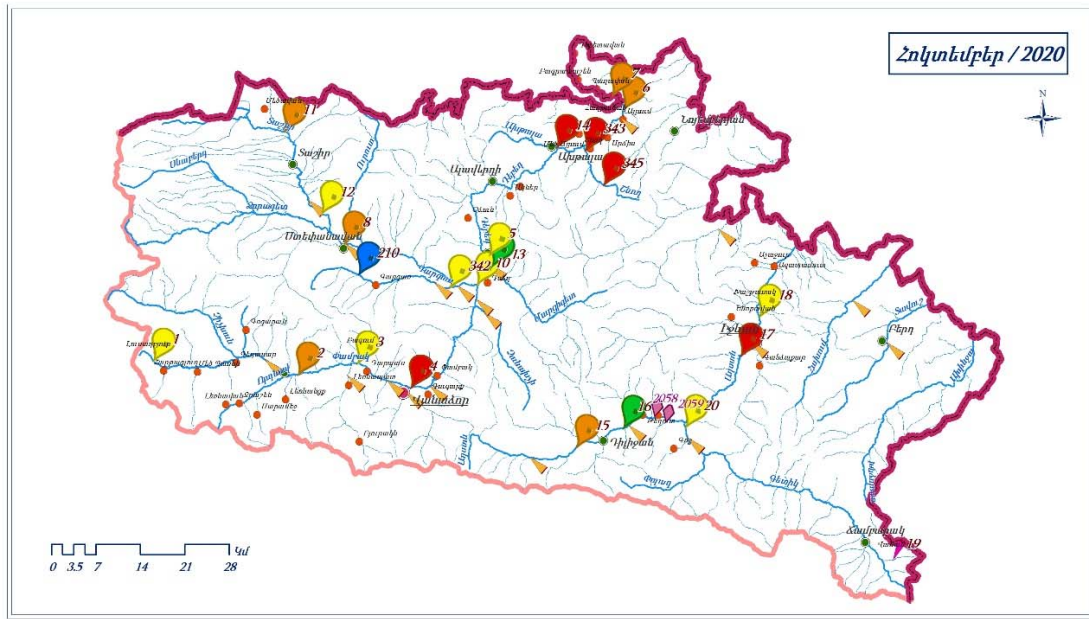

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հյուսիսային ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են 2 բնադրյուրում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 1 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար ներկայացվում են գրաֆիկների տեսքով: 2058 դիտակետում ընդհանուր լուծված աղերի (0.43 գ/լ) և նիտրատ իոնի (17.9 մգ/լ) կոնցենտրացիաները չեն գերազանցել համապատասխան ՍԹԿ-ները:

ՀՀ Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

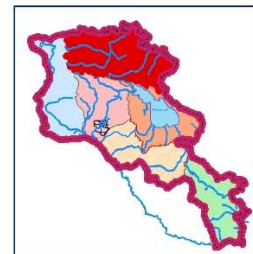

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- Մակերևութային ջրերի
 - ▶ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
 - ▶ հիդրոլոգիական դիտակետեր
 - ▶ Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Հյուսիսային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի որակի դասեր

- 1-ին դաս
- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

www.armmonitoring.am

Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Ախուրյանի ՋԿՏ-ի 16 դիտակետում, այդ թվում 14 գետային և 2 ջրամբարային: Օպերատիվ դիտակետերից երկուսի ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են:

Աղյուսակ 4.2. Ախուրյանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Ախուրյան	Ախուրիկ	3.54	5.63	63	4.17	5.76	72	4.75	5.72	83
Մեծամոր	Վաղարշապատ	2.13	18.5	12	2.33	20.9	11	2.53	24.7	10

Մակերևութային ջրերի որակ

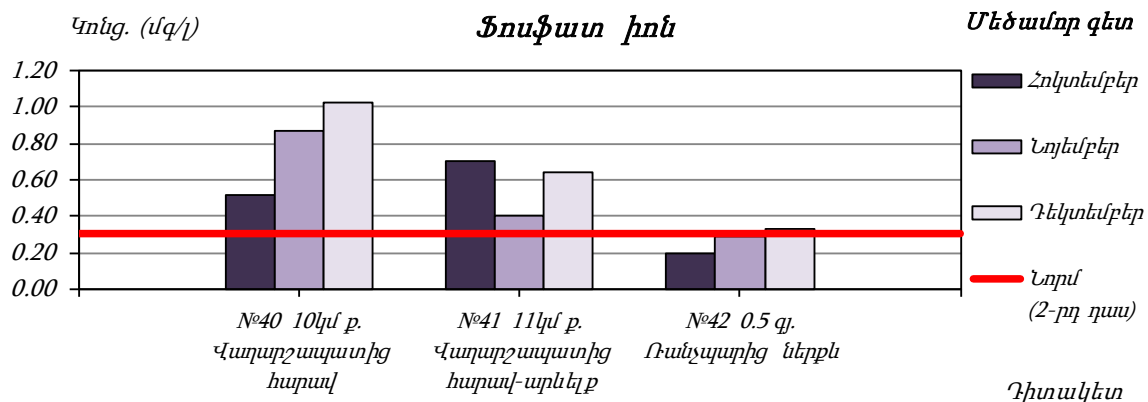
Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Ախուրյանի ՋԿՏ-ի 11 դիտակետում:

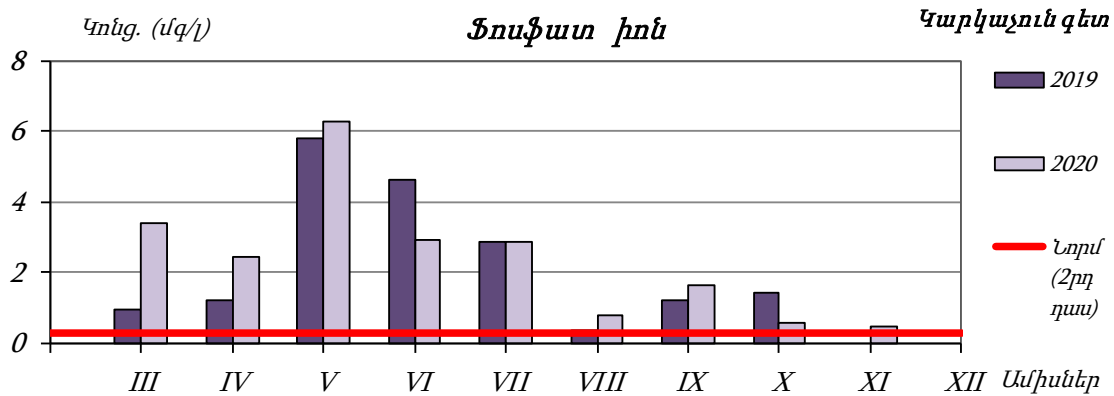
Ախուրյան գետի ջրի որակը Ամասիա գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս): Գյումրի քաղաքից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Գյումրի քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

Աշոցք գետի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), գետաբերանի հատվածում՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Կարկաչուն գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

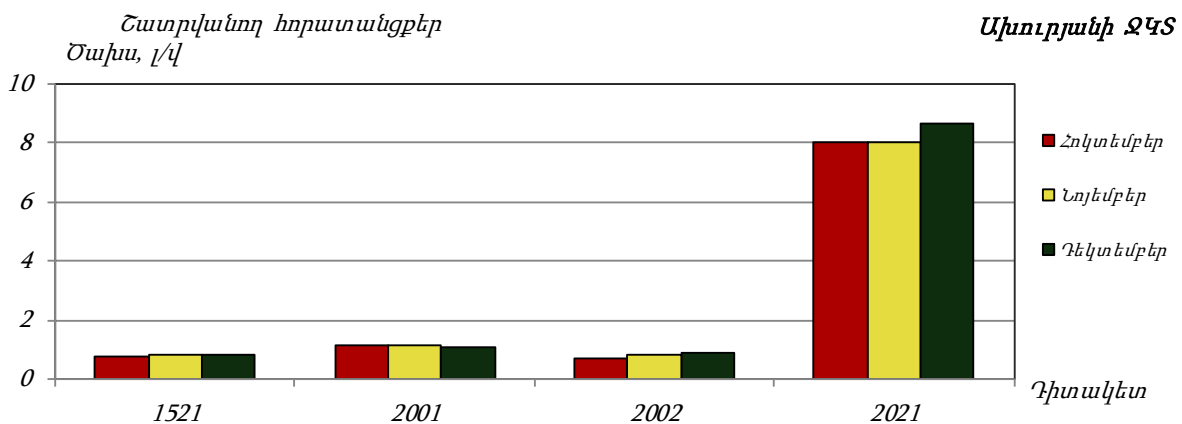
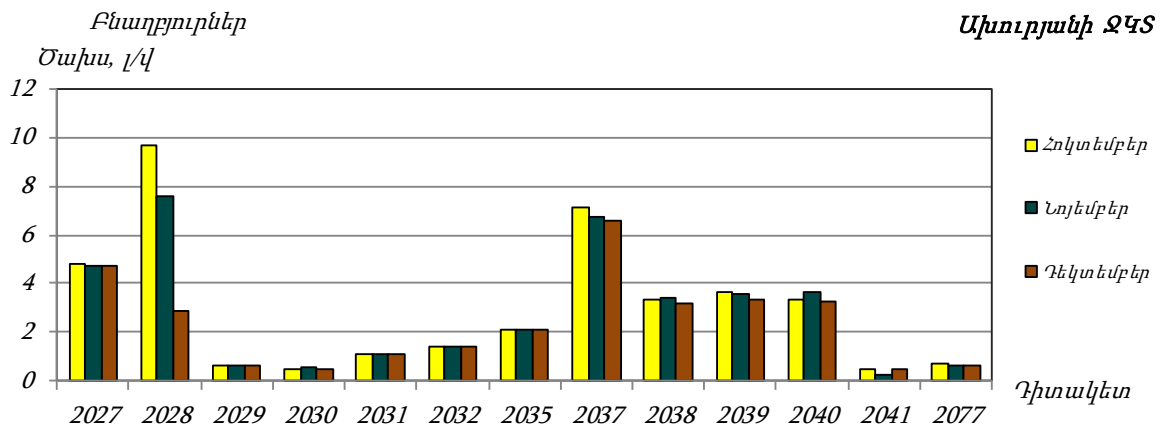
Մեծամոր գետի ջրի որակը Վաղարշապատ քաղաքից հարավ հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Վաղարշապատ քաղաքից հարավ-արևելք հոկտեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին գետի ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Ռանչպար գյուղից ներքև հատվածում գետի ջրի որակը երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

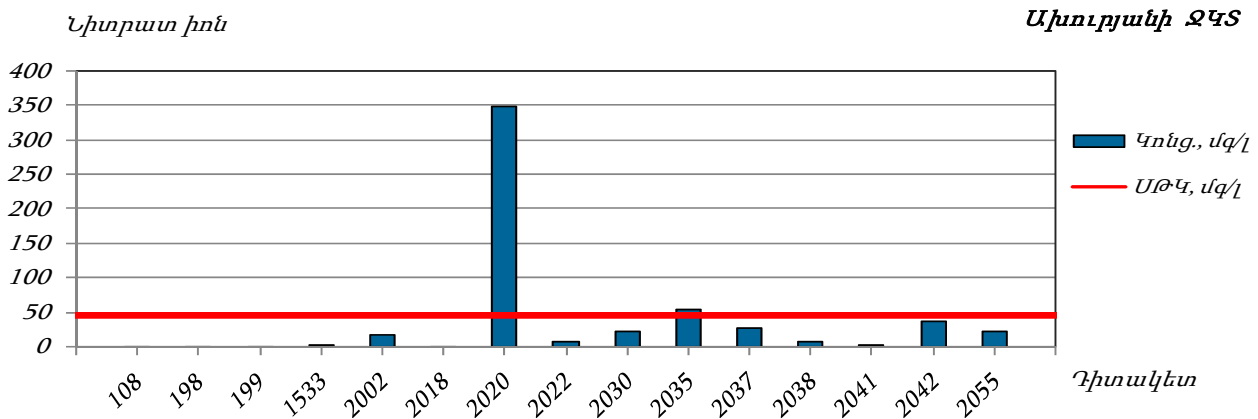
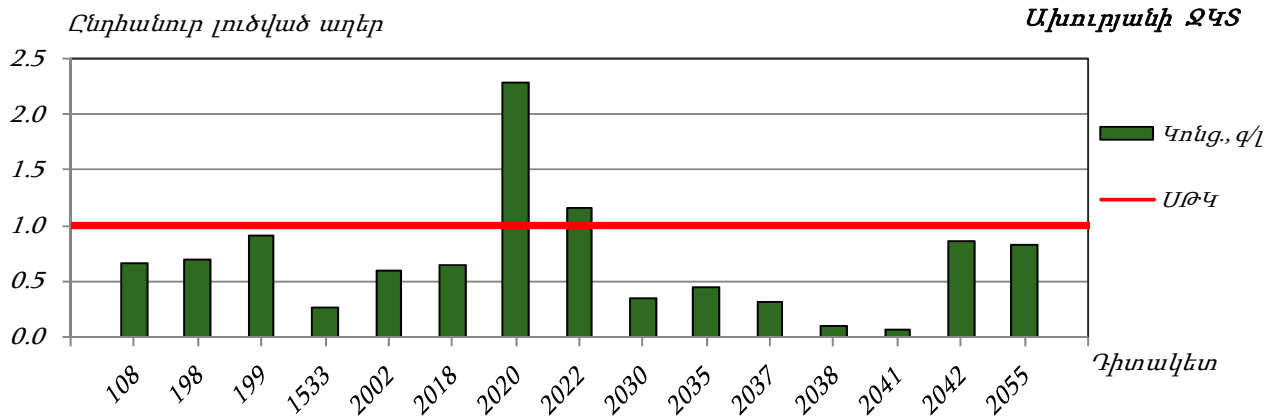
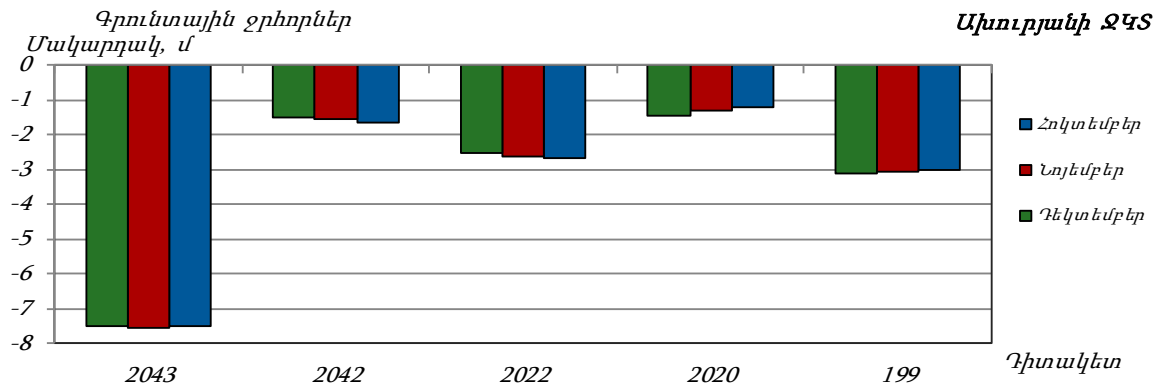
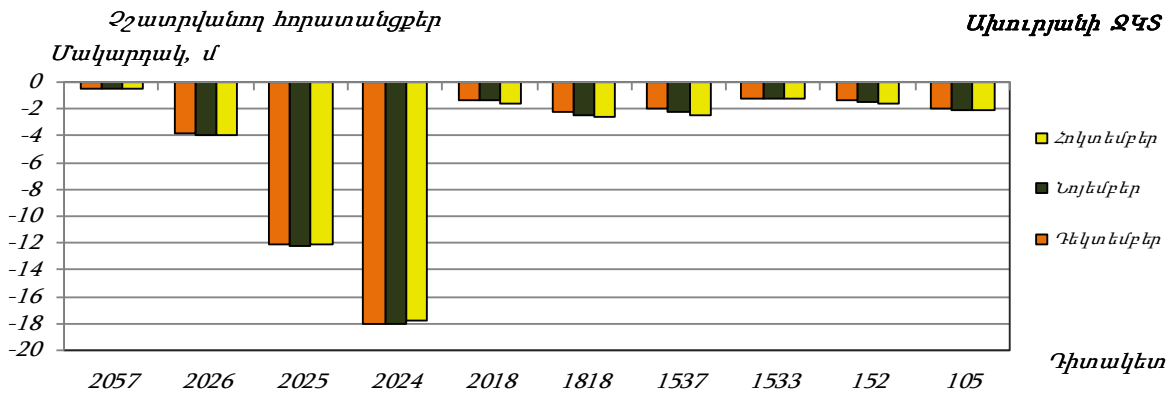

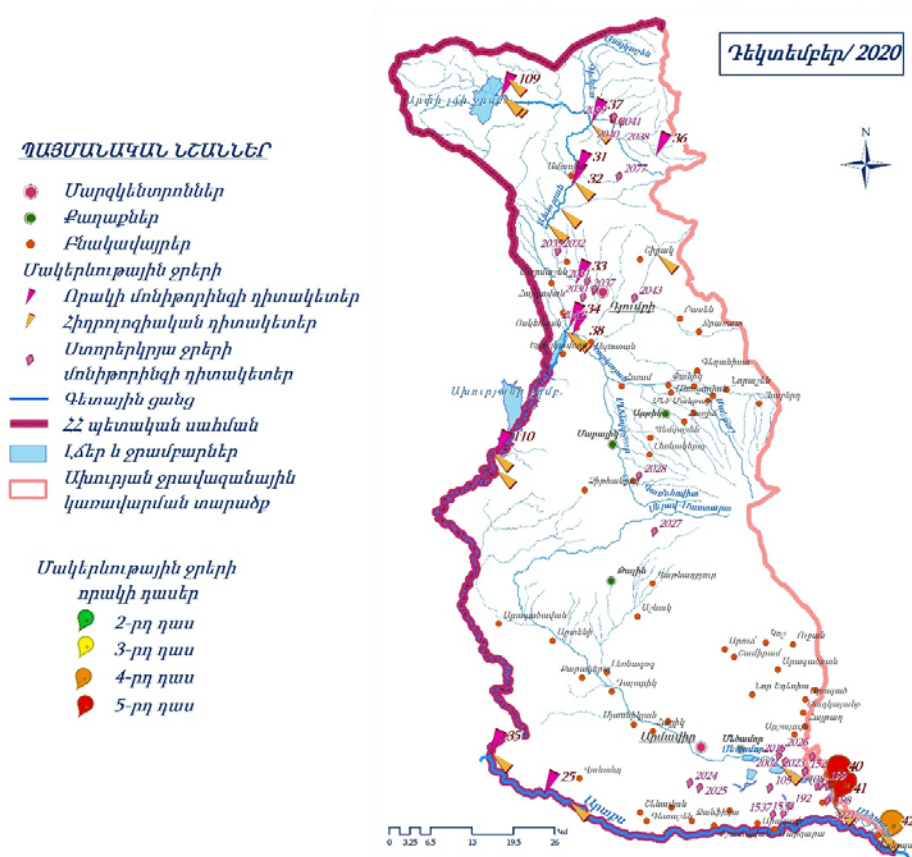
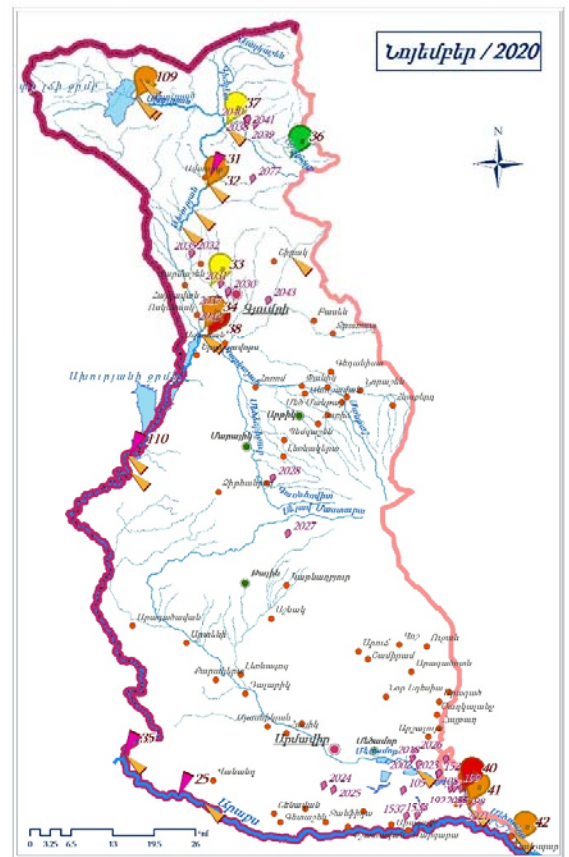
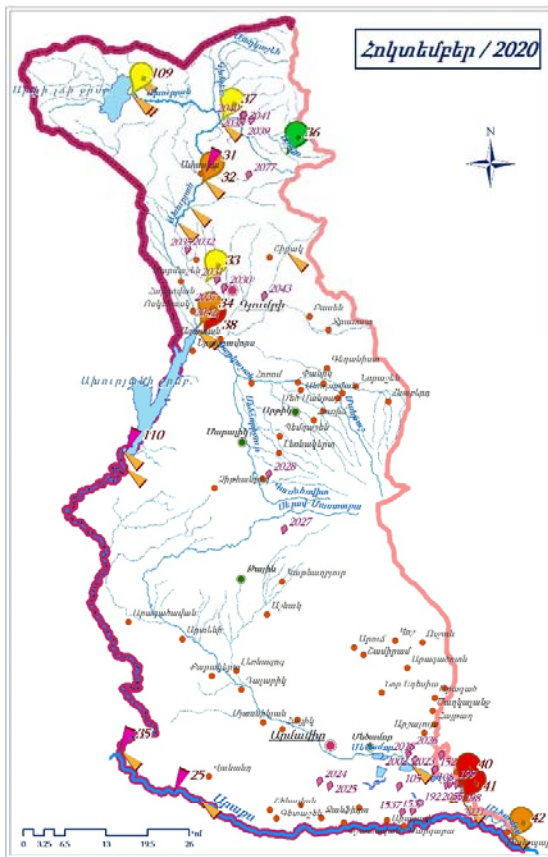
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Ախուրյանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 35 դիտակետերում՝ 13 բնադրյուրում, 6 շատրվանող և 16 չշատրվանող հորատանցքերում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 15 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար, ինչպես նաև նշված 15 դիտակետում ընդհանուր լուծված աղերի և նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաներն ըստ դիտակետերի ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով:

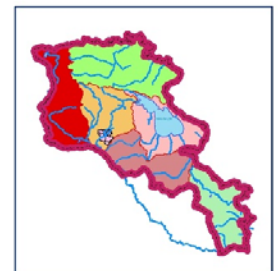
ՀՀ Ախուրյանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

- Մարզկենտրոններ
- Քաղաքներ
- Բնակավայրեր
- ▲ Մակերևութային ջրերի
- ▲ Որակի մոնիթորինգի դիտակետեր
- ▲ Հիդրոլոգիական դիտակետեր
- ▲ Ստորերկրյա ջրերի
- ▲ մոնիթորինգի դիտակետեր
- Գետային ցանց
- ՀՀ պետական սահման
- Լճեր և ջրամբարներ
- Ախուրյան ջրավազանային կառավարման տարածք

- Մակերևութային ջրերի որակի դասեր**
- 2-րդ դաս
 - 3-րդ դաս
 - 4-րդ դաս
 - 5-րդ դաս

www.armmonitoring.am

Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Հրազդանի ՋԿՏ-ի 16 դիտակետում, այդ թվում 13 գետային, 2 ջրամբարային և մեկ ջրանցքի: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են.

Աղյուսակ 4.3. Հրազդանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Հրազդան	Հրազդան	2.36	3.33	71	2.37	3.44	69	2.26	3.10	73
Հրազդան	Արգել	2.96	3.73	79	2.88	3.69	78	2.97	3.13	95
Հրազդան	Երևան	2.47	3.32	74	2.67	3.94	68	7.96	5.93	134
Մարմարիկ	Հանքավան	0.80	0.48	167	0.71	0.51	139	0.71	0.45	158
Մարմարիկ	Աղավնաձոր	1.42	1.48	96	1.33	1.5	89	1.33	1.33	100
Քասախ	Վարդենիս	0.74	0.53	140	2.37	3.44	69	0.28	0.50	56
Քասախ	Աշտարակ	2.87	2.75	104	0.29	0.55	53	2.37	2.66	89

Մակերևութային ջրերի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Հրազդանի ՋԿՏ-ի 20 դիտակետում:

Քասախ գետի ջրի որակը Ապարան քաղաքից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), Ապարան քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս): Աշտարակ քաղաքից վերև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), Աշտարակ քաղաքից ներքև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), հոկտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Գեղարոտ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

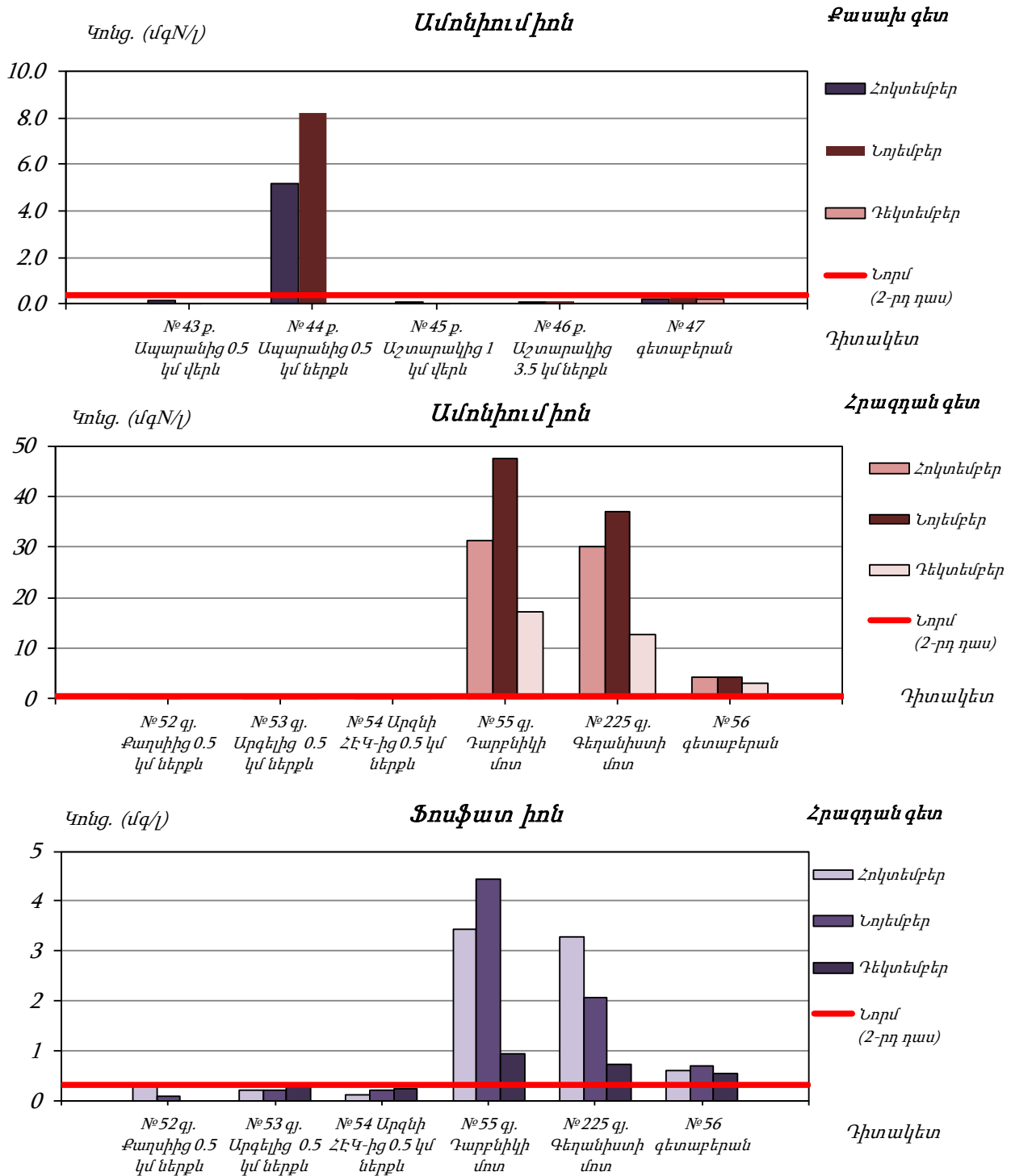
Շաղվարդ գետի ջրի որակը Փարպի գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

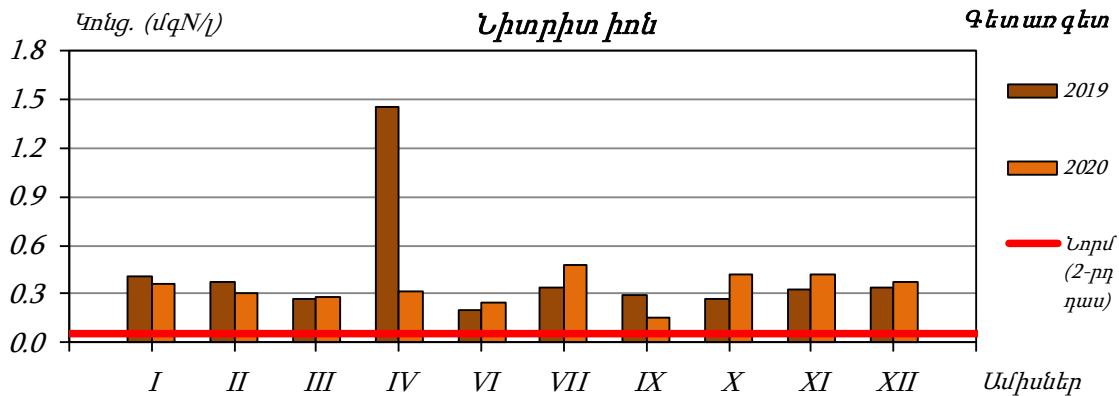
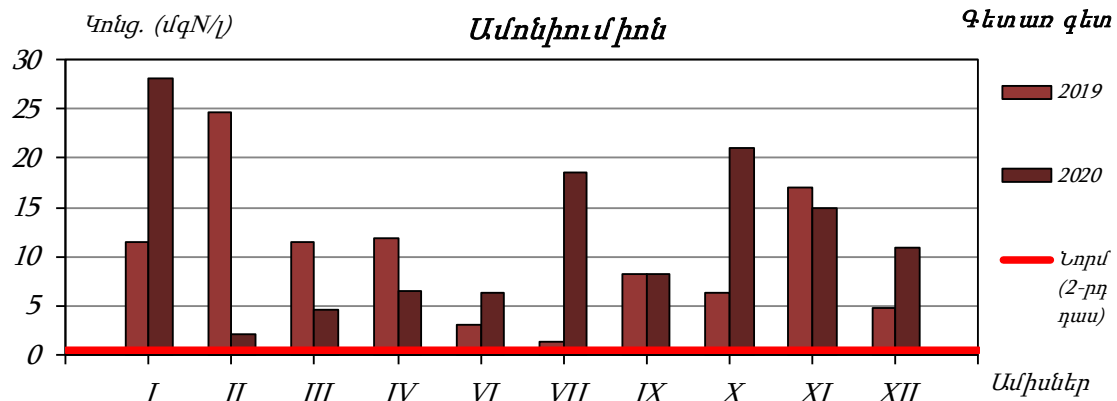
Հրազդան գետի ջրի որակը Քաղսի գյուղից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), Արգել գյուղից ներքև, Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև, Երևանից ներքև՝ Դարբնիկ գյուղի մոտ, Հրազդան գետի գետաբերանի և Գեղանիստ գյուղի մոտ հատվածներում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Գետառ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում երեք ամիսների ընթացքում գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Մարմարիկ գետի ջրի որակը Հանքավան գյուղից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս), դեկտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), դեկտեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

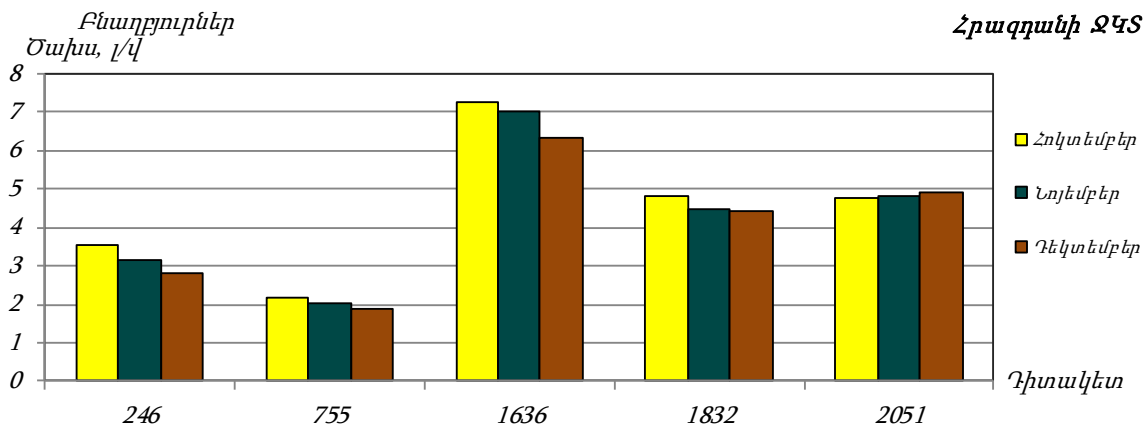
Ծաղկաձոր գետի ջրի որակը Ծաղկաձոր քաղաքից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս), դեկտեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև հատվածում երեք ամիսների ընթացքում ջրի որակը գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

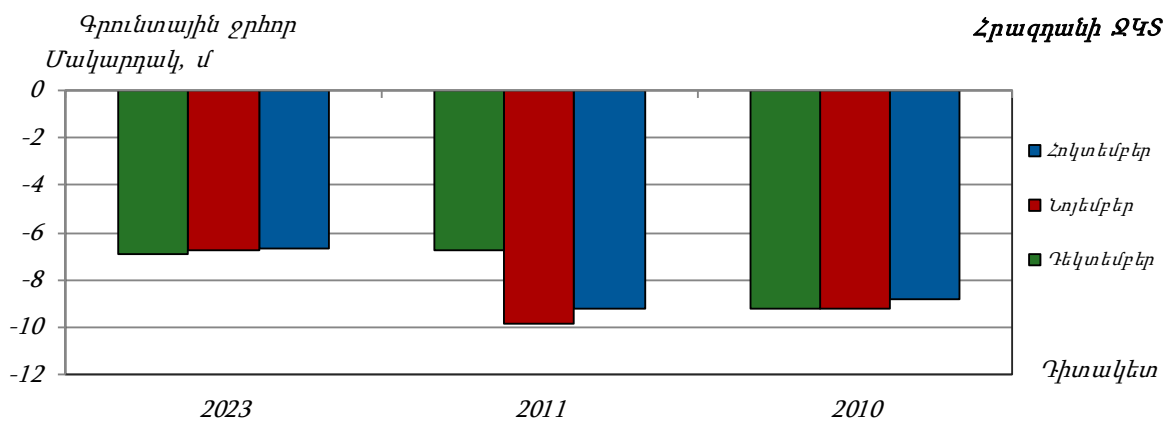
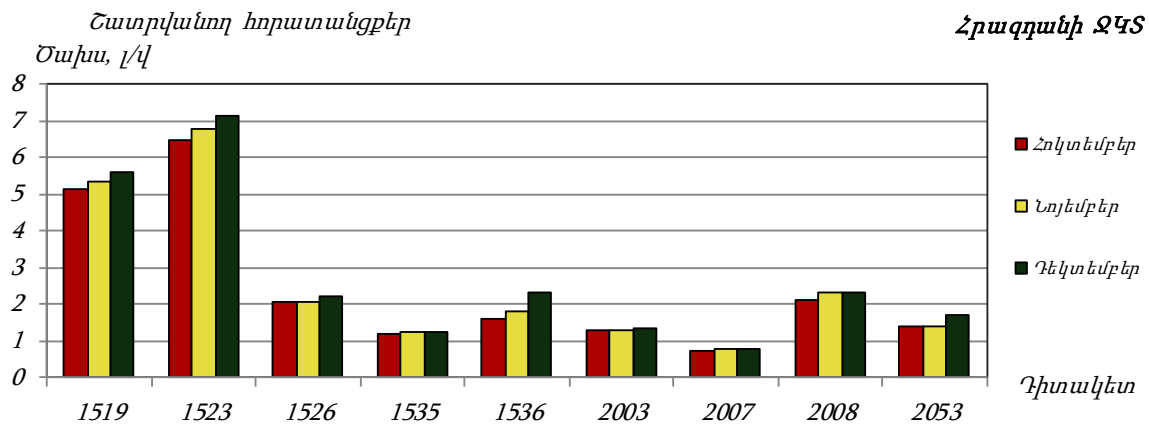
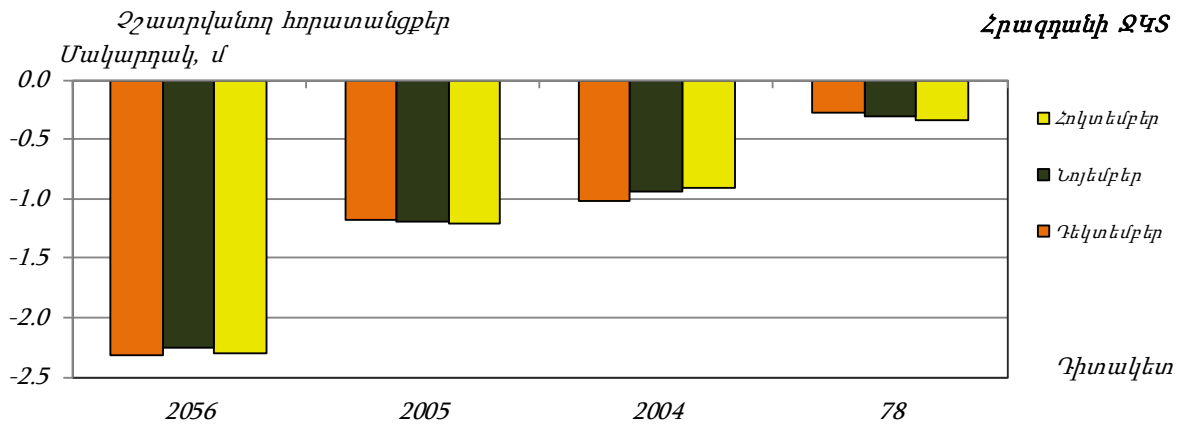

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

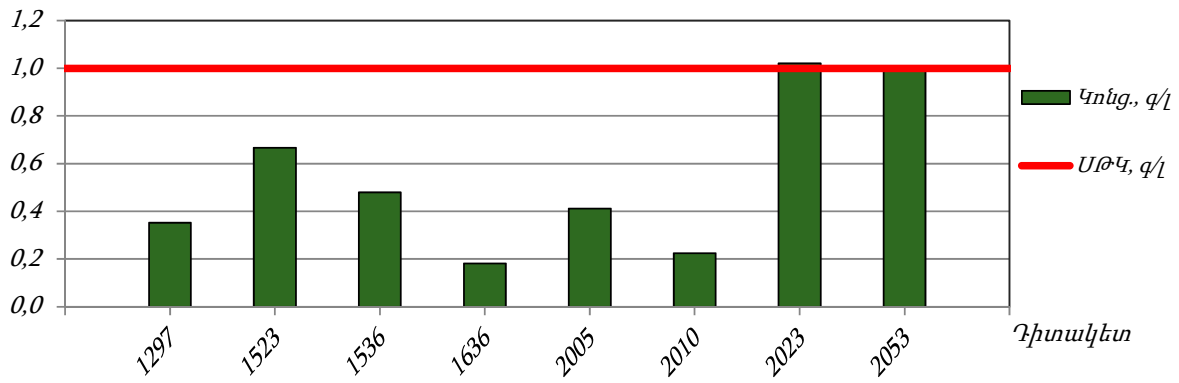
Հրազդանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 22 դիտակետերում՝ 6 բնադրություն, 9 շատրվանող և 7 չշատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 8 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար, ինչպես նաև նշված 8 դիտակետում ընդհանուր լուծված աղերի և նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաներն ըստ դիտակետերի ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով.

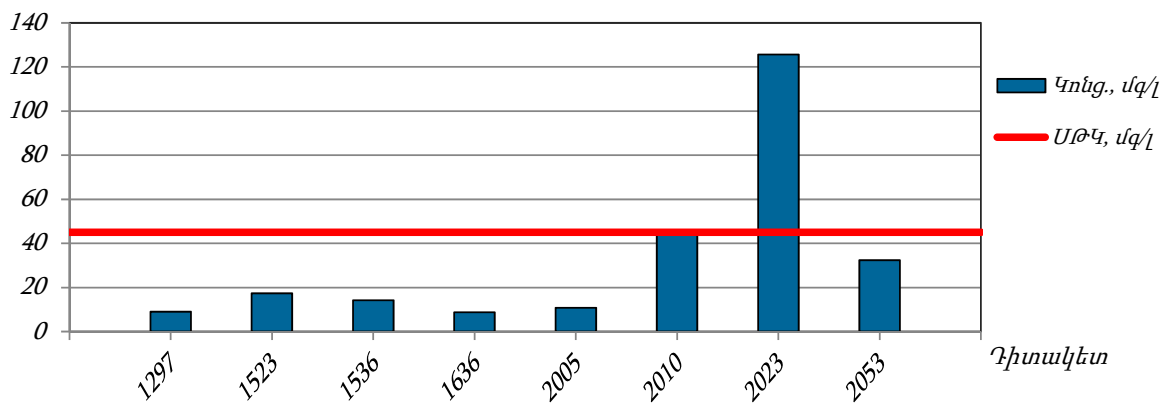
Ընդհանուր լուծված աղեր

Հրազդանի ՋԿՏ

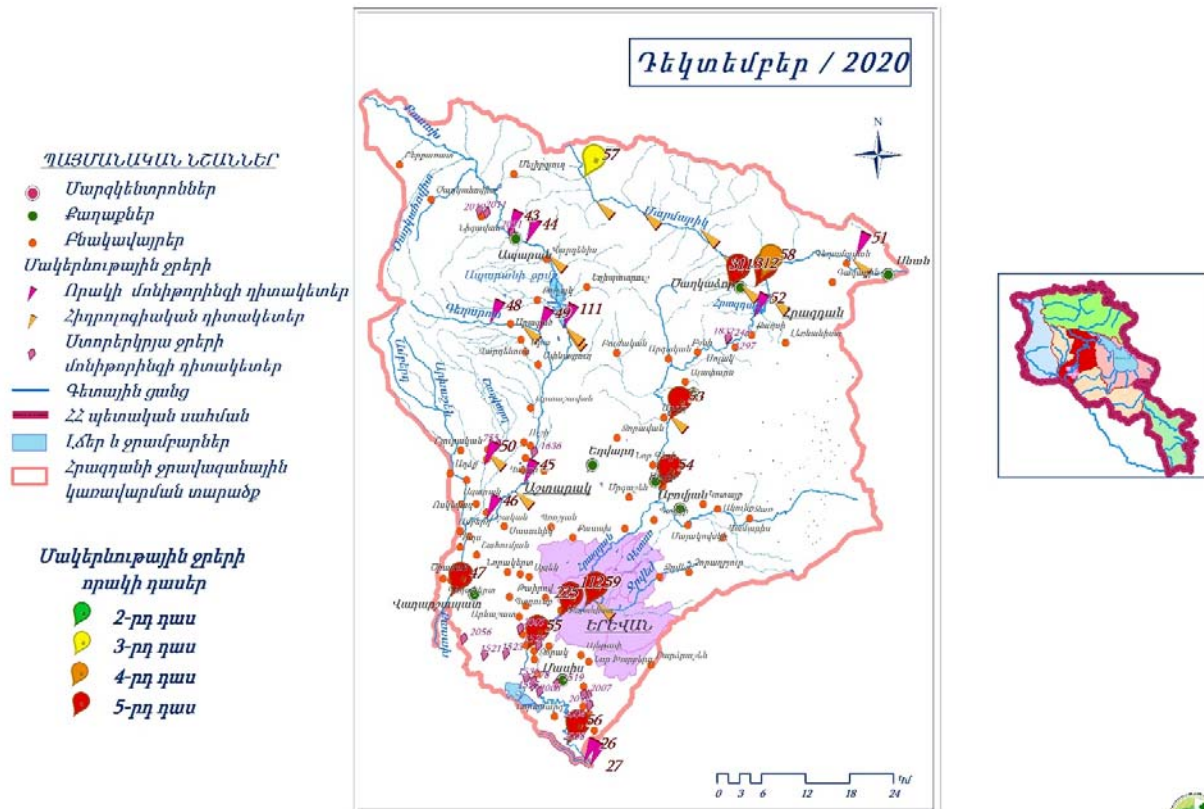
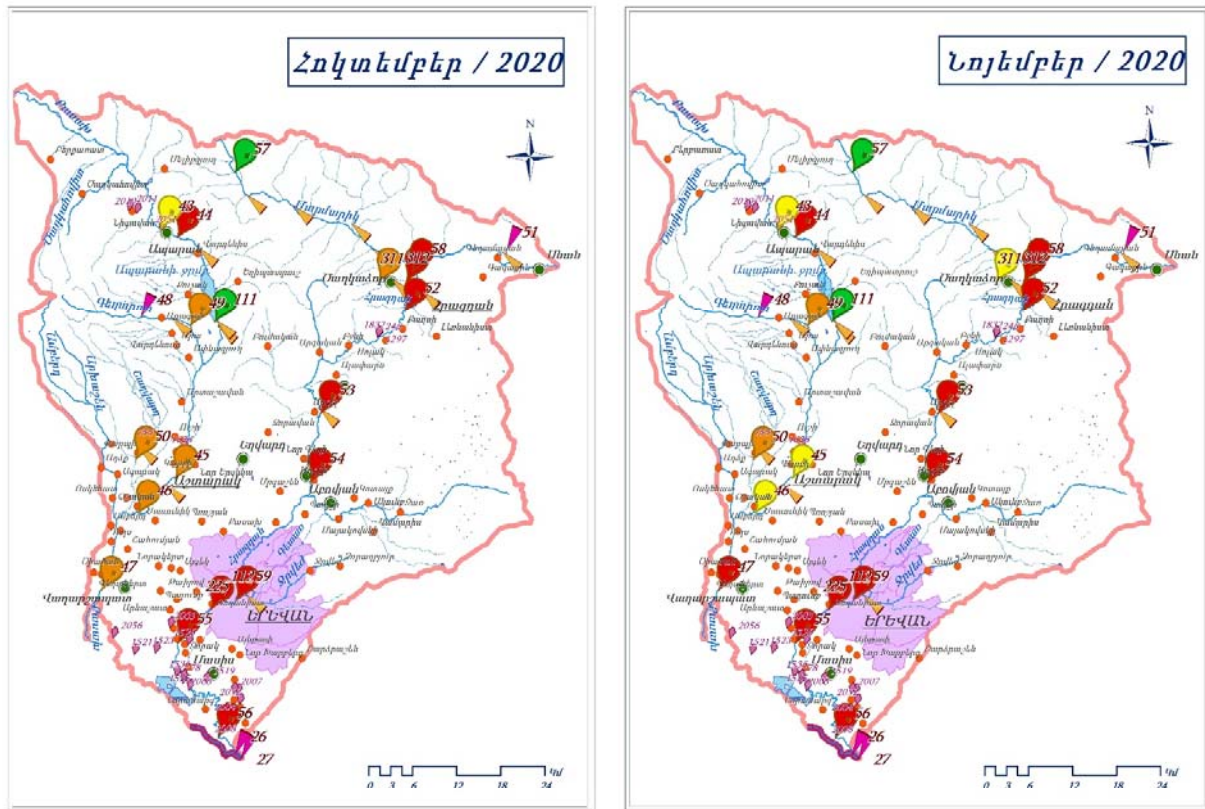

Նիտրատ իոն

Հրազդանի ՋԿՏ

ՀՀ Հրազդանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

www.armmonitoring.am

Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Սևանի ՋԿՏ-ի 17 դիտակետում, այդ թվում 13 գետային, 4 լճային (Սևանա լիճ) և 1 ջրանցքում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են:

Աղյուսակ 4.4. Սևանի ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Ջկնագետ	Ծովագյուղ	0.15	0.33	45	0.13	0.36	36	0.17	0.24	71
Մարսիկ	Ծովակ	1.69	2.98	57	2.19	2.88	76	2.74	2.66	103
Մարտունի	Գեղհովիտ	0.93	0.79	118	0.88	0.82	107	0.69	0.76	91
Արգիճի	Վ. Գետաշեն	2.18	2.33	94	2.75	2.47	111	2.46	2.38	103
Գավառագետ	Նորատուս	1.95	2.93	67	2.71	3.01	90	2.64	2.99	88

Մակերևութային ջրերի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Սևանի ՋԿՏ-ի 18 դիտակետում:

Ջկնագետ գետի ջրի որակը Սեմյոնովկա գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Վարդենիս գետի ջրի որակը Վարդենիկ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Մարտունի գետի ջրի որակը Գեղհովիտ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս):

Արգիճի գետի ջրի որակը Լեռնահովիտ գյուղից վերև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

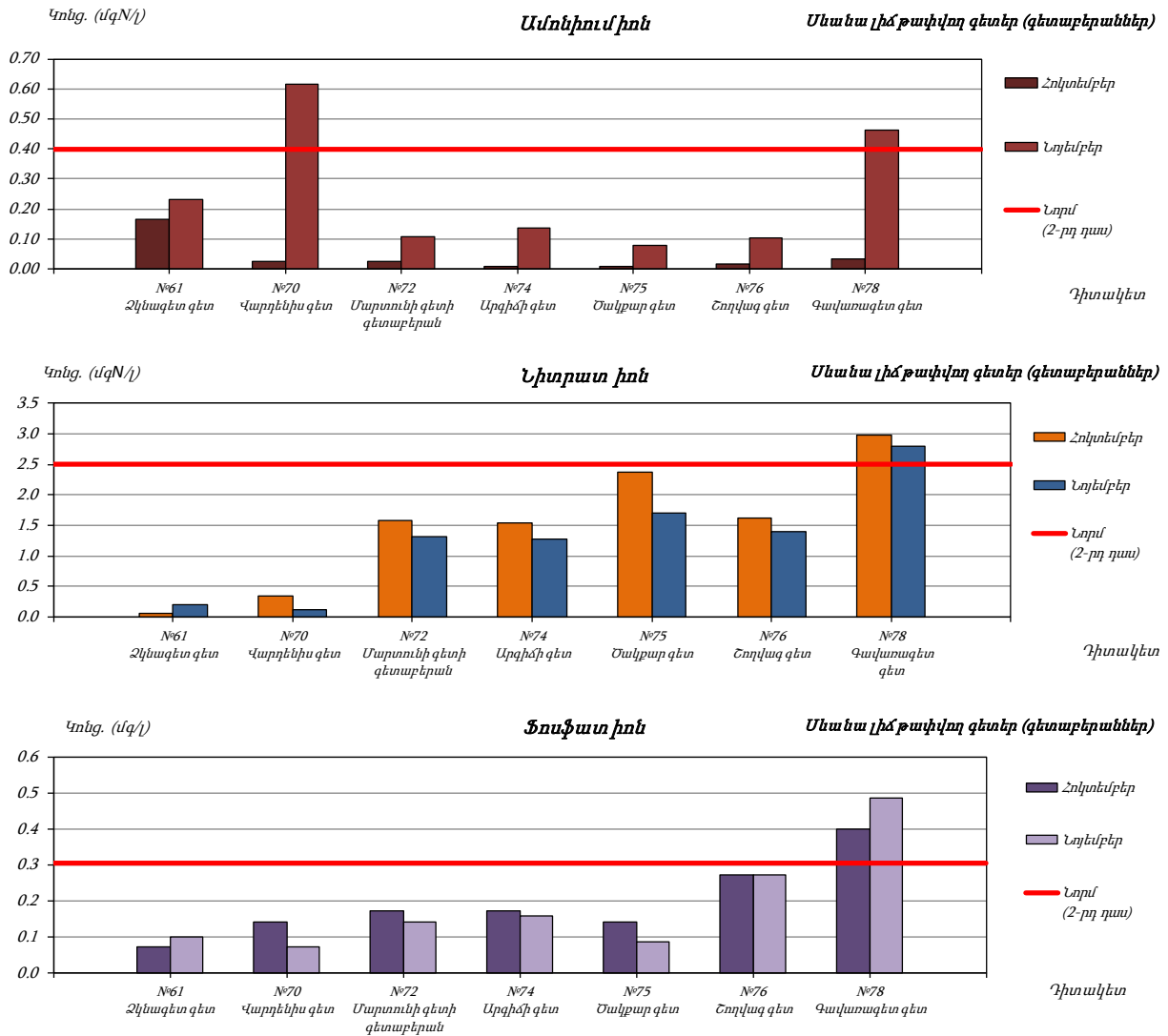
Ծակքար գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Շողվազ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

Գավառագետ գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

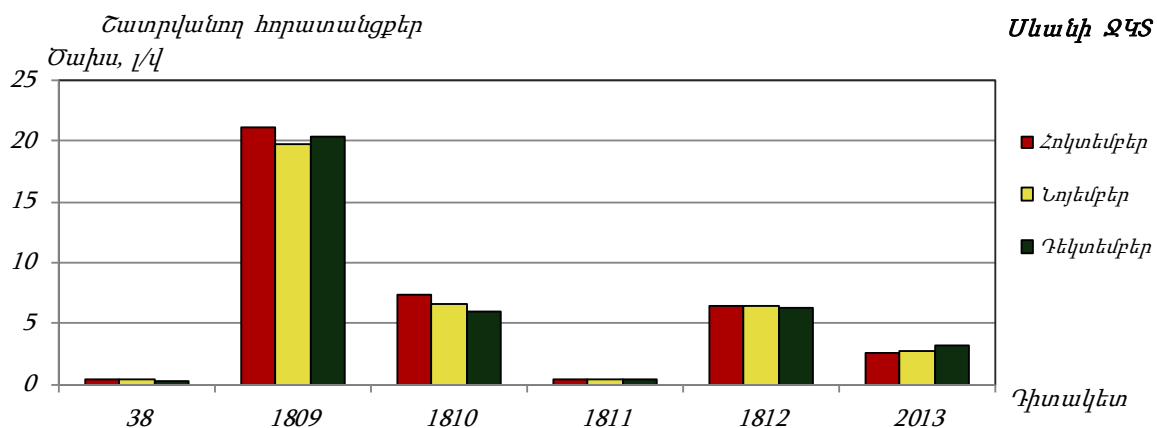
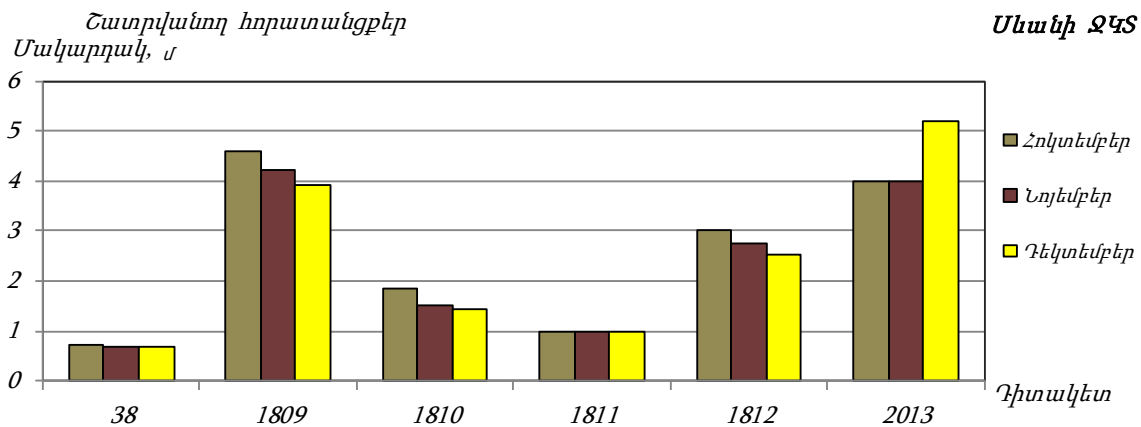
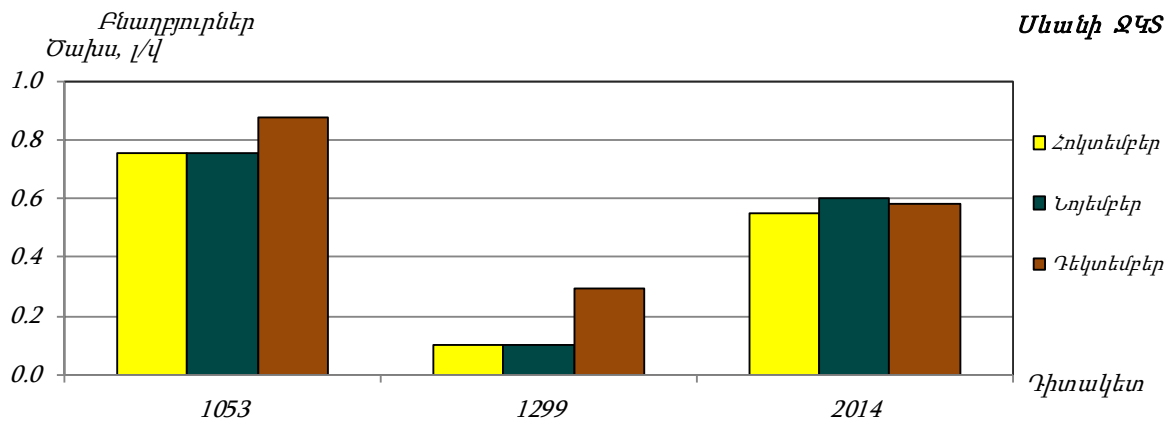
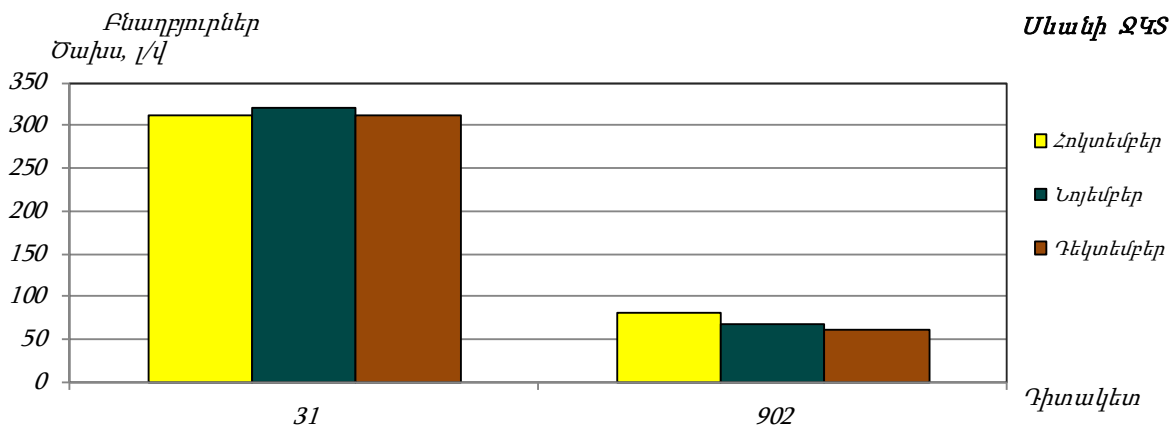
Արփա-Սևան ջրատարի ջրի որակը Ծովինար գյուղից հարավ-արևելք հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

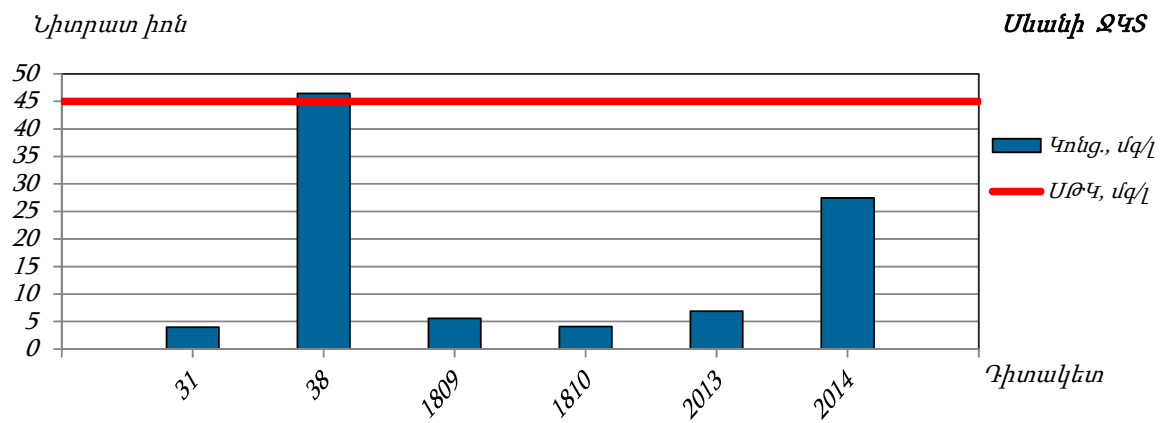
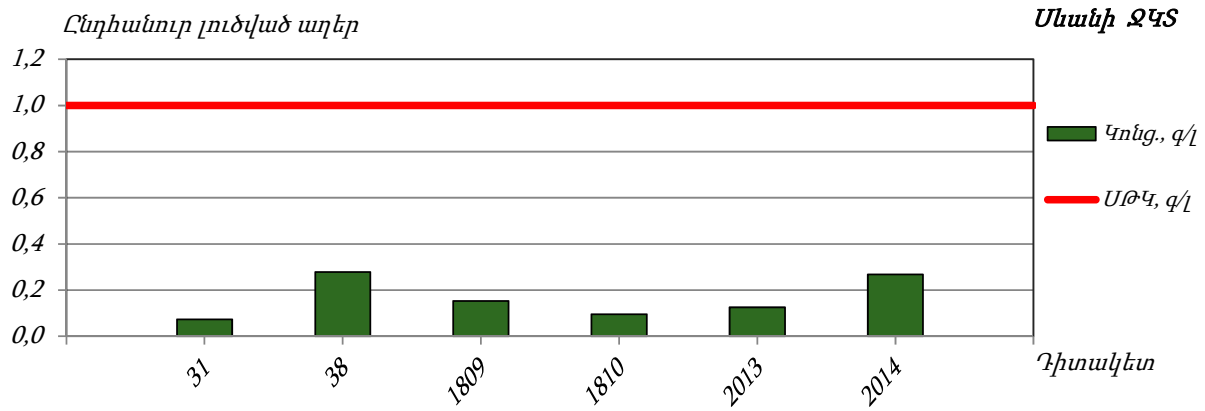
Մեանա լիճ թափվող գետերի գետաբերաններում ազոտի և ֆոսֆորի պարունակությունները.

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Մեանի ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 11 դիտակետերում՝ 5 բնադրյություն, 6 շատրվանող հորատանցքում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 6 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար, ինչպես նաև նշված 6 դիտակետում ընդհանուր լուծված աղերի և նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաներն ըստ դիտակետերի ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով.

Սևանա լիճ

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում հիդրոլոգիական դիտարկումներ են իրականացվել Սևանա լճի 4 դիտակետում՝ (Սևանա թերակղզի, Շորժա, Կարճաղբյուր, Մարտունի): Հիդրոոդերևութաբանական տվյալների հիման վրա կազմվել է Սևանա լճի հոկտեմբեր, նոյեմբեր և դեկտեմբեր ամիսների ջրային հաշվեկշիռը:

Աղյուսակ 4.4.1. Սևանա լճի ջրային հաշվեկշիռը 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում Հոկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2019թթ.		
	Ըստ տասնորյակների			Ամսվա ընթաց- քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	9.78	10.2	11.9	31.88	20.7	38.1	57.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	3.26	3.39	3.61	10.26	0.00	7.83	18.8
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	32.9	0.00	1.70	34.6	6.30	43.3	112.3
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.60	12.5
Ընդամենը	48.54	16.19	19.91	84.64	56.6	91.0	166.9
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	22.9	155.9
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	59.5	43.5	46.5	149.5	102.0	145.8	178.2
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	59.9	43.9	46.9	150.7	123.1	176.6	300.2
Կուտակում (նվազում)	-12.9	-12.8	-25.7	-51.4	-205.4	-92.2	2.60
Բացարձակ անկապք	1.54	-14.91	-1.29	-14.66		6.70	
Հարաբերական անկապք %	2.5	34.0	2.8	9.7	0.10	5.90	25.6

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.64	1279.838	38.3561
Ամսվա վերջին օրը	1900.60	1279.459	38.3047
Միջին ամսական	1900.62	1279.648	38.3304

Սակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.04 (մ)
 Սակարդակի փոփոխությունը 01.01.20 31.10.20 ընթացքում 0.17 (մ)
 31.10.19 և 31.10.20 մակարդակի տարբերությունը 0.07 (մ)

Նույնաբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2019թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթաց- քում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճը թափվող գետերով	11.97	11.78	11.72	35.47	24.9	38.5	54.0
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	3.37	3.29	3.21	9.87	0.00	8.40	22.4
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	9.30	3.70	4.30	17.3	0.00	31.9	79.5
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.60	7.80	4.10	6.10	9.90
Ընդամենը	27.24	21.37	21.83	70.44	46.4	82.7	141.1
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	19.4	151.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	45.9	50.5	42.4	138.8	80.6	116.7	151.5
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	46.3	50.9	42.8	140.0	99.3	142.0	260.1
Կուտակում (նվազում)	-12.9	-25.6	-25.7	-64.2	-218.2	-66.4	8.80
Բացարձակ անկապք	-6.16	-3.93	4.73	-5.36		6.90	
Հարաբերական անկապք %	13.3	7.72	9.95	3.83	0.40	7.00	25.9

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.59	1279.364	38.2919
Ամսվա վերջին օրը	1900.54	1278.891	38.2277
Միջին ամսական	1900.57	1279.175	38.2662

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.20 30.11.20 ընթացքում
 30.11.19 և 30.11.20 մակարդակի տարբերությունը

-0.05 (մ)
 0.11 (մ)
 0.07 (մ)

Դեկտեմբեր

Ջրային հաշվեկշռի տարրերը	Ընդամենը (մլն. մ³)				Բազմամյա բնութագրեր (մլն.մ³) 1961–2019թթ.		
	Ըստ տասնօրյակների			Ամսվա ընթացքում	Նվազ.	միջին	Առավ.
	1	2	3				
ՄՈՒՏՔ							
Լիճք թափվող գետերով	11.67	11.99	12.52	36.18	20.7	36.9	51.4
Արփա-Սևան ջրատարով մուտք գործած ջրի ծավալը, այդ թվում ստորերկրյա ներհոսքը	3.19	3.34	3.92	10.45	0.00	8.09	22.9
Տեղումները լճի մակերևույթի վրա	7.30	15.4	7.80	30.5	0.40	22.8	56.4
Ստորերկրյա հոսք	2.60	2.60	2.70	7.90	4.20	6.20	7.90
Ընդամենը	24.76	33.33	26.94	85.03	43.1	71.7	108.4
ԵԼՔ							
Հրազդան գետով	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	20.9	177.0
Գոլորշացում լճի մակերևույթից	36.2	26.0	30.5	92.7	62.9	95.6	113.7
Ստորերկրյա հոսք	0.40	0.40	0.40	1.20	0.40	1.10	1.70
Ընդամենը	36.6	26.4	30.9	93.9	63.0	122.2	240.9
Կուտակում (նվազում)	-12.7	-12.8	0.00	-25.5	-178.4	-57.3	24.9
Բացարձակ անկապ	0.86	19.73	-3.96	16.63		8.50	
Հարաբերական անկապ %	2.30	42.8	12.8	15.0	0.40	7.70	46.2

Բնութագրեր	Լճի մակարդակը, մ	Լճի մակերեսը, կմ²	Լճի ծավալը, կմ³
Ամսվա առաջին օրը	1900.54	1278.891	38.2277
Ամսվա վերջին օրը	1900.52	1278.701	38.2022
Միջին ամսական	1900.52	1278.701	38.2022

Մակարդակի փոփոխությունը ամսվա ընթացքում -0.02 (մ)
 Մակարդակի փոփոխությունը 01.01.20 31.12.20 ընթացքում 0.09 (մ)
 31.12.19 և 31.12.20 մակարդակի տարբերությունը 0.09 (մ)

2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.64մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 5սմ-ով: 2020 թվականի հոկտեմբերի 31-ին լճի մակարդակը կազմել է 1900.60մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 7սմ-ով, նոյեմբերի 30-ին՝ 1900.54մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 7սմ-ով, իսկ դեկտեմբերի 31-ին կազմել է 1900.52մ, որը նախորդ տարվա նույն օրվա համեմատությամբ բարձր է եղել 9սմ-ով: 2020թվականի հոկտեմբերի 1-ից մինչև դեկտեմբերի 31-ը լճի մակարդակն իջել է 12 սմ-ով:

Արփա-Սևան ջրատարով լիճ մուտք գործած ջրի ծավալը հոկտեմբեր ամսին կազմել է 10.259 մլն մ³, նոյեմբերին՝ 9.867 մլն մ³, դեկտեմբերին՝ 10.452 մլն մ³:

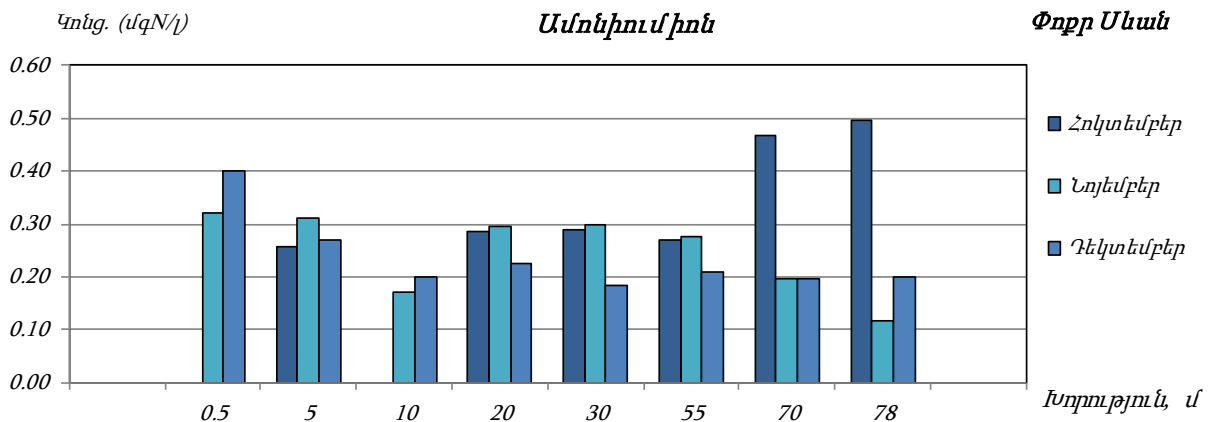
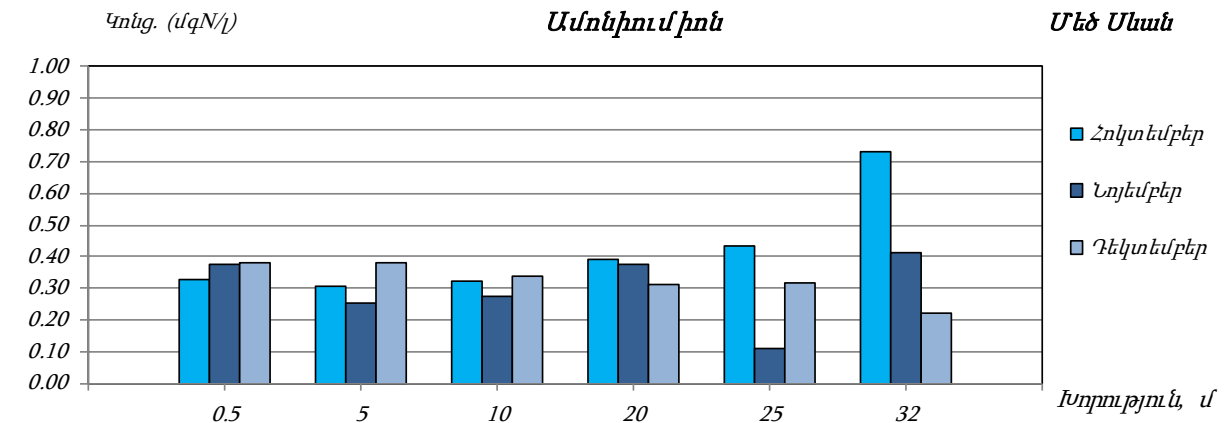
Սևանա լճից ջրի բաց թողումը սկսվել է հունիսի 5-ից և շարունակվել մինչև սեպտեմբերի 24-ը: 2020թվականի չորրորդ եռամսյակում Սևանա լճից ջուր չի բաց թողնվել:

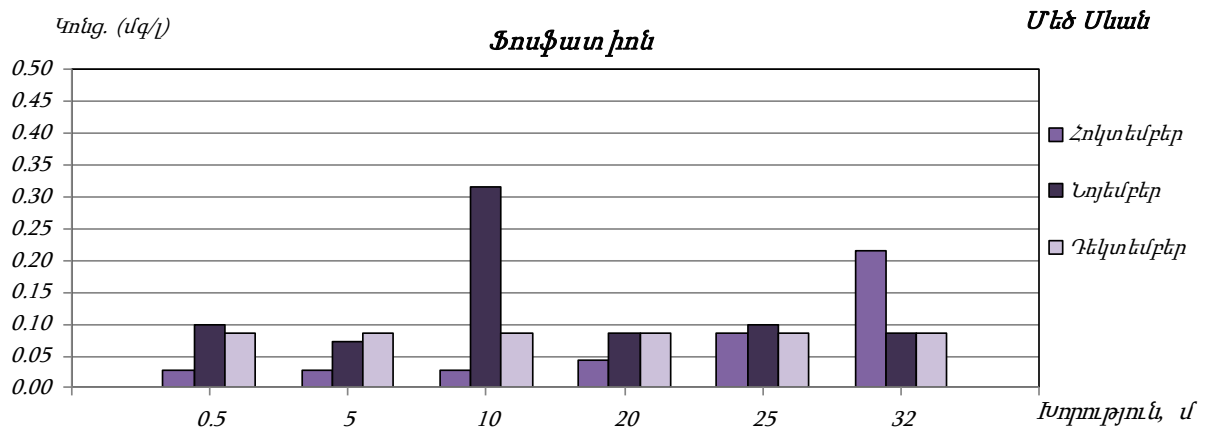
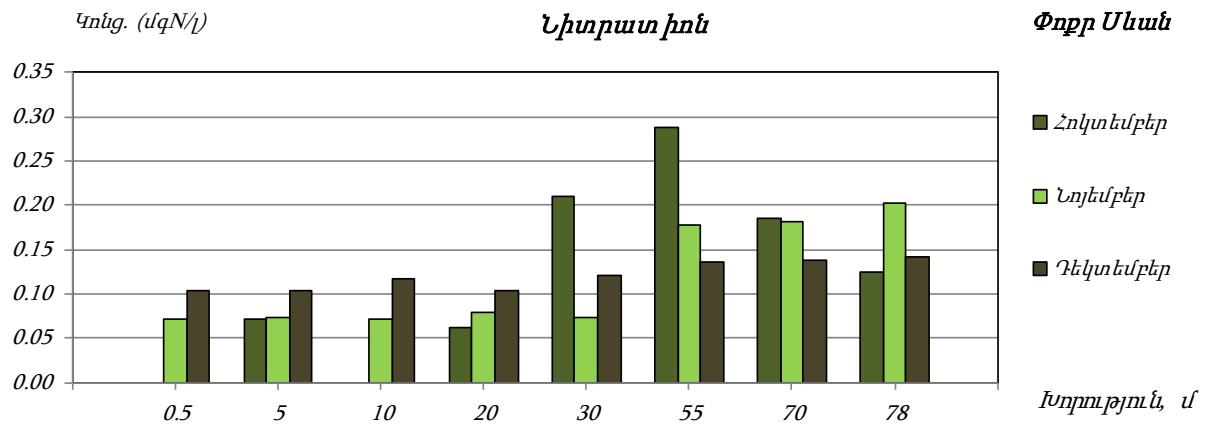
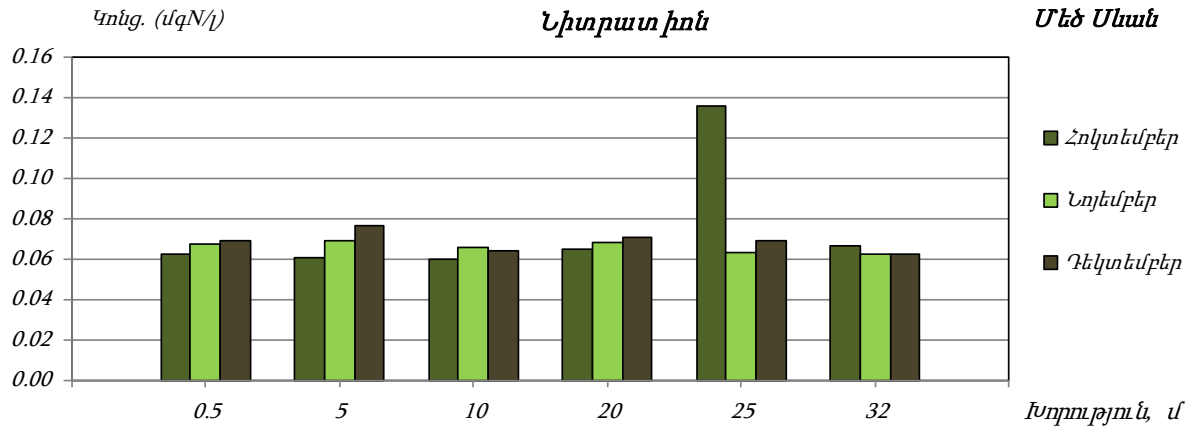
2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Սևանա լճի մակերեսը կազմել է 1279.838կմ², ծավալը 38.3561 կմ³, իսկ եռամսյակի և տարվա վերջին օրը՝ դեկտեմբերի 31-ին համապատասխանաբար՝ 1278.701կմ² և 38.2022կմ³:

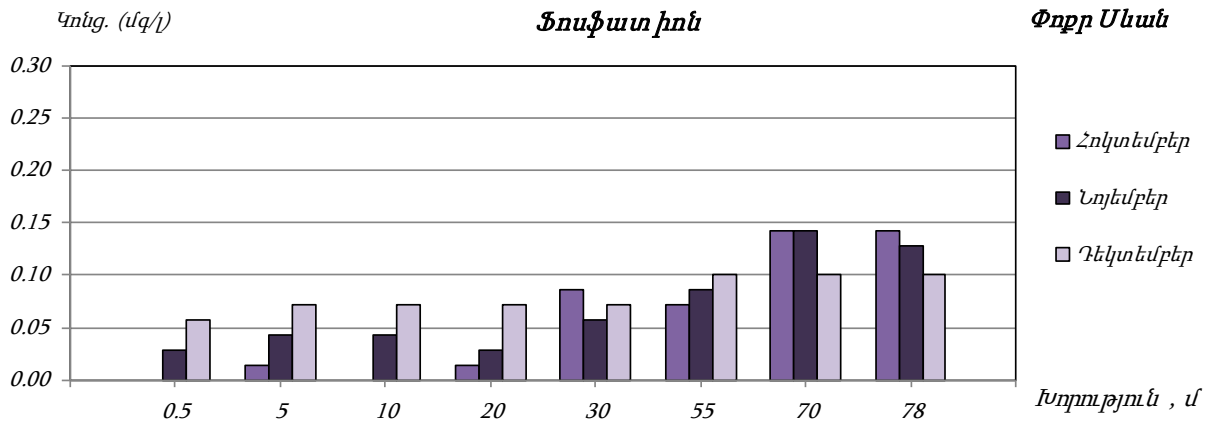
2020 թվականի հոկտեմբերի 1-ին Մեծ Սևանի ծավալը կազմել է 24.2202կմ³, Փոքր Սևանինը 14.1358կմ³, իսկ դեկտեմբերի 31-ին համապատասխանաբար՝ 24.1072կմ³ և 14.0951կմ³:

Սևանա լճի ջրի որակի ուսումնասիրության նպատակով ջրի որակի նմուշառումն իրականացվել է Փոքր և Մեծ Սևանների տարբեր խորություններից: Սևանալճից վերցված փորձանմուշներում, ձկնատնտեսական նորմերի գնահատման համաձայն, երեք ամիսների ընթացքում ՍԹԿ-ն գերազանցել են թթվածնի քիմիական պահանջարկի, ամոնիում և նիտրիտ իոնների, պղնձի, քրոմի, մանգանի, վանադիումի և սելենի կոնցենտրացիաները: Որոշված մյուս ցուցանիշների պարունակությունները դիտվել են թույլատրելի կոնցենտրացիաների սահմաններում (*Աղյուսակ 4.4.2*):

Սևանա լճում կենսածին նյութերի պարունակությունները.

Աղյուսակ 4.4.2. Սևանա լճի ջրի որակի մոնիթորինգի արդյունքները 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր

Դիտակետի համար	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)						
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Ամոնիում իոն, ՍԹԿ=0,39 մգN/լ	Նիտրիտ իոն, ՍԹԿ=0,024 մգN/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	–	–	–	1.2	2.7	–	5.1
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	1.2	–	–	–	2.8	–	5.1
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	–	–	–	–	2.2	–	5.3
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	–	–	–	–	3.1	–	4.8
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	–	–	–	–	2.5	–	4.8
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	–	1.9	–	–	3.2	10.1	4.3
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	–	–	–	1.5	2.4	–	5.0
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	1.2	–	–	1.4	1.8	–	4.9
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	–	–	–	1.2	2.9	–	4.7
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	–	–	–	1.6	2.6	–	4.6
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	–	–	1.4	1.3	2.6	7.8	4.4
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	–	1.3	–	1.6	2.7	9.9	4.4

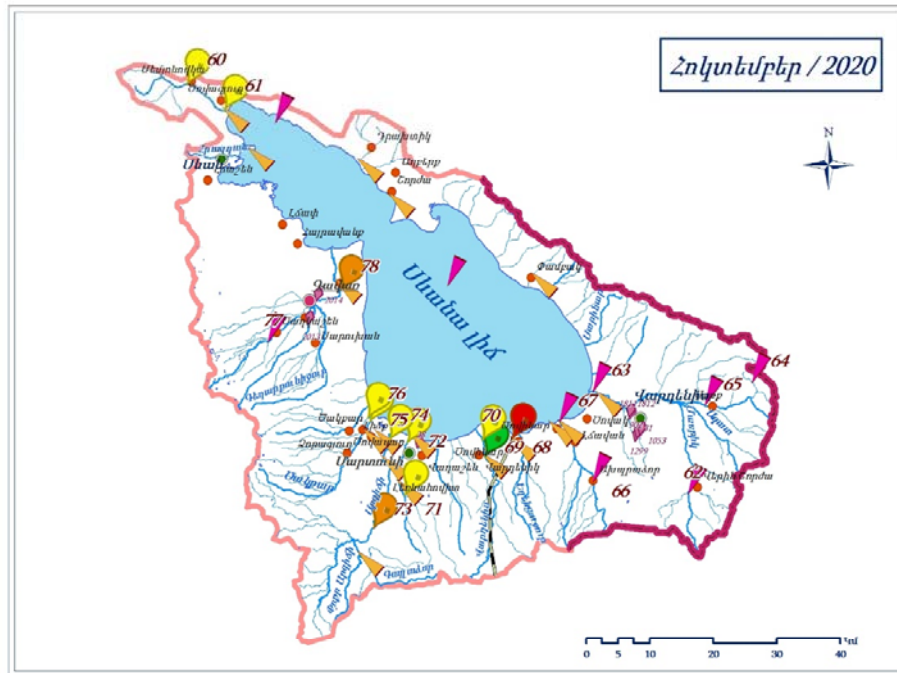
Նոյեմբեր

Դիտակետի համար	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)					
	Թթվածնի քիմիական պահանջ, ՍԹԿ=30 մգ/լ	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 մգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 մգ/լ
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	–	1.3	1.5	–	4.9	2.0
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	1.2	1.4	–	–	4.8	1.8
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	1.2	–	–	–	5.2	2.7
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	1.2	–	1.2	–	5.0	2.1
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	–	–	–	–	5.1	–
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	–	1.7	1.9	–	5.1	2.7
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	–	–	2.5	2.8	4.7	1.7
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	–	–	1.4	3.4	4.7	1.8
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	–	4.2	2.6	1.3	5.1	2.9
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	–	4.0	2.5	1.3	5.0	3.0
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	–	1.3	1.7	–	5.0	3.5
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	–	1.3	2.5	1.3	5.1	2.1
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	–	1.4	2.7	1.3	5.3	4.1
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	–	–	1.4	1.3	5.2	4.0

Դեկտեմբեր

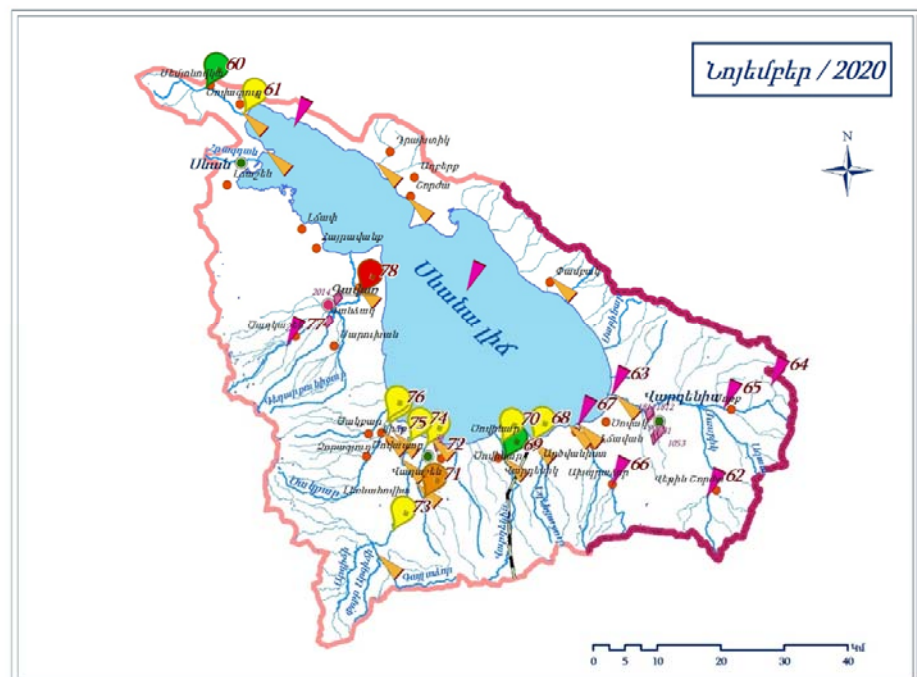
Դիտակետի համար	Կոնցենտրացիաների գերազանցումը ՍԹԿ-ից (անգամ)				
	Պղինձ, ՍԹԿ=0,001 սգ/լ	Քրոմ, ՍԹԿ=0,001 սգ/լ	Մանգան, ՍԹԿ=0,01 սգ/լ	Վանադիում, ՍԹԿ=0,001 սգ/լ	Սելեն, ՍԹԿ=0,001 սգ/լ
Մեծ Սևան, 0.5մ խորություն	–	3.7	–	5.7	4.3
Մեծ Սևան, 10մ խորություն	–	4.2	–	5.3	3.6
Մեծ Սևան, 20մ խորություն	–	4.3	–	5.5	5.0
Մեծ Սևան, 25մ խորություն	–	3.7	–	5.7	6.0
Մեծ Սևան, 30մ խորություն	1.3	4.3	–	5.7	5.1
Մեծ Սևան, 5մ խորություն	1.3	3.7	–	5.5	4.2
Փոքր Սևան, 0.5մ խորություն	1.3	3.7	–	5.4	1.9
Փոքր Սևան, 10մ խորություն	1.3	4.0	–	5.3	2.0
Փոքր Սևան, 20մ խորություն	–	3.7	–	5.3	3.5
Փոքր Սևան, 30մ խորություն	–	3.8	–	5.7	4.6
Փոքր Սևան, 5մ խորություն	1.9	3.6	–	5.3	2.9
Փոքր Սևան, 55մ խորություն	1.6	4.3	2.4	5.3	3.7
Փոքր Սևան, 70մ խորություն	–	4.1	3.3	5.2	3.5
Փոքր Սևան, 80մ խորություն	1.5	4.1	3.9	5.3	4.1

ՀՀ Սևանի ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Մակերևութային ջրերի
որակի դասեր

- 2-րդ դաս
- 3-րդ դաս
- 4-րդ դաս
- 5-րդ դաս

www.armmonitoring.am

www.armmonitoring.am

Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Արարատյան ՋԿՏ-ի 12 դիտակետում, այդ թվում 11 գետային և 1 ջրամբարային (Ազատի ջրամբար): Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են.

Աղյուսակ 4.5. Արարատյան ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Ազատ	Գառնի	2.30	2.95	78	2.44	3.07	79	2.25	3.04	74
Վեդի	Ուրցաձոր	0.80	0.51	157	0.43	0.72	60	0.75	0.72	103
Արփա	Ջերմուկ	2.49	2.75	91	2.42	2.66	91	2.30	2.58	89
Արփա	Արենի	6.09	7.30	83	6.57	8.11	81	5.83	7.55	77

Մակերևութային ջրերի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Արարատյան ՋԿՏ-ի 13 դիտակետում: Վեդի գետի ջրի որակը Ուրցաձոր գյուղից վերև նոյեմբերին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Արփա գետի ջրի որակը Ջերմուկից վերև հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «լավ» (2-րդ դաս): Վայք քաղաքից վերև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Վայք քաղաքից ներքև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս): Եղեգնաձոր քաղաքից վերև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Արենի քաղաքից ներքև հոկտեմբերին ջրի որակը գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

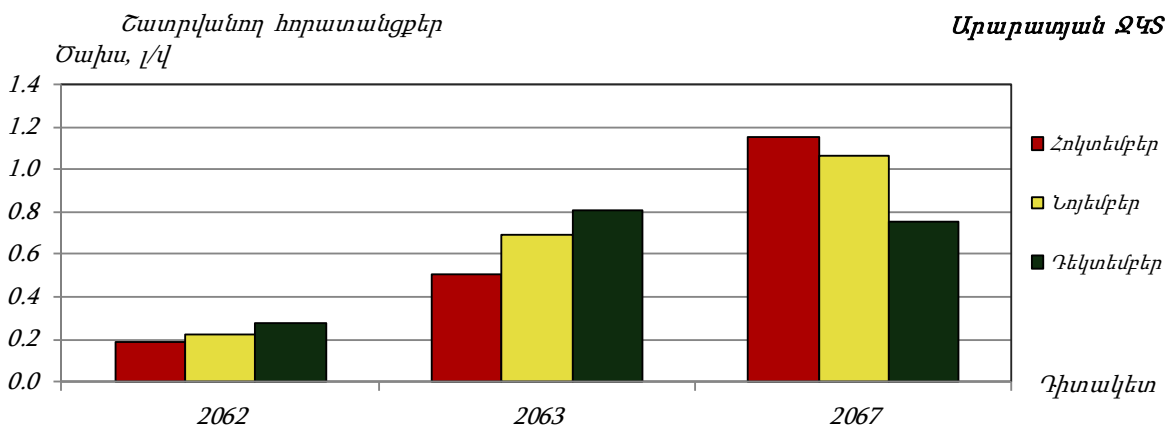
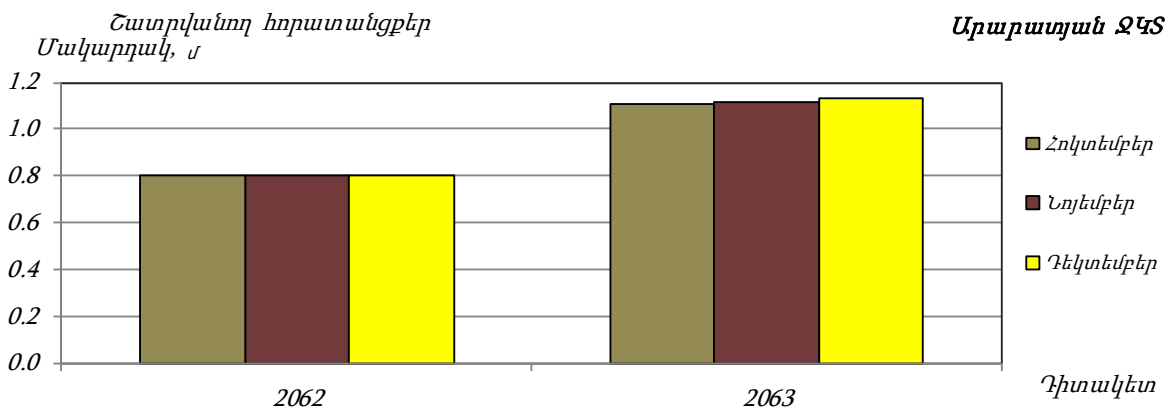
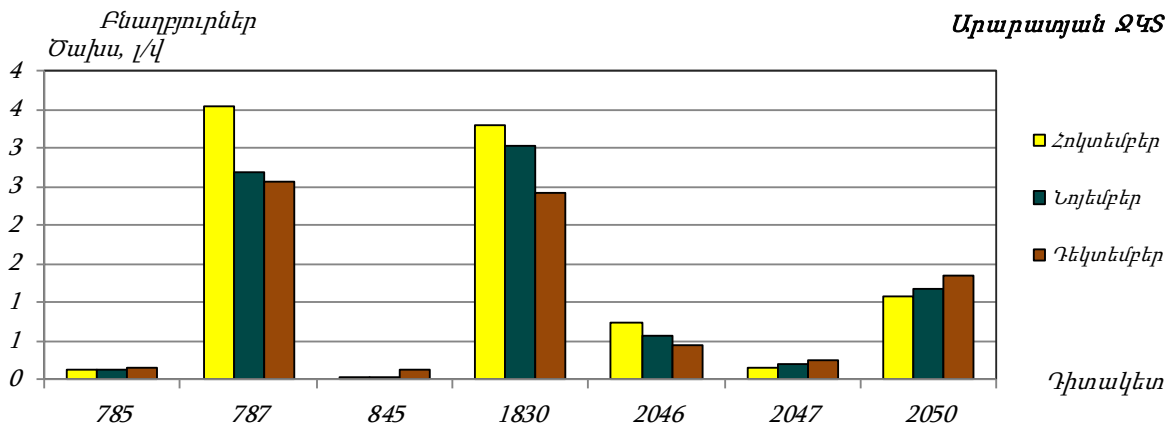
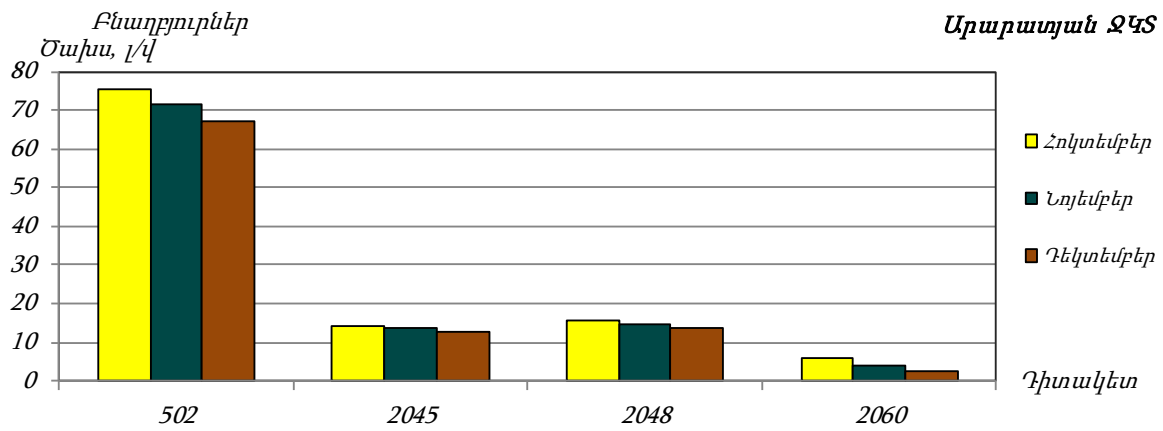
Դարբ գետի ջրի որակը ակունքում հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Գետաբերանի հատվածում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գետի ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս):

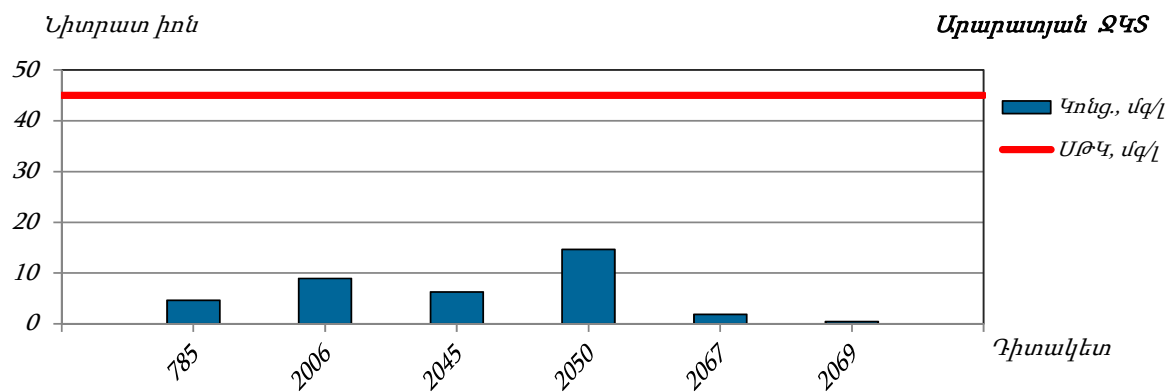
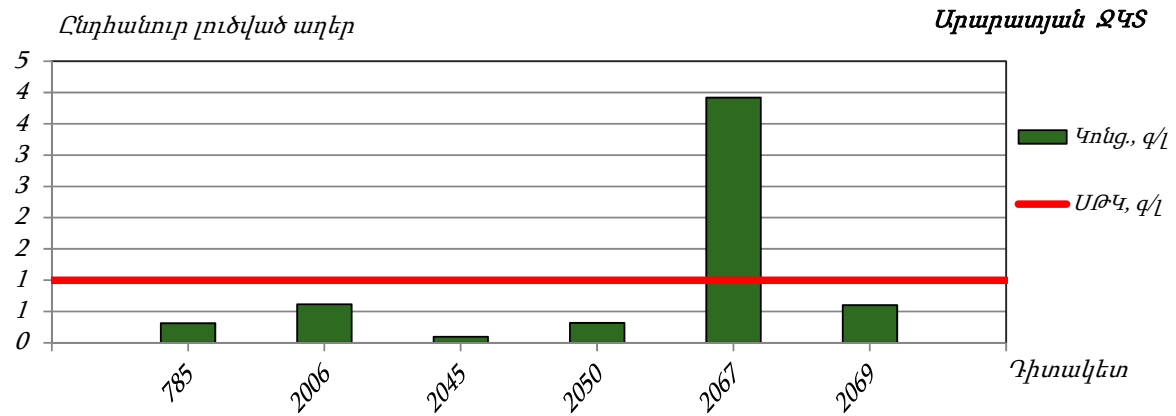
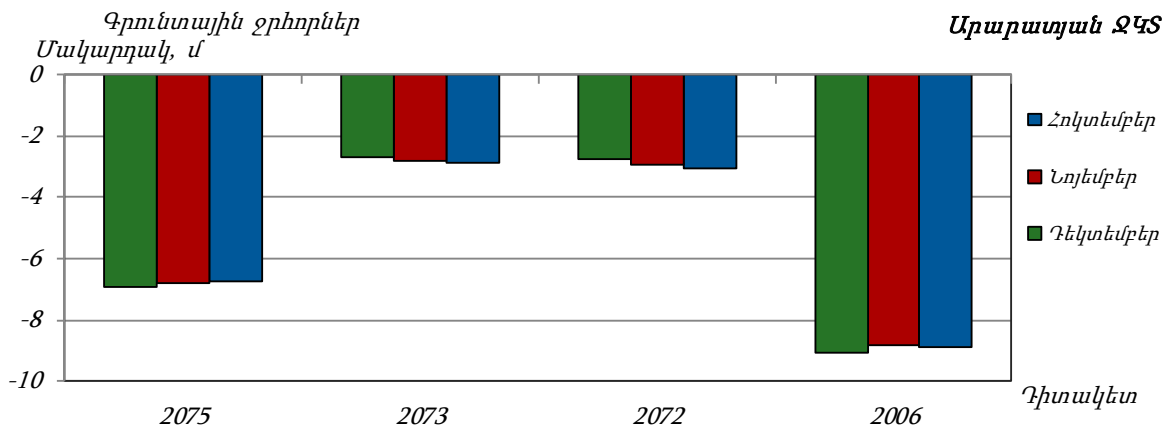
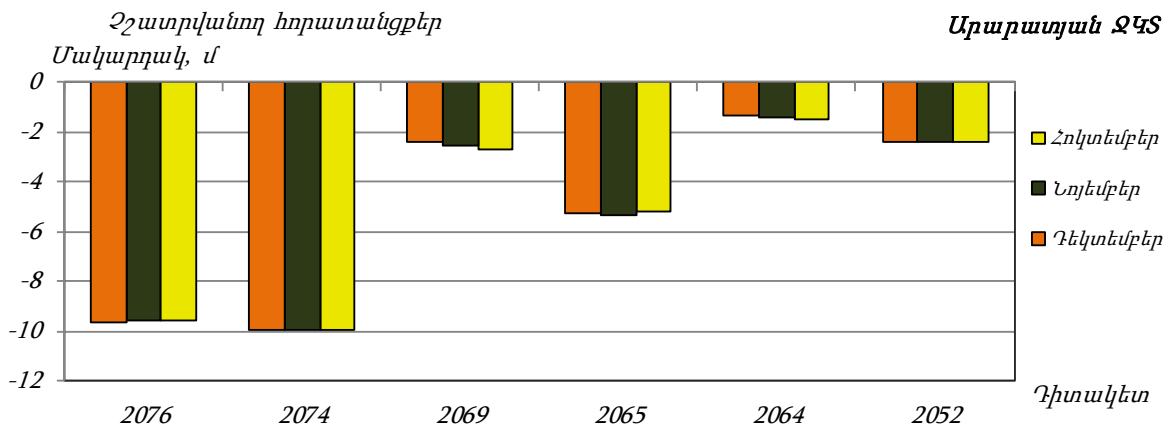
Եղեգիս գետի ջրի որակը Շատին գյուղից ներքև հատվածում հոկտեմբերին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատարի ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս):

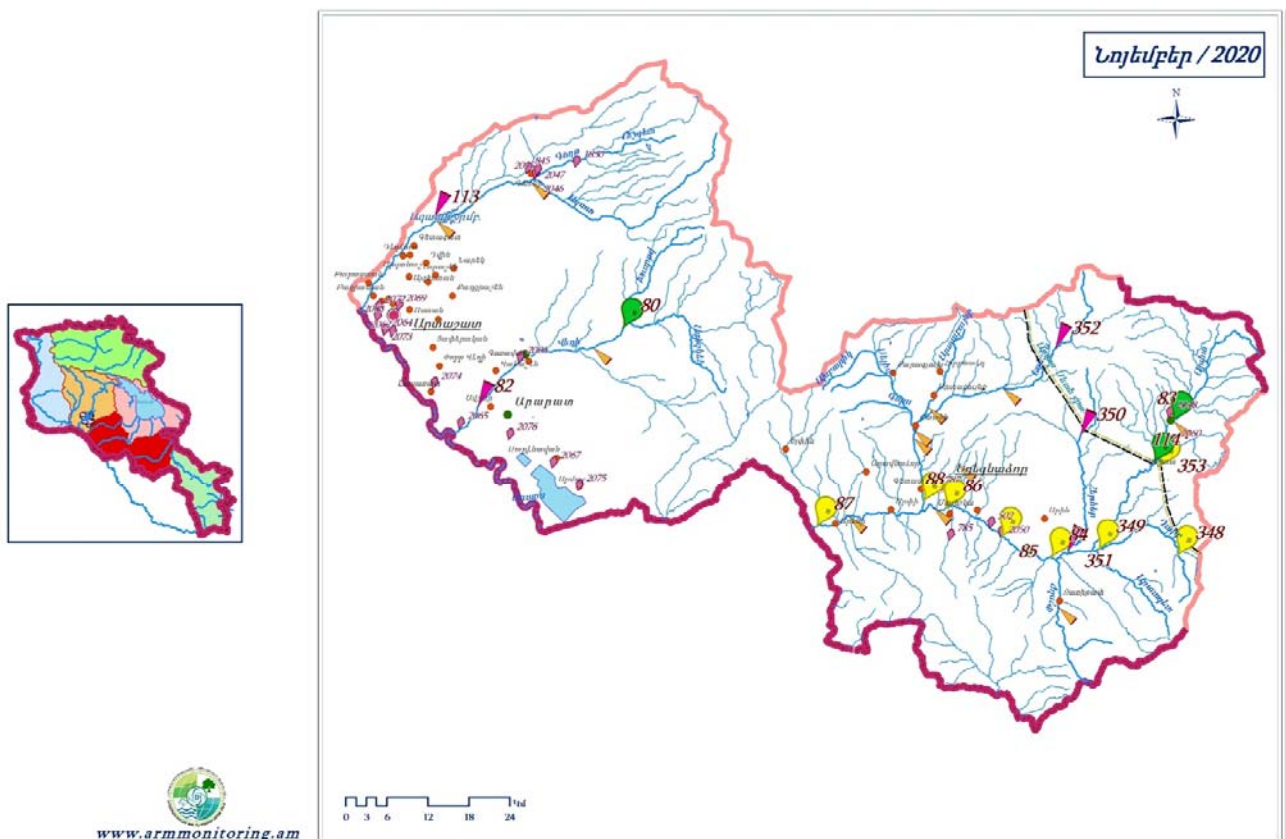
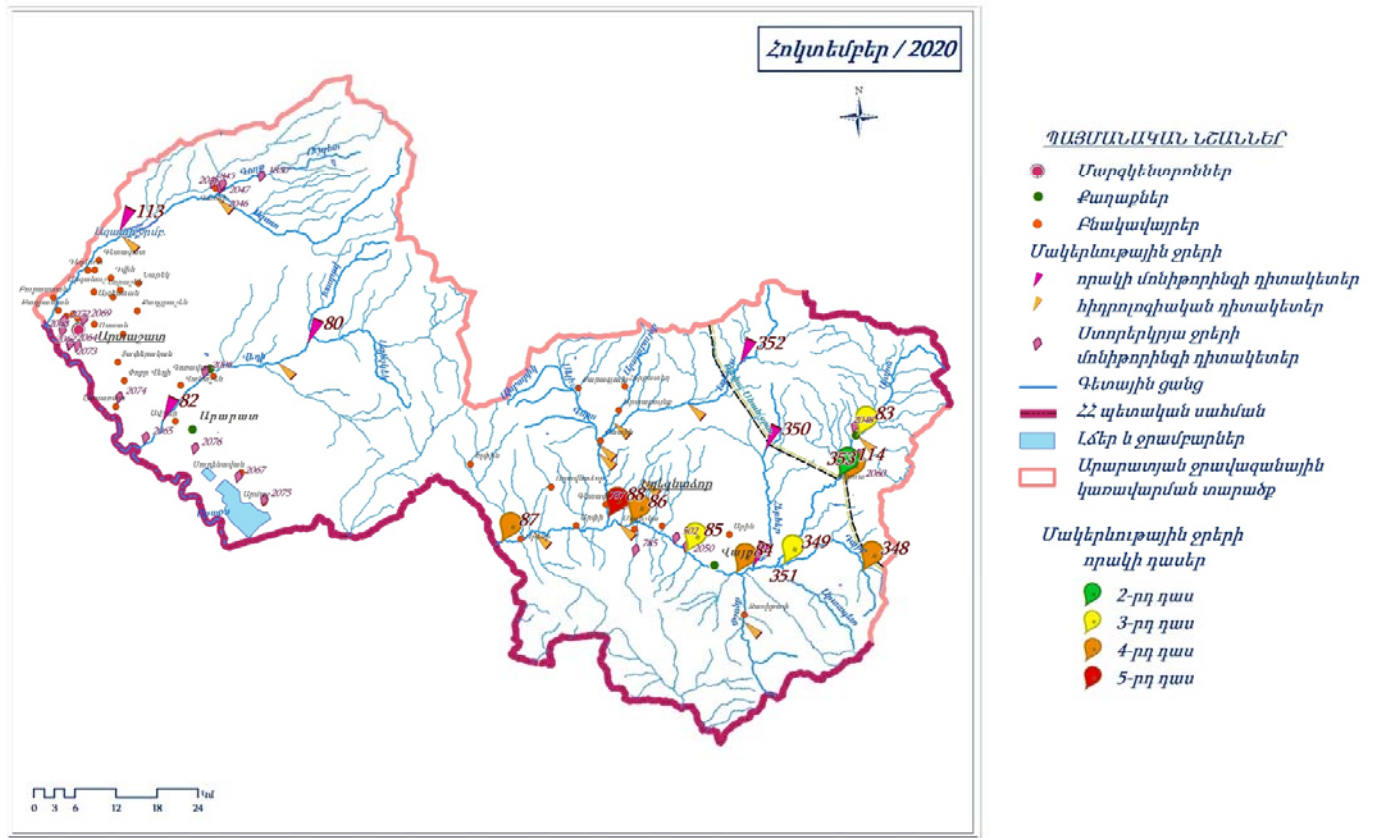
Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Արարատյան ՋԿՏ-ում ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտադիտարկումներ կատարվել են թվով 24 դիտակետերում՝ 11 բնաղբյուրում, 3 շատրվանող և 10 չշատրվանող հորատանցքերում, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը, ծախսը և մակարդակը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 6 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար, ինչպես նաև նշված 6 դիտակետում ընդհանուր լուծված աղերի և նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաներն ըստ դիտակետերի ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով.

ՀՀ Արարատյան ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրեր

Հիդրոլոգիական դիտարկումներ

Հիդրոլոգիական դիտարկումներն իրականացվում են Հարավային ՋԿՏ-ի 10 դիտակետում: Որոշ օպերատիվ դիտակետերի դիտարկումներից ստացված ջրի ելքերի վերաբերյալ միջին ամսական փաստացի տվյալները և նորմերի նկատմամբ շեղումները ներկայացվում են.

Աղյուսակ 4. 6. Հարավային ՋԿՏ-ի որոշ դիտակետերում ջրի ելքը.

Գետ	Դիտակետ	Միջին ամսական ելքեր, մ³/վ								
		Հոկտեմբեր			Նոյեմբեր			Դեկտեմբեր		
		փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%	փաստացի	նորմ	%
Մեղրիգետ	Մեղրի	0.22	0.95	23	0.22	1.09	20	0.66	0.98	67
Ողջի	Կապան	3.31	2.53	131	1.30	2.07	63	1.68	1.61	104
Որոտան	Գորայք	2.14	2.07	103	1.83	2.02	91	1.83	1.99	92

Մակերևութային ջրերի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվում է Հարավային ՋԿՏ-ի 21 դիտակետում:

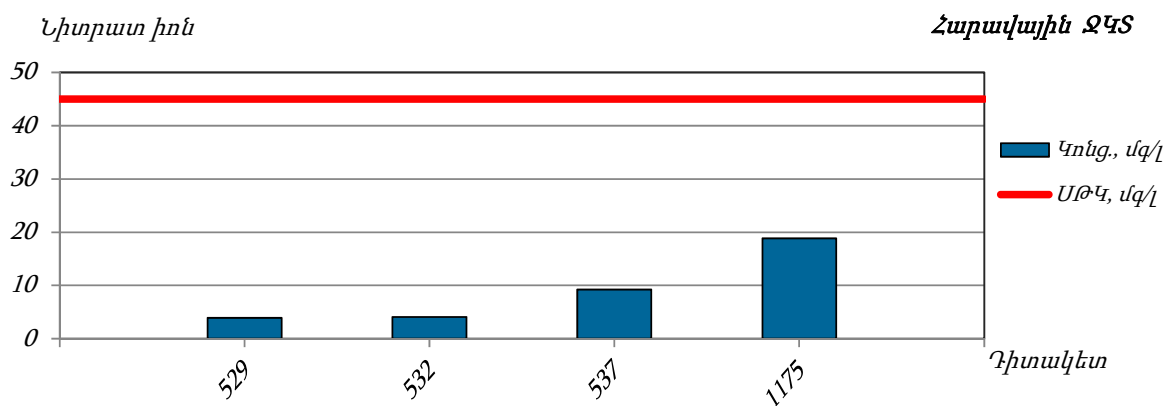
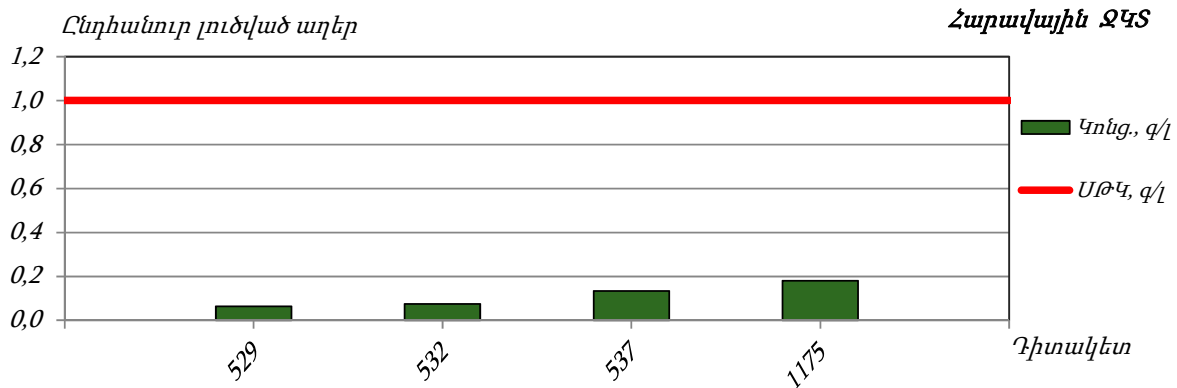
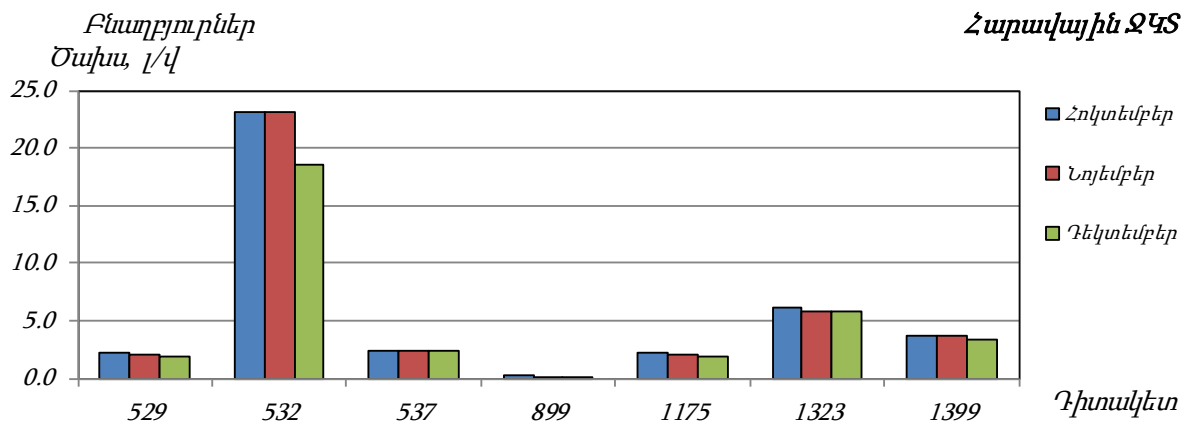
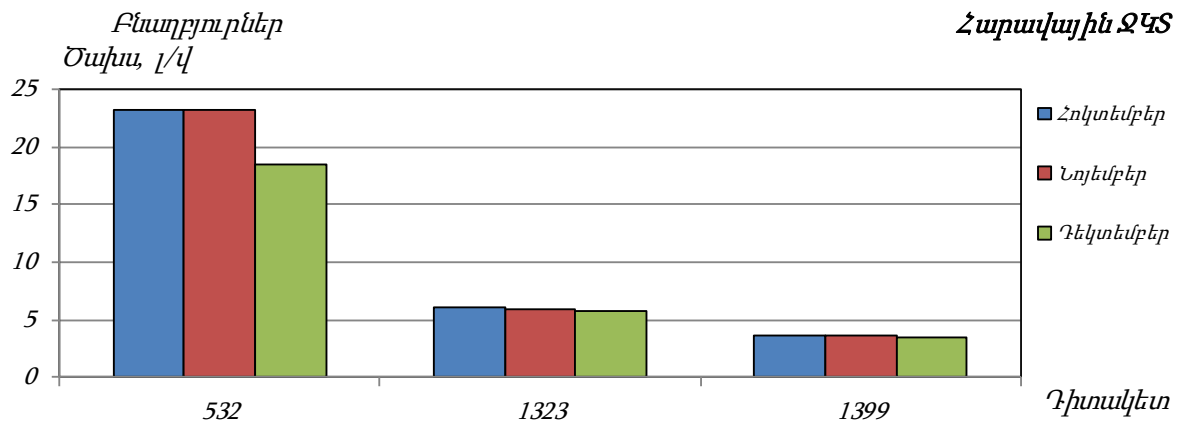
Որոտան գետի ջրի որակը Գորայք գյուղից վերև հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Միսիան քաղաքից վերև հոկտեմբերին գետի ջրի որակը գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Միսիան քաղաքից ներքև հատվածում գետի ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս): Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև հատվածում գետի ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «վատ» (5-րդ դաս):

Միսիան գետի ջրի որակը գետաբերանի հատվածում նոյեմբերին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս):

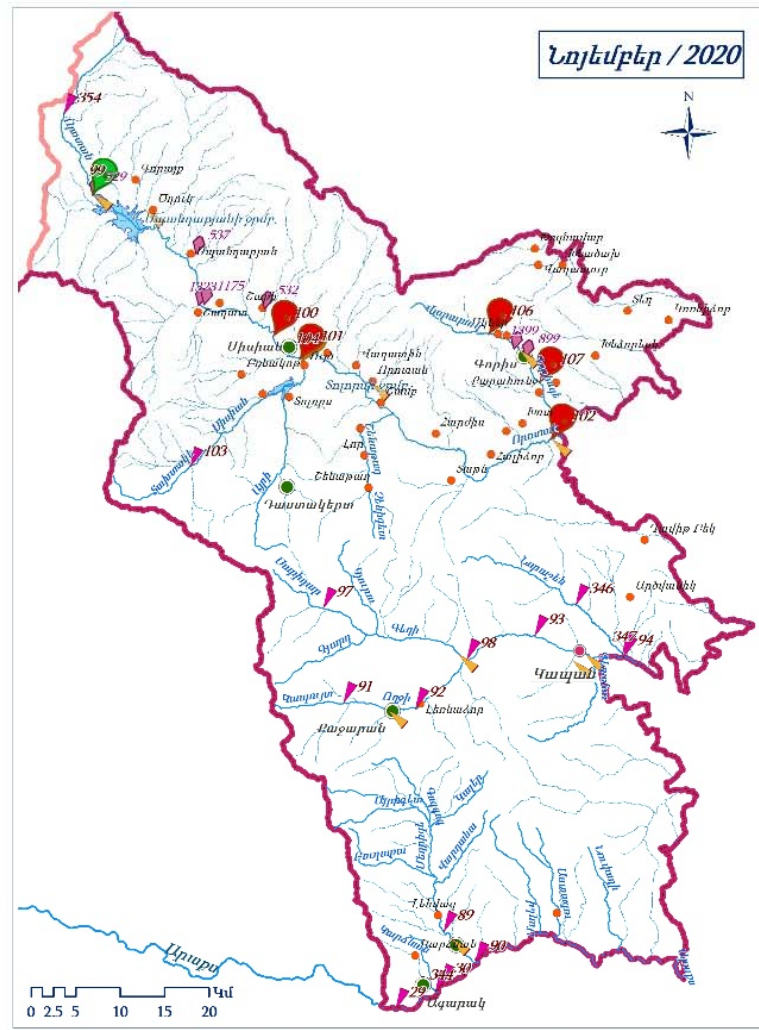
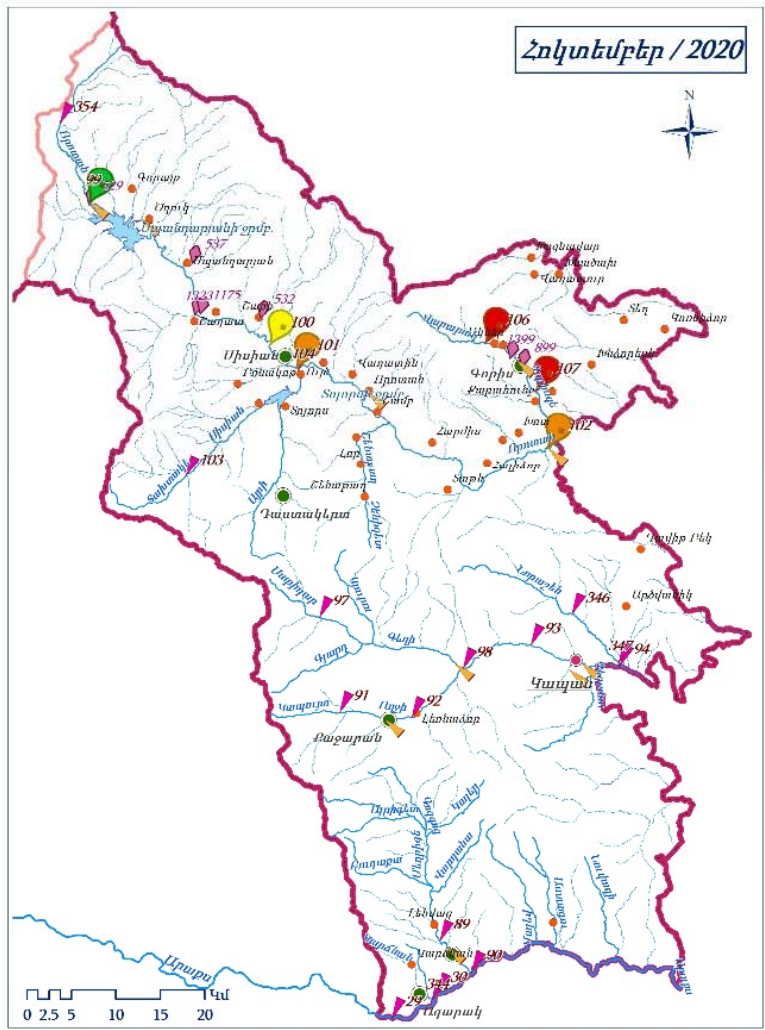
Վարարակ գետի ջրի որակը Գորիս քաղաքից վերև և ներքև հատվածներում հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «վատ» (5-րդ դաս):

Ստորերկրյա քաղցրահամ ջրեր

Հարավային ՋԿՏ-ի ստորերկրյա քաղցրահամ ջրերի քանակական մշտա-դիտարկումներ կատարվել են 7 բնադրյություն, որտեղ դիտարկվել են ջրի ջերմաստիճանը և ծախսը: Ջրի որակի մոնիթորինգն իրականացվել է 4 դիտակետում: Ծախսի և մակարդակի չափումները երեք ամիսների համար, ինչպես նաև նշված 4 դիտակետում լուծված աղերի և նիտրատ իոնի կոնցենտրացիաներն ըստ դիտակետերի ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով.

ՀՀ Հարավային ջրավազանային կառավարման տարածքի մակերևութային ջրերի որակը

ՊԱՅՄԱՆԱԿԱՆ ՆՇԱՆՆԵՐ

● Մարզկենտրոն

● Քաղաքներ

● Բնակավայրեր

Մակերևութային ջրերի

▶ որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

▶ հիդրոլոգիական դիտակետեր

▶ Ստորերկրյա ջրերի
մոնիթորինգի դիտակետեր

— Գետային ցանց

— ՀՀ պետական սահման

— Լճեր և ջրամբարներ

— Հարավային ջրավազանային
կառավարման տարածք

Մակերևութային ջրերի
որակի դասեր

● 2-րդ դաս
● 3-րդ դաս
● 4-րդ դաս
● 5-րդ դաս

Ջրամբարներ

Չորս ջրամբարում (Ախուրյան, Արփի լիճ, Ագատ և Ապարան) իրականացվում են հիդրոլոգիական դիտարկումներ և ջրի որակի մոնիթորինգ, Մարմարիկի ջրամբարում իրականացվում են միայն հիդրոլոգիական դիտարկումներ, իսկ Կեչուտի ջրամբարում և Երևանյան լճում՝ միայն ջրի որակի մոնիթորինգ:

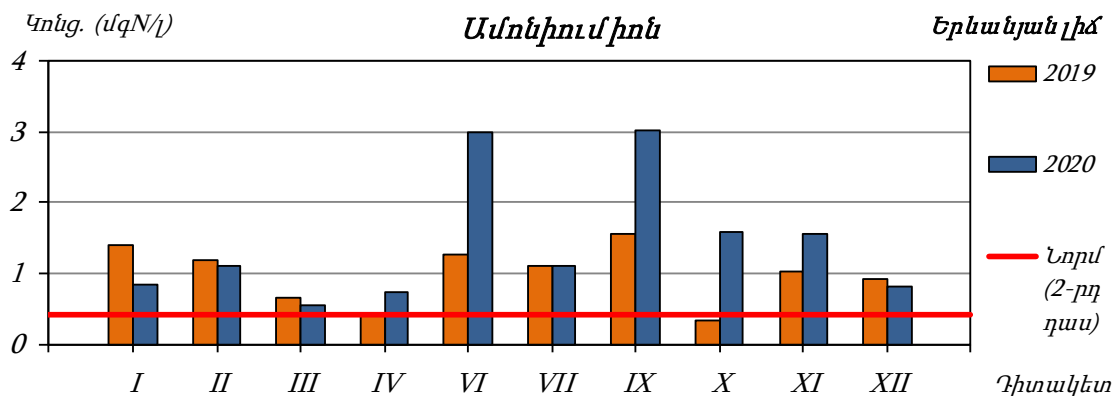
2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում ջրամբարների լցվածությունների մեծությունները եռամսյակի ամիսների վերջին օրերի դրությամբ ներկայացված են հաջորդող աղյուսակում:

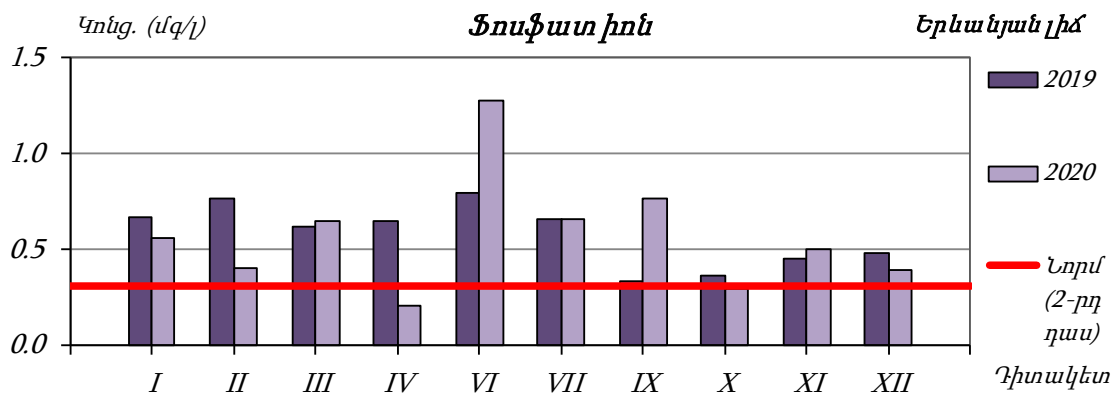
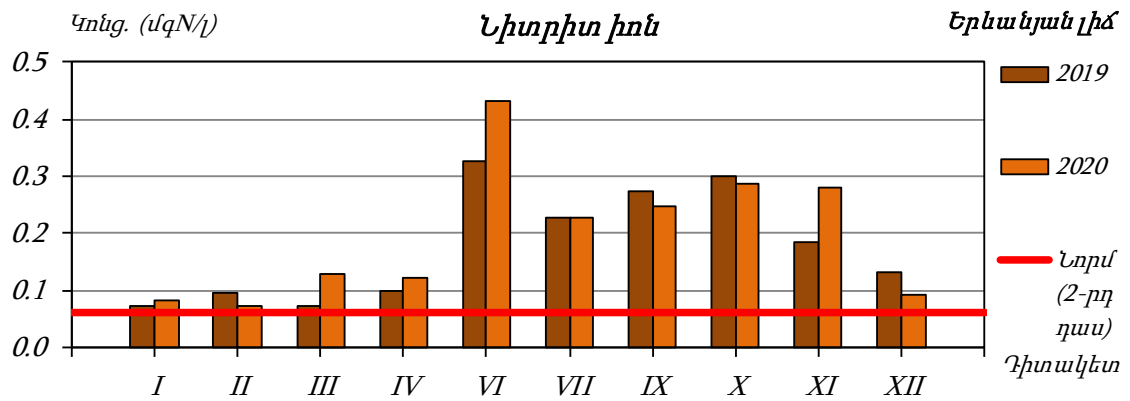
Աղյուսակ 4. 7. Ջրամբարների ջրալցվածությունը.

Ջրամբարի անվանումը	Ջրամբարի ընդհանուր ծավալը, մլն. խոր.մ	Փաստացի լցվածությունը, հոկտեմբերի 31-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, նոյեմբերի 30-ի դրությամբ		Փաստացի լցվածությունը, դեկտեմբերի 31-ի դրությամբ	
		Ընդամենը մլն. խոր.մ	Ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	Ընդամենը մլն. խոր.մ	Ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %	Ընդամենը մլն. խոր.մ	Ընդհանուր ծավալի նկատմամբ %
Ախուրյան	525	50.0	10	58.9	11	92.1	18
Արփի լիճ	105	27.4	26	28.2	27	29.5	28
Ագատ	70.0	12.8	18	14.2	20	20.0	29
Մարմարիկ	24.0	0.97	4	1.54	6	1.83	8

Ջրամբարների ջրի որակ

Ջրի որակի մոնիթորինգի համաձայն Արփի լիճ ջրամբարի ջրի որակը հոկտեմբերին գնահատվել է «միջակ» (3-րդ դաս), նոյեմբերին՝ «անբավարար» (4-րդ դաս): Ապարանի ջրամբարի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Երևանյան լճի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «անբավարար» (4-րդ դաս), դեկտեմբերին՝ «միջակ» (3-րդ դաս): Ագատի ջրամբարի ջրի որակը հուլիս և սեպտեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս): Կեչուտի ջրամբարի ջրի որակը հոկտեմբեր և նոյեմբեր ամիսներին գնահատվել է «լավ» (2-րդ դաս):

Աղյուսակ 4.8. Ջրամբարների ջրի որակը 2020թ. 4-րդ եռամսյակում.

Հոկտեմբեր

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Արփի լճի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (109)	ԹՔՊ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
Ապարանի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (111)	-	2-րդ	2-րդ
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	ԹՔՊ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
		Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Կեչուտի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (114)	-	2-րդ	2-րդ

Նոյեմբեր

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Արփի լճի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (109)	ԹԿՊ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
		ԿՆ	4-րդ	
Ապարանի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (111)	-	2-րդ	2-րդ
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
		Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
Կեչուտի ջրամբար	ամբարտակի մոտ (114)	-	2-րդ	2-րդ

Դեկտեմբեր

Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրությունը (Դիտակետի համարը)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դասը	Ջրի որակի ընդհանրական դասը
Երևանյան լիճ	ամբարտակի մոտ (112)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

5. ՀՈՂԱՅԻՆ ԾԱԾԿՈՒՅԹ

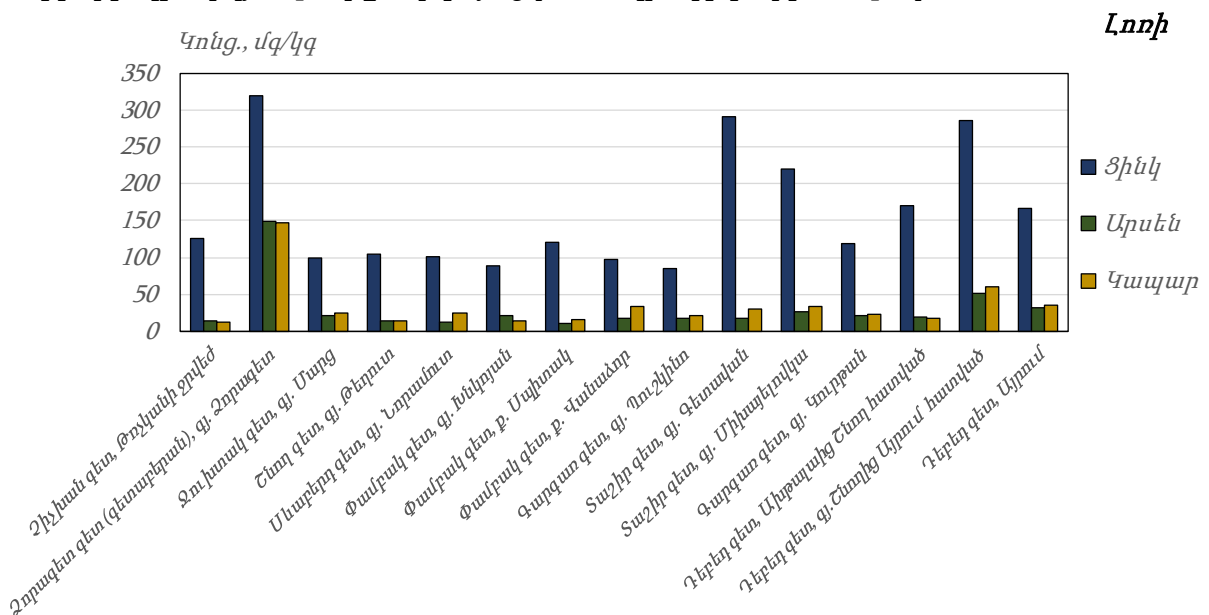
Հողային ծածկույթի աղտոտման աղբյուրներ կարող են հանդիսանալ՝

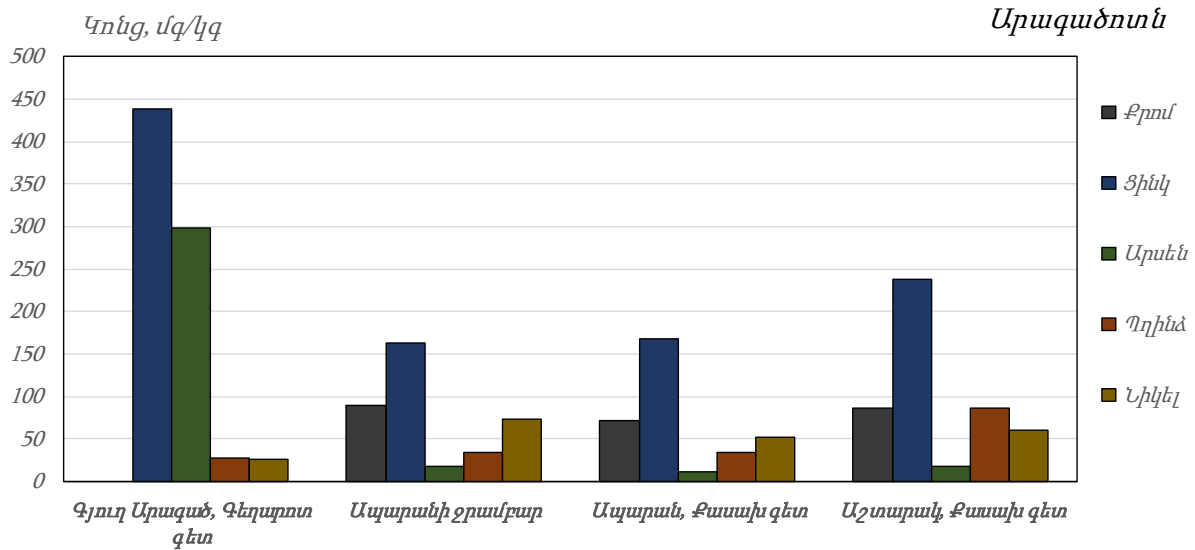
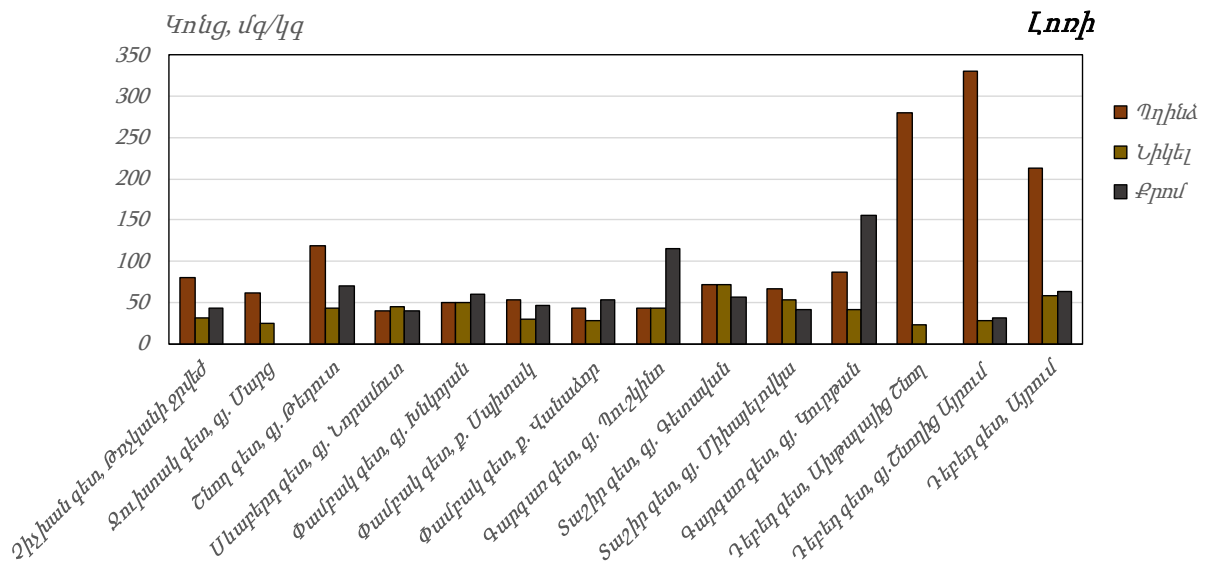
- մետաղաձուլական գործարանները
- արդյունաբերական և կենցաղային թափոնները
- գյուղատնտեսությունը
- տրանսպորտը

Մարդու գործունեության արդյունքում միջավայր թափանցած ծանր մետաղների մեծ մասը կուտակվում է հողում: Այնուհետև դրանց մի մասը անցնելով ջրային միջավայր, կլանվում է բույսերի կողմից և հայտնվում սննդային շղթայում: Հողի արդյունաբերական աղտոտման հիմնական աղբյուրներն են մետաղաձուլական գործարանների և արդյունաբերական այլ ձեռնարկությունների թափոնները: Նման աղտոտումները կարող են առաջացնել հողի աղտոտվածություն ծանր մետաղներով (պղինձ, ցինկ, արսեն, կապար, մոլիբդեն, մանգան, նիկել, կադմիում, քրոմ և այլն) և ցիանական միացություններով:

2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում հողային ծածկույթի՝ ծանր մետաղներով աղտոտվածության ուսումնասիրման համար դիտարկումներն իրականացվել են Լոռվա մարզի և Արագածոտն մարզի գետերի հարակից տարածքներում: Հողերի ուսումնասիրությունն իրականացվել է ինչպես հղումային, այնպես էլ հանքարդյունաբերական տարածքներում:

Ուսումնասիրությունների արդյունքների համաձայն Լոռու մարզի հողերում՝ ՀՀ առողջապահության նախարարի 2010 թվականի հունվարի 25-ի N01-Ն հրամանով սահմանված ՍԹԿ-ները գերազանցում են հետևյալ մետաղների պարունակությունները. ցինկ՝ 3.7-12.7 անգամ, արսեն՝ 5.3-25.5 անգամ, պղինձ՝ 13.2-110.0 անգամ, քրոմ՝ 5.2-25.8 անգամ, նիկել՝ 5.9-17.9 անգամ, որոշ հատվածներում նաև կապար՝ 1.1-8.9 անգամ: Արագածոտնի մարզի ուսումնասիրված հողերում գերազանցում են քրոմի պարունակությունը՝ 12.0-15.0 անգամ, ցինկի պարունակությունը՝ 7.1-19.1 անգամ, արսենի պարունակությունը՝ 6.0-148.9 անգամ, պղինձի պարունակությունը՝ 9.6-29.0 անգամ, նիկելի պարունակությունը՝ 6.7-18.2 անգամ: Հողերի աղտոտվածության մոնիթորինգի արդյունքները ներկայացված են գրաֆիկների տեսքով.

6. ԱՆՏԱՌՆԵՐ

Անտառպահպանություն

Անտառպահպանության վերաբերյալ ուսումնասիրություններ են իրականացվել «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդան», «Իջևան», «Սևքար» և «Արծվաբերդ» անտառտնտեսությունների մասնաճյուղերում: Դաշտային ուսումնասիրությունների իրականացման համար հիմք են հանդիսացել «Մենտինել-2» արբանյակի 2019 և 2020 թվականների պատկերների համադրման և վերծանման արդյունքները: Վեգետացիոն ցուցիչների հաշվարկների և համադրումների արդյունքում վերոգրյալ անտառտնտեսությունների անտառածածկ տարածքներում առանձնացվել են սաղարթում տեղի ունեցած փոփոխությունների նախնական կետային օջախները: Դաշտային ուսումնասիրություններ և դիտարկումներ են իրականացվել վերծանված կետային օջախների հիմնական մասում, որոնց արդյունքում պարզ է դարձել, որ փոփոխությունները հիմնականում կապված են եղել՝

- o ապօրինի հատումների,
- o նախորդ տարիների հատումների արդյունքում առաջ եկած հողային էրոզիայի հետևանքով հողածածկույթում տեղի ունեցած փոփոխությունների,
- o գետնատարած անտառային հրդեհների,
- o քամատապալ հատվածների,
- o շահագործված հատատեղերի հետ:

Վերոնշյալ անտառտնտեսությունների սահմաններում իրականացված ուսումնասիրությունների ընթացքում հայտնաբերվել են ընդհանուր թվով 15 ապօրինի հատման օջախներ՝

- o «Հրազդանի» ա/տ- 7,
- o «Իջևանի » ա/տ- 6,
- o «Սևքարի» ա/տ-1,
- o «Արծվաբերդի» ա/տ- 1:

«Հրազդանի» անտառտնտեսություն մասնաճյուղի սահմաններից դուրս՝ մասնավոր սեփականություն հանդիսացող հողերում, նույնպես հայտնաբերվել են որոշ ապօրինի հատումներ, որոնք այդ հատվածում կրում են պարբերական բնույթ:

Դիտարկումների ընթացքում նկատվել են սանիտարական հատման ենթակա մի շարք ցցաչոր ծառեր: Աշխատանքների ընթացքում ուսումնասիրվել են տարբեր հատվածներում իրականացված կոճղաշիվային վերաճի օժանդակման աշխատանքները, մասնագետների կողմից տրվել են համապատասխան գնահատականներն ու առաջարկությունները:

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրման արդյունքները

Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրություններ են իրականացվել «Հայանտառ» ՊՈԱԿ-ի «Իջևան», «Սևքար» և «Արծվաբերդ» անտառտնտեսություն մասնաճյուղերի սահմաններում: Անտառխախտման արձանագրությունների ուսումնասիրման արդյունքում պարզ է դարձել, որ 2020 թվականի ընթացքում (մինչ դաշտային խմբի կողմից իրականացված ուսումնասիրությունների պահը) «Սևքարի» անտառտնտեսության կողմից կամզված է եղել թվով 1 անտառխախտման արձանագրություն՝ 1 հաճաբենու համար: Ուսումնասիրված անտառխախտման արձանագրություններից որոշներում նշված տեղադիրքերը չեն համապատասխանել իրականում տվյալ կոճղերի գտնվելու վայրերի հետ: Անտառային պահաբաժինների

աշնանային ստուգումների արդյունքում «Արծրավերդի» անտառտնտեսության աշխատակիցների կողմից հայտնաբերվել է թվով 535 ապօրինի հատված ծառ: Ուստի, համեմատելով «Արծրավերդի անտառտնտեսության» մասնաճյուղի վերջին տարիների ապօրինի հատումների ծավալները և դրանց հայտնաբերման միտումները, կարելի է եզրակացնել, որ ապօրինի հատումների ծավալները տվյալ անտառտնտեսության տարածքում նվազել են, իսկ արձանագրվածներինը՝ կտրուկ ավելացել:

Հատատեղերի ուսումնասիրություններ

Հատատեղերի ուսումնասիրության շրջանակներում ուսումնասիրություններ են իրականացվել «Հայաստան» ՊՈԱԿ-ի «Հրազդան», «Իջևան», «Սևքար» և «Արծրավերդ» անտառտնտեսություն մասնաճյուղերի սահմաններում: Ընդհանուր թվով ուսումնասիրվել է 18 սանիտարական հատման հատատեղ (6-ը՝ Հրազդանում, 3-ը՝ Արծրավերդում և 5-ական՝ Իջևանում և Սևքարում): Դաշտային աշխատանքների ընթացքում ուսումնասիրված հատատեղերում իրականացվել են չափիչ աշխատանքներ, ստացված արդյունքները համեմատվել են հաշվեգնահատման ցուցակի տվյալների հետ, իրականացվել են հատման կարգերի համապատասխանելիության ստուգման աշխատանքներ, ինչպես նաև որոշ դեպքերում՝ աչքաչափական և գործիքաչափական մեթոդներով իրականացվել են անտառգնահատման մի քանի ցուցանիշների (լրիվություն, հասակային դաս, լանջի թեքություն և այլն) գնահատման աշխատանքներ: Վեր են հանվել նաև հատատեղերում առկա խնդիրները, մասնագետների կողմից տրվել են համապատասխան եզրակացություններն ու առաջարկությունները:

Տալուշի, Լոռու և Կոտայքի մարզերի սահմաններում տեղակայված «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի տեղամաս-մասնաճյուղերում իրականացված ուսումնասիրությունների արդյունքները

Ընտրանքային կարգով ուսումնասիրություններ են իրականացվել «Արգելոցապարկային համալիր» ՊՈԱԿ-ի ենթակայության տակ գտնվող Բերդի «Սորաններ» և Ստեփանավանի «Մոճուտ» դենդրոպարկերում, «Զիկատար» պետական արգելավայրում և «Զրվեժ» անտառպուրակում: Ուսումնասիրությունների արդյունքում առաջ են եկել մի շարք շեղումներ՝ կապված, օրինակ, հաշվեգնահատման ցուցակում նշված տվյալների և տվյալ պահին առկա իրավիճակի հետ: Դաշտային աշխատանքներից հետո մասնագիտական խմբի կողմից տրվել են համապատասխան առաջարկություններ:

Անտառվերականգնում

Անտառվերականգնման աշխատանքների ուսումնասիրությունների շրջանակներում «Հրազդանի» անտառտնտեսության սահմաններում ուսումնասիրվել են ՀՀ կառավարության N749-Լ որոշման հիման վրա իրականացված ուռենու կտրոնների տնկման աշխատանքների արդյունքները: Ընդհանուր առմամբ նախատեսված է եղել տնկել 9000 ուռենու կտրոն: Աշխատանքային խմբի կողմից դիտարկումներ են իրականացվել պատահականության սկզբունքով ընտրված 3 տնկման վայրերում: Արդյունքում պարզ է դարձել, որ վերոնշյալ 3 հատվածներում ուռենիների կաշոդականությունը տատանվել է 0%-ից 7.5%-ի սահմաններում:

USՀ և ՀԶ տեխնոլոգիաների կիրառմամբ իրականացված այլ գործունեություն:

«Մենտինել-2» արբանյակի պատկերների հիման վրա ուսումնասիրվել է «Գեդանուշի» պոչամբարի փաստացի իրավիճակը՝ 2015-2020 թվականների ընթացքում: Թվայնացվել և հաշվարկվել է պոչամբարի մակերեսը՝ յուրաքանչյուր տարվա դրությամբ: Ուսումնասիրությունների արդյունքնում տացված թվային տվյալները ներկայացվում են աղյուսակ 6.1-ում (օգտագործված արբանյակային պատկերների լուծաչափով (10 մ) պայմանավորված՝ ստորև նշված թվային տվյալները մոտավոր են):

Աղյուսակ 6.1. Գեդանուշի պոչամբարի մակերեսի փոփոխությունները 2015-2020թթ.

Ամսաթիվ	Մակերես, հա
14/08/2015	19.1
08/09/2016	20.1
16/07/2017	20.8
14/09/2018	21.5
20/06/2019	22.3
12/06/2020	25.8

Ուսումնասիրելով ստացված արդյունքները կարելի է եզրակացնել, որ 2015-2020 թվականների ընթացքում պոչամբարի մակերեսը մեծացել է 6.7 հա կամ 26%-ով: Համեմատելով պոչամբարի յուրաքանչյուր տարվա մակերեսը նախորդի հետ ստացվել է հետևյալ պատկերը՝

1. 2015-2016թթ.- 1 հա կամ 4.97%
2. 2016-2017թթ.- 0.7 հա կամ 3.36%
3. 2017-2018թթ.- 0.7 հա կամ 3.25%
4. 2018-2019թթ.- 0.8 հա կամ 3.58%
5. 2019-2020թթ.- 3.5 հա կամ 13.56%

Ստացված արդյունքներից երևում է, որ մակերեսի ամենամեծ աճը գրանցվել է 2019-2020 թվականների ընթացքում, կազմելով՝ 13.56%:

«Մենտինել-2» արբանյակի պատկերների հիման վրա ուսումնասիրվել է նաև «Արծվանիկի» պոչամբարի փաստացի իրավիճակը՝ 2015-2020 թվականների ընթացքում: Թվայնացվել և հաշվարկվել է պոչամբարի մակերեսը՝ յուրաքանչյուր տարվա դրությամբ: Ուսումնասիրությունների արդյունքնում տացված թվային տվյալները ներկայացվում են աղյուսակ 6.2-ում (օգտագործված արբանյակային պատկերների լուծաչափով (10 մ) պայմանավորված՝ ստորև նշված թվային տվյալները մոտավոր են):

Աղյուսակ 6.2. Արծվանիկի պոչամբարի մակերեսի փոփոխությունները 2015-2020թթ.

Ամսաթիվ	Մակերես, հա
10/08/2015	268.67
12/08/2016	278.21
28/07/2017	290.83
11/09/2018	306.68
27/08/2019	339.23
16/06/2020	343.39

Վերլուծելով ստացված արդյունքները կարելի է եզրակացնել, որ 2015-2020 թվականների ընթացքում պոչամբարի մակերեսը մեծացել է 74.72 հա կամ 27.81%-ով: Համեմատելով յուրաքանչյուր տարվա մակերեսը նախորդի հետ ստացվել է հետևյալ պատկերը՝

1. 2015-2016թթ.- 9.54 հա կամ 3.55%
2. 2016-2017թթ.- 12.62 հա կամ 4.53%
3. 2017-2018թթ.- 15.85 հա կամ 5.44%
4. 2018-2019թթ.- 32.55 հա կամ 10.61%
5. 2019-2020թթ.- 4.16 հա կամ 1.22%

Վերոնգրյալից երևում է, որ մակերեսի ամենամեծ աճը գրանցվել է 2018-2019թթ.-երի ընթացքում և կազմում է 10.61%: «Google Earth» ծրագրային ապահովման կողմից տրամադրվող արբանյակային պատկերների հիման վրա իրականացվել են անտառմիջյան և անտառ մուտք գործող ճանապարհների թվայնացման աշխատանքներ: ԱՏՀ միջավայրում վերոնշյալ շերտերի կիրառմամբ ցանցային վերլուծությունների իրականացումը ծառայության աշխատակիցներին հետագայում թույլ կտա առավել օպտիմալ կերպով կազմակերպել դաշտային աշխատանքները, մասնավորապես ընտրել դեպի նպատակակետը տանող ամենակարճ ճանապարհը, այդպիսով էապես կրճատելով դաշտային աշխատանքների իրականացման համար անհրաժեշտ ժամանակահատվածը, կամ օրինակ բացահայտել ապօրինի մթերված փայտանյութի դուրս բերման հնարավոր ճանապարհները:

«Իջևանի» անտառտնտեսության անտառածածկում 2016-2020 թվականների ընթացքում տեղի ունեցած փոփոխությունների դինամիկայի ուսումնասիրության արդյունքները (հոկտեմբեր ամսվա դրությամբ)

Ուսումնասիրվել են «Իջևանի» անտառտնտեսություն մանսաճյուղի անտառածածկ տարածքներում 2016-2020 թվականների ընթացքում տեղի ունեցած սաղարթի փոփոխությունները՝ օգտագործելով ԱՏՀ համակարգերը և «Sentinel-2» արբանյակից ստացած տվյալները: Աշխատանքների առաջին փուլում իրականացվել են «Sentinel-2» արբանյակից ստացած 2016, 2017, 2018, 2019 և 2020 թվականների պատկերների համադրման և վերծանման աշխատանքներ, որոնց արդյունքում առանձնացվել են 2016-2017թթ, 2017-2018թթ, 2018-2019թթ և 2019-2020թթ ընթացքում անտառածածկի փոփոխությունները, որոնք հետագայում ներկայացվել են մակերեսային վեկտորային շերտերի տեսքով: Պայմանավորված «Sentinel-2» արբանյակային պատկերների տարածական լուծաչափով (10մ)՝ ստացված տվյալները մոտավոր են (սաղարթի նվազագույն փոփոխության ենթարկված դիտարկված մակերեսը կազմում է 0,03 հա): Իրականացվել են նաև ստացված տվյալների և անտառկառավարման պլաններում

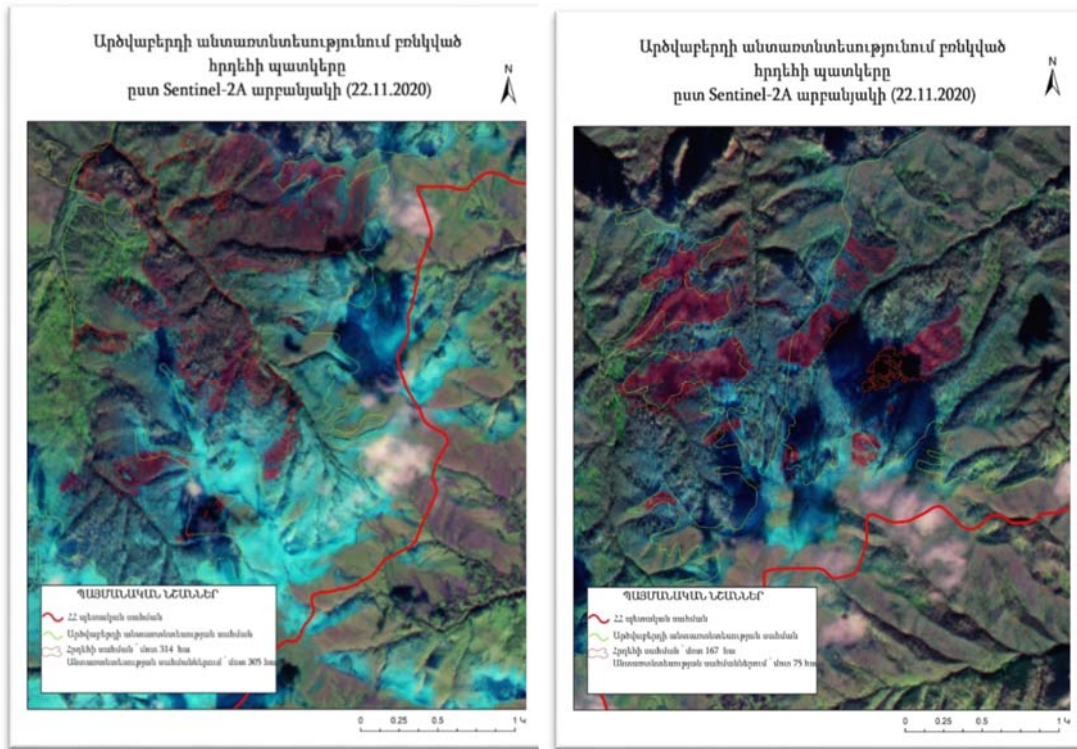
(ներկա պահին չգործող) առկա տվյալների համադրման աշխատանքներ՝ վերոգրյալ ժամանակահատվածներում անտառից դուրս բերված փայտանյութի ծավալների հաշվարկման նպատակով: Ստացված տվյալները ներկայացվում են ստորև՝

Աղյուսակ 6.3. «Բջնանի» անտառտնտեսության անտառածածկի փոփոխությունները 2015-2020թթ.

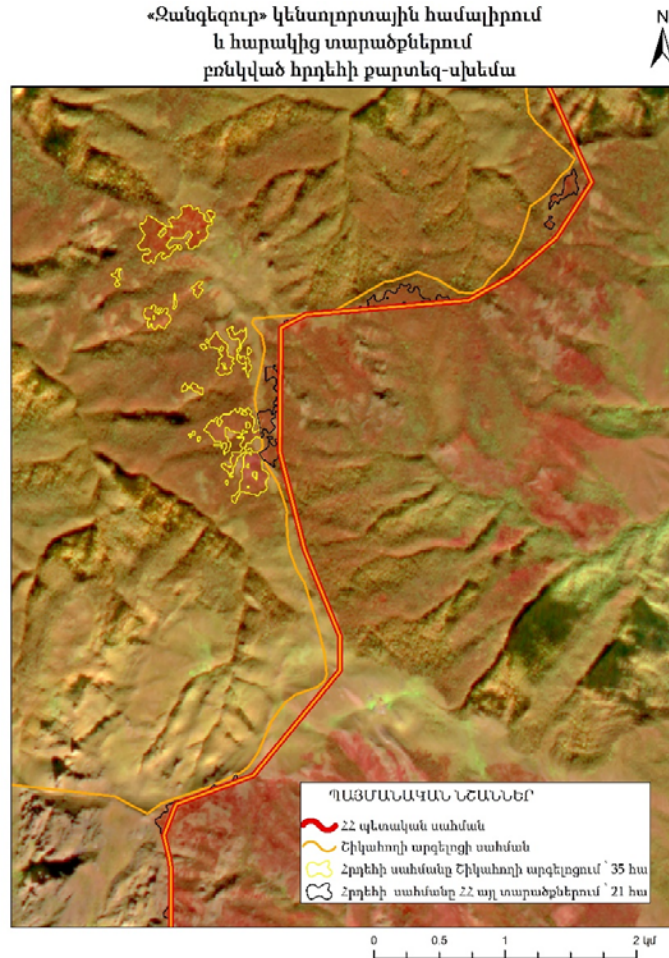
<i>Տարեթիվ</i>	<i>Փոփոխված մակերես (հա)</i>	<i>Փայտանյութի ծավալ (մ³)</i>
<i>16.09.2016 - 21.07.2017</i>	<i>94.25</i>	<i>15788.97</i>
<i>21.07.2017 - 01.07.2018</i>	<i>59.73</i>	<i>10487.79</i>
<i>01.07.2018 - 10.08.2019</i>	<i>7.62</i>	<i>998.8</i>
<i>10.08.2019 - 20.07.2020</i>	<i>35.9</i>	<i>3164.25</i>

Վերծանվել են հայ-ադրբեջանական հակամարտության հետևանքով ՀՀ սահմաններում այրված անտառային տարածքները: Վեր են հանվել այրված հատվածներ Սյունիքի և Տավուշի մարզերում: Ընդհանուր առմամբ այրված տարածքների մակերեսը կազմել է 537 հա (Սյունիք՝ մոտ 56 հա, Տավուշ՝ 481 հա): Սյունիքի մարզի սահմաններում բռնկված հրդեհի հետևանքով տարածքներ են վնասվել նաև «Շիկահողի» արգելոցում (մոտ 18 հա): «Արծվաբերդի» անտառտնտեսության սահմաններում նկատվել են երկու տարբեր օջախներով այրված տարածքներ, որոնց մակերեսները կազմել են համապատասխանաբար 305 հա և 75 հա: Նշված տվյալները մոտավոր են և ստացվել են «Սենտինել-2Ա» արբանյակային պատկերների վերծանման արդյունքում: Հետագայում՝ միևնույն տարածքում արբանյակային նոր պատկերներով ուսումնասիրությունների իրականացումից հետո, հնարավոր են մակերեսային փոփոխություններ, քանզի այս աշխատանքների համար օգտագործված պատկերներում առկա են եղել ամպերի ստվերներ, որոնք խոչնդոտել են հրդեհների առավել հստակ սահմանազատմանը: Ստորև ներկայացվում են վերոգրյալ հրդեհված տարածքների քարտեզ-սխեմաները:

Այրված տարածքները Տավուշի և Սյունիքի մարզերում

«Զանգեզուր» կենսոլորտային համալիրում և հարակից տարածքներում բռնկված հրդեհի քարտեզ-սխեմա

Հավելված 1

Միջին ամսական և տասնօրյակային ջերմաստիճաններն ու շեղումները 1961-1990թթ. համապատասխան նորմաներից 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Հոկտեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+15.0+16.3	+1.6+3.5	+23.2+24.0	+7.6+11.4	+15.3+16.2	0.0+0.8	+15.0+17.4	+1.2+4.0	+13.8+16.2	+2.7+5.0
Արագածոտնի լեռներ	+8.0+10.4	+1.9+3.3	+15.1+16.3	+1.1+6.4	+7.0+9.2	-0.3+0.2	+8.4+11.6	+1.9+3.9	+8.5+10.4	+3.9+5.0
Արագածոտնի նախալեռներ	+12.4+16.0	+2.3+3.0	+18.7+23.6	+7.3+9.4	+11.2+15.8	-0.5-0.8	+13.3+16.4	+2.7+2.9	+12.6+15.8	+4.7+5.0
Արարատ	+14.2+15.0	+1.5+1.9	+23.5+24.2	+6.5+8.6	+14.8+16.5	-0.8+0.4	+14.4+15.6	+0.4+2.0	+13.1+14.5	+1.1+3.2
Արմավիր	+14.6	+2.3	+24.4	+6.1	+15.3	+0.1	+14.7	+1.5	+13.8	+2.5
Գեղարքունիք	+8.2+11.1	+1.6+3.2	+14.4+17.6	+0.4+6.2	+5.8+9.1	0.0-1.5	+8.8+12.5	+1.8+4.5	+8.0+11.6	+2.2+5.8
Լոռի	+9.1+11.7	+1.9+2.5	+17.5+19.9	+2.1+6.6	+7.8+10.7	0.0-5.2	+10.1+12.9	-2.1+3.2	+9.5+11.8	-1.4+3.5
Կոտայք	+9.2+14.4	+2.1+3.1	+18.3+21.0	+1.4+9.4	+8.8+13.4	-0.5-1.2	+9.9+15.4	+1.5+3.6	+9.0+14.4	+2.8+5.0
Շիրակ	+7.1+11.2	+2.5+3.1	+16.7+20.8	-1.5+5.5	+7.3+11.6	0.0+1.0	+7.4+12.4	+1.5+4.0	+6.6+11.1	+3.0+4.9
Սյունիքի հովիտներ	+13.7+16.4	+1.1+1.7	+21.5+23.7	+8.1+10.5	+13.6+15.9	-1.3-2.0	+14.2+17.2	+0.9+2.1	+13.4+16.1	+1.5+3.0
Սյունիքի նախալեռներ	+8.5+11.0	+0.3+1.8	+17.8+18.2	+0.9+6.3	+8.8+9.6	-1.3-1.6	+8.5+11.7	0.0+1.8	+8.1+11.6	+1.4+3.0
Վայոց ձորի լեռներ	+8.9	+2.6	+17.8	+3.2	+8.1	-1.0	+9.6	+2.0	+9.0	+3.6
Վայոց ձորի նախալեռներ	+15.0	+1.6	+24.2	+7.9	+15.3	-0.3	+15.1	+1.3	+14.6	+3.6
Տավուշ	+11.1+15.1	+2.5+2.6	+19.4+21.1	+5.4+10.4	+10.3+14.3	-0.4-1.1	+11.8+16.6	+2.6+3.4	+11.3+14.3	+3.0+3.5

Նոյեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (°C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնօրյակ		II տասնօրյակ		III տասնօրյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- ագույն	միջին նվազագույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	+6.9+8.0	+1.0+2.1	+12.2+13.6	+1.1+4.8	+11.7+12.6	+3.5+4.5	+6.6+7.6	+0.2+1.5	+2.4+3.7	-1.1-2.2
Արագածոտնի լեռներ	+0.2+1.8	+0.2+1.0	+5.5+7.0	-1.1-4.2	+5.2+6.6	+3.0+3.4	-1.2+0.6	-0.3-1.1	-1.9-3.3	-0.4-1.1
Արագածոտնի նախալեռներ	+4.0+7.2	-0.4+0.8	+8.3+13.0	+1.0+2.4	+8.9+12.3	+2.0+3.3	+3.2+6.5	-2.1+0.1	-0.1+2.9	-1.1
Արարատ	+6.9+7.6	+0.6+1.3	+13.5+14.1	+2.0+2.8	+11.6+12.3	+2.7+3.4	+6.3+6.9	-0.5+0.6	+2.6+3.5	-0.9+0.4
Արմավիր	+7.0	+1.4	+14.4	+1.4	+12.0	+3.8	+6.1	+0.7	+2.8	-0.4
Գեղարքունիք	+0.9+3.6	-0.2+0.8	+5.1+8.6	-4.3+0.1	+6.1+8.4	+2.7+4.9	-0.8+2.2	-1.9+0.4	-3.0+0.1	-3.3+1.9
Լոռի	+1.9+4.5	0.0-1.2	+8.6+10.4	-3.4+0.5	+7.7+9.7	+2.6+3.6	+0.6+3.3	-1.0-1.7	-2.5+0.4	-1.8-3.2
Կոտայք	+1.7+5.7	+0.3+1.0	+7.7+11.0	-3.3+2.0	+6.6+10.7	+2.5+3.9	+0.5+5.2	-1.2+0.5	-2.0+1.3	-0.9-1.5
Շիրակ	-0.7+2.6	0.4+1.0	+5.6+9.6	-1.4-5.6	+4.5+7.3	+2.5+3.5	-1.6+2.2	-0.5+0.2	-1.6-4.9	0.0-1.6
Սյունիքի հովիտներ	+7.9+10.1	+0.3+0.6	+13.1+14.7	+4.2+6.9	+12.9+15.2	+3.6+4.0	+7.0+9.0	-0.1-0.3	+3.8+6.1	-0.9-1.3
Սյունիքի նախալեռներ	+3.3+4.6	-1.0+0.2	+8.4+9.7	-1.7+1.6	+7.6+10.4	+2.6+3.4	+2.5+2.8	0.0-2.6	-0.2+0.5	-0.6-2.8
Վայոց ձորի լեռներ	+1.5	+0.8	+7.4	-2.1	+6.1	+3.0	+0.4	-0.7	-1.9	-1.3
Վայոց ձորի նախալեռներ	+7.6	+0.9	+14.5	+3.0	+12.6	+4.3	+7.0	+0.3	+3.1	-1.8
Տավուշ	+4.3+7.9	-0.2+1.0	+11.1+12.5	+0.1+4.7	+10.2+13.1	+3.8+4.2	+3.1+6.9	-1.7+0.2	-0.3+3.6	-1.3-2.7

Դեկտեմբեր

Մարզ	Ամսական ջերմաստիճան				Միջին ջերմաստիճանը (0C) և շեղումը նորմայից					
					I տասնորյակ		II տասնորյակ		III տասնորյակ	
	դիտված	շեղում	միջին առավել- յազույն	միջին նվազազույն	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում	դիտված	շեղում
ք. Երևան	0.8+1.7	+0.8+1.5	+4.3+5.4	-0.5-2.0	+2.7+4.2	+0.6+3.1	+3.0+3.8	+2.5+3.7	-2.0-3.9	-1.1-1.7
Արագածոտնի լեռներ	-3.9-5.2	-0.2+1.4	-0.1-0.7	-6.6-8.7	-2.5-4.4	-1.0+1.2	-2.2-3.5	+2.0+3.4	-4.9-8.5	-2.2+1.1
Արագածոտնի նախալեռներ	-2.1+0.8	+0.5+1.3	+0.9+5.0	-2.6-4.1	-1.0+2.8	-0.5+0.6	+0.2+3.2	+0.2+3.8	-3.5-5.6	-0.5-3.2
Արարատ	+0.9+1.8	+0.7+1.3	+4.9+5.8	-1.3-1.6	+3.0+4.5	+1.6+3.1	+2.9+3.6	+3.0+3.6	-2.5-3.1	-0.8-1.8
Արմավիր	+1.3	+3.3	+5.8	-2.3	+3.9	+2.6	+2.9	+3.0	-2.9	-0.8
Գեղարքունիք	-1.7-6.5	-1.3+1.3	-0.6+3.4	-4.2-12.0	-0.8-3.5	-0.4+1.5	-5.0+0.2	+0.2+4.5	-3.8-12.3	-5.1+2.9
Լոռի	-2.4+0.2	-1.5+0.5	+4.1+4.9	-3.2-7.2	-2.4+0.2	-1.2-3.4	-0.9+1.9	-0.1+1.8	-0.6-4.0	-0.1-0.7
Կոտայք	-0.7-3.3	+0.6+0.9	+0.5+2.9	-3.1-6.3	-2.2+1.2	-0.9+0.8	-1.0+1.9	+2.8+3.3	-5.2-7.3	-0.2-1.8
Շիրակ	-2.9-7.2	+1.0+2.6	-2.6+1.0	-5.2-11.0	-0.6-4.3	-0.2+2.3	0.0-4.0	+3.2+5.0	-6.5-13.4	-0.5-2.6
Սյունիքի հովիտներ	+2.1+4.2	-0.5-0.8	+7.1+7.9	-0.8+1.6	+2.9+5.1	-0.6-2.2	+2.8+5.7	-0.8+1.4	+0.7+1.8	-0.4-2.2
Սյունիքի նախալեռներ	-0.3-3.1	-1.3-2.1	+3.7+4.7	-3.4-7.8	-0.9-1.4	+0.3+1.2	-1.1+0.6	+0.9+1.8	0.0-7.2	-0.2-3.0
Վայոց ձորի լեռներ	-3.5	+1.3	+1.5	-6.7	-3.0	-0.4	-1.9	+2.3	-5.6	-0.3
Վայոց ձորի նախալեռներ	+1.7	+1.4	+6.7	-1.3	+4.0	+1.6	+4.2	+3.5	-3.0	-2.2
Տավուշ	+0.3+2.4	0.0-1.1	+5.1+6.4	-2.7+0.4	-0.2+3.5	-0.1-2.4	+0.8+3.0	-0.9+0.6	+0.2+1.9	-0.8+0.7

Հավելված 2

**Ամենաբարձր և ամենացածր ջերմաստիճանները 2020 թվականի 4-րդ
եռամսյակում**

Հոկտեմբեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճանը			Ամենացածր ջերմաստիճանը		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Երևան- Աէրոլոգիական (37790)	3.10.2020 18.10.2020	+27	Զվարթնոց (37788)	25,28	+3
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	2.10.2020	+27	Ծաղկահովիտ(37690) Ապարան(37699)	9,10,11,22,28 10,28	-2
Արարատ	Արարատ (37874)	16.10.2020	+28	Արտաշատ (37872)	11,27,28,29,30	+3
Արմավիր	Արմավիր (37787)	2.10.2020 14.10.2020	+28	Արմավիր (37787)	11	+3
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719)	14.10.2020 24.10.2020	+22	Մարտունի (37808) Գավառ (37801)	11 27	-3
Լոռի	Վանաձոր (37704) Օձուն (37627)	14.10.2020 19.10.2020 30.10.2020	+26	Տաշիր (37618)	28	-2
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	1.10.2020 2.10.2020 18.10.2020	+24	Հրազդան (37792)	11	-2
Շիրակ	Գյումրի (37686)	15.10.2020	+25	Աշոցք (37609)	12	-8
Սյունիք	Կապան (37959) Մեղրի (37958)	30.10.2020 31.10.2020	+30	Միսիան (37897)	28,29	-3
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	31.10.2020	+28	Ջերմուկ (37882)	10	-2
Տավուշ	Դիլիջան (37706)	19.10.2020 25.10.2020 31.10.2020	+28	Դիլիջան (37706)	29	+1

Նայեմք

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճաններ			Ամենացածր ջերմաստիճաններ		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց (37788) Երևան- Ալեքոյրգիական(3790)	1.11.2020	25	Զվարթնոց (37788)	28	-7
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	1.11.2020	24	Ապարան(37699)	28	-12
Արարատ	Արարատ (37874)	1.11.2020	26	Արարատ (37874) Արտաշատ (37871)	28	-6
Արմավիր	Արմավիր (37787)	1.11.2020	24	Արմավիր (37787)	24,28	-7
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719) Սևան (37707)	1.11.2020 2.11.2020	20	Մասրիկ (37815) Գավառ (37801)	28 24,27,28,29	-12
Լոռի	Օձուն (37627)	1.11.2020	25	Տաշիր (37618)	24	-14
Կոտայք	Եղվարդ (37786)	1.11.2020	21	Հրազդան (37792)	28	-12
Շիրակ	Գյումրի (37686)	1.11.2020	20	Աշոցք (37609)	28	-16
Սյունիք	Կապան (37959)	1.11.2020	30	Սիսիան (37897)	28,29	-11
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	1.11.2020	28	Զերմուկ (37882)	24,28	-10
Տավուշ	Բջևան (37711)	1.11.2020	28	Դիլիջան (37706)	24,27	-7

Դեկտեմբեր

Մարզ	Ամենաբարձր ջերմաստիճաններ			Ամենացածր ջերմաստիճաններ		
	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C	դիտակայանի տեղադրման վայրը և ինդեքսը	դիտման օրը(երը)	°C
ք. Երևան	Մերձավան (37783) Զվարթնոց (37788)	18.12.2020 15.12.2020 18.12.2020	+10	Մերձավան (37783) Զվարթնոց (37788)	28,30,31 31	-12
Արագածոտն	Աշտարակ (37785)	17.12.2020	+9	Ծաղկաձոր(37690)	26	-20
Արարատ	Արարատ (37874)	18.12.2020	+10	Արտաշատ (37871)	30	-12
Արմավիր	Արմավիր (37787)	17.12.2020 18.12.2020	+10	Արմավիր (37787)	28,30,31	-12
Գեղարքունիք	Ճամբարակ (37719) Մարբունի (37808)	31.12.2020 2.12.2020 15.12.2020	+9	Մասրիկ (37815)	27	-24
Լոռի	Վանաձոր (37704)	15.12.2020	+12	Տաշիր (37618)	26	-21
Կոտայք	Հրազդան (37792) Եղվարդ (37786)	15.12.2020	+9	Հրազդան (37792)	26	-18
Շիրակ	Գյումրի (37686)	17.12.2020 18.12.2020	+6	Աշոցք (37609)	31	-26
Սյունիք	Մեղրի (37958)	14.12.2020 15.12.2020	+16	Սիսիան (37897)	26	-22
Վայոց ձոր	Արենի (37875)	15.12.2020	+12	Զերմուկ (37882)	26	-20
Տավուշ	Դիլիջան (37706)	29.12.2020	+15	Դիլիջան (37706) Բազրատաշեն (37626)	19,24 26	-6

Հավելված 3

Գետերի ջրերի որակը 2020 թվականի 4-րդ եռամսյակում

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև (1)	Ամոնիում իոն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	Կալցիում, ԼՍԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ԼՍԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, կալիում, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԼՍԱ	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետ թափման կետից ներքև (5)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		Սահմանի մոտ (7)	Նիտրատ իոն, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Չորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
		Գետաբերան (10)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև (11)	Ամոնիում իոն, կալիում	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև (12)	Նիտրատ իոն, վանադիում, երկաթ, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Մոլիբդեն, կալիում, նատրիում	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, պղինձ, կալցիում, ՀԼԱ	4-րդ	
			Ցինկ, կադմիում, մանգան, կոբալտ, սուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	
	Գարգառ	Ակունք (210)	-	1-ին	1-ին
		Գետաբերան (342)	Մոլիբդեն, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ
	Շնող	2.5 կմ Թեղուտ գյուղից վերև (345)	Կալիում	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն	5-րդ	
		Գետաբերան (343)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, երկաթ, կալիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, կալցիում	4-րդ	
			Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	ԿՆ	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	-	2-րդ	2-րդ
		2 կմ ք. Բջևանից վերև (17)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ամոնիում իոն, մանգան, կալիում, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն	5-րդ	
		2 կմ ք. Բջևանից ներքև (18)	Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
	Գետիկ	Գետաբերան (20)	Բարիում, կալիում	3-րդ	3-րդ
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև (32)	Ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, արսեն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Ախուրյան	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	ԹԿՊ, մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն	4-րդ	
	Աշոցք	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև (36)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (37)	ԹԿՊ, արսեն, երկաթ, բոր	3-րդ	3-րդ
	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	Լուծված թթվածին, ԹԴՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, կալցիում, կալիում, ՀԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			ԹԿՊ, մոլիբդեն, մանգան, նատրիում, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Նիտրիտ իոն	5-րդ	
	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, կալցիում, բոր, ՀԱԱ,	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Նիտրատ իոն, երկաթ, բոր, ալյումին, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	ԹԴՊ, ամոնիում իոն, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Երկայթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹՔՊ, մանգան, երկայթ, ԼԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		1 կմ ք. Աշտարակից վերև (45)	Վանադիում	4-րդ	4-րդ
		3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև (46)	Վանադիում	4-րդ	4-րդ
		Գետաբերան (47)	Մոլիբդեն, վանադիում, բարիում, կալիում, նատրիում, ԼԱԱ, ԼԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
	Գեղարոտ	Գետաբերան (49)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկայթ, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	Մանգան, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ	4-րդ	
			Վանադիում, կալիում	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	ԹՔՊ, նիտրատ իոն, մանգան	3-րդ	5-րդ
			Բարիում, կալիում	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Յինկ, երկաթ, նատրիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, կոբալտ, բարիում, կալիում, ԿՆ	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ԹԿՊ, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
		Գետաբերան (56)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, նատրիում, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, մանգան, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, վանադիում	5-րդ	
		գյ. Գեղանիստի մոտ (225)	Երկաթ, բարիում, նատրիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, մանգան, կալիում, ԿՆ	4-րդ	
			Լուծված իոն, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	ԹՔՊ, մանգան, երկաթ, նատրիում, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Կալիում	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Մարմարիկ	0.5 կմ գլ. Հանքավանից վերև (57)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (58)	ԹՔՊ, վանադիում, երկաթ, բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, երկաթ, ԼՍԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	
Սևան	Ձկնագետ	0.5 կմ գլ. Մեմյոնովկայից վերև (60)	ԹՔՊ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (61)	Մոլիբդեն, մանգան	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գլ. Վարդենիկից վերև (69)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	0.5 կմ գլ. Գեղիովիտից վերև (71)	Ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (72)	Կալիում	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	0.5 կմ գլ. Լեռնահովիտից վերև (73)	Ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ	4-րդ	
		Գետաբերան (74)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	Նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մոլիբդեն, կոբալտ	4-րդ	
			Մանգան	5-րդ	
Արարատյան	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	Մոլիբդեն, երկաթ, կալիում, ԿՆ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մոլիբդեն, երկաթ, կալիում, ծարիր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	Մանգան, երկաթ, ծարիր	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Երկաթ, կալցիում, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Դարբ	Ակունք (348)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (349)	Մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Մոլիբդեն, կոբալտ, կալիում, բոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
	Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատար	Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատարի ելքից (353)	Մոլիբդեն, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
Հարավային	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	-	2-րդ	2-րդ
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Մանգան, երկաթ, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Երկաթ, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Որոտան	0.5 կմ գլ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև (102)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Վարարակ	0.5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Ամոնիում իոն, կոբալտ, բերիլիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, երկաթ, ալյումին	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
		1.5 կմ Գորիսից ներքև (107)	Մոլիբդեն, մանգան, կալցիում, ԸԱԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

*-Հրազդան գետի 53, 54 դիտակետերում ջրի որակի «վատ» դասը պայմանավորված է վանադիումով, որի պարունակությունները նշված գետում ֆոնային է

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Փամբակ	0.5 կմ գյ. Խնկոյանից վերև (1)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև (2)	ԸԱԱ	3-րդ	4-րդ
			Նիտրատ իոն	4-րդ	
		1 կմ ք. Վանաձորից վերև (3)	Նիտրատ իոն, ԸԱԱ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև (4)	ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԸԱԱ	5-րդ	
	Դեբեդ	0.5 կմ Մարց գետ թափման կետից ներքև (5)	Ամոնիում իոն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Այրումից վերև (6)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
		Սահմանի մոտ (7)	Երկաթ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Ձորագետ	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև (8)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (10)	-	2-րդ	2-րդ
	Տաշիր	0.5 կմ գյ. Միխայելովկայից վերև (11)	ԹԿՊ, ամոնիում իոն, մանգան	3-րդ	4-րդ
			ԹՔՊ, երկաթ	4-րդ	
		0.5 կմ գյ. Սարատովկայից ներքև (12)	Նիտրատ իոն, վանադիում, երկաթ, կալիում	3-րդ	3-րդ
	Մարց գետ	Գետաբերան (13)	-	2-րդ	2-րդ
	Ախթալա	Գետաբերան (14)	Կալցիում, կալիում, նատրիում, ծարիր, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Ամոնիում իոն, մոլիբդեն	4-րդ	
			Մուլֆատ իոն, ԿՆ	5-րդ	
	Շնող	2.5 կմ Թեղուտ գյուղից վերև (345)	Կալիում, ԸԼԱ	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հյուսիսային	Շնող	Գետաբերան (343)	Կալցիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, սուլֆատ իոն	4-րդ	
			Մոլիբդեն	5-րդ	
	Աղստև	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև (15)	-	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև (16)	Ամոնիում իոն	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Բջնանից վերև (17)	ԹՔՊ	3-րդ	3-րդ
		2 կմ ք. Բջնանից ներքև (18)	Ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	4-րդ
		Գետիկ	Գետաբերան (20)	ԹՔՊ, կալիում, բարիում	3-րդ
				3-րդ	3-րդ
Ախուրյան	Ախուրյան	1 կմ գյ. Ամասիայից ներքև (32)	ԹԿՊ, ֆոսֆատ իոն, արսեն, մանգան, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, երկաթ	4-րդ	
		0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև (33)	Ամոնիում իոն, մոլիբդեն, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		5 կմ ք. Գյումրիից ներքև (34)	Նիտրիտ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Աշոց	0.5 կմ գյ. Մուսայելյանից վերև (36)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (37)	ԹԿՊ, արսեն, բոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Կարկաչուն	Գետաբերան (38)	ԹԿՊ5, ԹԲՊ, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, կալցիում, կալիում, նատրիում, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	
	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Լուծված թթվածին, կալցիում, ՀԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բոր, անագ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Լուծված թթվածին, ԹԲՊ, ֆոսֆատ իոն, բոր, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, մանգան	4-րդ	
		0.5 կմ գլ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, բոր	4-րդ	
Հրազդան	Քասախ	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև (43)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև (44)	ԹԿՊ5, նիտրիտ իոն, մանգան	3-րդ	5-րդ
			ՀԱԱ	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Քասախ	1 կմ ք. Աշտա-րակից վերև (45)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		3.5 կմ ք. Աշտա-րակից ներքև (46)	Վանադիում	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (47)	ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, նատրիում, բոր, անագ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, ՀԱԱ	4-րդ	
			Նիտրատ իոն	5-րդ	
	Գեղարոտ	Գետաբերան (49)	Նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, կալիում, բոր, անագ, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	4-րդ
			Ամոնիում իոն	4-րդ	
	Շաղվարդ	0.5 կմ գյ. Փարպիից ներքև (50)	Ֆոսֆատ իոն, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Վանադիում	4-րդ	
	Հրազդան	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև (52)	ԹՔՊ, բարիում, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, կալիում	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	ԹՔՊ, բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ Արզնի ՀԷ-ից վերև (54)	ԹՔՊ, բոր	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, բարիում, կալիում	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	Մոլիբդեն, նատրիում, քլորիդ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			ԹԿՊ, ԹՔՊ, բարիում, ալյումին, ծարիր	4-րդ	
			Լուծված թթվածին, ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, կոբալտ, երկաթ, կալիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	Կոբալտ, բերիլիում, նատրիում, ՀԱԱ, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, անագ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան, վանադիում	5-րդ	
		գյ. Գեղանիստի մոտ (225)	ԹԿՊ, ԹՔՊ, կոբալտ, երկաթ, բերիլիում, նատրիում, սուլֆատ իոն, ՀԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, բարիում, կալիում, անագ	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, վանադիում, ՀԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, ԿՆ	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	ԹԿՊ, նիտրատ իոն, մոլիբդեն, մանգան, կոբալտ, երկաթ, բարիում, նատրիում	3-րդ	5-րդ
			ԹՔՊ, կալիում, անագ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, վանադիում, ՀԱԱ	5-րդ	
	Մարմարիկ	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև (57)	-	2-րդ	2-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Մարմարիկ	Գետաբերան (58)	ԹՔՊ, բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Մանգան, վանադիում, երկաթ, բարիում, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Երկաթ, կալիում, ՇԱԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	
Սևան	Ջկնագետ	0.5 կմ գլ. Սեմյոնովկայից վերև (60)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (61)	Մանգան	3-րդ	3-րդ
	Վարդենիս	0.5 կմ գլ. Վարդենիկից վերև (69)	-	2-րդ	2-րդ
		Գետաբերան (70)	Ամոնիում իոն, մանգան	3-րդ	3-րդ
	Մարտունի	0.5 կմ գլ. Գեղհովիտից վերև (71)	Մանգան, բարիում, բերիլիում	3-րդ	4-րդ
			Ալյումին	4-րդ	
		Գետաբերան (72)	Բարիում	3-րդ	3-րդ
	Արգիճի	0.5 կմ գլ. Լեռնահովիտից վերև (73)	Երկաթ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (74)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Ծակքար	Գետաբերան (75)	Վանադիում, երկաթ	3-րդ	3-րդ
	Շողվազ	Գետաբերան (76)	Մոլիբդեն, վանադիում, երկաթ, բոր, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	3-րդ

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Սևան	Գավառագետ	Գետաբերան (78)	ԹՔՊ, ամոնիում իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում	5-րդ	
	Արփա-Սևան ջրատար	0.7 կմ գյ. Ծովինարից հարավ-արևելք (68)	Մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
Արարատյան	Վեղի	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև (80)	-	2-րդ	2-րդ
	Արփա	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև (83)	-	2-րդ	2-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից վերև (84)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, մանգան, երկաթ	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Վայքից ներքև (85)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, ծարիր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև (86)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, մանգան, բարիում, ծարիր	3-րդ	3-րդ
		0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև (87)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, ծարիր	3-րդ	3-րդ
	Դարբ	Ակունք (348)	Մոլիբդեն, մանգան, երկաթ, կալիում, ալյումին	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (349)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, բարիում, կալիում	3-րդ	3-րդ
	Եղեգիս	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև (88)	Մոլիբդեն, ծարիր	3-րդ	3-րդ
	Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատար	Սպանդարյան-Կեչուտ ջրատարի ելքից (353)	Ֆոսֆատ իոն, մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, ընդհանուր ֆոսֆոր, սուլֆատ իոն	3-րդ	3-րդ
Հարավային	Որոտան	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև (99)	-	2-րդ	2-րդ
		3 կմ ք. Միսիանից վերև (100)	Երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		6 կմ ք. Միսիանից ներքև (101)	Երկաթ, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հարավային	Որոտան	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև (102)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
	Սիսիան	Գետաբերան (104)	Մանգան, վանադիում, ալյումին	3-րդ	4-րդ
			Մոլիբդեն	4-րդ	
	Վարարակ	0.5 կմ ք. Գորիսից վերև (106)	Երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, ալյումին	4-րդ	
			ԿՆ	5-րդ	
		1.5 կմ Գորիսից ներքև (107)	ԹՔՊ, մոլիբդեն, կոբալտ, կալցիում, բարիում, կալիում, ալյումին, ՇԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, ԿՆ	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ

*-Հրազդանի ՋԿՏ-ի 50, 52, 53, 54 դիտակետերում ջրի որակի «վատ» դասը պայմանավորված է վանադիումով, որի պարունակությունները նշված գետում ֆոնային է

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Ախուրյան	Մեծամոր	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ (40)	Կալցիում, բոր	3-րդ	5-րդ
			Լուծված թթվածին, նիտրիտ իոն, նիտրատ իոն, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, ԸԱԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	
		11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք (41)	Լուծված թթվածին, երկաթ, բոր, ԸԱԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Ռանչպարից ներքև (42)	Ամոնիում իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, երկաթ, ընդհանուր ֆոսֆոր	3-րդ	4-րդ
			Նիտրիտ իոն, բոր	4-րդ	
	Քասախ	Գետաբերան (47)	Մոլիբդեն, երկաթ, բարիում, կալիում, նատրիում, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Վանադիում, ԸԱԱ	4-րդ	
			Նիտրատ իոն	5-րդ	
		0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև (53)	Արսեն, երկաթ	3-րդ	5-րդ
			Մանգան, բարիում, կալիում	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
		0.5 կմ Արզնի ՀԷԿ-ից վերև (54)	Երկաթ, բարիում, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Ծարիր, անագ	4-րդ	
			Վանադիում	5-րդ	
Հրազդան	Հրազդան	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ (55)	ԹՔՊ, կոբալտ, երկաթ, նատրիում, քլորիդ իոն, ԸԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան, վանադիում, ԸԱԱ	5-րդ	

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային օբյեկտ	Դիտակետի տեղադրություն (Դիտակետի համար)	Ջրի որակի ցուցանիշ	Ջրի որակի ցուցանիշի դաս	Ջրի որակի ընդհանրական դաս
Հրազդան	Հրազդան	Գետաբերան (56)	Լուծված թթվածին, ԹՔՊ, ֆոսֆատ իոն, երկաթ, բարիում, նատրիում, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր, քլորիդ իոն, սուլֆատ իոն, ԸԼԱ, ԿՆ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, կալիում	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան, վանադիում	5-րդ	
		գյ. Գեղանիստի մոտ (225)	Նիտրատ իոն, երկաթ, նատրիում, քլորիդ իոն, ԸԼԱ	3-րդ	5-րդ
			Նիտրիտ իոն, ֆոսֆատ իոն, մանգան, բարիում, կալիում, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, վանադիում	5-րդ	
	Գետառ	Գետաբերան (59)	Երկաթ, կալիում	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, ԼՍԱ, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, նիտրիտ իոն, վանադիում	5-րդ	
	Մարմարիկ	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև (57)	Երկաթ, ծարիր, ԿՆ	3-րդ	3-րդ
		Գետաբերան (58)	Երկաթ, բարիում, կալիում	3-րդ	4-րդ
			Մանգան	4-րդ	
	Ծաղկաձոր (Տանձաղբյուր)	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև (311)	Վանադիում, կոբալտ, երկաթ, բարիում, բերիլիում, ալյումին	3-րդ	5-րդ
			Մանգան	5-րդ	
		Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև (312)	Երկաթ, ալյումին, ԼՍԱ	3-րդ	5-րդ
			Ֆոսֆատ իոն, վանադիում, բարիում, կալիում, ընդհանուր ֆոսֆոր	4-րդ	
			Ամոնիում իոն, մանգան	5-րդ	

2-րդ դաս՝ «լավ» որակ, 3-րդ դաս՝ «միջակ» որակ, 4-րդ դաս՝ «անբավարար» որակ, 5-րդ դաս՝ «վատ» որակ
 *Հրազդան գետի 53, 54 դիտակետերում ջրի որակի «վատ» դասը պայմանավորված է վանադիումով, որի պարունակությունները նշված գետում ֆոնային է

Դիտակետերի տեղադրության ցանկ

Մակերևութային ջրերի հիդրոլոգիական դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	1	Փամբակ	Շիրականուտ	ռեժիմային	40.8511	44.2350
	2	Փամբակ	Վանաձոր	օպերատիվ	40.8233	44.4635
	3	Փամբակ	Մեղրուտ	ռեժիմային	40.8160	44.5441
	4	Փամբակ	Թումանյան	օպերատիվ	40.9373	44.6291
	5	Դեբեդ	Այրում	օպերատիվ	41.1904	44.8985
	6	Հաջիդարա	Լեռնապատ	ռեժիմային	40.8293	44.3893
	7	Տանձուտ	Վանաձոր	ռեժիմային	40.8069	44.4993
	8	Ալարեքս	Դեբեդ	օպերատիվ	40.9187	44.6442
	9	Ձորագետ	Ստեփանավան	օպերատիվ	41.0134	44.3823
	10	Ձորագետ	Գարգառ	օպերատիվ	40.9555	44.5935
	11	Տաշիր	Սարատովկա	օպերատիվ	41.0732	44.3132
	12	Գարգառ	Կուրթան	ռեժիմային	40.9599	44.5517
	13	Մարցիգետ	Թումանյան	ռեժիմային	40.9862	44.6531
	14	Աղստև	Ֆիոլետովո	ռեժիմային	40.7172	44.7303
	15	Աղստև	Դիլիջան	օպերատիվ	40.7621	44.9152
	16	Աղստև	Իջևան	օպերատիվ	40.8784	45.1437
	17	Գետիկ	Գոշ	օպերատիվ	40.7450	45.0247
	18	Պաղջուր	Գետահովիտ	օպերատիվ	40.9023	45.1386
	19	Կիրանց	Աճարկուտ	օպերատիվ	41.0348	45.0829
	20	Հախում	Ծաղկավան	օպերատիվ	40.9359	45.3345
	21	Տավուշ	Բերդ	ռեժիմային	40.8759	45.3982
Ախուրյան	22	Արաքս	Սուրմալու	ռեժիմային	40.0694	43.7970
	23	Ախուրյան	Պաղակն	օպերատիվ	41.0651	43.6621
	24	Ախուրյան	Ամասիա	օպերատիվ	40.9490	43.7901
	25	Ախուրյան	Կապս	ռեժիմային	40.8878	43.7421
	26	Ախուրյան	Ախուրիկ	օպերատիվ	40.7369	43.7782
	27	Ախուրյան	Հայկաձոր	ռեժիմային	40.5386	43.6506
	28	Ախուրյան	Բազարան	ռեժիմային	40.1369	43.6506
	29	Ձորագետ	Ձորակերտ	ռեժիմային	41.0949	43.6605
	30	Աշոցք	Կրասար	ռեժիմային	41.0301	43.8206
	31	Բլլիգետ	Ջրաձոր	ռեժիմային	40.9098	43.7656
	32	Կարկաչուն	Ղարիբջանյան	օպերատիվ	40.7343	43.7874
	33	Ջաջուռ	Ջաջուռ	ռեժիմային	40.8476	43.9474
	34	Մեծամոր	Տարոնիկ	ռեժիմային	40.1239	44.1868
	35	Մեծամոր	Էջմիածին	ռեժիմային	40.0674	44.2859
	36	Մեծամոր	Ռանչպար	ռեժիմային	40.0307	44.3679
	85	Արփիլիճ ջրամբար	Պաղակն	օպերատիվ	41.0674	43.6532
	86	Ախուրյանի ջրամբար	Ջրափի	օպերատիվ	40.5626	43.6455

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	37	Քասախ	Վարդենիս	օպերատիվ	40.5711	44.4094
	38	Քասախ	Հարթավան	օպերատիվ	40.4788	44.4411
	39	Քասախ	Աշտարակ	օպերատիվ	40.2901	44.3587
	40	Գեղարոտ	Արագած	ռեժիմային	40.4872	44.3677
	41	Շահվերդ	Փարպի	ռեժիմային	40.3351	44.3138
	42	Հրազդան ՀԷԿ-ի ջրանցք	Գեղամավան	օպերատիվ	40.5680	44.8995
	43	Հրազդան	Հրազդան	օպերատիվ	40.5224	44.7682
	44	Հրազդան	Արգել	օպերատիվ	40.3809	44.6054
	45	Հրազդան	Երևան	օպերատիվ	40.1593	44.4898
	46	Հրազդան	Մասիս	ռեժիմային	40.0228	44.4419
	47	Մարմարիկ	Հանքավան	օպերատիվ	40.6351	44.4863
	48	Մարմարիկ	Աղավնաձոր	օպերատիվ	40.5715	44.6910
	49	Գոմուր	Մեղրաձոր	ռեժիմային	40.6019	44.6554
	50	Ծաղկաձոր	Ծաղկաձոր	ռեժիմային	40.5364	44.7198
	87	Ապարանի ջրամբար	Հարթավան	օպերատիվ	40.4848	44.4382
	92	Մարմարիկի ջրամբար	Արտավազ	օպերատիվ	40.6228	44.5616
Սևան	51	Զկնազետ	Ծովագյուղ	օպերատիվ	40.6176	44.9619
	52	Դրախտիկ	Դրախտիկ	ռեժիմային	40.5462	45.2122
	53	Փամբակ	Փամբակ	ռեժիմային	40.3849	45.5341
	54	Մասրիկ	Ծովակ	օպերատիվ	40.2189	45.6523
	55	Կարճաղբյուր	Կարճաղբյուր	ռեժիմային	40.1792	45.5822
	56	Արփա Սևան ջրատար	Ծովինար	օպերատիվ	40.1563	45.4947
	57	Վարդենիս	Վարդենիկ	օպերատիվ	40.1328	45.4428
	58	Մարտունի	Գեղիովիտ	օպերատիվ	40.0971	45.2831
	59	Արգիճի	Վերին Գետաշեն	օպերատիվ	40.1312	45.2549
	60	Ծաղկաշեն	Վաղաշեն	ռեժիմային	39.9980	45.2109
	61	Լիճք	Լիճք	ռեժիմային	40.1669	45.2432
	62	Բախտակ	Ծակքար	օպերատիվ	40.1683	45.2207
	63	Գավառագետ	Նորատուս	օպերատիվ	40.3775	45.1711
	88	Սևանա լիճ	Սևան թերակղզի	օպերատիվ	40.5628	45.0084
	89	Սևանա լիճ	Շորժա	օպերատիվ	40.4972	45.2700
	90	Սևանա լիճ	Կարճաղբյուր	օպերատիվ	40.1783	45.5644
	91	Սևանա լիճ	Մարտունի	օպերատիվ	40.1623	45.3076
Արարատյան	64	Ազատ	Գառնի	օպերատիվ	40.1097	44.7345
	65	Վեղի	Ուրցաձոր	օպերատիվ	39.9230	44.8264
	66	Արփա	Ջերմուկ	օպերատիվ	39.8378	45.6767
	67	Արփա	Եղեգնաձոր	օպերատիվ	39.7412	45.3247

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Դիտակետի համար	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի անվանում	Դիտակետի տեսակ	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	68	Արփա	Արենի	օպերատիվ	39.7322	45.2005
	69	Վայք	Զառիթալի	ռեժիմային	39.6289	45.5071
	70	Գլաձոր	Վերնաշեն	ռեժիմային	39.7905	45.3605
	71	Եղեգիս	Հերմոնե	օպերատիվ	39.8765	45.4274
	72	Եղեգիս	Շատին	օպերատիվ	39.8208	45.2964
	73	Արտաբուն	Արտաբունք	ռեժիմային	39.8554	45.3179
	74	Սալիգետ	Շատին	օպերատիվ	39.8305	45.2961
	93	Ազատի ջրամբար	Զովաշեն	օպերատիվ	40.0655	44.5960
Հարավային	75	Մեղրիգետ	Մեղրի	օպերատիվ	38.9149	46.2314
	76	Ողջի	Քաջարան	ռեժիմային	39.1499	46.1545
	77	Ողջի	Կապան	օպերատիվ	39.2050	46.4121
	78	Գեղի	Կավճուտ	ռեժիմային	39.2065	46.2474
	79	Վաչագան	Կապան	ռեժիմային	39.1985	46.3956
	80	Որոտան	Գորհայք	օպերատիվ	39.6865	45.7758
	81	Որոտան	Որոտան	օպերատիվ	39.4881	46.1371
	82	Որոտան	Տաթն ՀԷԿ	օպերատիվ	39.4273	46.3733
	83	Ծղուկ	Ծղուկ	օպերատիվ	39.6684	45.8443
	84	Գորիսգետ	Գորիս	օպերատիվ	39.5192	46.3329

Մակերևութային ջրերի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Փամբակ	1	0.5 կմ գլ. Խնկոյանից վերև	Հղումային	40.84789	44.02672
	Փամբակ	2	0.5 կմ ք. Սպիտակից ներքև	Գործառնական	40.83108	44.29681
	Փամբակ	3	1 կմ ք. Վանաձորից վերև	Գործառնական	40.84675	44.40758
	Փամբակ	4	0.5 կմ ք. Վանաձորից ներքև	Գործառնական	40.81389	44.50769
	Դեբեդ	5	0.5 կմ Մարցիգետ գետի թափման կետից ներքև	Գործառնական	40.99859	44.65354
	Դեբեդ	6	0.5 կմ ք. Այրումից վերև	Գործառնական	41.20257	44.90504
	Դեբեդ	7	Սահմանի մոտ	Աղտոտիչների տեղափոխման	41.22172	44.88339
	Չորագետ	8	0.5 կմ ք. Ստեփանավանից վերև	Հսկողական	41.01344	44.38164
	Չորագետ	10	Գետաբերան	Գործառնական	40.95783	44.63109
	Տաշիր	11	0.5 կմ գլ. Միխայելովկայից վերև	Հղումային	41.16904	44.26781
	Տաշիր	12	0.5 կմ գլ. Սարատովկայից ներքև	Հսկողական	41.05566	44.33864
	Մարցիգետ	13	Գետաբերան	Գործառնական	40.98386	44.65898
	Ախթալա	14	Գետաբերան	Գործառնական	41.14967	44.77919
	Գարգառ	210	Ակունք	Հղումային	40.97106	44.40867
	Գարգառ	342	Գետաբերան	Հսկողական	40.95372	44.58012
	Շնող	345	Ակունք	Հղումային	41.09733	44.86765
	Շնող	343	Գետաբերան	Գործառնական	41.14547	44.83301
	Աղստև	15	1.2 կմ ք. Դիլիջանից վերև	Գործառնական	40.73207	44.81782
	Աղստև	16	0.5 կմ ք. Դիլիջանից ներքև	Գործառնական	40.75892	44.90480
	Աղստև	17	2 կմ ք. Բջնանից վերև	Գործառնական	40.85888	45.12481
	Աղստև	18	2 կմ ք. Բջնանից ներքև	Գործառնական	40.91377	45.15943
Ախուրյան	Արաքս	25	2.5 կմ գլ. Շենավանից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	40.07982	43.75280
	Ախուրյան	31	1 կմ գլ. Ամասիայից վերև	Գործառնական	40.95883	43.79635

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Ախուրյան	32	1 կմ գլ. Ամասիայից ներքև	Գործառնական	40.94267	43.78777
	Ախուրյան	33	0.8 կմ ք. Գյումրիից վերև	Գործառնական	40.80424	43.79810
	Ախուրյան	34	5 կմ ք. Գյումրիից ներքև	Գործառնական	40.74380	43.78729
	Ախուրյան	35	0.5 կմ գլ. Բագարանից ներքև	Գործառնական	40.13618	43.65183
	Աշոցք	36	0.5 կմ գլ. Մուսայելյանից վերև	Հսկողական	40.98659	43.94436
	Աշոցք	37	Գետաբերան	Գործառնական	41.03280	43.82355
	Կարկաչուն	38	Գետաբերան	Գործառնական	40.73280	43.79404
	Մեծամոր	40	10 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ	Գործառնական	40.09378	44.27545
	Մեծամոր	41	11 կմ ք. Վաղարշապատից հարավ-արևելք	Գործառնական	40.07371	44.28507
	Մեծամոր	42	0.5 կմ գլ. Ռանչպարից ներքև	Գործառնական	40.01670	44.37400
	Արփի լճի ջրամբար	109	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	41.06756	43.65364
	Ախուրյանի ջրամբար	110	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.56001	43.65449
Հրազդան	Արաքս	26	Հրազդան գետի թափ. կետից վերև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.97026	44.47332
	Արաքս	27	Հրազդան գետի թափ. կետից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.96577	44.48335
	Քասախ	43	0.5 կմ ք. Ապարանից վերև	Գործառնական	40.59530	44.34576
	Քասախ	44	0.5 կմ ք. Ապարանից ներքև	Գործառնական	40.58532	44.37516
	Քասախ	45	1 կմ ք. Աշտարակից վերև	Գործառնական	40.29888	44.37375
	Քասախ	46	3.5 կմ ք. Աշտարակից ներքև	Գործառնական	40.25667	44.31453
	Քասախ	47	Գետաբերան	Գործառնական	40.16574	44.25708
	Գեղարոտ	48	0.5 կմ գլ. Արագածից վերև	Հղումային	40.48888	44.31748
	Գեղարոտ	49	Գետաբերան	Գործառնական	40.48026	44.39616
	Շաղվարդ	50	0.5 կմ գլ. Փարպիից ներքև	Հսկողական	40.32051	44.31017
	Հրազդան	51	գլ. Գեղամավանի մոտ	Հղումային	40.57085	44.90705

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Սոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Հրազդան	52	0.5 կմ գյ. Քաղսիից ներքև	Գործառնական	40.49911	44.74314
	Հրազդան	53	0.5 կմ գյ. Արգելից ներքև	Գործառնական	40.37640	44.60682
	Հրազդան	54	0.5 կմ Արգնի ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	40.29530	44.59068
	Հրազդան	55	9 կմ ք. Երևանից ներքև, գյ. Դարբնիկի մոտ	Գործառնական	40.10388	44.38051
	Հրազդան	225	գյ. Գեղանիստի մոտ	Գործառնական	40.14350	44.43295
	Հրազդան	56	Գետաբերան	Գործառնական	39.99298	44.44586
	Մարմարիկ	57	0.5 կմ գյ. Հանքավանից վերև	Հղումային	40.66340	44.46692
	Մարմարիկ	58	Գետաբերան	Գործառնական	40.54579	44.75274
	Տանձաղբյուր	311	Ծաղկաձոր քաղաքից վերև	Հղումային	40.53427	44.69966
	Տանձաղբյուր	312	Ծաղկաձոր քաղաքից ներքև	Գործառնական	40.53535	44.74403
	Գետառ	59	Գետաբերան	Գործառնական	40.15528	44.47378
	Ապարանի ջրամբար	111	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.48508	44.43586
	Երևանյան լիճ	112	Ամբարտակի մոտ	Գործառնական	40.15528	44.47379
Սևան	Չկնագետ	60	0.5 կմ գյ. Սեմյոնովկայից վերև	Հղումային	40.65337	44.89236
	Չկնագետ	61	Գետաբերան	Գործառնական	40.61709	44.96272
	Մասրիկ	62	0.5 կմ գյ. Վերին Շորժայից վերև	Հղումային	40.07766	45.81844
	Մասրիկ	63	Գետաբերան	Գործառնական	40.22116	45.64453
	Սոթք	64	6 կմ գյ. Սոթքից վերև	Հղումային	40.23219	45.93922
	Սոթք	65	Գետաբերան	Գործառնական	40.20006	45.85181
	Կարճաղբյուր	66	0.5 կմ գյ. Ախարաձորից վերև	Հղումային	40.09357	45.64391
	Կարճաղբյուր	67	Գետաբերան	Գործառնական	40.17948	45.58358
	Արփա-Սևան թունել	68	0.7 կմ գյ. Ծովինարից վերև	Գործառնական	40.15617	45.49490
	Վարդենիս	69	0.5 կմ գյ. Վարդենիկից վերև	Հղումային	40.13157	45.44433
	Վարդենիս	70	Գետաբերան	Գործառնական	40.15458	45.43939
	Մարտունի	71	0.5 կմ գյ. Գեղհովիտից վերև	Հղումային	40.07857	45.29405
	Մարտունի	72	Գետաբերան	Գործառնական	40.15060	45.30013
	Արգիճի	73	0.5 կմ գյ. Լեռնահովիտից վերև	Հղումային	40.03263	45.23684

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Սևան	Արգիճի	74	Գետաբերան	Գործառնական	40.15569	45.26794
	Ծակքար	75	Գետաբերան	Գործառնական	40.18025	45.23165
	Շողվազ	76	Գետաբերան	Գործառնական	40.18562	45.22727
	Գավառագետ	77	0.5 կմ գլ. Ծաղկաշենից վերև	Հղումային	40.29327	45.04236
	Գավառագետ	78	Գետաբերան	Գործառնական	40.36399	45.17619
	Սևանա լիճ	115-ՄՄ	Ծափաթաղ-ափամերձ	Հսկողական	40.40914	45.46089
	Սևանա լիճ	115'-ՄՄ	Ծափաթաղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.40508	45.44769
	Սևանա լիճ	116-ՄՄ	Փամբակ-ափամերձ	Հսկողական	40.36483	45.53225
	Սևանա լիճ	116'-ՄՄ	Փամբակ-կենտրոնական	Հսկողական	40.36056	45.51911
	Սևանա լիճ	117-ՄՄ	Արեգունի - ափամերձ	Հսկողական	40.32406	45.59022
	Սևանա լիճ	117'-ՄՄ	Արեգունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.32250	45.58400
	Սևանա լիճ	118-ՄՄ	Գիլի-ափամերձ	Հսկողական	40.25264	45.63047
	Սևանա լիճ	118'-ՄՄ	Գիլի-կենտրոնական	Հսկողական	40.27633	45.59589
	Սևանա լիճ	119-ՄՄ	Արփա -ափամերձ	Հսկողական	40.16525	45.49514
	Սևանա լիճ	119'-ՄՄ	Արփա-կենտրոնական	Հսկողական	40.22492	45.52719
	Սևանա լիճ	120-ՄՄ	Ծովինար-ափամերձ	Հսկողական	40.18842	45.45042
	Սևանա լիճ	120'-ՄՄ	Ծովինար-կենտրոնական	Հսկողական	40.20692	45.45658
	Սևանա լիճ	121-ՄՄ	Մարտունի-ափամերձ	Հսկողական	40.16869	45.30122
	Սևանա լիճ	121'-ՄՄ	Մարտունի-կենտրոնական	Հսկողական	40.18178	45.30433
	Սևանա լիճ	123-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.28600	45.22214
	Սևանա լիճ	123'-ՄՄ	Կարմիր գյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.28728	45.27681
	Սևանա լիճ	124-ՄՄ	Նորատուս-ափամերձ	Հսկողական	40.39383	45.23767
	Սևանա լիճ	124'-ՄՄ	Նորատուս-կենտրոնական	Հսկողական	40.38058	45.33211
	Սևանա լիճ	125-ՓՄ	Գավառագետ-ափամերձ	Հսկողական	40.42908	45.19636
	Սևանա լիճ	125'-ՓՄ	Գավառագետ-կենտրոնական	Հսկողական	40.44906	45.18486
	Սևանա լիճ	126-ՓՄ	Այրիվանք-ափամերձ	Հսկողական	40.43736	45.11172
	Սևանա լիճ	126'-ՓՄ	Այրիվանք-կենտրոնական	Հսկողական	40.45083	45.12369
Սևան	Սևանա լիճ	127-ՓՄ	Մոդելային-	Հսկողական	40.51261	45.00763

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Սոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
			ափամերձ			
	Սևանա լիճ	127'-ՓՄ	Մոդելային-կենտրոնական	Հսկողական	40.51967	45.02730
	Սևանա լիճ	128-ՓՄ	Լճաշեն-ափամերձ	Հսկողական	40.52589	44.96053
	Սևանա լիճ	128'-ՓՄ	Լճաշեն-կենտրոնական	Հսկողական	40.52035	44.98335
	Սևանա լիճ	129-ՓՄ	Ծովագյուղ-ափամերձ	Հսկողական	40.61978	44.98456
	Սևանա լիճ	129'-ՓՄ	Ծովագյուղ-կենտրոնական	Հսկողական	40.61211	44.98269
	Սևանա լիճ	130-ՓՄ	Գյունեյ-ափամերձ	Հսկողական	40.60908	45.04525
	Սևանա լիճ	130'-ՓՄ	Գյունեյ-կենտրոնական	Հսկողական	40.60900	45.04631
	Սևանա լիճ	131-ՓՄ	Շորժա-ափամերձ	Հսկողական	40.48975	45.25161
	Սևանա լիճ	131'-ՓՄ	Շորժա-կենտրոնական	Հսկողական	40.49689	45.26961
	Սևանա լիճ	122'-ՄՄ	24-րդ կայան-կենտրոնական	Հսկողական	40.23294	45.26084
Արարատյան	Արաքս	28	0.5 կմ ք. Արարատից ներքև	Աղտոտիչների տեղափոխման	39.79531	44.69093
	Վեդի	80	0.5 կմ գյ. Ուրցաձորից վերև	Հղումային	39.94499	44.87135
	Վեդի	82	6 կմ ք. Արարատից ներքև	Գործառնական	39.85685	44.65946
	Արփա	83	0.5 կմ ք. Ջերմուկից վերև	Հղումային	39.83813	45.67713
	Արփա	84	0.5 կմ ք. Վայքից վերև	Գործառնական	39.68439	45.49831
	Արփա	85	0.5 կմ ք. Վայքից ներքև	Գործառնական	39.70796	45.42570
	Արփա	86	0.5 կմ ք. Եղեգնաձորից վերև	Գործառնական	39.74028	45.34383
	Արփա	87	0.5 կմ գյ. Արենիից ներքև	Գործառնական	39.72019	45.15524
	Եղեգիս	352	գյ. Գետիկվանքից վերև	Հղումային	39.92165	45.50629
	Եղեգիս	88	0.5 կմ գյ. Շատինից ներքև	Գործառնական	39.74831	45.31175
	Դարբ	348	Ակունք	Հղումային	39.68578	45.68348
	Դարբ	349	Գետաբերան	Գործառնական	39.69362	45.56768
	Հերիեր	350	Ակունք	Հղումային	39.82404	45.54257
	Հերիեր	351	Գետաբերան	Գործառնական	39.69232	45.52348
	Ազատի ջրամբար	113	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	40.07031	44.59475
	Կետչուտի ջրամբար	114	Ամբարտակի մոտ	Հսկողական	39.79164	45.64919

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրային ռեսուրս	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Մոնիթորինգի տեսակը	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
					լայնություն	երկայնություն
Հարավային	Արաքս	29	2 կմ ք. Ագարակից հարավ	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.84120	46.16058
	Արաքս	30	2.5 կմ ք. Ագարակից հարավ-արևելք	Աղտոտիչների տեղափոխման	38.86553	46.21999
	Մեղրիգետ	89	0.5 կմ ք. Մեղրիից վերև	Հսկողական	38.91993	46.22443
	Մեղրիգետ	90	Գետաբերան	Գործառնական	38.88783	46.26517
	Կարճնան	344	Գետաբերան	Գործառնական	38.85865	46.21273
	Ողջի	91	1.7 կմ ք. Քաջարանից վերև	Հղումային	39.15683	46.09820
	Ողջի	92	1.8 կմ ք. Քաջարանից ներքև	Գործառնական	39.15026	46.19186
	Ողջի	93	0.8 կմ ք. Կապանից վերև	Գործառնական	39.22329	46.34842
	Ողջի	94	0.5 կմ Կապանի օդանավակայանից ներքև	Գործառնական	39.20059	46.46380
	Աճանան (Նորաշենիկ)	346	3 կմ գյ. Աճանանից վերև	Հղումային	39.25450	46.40259
	Աճանան (Նորաշենիկ)	347	գետաբերան	Գործառնական	39.20409	46.46215
	Գեղի	97	0.5 կմ գյ. Աջաբաջից վերև	Հղումային	39.25476	46.07290
	Գեղի	98	Գետաբերան	Գործառնական	39.19999	46.25915
	Որոտան	354	Ակունք	Հղումային	39.76651	45.73982
	Որոտան	99	0.5 կմ գյ. Գորայքից վերև	Հղումային	39.68450	45.77656
	Որոտան	100	3 կմ ք. Միսիանից վերև	Հսկողական	39.53677	46.01196
	Որոտան	101	6 կմ ք. Միսիանից ներքև	Գործառնական	39.51269	46.04594
	Որոտան	102	0.5 կմ գյ. Տաթև ՀԷԿ-ից ներքև	Գործառնական	39.42683	46.37339
	Միսիան	103	0.5 կմ գյ. Արևիսից վերև	Հղումային	39.40186	45.90044
	Միսիան	104	Գետաբերան	Գործառնական	39.51006	46.04898
	Վարարակ	106	5 կմ ք. Գորիսից վերև	Հղումային	39.53621	46.29426
	Վարարակ	107	1.5 կմ ք. Գորիսից ներքև	Գործառնական	39.48552	46.35916
	Սպանդարյա-Կեչուտ թունել	353	թունելի ելքից	Գործառնական	39.78697	45.65795

Ստորերկրյա ջրերի մոնիթորինգի դիտակետեր

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրադրյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հյուսիսային	Աղբյուր	2058	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.77667	44.96478
	Աղբյուր	2059	Տավուշի մարզ, գյ. Հաղարծին	40.76917	44.98589
Ախուրյան	Հորատանցք	105	Արմավիրի մարզ, գյ. Եղեգնուտ	40.08589	44.16450
	Շատրվանող հորատանցք	108	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09361	44.27850
	Հորատանցք	152	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.10978	44.22892
	հորատանցք	192	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.06047	44.20092
	հորատանցք	198	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09372	44.27839
	Ջրհոր	199	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09381	44.27861
	Շատրվանող հորատանցք	1521	Արմավիրի մարզ, գյ. Գալ	40.08961	44.31008
	Շատրվանող հորատանցք	1523	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշատ	40.09158	44.34417
	Հորատանցք	1533	Արմավիրի մարզ, գյ. Վարդանաշեն	40.05000	44.19025
	Հորատանցք	1537	Արմավիրի մարզ, գյ. Արագափ	40.04811	44.17050
	Հորատանցք	1818	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.11019	44.23011
	Շատրվանող հորատանցք	2001	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09183	44.28011
	Շատրվանող հորատանցք	2002	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.12283	44.19239
	Հորատանցք	2018	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13225	44.18069
	Ջրհոր	2020	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.09044	44.25844
	Շատրվանող հորատանցք	2021	Արմավիրի մարզ, գյ. Ջրառատ	40.06867	44.27156
	Ջրհոր	2022	Արմավիրի մարզ, գյ. Լուսազյ.	40.09008	44.27119
	Հորատանցք	2024	Արմավիրի մարզ, գյ. Բամբակաշատ	40.09186	44.01733
	Հորատանցք	2025	Արմավիրի մարզ, գյ. Հայկական	40.08542	44.03578
	Հորատանցք	2026	Արմավիրի մարզ, գյ. Տարոնիկ	40.13994	44.18447
	Աղբյուր	2027	Արագածոտնի մարզ, գյ. Ոսկեթաս	40.44747	43.94608
	Աղբյուր	2028	Շիրակի մարզ, գյ. Սառն աղբյուրյուր	40.52544	43.91639
	Աղբյուր	2029	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.78883	43.82936
	Աղբյուր	2030	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.79022	43.82931

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Ախուրյան	Աղբյուր	2031	Շիրակի մարզ, ք. . Գյումրի, Վարդգես	40.80142	43.81572
	Աղբյուր	2032	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84367	43.76011
	Աղբյուր	2035	Շիրակի մարզ, գյ. Մարմաշեն	40.84322	43.76061
	Աղբյուր	2037	Շիրակի մարզ, ք. Գյումրի	40.80103	43.81603
	Աղբյուր	2038	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.02742	43.87575
	Աղբյուր	2039	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03375	43.85886
	Աղբյուր	2040	Շիրակի մարզ, գյ. Աշոցք	41.03392	43.86122
	Աղբյուր	2041	Շիրակի մարզ, գյ. . Աշոցք	41.03422	43.86150
	Ջրհոր	2042	Շիրակի մարզ, գյ. Առափի	40.77875	43.80839
	Ջրհոր	2043	Շիրակի մարզ, գյ. Ախուրյան	40.77883	43.90397
	Շատրվանոց հորատանցք	2055	Արմավիրի մարզ, գյ. Ակնաշեն	40.09556	44.28131
	Հորատանցք	2057	Արմավիրի մարզ, գյ. Ապագա	40.08956	44.25211
	Աղբյուր	2077	Շիրակի մարզ, գյ. Յողամարգ	40.95025	43.87230
Հրազդան	Հորատանցք	78	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05908	44.38828
	Աղբյուր	246	Կոտայքի մարզ, գյ. Բջնի	40.46607	44.69871
	Աղբյուր	755	Արագածոտնի մարզ, գյ. Ղազարավան	40.33839	44.32833
	Աղբյուր	1297	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46703	44.69853
	Շատրվանոց հորատանցք	1519	Արարատի մարզ, ք. Մասիս	40.05586	44.42533
	Շատրվանոց հորատանցք	1526	Արարատի մարզ, գյ. Դաշտավան	40.10156	44.39650
	Շատրվանոց հորատանցք	1535	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.04719	44.39861
	Շատրվանոց հորատանցք	1536	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.06317	44.37750
	Աղբյուր	1636	Կոտայքի մարզ, գյ. Կարբի	40.32978	44.38706
	Աղբյուր	1832	Կոտայքի մարզ, գյ. Սոլակ	40.46760	44.69863
	Շատրվանոց հորատանցք	2003	Արարատի մարզ, գյ. Սիս	40.05494	44.38831
	Հորատանցք	2004	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04272	44.47608
	Հորատանցք	2005	Արարատի մարզ, գյ. Հայանիստ	40.12114	44.36736
	Շատրվանոց հորատանցք	2007	Արարատի մարզ, գյ. Ջրահովիտ	40.04369	44.46942
	Շատրվանոց հորատանցք	2008	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01658	44.46031
	Ջրհոր	2010	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61381	44.30842
	Ջրհոր	2011	Արագածոտնի մարզ, գյ. Նիգավան	40.61675	44.29619

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Հրազդան	Ջրհոր	2023	Արմավիրի մարզ, գյ. Խորոնք	40.13053	44.24236
	Աղբյուր	2051	Արագածոտնի մարզ, ք. Ապարան	40.59309	44.34817
	Շատրվանող հորատանցք	2053	Արարատի մարզ, գյ. Հովտաշեն	40.01511	44.46350
	Հորատանցք	2056	Արմավիրի մարզ, գյ. Գրիբոյոդով	40.10881	44.27686
Սևան	Աղբյուրների խումբ	31	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15263	45.71981
	Շատրվանող հորատանցք	38	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Մարտունի	40.14561	45.31742
	Աղբյուրների խումբ	902	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15706	45.72317
	Աղբյուր	1053	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.16203	45.72917
	Աղբյուր	1299	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Ակունք	40.15633	45.72344
	Շատրվանող հորատանցք	1809	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18533	45.71014
	Շատրվանող հորատանցք	1810	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18433	45.70983
	Շատրվանող հորատանցք	1811	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18661	45.70953
	Շատրվանող հորատանցք	1812	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Վարդենիս	40.18694	45.70939
	Շատրվանող հորատանցք	2013	Գեղարքունիքի մարզ, գյ. Գանձակ	40.31842	45.11592
	Աղբյուր	2014	Գեղարքունիքի մարզ, ք. Գավառ	40.35069	45.13217
Արարատյան	Աղբյուր	502	Վայոց ձորի մարզ, գյ. Մալիշկա	39.71814	45.40831
	Աղբյուր	785	Վայոցձորի մարզ, գյ. Ագարակաձոր	39.70458	45.34928
	Աղբյուր	787	Վայոցձորի մարզ, ք. Եղեգնաձոր	39.75936	45.33107
	Աղբյուր	845	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11975	44.72936
	Աղբյուր	1830	Կոտայքի մարզ գ. Գողթ	40.12736	44.80053
	Ջրհոր	2006	Արարատի մարզ, ք. Վեդի	39.90622	44.71897
	Աղբյուր	2045	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11453	44.74064
	Աղբյուր	2046	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11367	44.74149
	Աղբյուր	2047	Կոտայքի մարզ, գյ. Գառնի	40.11792	44.74347
	Աղբյուր	2048	Վայոցձորի մարզ, ք. Ջերմուկ	39.84272	45.67100
	Աղբյուր	2050	Վայոցձորի մարզ, գյ. Զեղեա	39.70872	45.42397
	Հորատանցք	2052	Արարատի մարզ, գյ. Մրգավետ	40.03103	44.47889

Ջրավազանային կառավարման տարածք	Ջրաղբյուրի տեսակ	Դիտակետի համար	Տեղադիրք	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
				լայնություն	երկայնություն
Արարատյան	Աղբյուր	2060	Վայոցձորի մարզ, գյ. Կեչուտ	39.81058	45.67642
	Շատրվանող հորատանցք	2062	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93453	44.53150
	Շատրվանող հորատանցք	2063	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.95200	44.50936
	Հորատանցք	2064	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93656	44.52042
	Հորատանցք	2065	Արարատի մարզ, գյ. Եղեգնական	39.83150	44.63208
	Շատրվանող հորատանցք	2067	Արարատի մարզ, գյ. Սուրենական	39.78767	44.76789
	Հորատանցք	2069	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.96408	44.54042
	Ջրհոր	2072	Արարատի մարզ, գյ. Դալար	39.96281	44.51100
	Ջրհոր	2073	Արարատի մարզ, ք. Արտաշատ	39.93647	44.51975
	Հորատանցք	2074	Արարատի մարզ, գյ. Լուսառատ	39.87661	44.59297
	Ջրհոր	2075	Արարատի մարզ, գյ. Արմաշ	39.76169	44.80589
	Հորատանցք	2076	Արարատի մարզ, գյ. Արարատ	39.81950	44.70444
Հարավային	Աղբյուր	529	Սյունիքի մարզ, գյ. Գորհայք	39.68458	45.77747
	Աղբյուր	532	Սյունիքի մարզ, գյ. Շաքի	39.56614	46.00164
	Աղբյուր	537	Սյունիքի մարզ, գյ. Սպանդարյան	39.62347	45.91264
	Աղբյուր	899	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.51278	46.34261
	Աղբյուր	1175	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57100	45.92208
	Աղբյուր	1323	Սյունիքի մարզ, գյ. Անգեղակոթ	39.57014	45.91528
	Աղբյուր	1399	Սյունիքի մարզ, ք. Գորիս	39.52125	46.32775

Օդերևութաբանական կայանների կոորդինատներ

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
1	Շիրակ	Ամասիա	40.9503	43.7836
2	Արարատ	Անանուն լեռնանցք	39.8306	44.9919
3	Շիրակ	Աշոցք	41.0325	43.8700
4	Արագածոտն	Աշտարակ	40.2944	44.3428
5	Արագածոտն	Ապարան	40.5944	44.3639
6	Արագածոտն	«Ապարանի ջրամբար»	40.4844	44.4361
7	Արագածոտն	Արագած բարձրալեռ	40.4722	44.1811
8	Արարատ	Արարատ	39.8314	44.7083
9	Վայոց Ձոր	Արենի	39.7272	45.1883
10	Շիրակ	Արթիկ	40.6233	43.9550
11	Արմավիր	Արմավիր	40.1372	44.0475
12	Արարատ	Արտաշատ	39.9586	44.5375
13	Տավուշ	Բագրատաշեն	41.2453	44.8256
14	Գեղարքունիք	Գավառ	40.3486	45.1300
15	Շիրակ	Գյումրի	40.7628	43.8558
16	Սյունիք	Գորիս	39.5181	46.3383
17	Տավուշ	Դիլիջան	40.7411	44.8656
18	Կոտայք	Եղվարդ	40.3122	44.4828
19	Երևան	Երևան «Աերոլոգիական»	40.2172	44.4997
20	Երևան	Երևան «Արաբկիր»	40.1953	44.5122
21	Արմավիր	«Երևան ագրո»	40.1886	44.3986
22	Արագածոտն	Թալին	40.3864	43.8931
23	Տավուշ	Իջևան	40.8717	45.1472
24	Արագածոտն	Ծաղկաձոր	40.6361	44.2211
25	Սյունիք	Կապան	39.2042	46.4622
26	Արագածոտն	Համբերդ	40.3850	44.0936
27	Կոտայք	Հանքավան	40.6339	44.4836
28	Կոտայք	Հրազդան	40.4928	44.7611
29	Գեղարքունիք	Ճամբարակ	40.6011	45.3494
30	Գեղարքունիք	Մասրիկ	40.2075	45.7644
31	Գեղարքունիք	Մարտունի	40.1369	45.2969
32	Սյունիք	Մեղրի	38.8978	46.2425
33	Գեղարքունիք	Շորժա	40.5006	45.2717
34	Վայոց ձոր	Որոտանի լեռնանցք	39.6931	45.7117
35	Արարատ	Ուրցաձոր	39.9197	44.8272
36	Լոռի	Պուշկինի լեռնանցք	40.9092	44.4347
37	Վայոց ձոր	Ջերմուկ	39.8244	45.6750
38	Գեղարքունիք	Սեմյոնովկա	40.6597	44.8981
39	Գեղարքունիք	Սևան ՀՕԴ	40.5653	45.0083
40	Սյունիք	Սիսիան	39.5203	46.0297
41	Լոռի	Ստեփանավան	41.0019	44.4128
42	Լոռի	Վանաձոր	40.8389	44.4344

N	Մարզ	Օդերևութաբանական կայան	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
43	Գեղարքունիք	Վարդենյաց	40.0050	45.2419
44	Լոռի	Տաշիր	41.1167	44.2792
45	Սյունիք	Քաջարան	39.1528	46.1592
46	Լոռի	Օձուն	41.0603	44.6103
47	Կոտայք	Ֆանտան	40.3953	44.6828

Մթնոլորտային օդի որակի մոնիթորինգի դիտակետեր

Մարզ/ Քաղաք	Քաղաք	Դիտակայանի համար	Աշխարհագրական կոորդինատներ	
			լայնություն	երկայնություն
Երևան	Երևան	1	40.20602	44.50543
		2	40.12840	44.47842
		7	40.18342	44.52350
		8	40.19103	44.56747
		18	40.17154	44.50842
Արարատ	Արարատ	1	39.84528	44.70159
Կոտայք	Հրազդան	1	40.54867	44.77135
	Ծաղկաձոր	1	40.53748	44.71850
Շիրակ	Գյումրի	1	40.80620	43.84835
Լոռի	Ալավերդի	1	41.09881	44.64245
		2	41.09145	44.65378
		3	41.09944	44.67538
	Վանաձոր	1	40.80320	44.51606
		2	40.80468	44.49322
		3	40.81444	44.47146

Ցուցանիշների ցանկ

Մթնոլորտային օդում որոշվող

Ավտոմատ դիտարկումներ	Ակտիվ դիտարկումներ	Պասիվ դիտարկումներ
1. Ածխածնի մոնիթինգ	1. Փոշի	1. Ծծմբի երկօքսիդ
2. Ծծմբի երկօքսիդ	2. Փոշում եղած անփոփոխականներ,	2. Ազոտի երկօքսիդ
3. Ազոտի օքսիդներ (մոնիթինգ, երկօքսիդ, օքսիդների գումար)	3. Ծծմբի երկօքսիդ	
4. Գետնամերձ օդոն	4. Ազոտի երկօքսիդ	
	5. Գետնամերձ օդոն	

Մակերևութային ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջերմաստիճան	24. Նատրիում
2. Գույն	25. Կալցիում
3. Հոտ	26. Մագնեզիում
4. Թափանցելիություն	27. Լիթիում
5. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	28. Երկաթ
6. էլեկտրահաղորդականություն	29. Մանգան
7. Լուծված թթվածին	30. Ալյումին
8. Թթվածնի քիմիական պահանջարկ (ԹՔՊ)	31. Պղինձ
9. Թթվածնի հնգօրյա կենսաքիմիական պահանջարկ (ԹԿՊ ₅)	32. Քրոմ
10. Ջրածնային ցուցիչ	33. Ցինկ
11. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	34. Կոբալտ
12. Կոշտություն	35. Մոլիբդեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	36. Կադմիում
14. Սուլֆատ իոն	37. Կապար
15. Քլորիդ իոն	38. Վանադիում
16. Ֆտորիդ իոն	39. Նիկել
17. Ֆոսֆատ իոն	40. Սելեն
18. Ընդհանուր ֆոսֆոր	41. Արսեն
19. Նիտրատ իոն	42. Բերիլիում
20. Նիտրիտ իոն	43. Բարիում
21. Ամոնիում իոն	44. Բոր
22. Սիլիկատ իոն	45. Ծարիր
23. Կալիում	46. Անագ
	47. Նավթային ածխաջրածիններ

Ստորերկրյա ջրերում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Գույն	21. Կալցիում
2. Հոտ	22. Տիտան
3. Ջրածնայինցուցիչ	23. Վանադիում
4. Ընդհանուր լուծված աղեր (ԸԼԱ)	24. Քրոմ
5. Ընդհանուր կոշտություն	25. Երկաթ
6. Չոր մնացորդ	26. Մանգան
7. Կախյալ նյութեր (ԿՆ)	27. Կոբալտ
8. Նիտրատիոն	28. Նիկել
9. Նիտրիտ իոն	29. Պղինձ
10. Սուլֆատիոն	30. Ցինկ
11. Քլորիդիոն	31. Արսեն
12. Ամոնիումիոն	32. Սելեն
13. Հիդրոկարբոնատ իոն	33. Ստրոնցիում
14. Լիթիում	34. Մոլիբդեն
15. Բերիլիում	35. Կադմիում
16. Բոր	36. Ֆոսֆոր
17. Նատրիում	37. Անագ
18. Մագնեզիում	38. Ծարիր
19. Ալյումին	39. Բարիում
20. Կալիում	40. Կապար

Տեղումներում որոշվող ցուցանիշների ցանկ

1. Ջրածնայինցուցիչ	19. Երկաթ
2. Նիտրատիոն	20. Մանգան
3. Սուլֆատիոն	21. Կոբալտ
4. Քլորիդիոն	22. Նիկել
5. Ամոնիումիոն	23. Պղինձ
6. Ֆտորիդ իոն	24. Ցինկ
7. Էլեկտրահաղորդականություն	25. Արսեն
8. Լիթիում	26. Սելեն
9. Բերիլիում	27. Ստրոնցիում
10. Բոր	28. Մոլիբդեն
11. Նատրիում	29. Կադմիում
12. Մագնեզիում	30. Ֆոսֆոր
13. Ալյումին	31. Անագ
14. Կալիում	32. Ծարիր
15. Կալցիում	33. Բարիում
16. Տիտան	34. Կապար
17. Վանադիում	35. Բիսմութ
18. Քրոմ	

Նորմերի և սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաների ցանկ
Բնակավայրերում թնդորոտային օդն աղտոտող նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցեն
տրացիաները

(ՀՀ կառավարության 2006թ. օգոստոսի 2-ի N160-Ն որոշում)

Վնասակար նյութի անվանումը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/մ³		Վտանգավորության դաս
	միջին օրական	առավելագույն միանվագ	
Ածխածնի մոնօքսիդ *	3	5	4
Ազոտի երկօքսիդ	0.04	0.2	2
Ազոտի օքսիդ	0.06	0.4	3
Ծծմբի երկօքսիդ *	0.05	0.5	3
Փոշի **	0.15	0.5	3
Գետնամերձ օդոն	0.03	0.16	1

Հողում քիմիական նյութերի սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիաներ

ՀՀ Առողջապահության նախարարի 2010թ. հունվարի 25-ի N 01-Ն հրաման

Նյութերի անվանում	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/կգ
Վանադիում	150
Արսեն	2
Կապար	32
Ծարիր	2
Կոբալտ	5
Պղինձ	3
Նիկել	4
Ցինկ	23
Քրոմ	6
Մանգան	1500

* Ածխածնի օքսիդ

** Անհիդրիդ ծծմբային

*** Գախված մասնիկներ (Արարատ և Հրազդան քաղաքներում փոշու ՄԹԿ-ն 0,1 մգ/մ³ է (փոշի անօրգանական (20-70)% SiO₂-ի պարունակությամբ))

Մակերևութային ջրերի էկոլոգիական նորմերը
(ՀՀ կառավարության 2011թ. հունվարի 27-ի N 75-Ն որոշում)

Ցուցանիշներ	դաս					Միավոր
	1-ին (գերազանց)	2-րդ (յալ)	3-րդ (միջակ)	4-րդ (անբավարար)	5-րդ (վատ)	
Լուծված թթվածին	>7 կամՖԿ [*]	>6	>5	>4	<4	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջ (5 օր)	3	5	9	18	>18	մգ Օ ₂ /լ
Թթվածնի քիմիական պահանջ (բիքրոմատային)	10	25	40	80	>80	մգ Օ ₂ /լ
Ամոնիումիոն	0.2 կամՖԿ	0.4	1.2	2.4	> 2.4	մգ N/լ
Նիտրիտիոն	0.01 կամՖԿ	0.06	0.12	0.3	>0.3	մգ N/լ
Նիտրատիոն	1 կամՖԿ	2.5	5.6	11.3	>11.3	մգ N/լ
Ֆոսֆատիոն	0.05 կամՖԿ	0.1	0.2	0.4	>0.4	մգ P/լ
Ցինկ, ընդհանուր	ՖԿ	100	200	500	>500	մկգ/լ
Պղինձ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+20	50	100	>100	մկգ/լ
Քրոմ, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (50)	100	250	>250	մկգ/լ
Արսեն, ընդհանուր	ՖԿ	20	50	100	>100	մկգ/լ
Կադմիում, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+1	ՖԿ+2	ՖԿ+4	>ՖԿ+4	մկգ/լ
Կապար, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10	25	50	>50	մկգ/լ
Նիկել, ընդհանուր	ՖԿ	ՖԿ+10 (20)	50	100	>100	մկգ/լ
Մոլիբդեն, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 25	8xՖԿ կամ 50	>8xՖԿ	մկգ/լ
Մանգան, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 200	8xՖԿ կամ 500	>8xՖԿ	մկգ/լ
Վանադիում, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ+5 կամ 10	4xՖԿ	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Կոբալտ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 20	4xՖԿ կամ 50	8xՖԿ կամ 100	>8xՖԿ	մկգ/լ
Երկաթ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ կամ 0.5	0.5	1	>1	մգ/լ
Կայքիում	ՖԿ	100	200	300	>300	մգ/լ
Մագնեզիում	ՖԿ	50	100	200	>200	մգ/լ
Բարիում	ՖԿ	2xՖԿ կամ 100	4xՖԿ կամ 250	1000	>1000	մկգ/լ
Բերիլիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	100	>100	մկգ/լ
Կալիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Նատրիում	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ/լ
Լիթիում	ՖԿ	ՖԿ	-	2500	>2500	մկգ/լ
Բոր	ՖԿ	450	700	1000	>2000	մկգ/լ
Այուրմին	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	5000	>5000	մկգ/լ
Սելեն, ընդհանուր	ՖԿ կամ 10	20	40	80	>80	մկգ/լ
Ծարիր, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Անագ, ընդհանուր	ՖԿ	2xՖԿ	4xՖԿ	8xՖԿ	>8xՖԿ	մկգ/լ
Թթվածնի քիմիական պահանջ (պերմանգանատային)	5 կամՖԿ	10	15	20	>20	մգ Օ ₂ /լ
Ընդհանուր անօրգանական ազոտ	1.5 կամՖԿ	4	8	16	>16	մգ N/լ
Ընդհանուր ֆոսֆոր	0.1 կամՖԿ	0.2	0.4	1	>1	մգ P/լ
Քլորիդիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	200	> 200	մգ/լ
Սուլֆատիոն	ՖԿ	2xՖԿ	150	250	> 250	մգ/լ
Սիլիկատներ	ՖԿ	2xՖԿ կամ 10	4xՖԿ կամ 20	8xՖԿ	>8xՖԿ	մգ Si/լ
Ընդհանուր լուծված աղեր ^{**}	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500 ^{**}	>1500	մգ/լ
Էլեկտրահաղորդականություն	ՖԿ	2xՖԿ	1000	1500 ^{**}	>1500	մկՍիմ/սմ
Կոշտություն	2.8	10	20	40	<40	մգ էկվ/լ
Կալիյայլյութեր ^{***}	ՖԿ	1.2xՖԿ	2xՖԿ (30)	4xՖԿ	>4xՖԿ	մգ/լ
Հոտ (20°C և 60°C)	<2 (բնական)	2 (բնական)	2	4	>4	բալ
Գույն	(բնական)	>5 (բնական)	20	30	>200	աստ,

Ծանոթագրություն. Ջրի քիմիական ընդհանրական գնահատականը ձևավորվում է վատագույն որակ ցուցաբերող ցուցանիշի դատով:
 Եթե ջրի տարբեր ցուցանիշները չեն կոնսիստենտ տարբերվում, ապա վերջնական դասակարգման մեջ հաշվի է առնվում վատագույնը:

ՀՀ 14 խոշոր գետային ավազանների գետերի, գետերի առանձին հատվածների և վտակների ցուցանիշների ֆոնային կոնցենտրացիաները և էկոլոգիական նորմերի ամբողջական ցանկը տրված է <http://www.armmonitoring.am/> ինտերնետային կայքում:

*Ֆոնային կոնցենտրացիա
 **Հանքային աղ
 ***Կալիում և մանգանիում

**Մակերևութային ջրերի ձկնատնտեսական սահմանային թույլատրելի
կոնցենտրացիաներ***

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ոչ պակաս
Թթվածնի կենսաքիմիական պահանջ (5 օր)	Ընդհանուր պահանջներ	3.0
Թթվածնի քիմիական պահանջ (բիքրոմատային)	Ընդհանուր պահանջներ	30.0
Կախյալ նյութեր	Ընդհանուր պահանջներ	Կախյալ նյութերի պարունակությունը բնական ֆոնից չպետք է գերազանցի 0.75 մգ/դմ ³
Ֆոսֆատ իոն	Ընդհանուր պահանջներ	3.5
Նիտրատ իոն	Սահմանա- թունաբանական	40.0 (N/դմ ³ - 9.0)
Նիտրիտ իոն	Թունաբանական	0.08 (N/դմ ³ - 0.02)
Ամոնիումիոն	Թունաբանական	0.5 (N/դմ ³ - 0.39)
Սուլֆատիոն	Թունաբանական	100.0
Քլորիդիոն	Թունաբանական	300.0
Ընդհանուր երկաթ	Թունաբանական	0.5
Սելեն	Թունաբանական	0.001
Պղինձ	Թունաբանական	0.001
Յինկ	Թունաբանական	0.01
Ալյումին	Թունաբանական	0.04
Վանադիում	Թունաբանական	0.001
Քրոմ	Թունաբանական	0.001
Մանգան	Թունաբանական	0.01
Կալիում	Թունաբանական	50.0
Կալցիում	Թունաբանական	180.0
Մագնեզիում	Թունաբանական	40.0
Նատրիում	Թունաբանական	120.0
Կոբալտ	Թունաբանական	0.01
Նիկել	Թունաբանական	0.01
Արսեն	Թունաբանական	0.05
Կադմիում	Թունաբանական	0.005
Կապար	Թունաբանական	0.1

* М.Л.Кашинцев, Б.С. Степаненко, С.Н. Анисова Обобщенный перечень предельно допустимых концентраций и ориентировочно-безопасных уровней воздействия вредных веществ для воды рыбохозяйственных водоемов. Москва 1990г.

Ցուցանիշները	Վնասակարության Լիմիտացված ցուցանիշը	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա, մգ/դմ ³
Լուծված թթվածին	Ընդհանուր պահանջներ	6-ից ցածր
Բրոմ	Սանիտարա- թունաբանական	0.2
Մոլիբդեն	Թունաբանական	0.5
Ստրոնցիում	Թունաբանական	2.0

**Ընդհանրացված ցուցանիշներով և բնական ջրերում հաճախ հանդիպող
վնասակար քիմիական նյութերի և անտրոպոգեն ծագումով նյութերի
թույլատրելի սահմանային կոնցենտրացիաների նորմերը**

(ՀՀ առողջապահության նախարարի 2002 թ. 25 սեպտեմբերի N876 հրաման)

Ցուցանիշներ	Միավոր	Սահմանային թույլատրելի կոնցենտրացիա
Ջրածնային ցուցիչ	—	6-9 սահմաններում
Ընդհանուր կոշտություն	մմոլ/լ	7.0 (10)
Նիտրատ իոն	մգ/լ	45
Սուլֆատ իոն	մգ/լ	500
Քլորիդ իոն	մգ/լ	350
Բերիլիում	մգ/լ	0.0002
Բոր	մգ/լ	0.5
Ալյումին	մգ/լ	0.5
Քրոմ	մգ/լ	0.05
Երկաթ	մգ/լ	0.3(1.0)
Մանգան	մգ/լ	0.1 (0.5)
Նիկել	մգ/լ	0.1
Պղինձ	մգ/լ	1.0
Ցինկ	մգ/լ	5.0
Արսեն	մգ/լ	0.05
Սելեն	մգ/լ	0.01
Ստրոնցիում	մգ/լ	7.0
Մոլիբդեն	մգ/լ	0.25
Կադմիում	մգ/լ	0.001
Բարիում	մգ/լ	0.1
Կապար	մգ/լ	0.03

«Հիդրոոդերևութաբանության և մոնիթորինգի կենտրոն»
ՊՈԱԿ

Հասցե՝ ՀՀ, ք. Երևան, Չարենցի 46փ

Տեղեկատվական վերլուծության ծառայություն

Հասցե՝ ՀՀ, Կառավարության 3 տուն

Գայք էջ՝ armmonitoring.am

Էլ. փոստ՝ hmc@env.am

Էլ. փոստ՝ monitoring-info@mail.ru

Հեռախոս՝ [\(011\) 81-00-84](tel:(011)81-00-84)

